

ศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคี
สำหรับเด็กปฐมวัย: กรณีศึกษา ศูนย์เด็กอ่อนก่อนเกณฑ์
วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต

A STUDY AND DESIGN OF PRODUCTS TO PROMOTE THE KINDERGARTEN
UNITY MORALE: CASE STUDY OF PREMATURE INFANT CENTER AT
SIRIPONGTHAMMANIMIT TEMPLE

อัมรินทร์ ภูจำปา
AMARIN PHOOJAMPA

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
พ.ศ. 2561

KMITL-2018-ED-M-222-079

ศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคี
สำหรับเด็กปฐมวัย: กรณีศึกษา ศูนย์เด็กอ่อนก่อนเกณฑ์
วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต

อัมรินทร์ ภูจำปา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ.2561

KMITL-2018-ED-M-222-079

A STUDY AND DESIGN OF PRODUCTS TO PROMOTE
THE KINDERGARTEN UNITY MORALE: CASE STUDY OF
PREMATURE INFANT CENTER AT SIRIPONGTHAMMANIMIT TEMPLE

AMARIN PHOOJAMPA

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENT FOR THE DEGREE OF
MASTER OF INDUSTRIAL EDUCATION
IN TECHNOLOGY OF INDUSTRIAL PRODUCT DESIGN
FACULTY OF INDUSTRIAL EDUCATION AND TECHNOLOGY
KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

2518

KMITL-2018-ED-M-222-079

COPYRIGHT 2018

FACULTY OF INDUSTRIAL EDUCATION AND TECHNOLOGY

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

**คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ใบรับรองวิทยานิพนธ์**

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม
ด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย: กรณีศึกษา
ศูนย์เด็กก่อนก่อนเกณฑ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต
A STUDY AND DESIGN OF PRODUCT TO PROMOTE
THE KINDERGARTEN UNITY MORALE: CASE STUDY
OF PREMATURE INFANT CENTER
AT SIRIPANGTHAMMANIMIT TEMPLE

**นักศึกษา
รหัสประจำตัว**

นางสาวอัมรินทร์ ภูจำปา
56603115

**ปริญญา
สาขาวิชา**

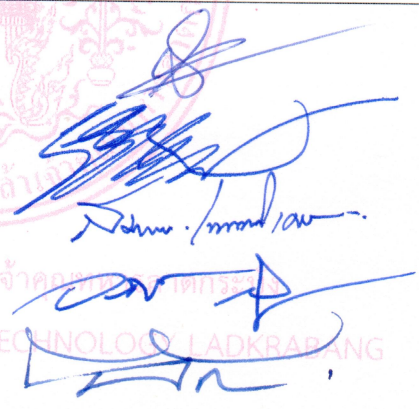
ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต
เทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ สุรศักดิ์ กังขาว

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย เชะวิเศษ

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	ลายมือชื่อ
รองศาสตราจารย์ ดร.รัฐไท พรเจริญ	
รองศาสตราจารย์ สุรศักดิ์ กังขาว	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย เชะวิเศษ	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิศักดิ์ สีนธุกัก	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธเนศ ภิรมย์การ	

**วัน / เดือน / ปี ที่สอบ
สถานที่สอบ**

10 กรกฎาคม 2561 เวลา 10.00 น. เป็นต้นไป
ณ ห้อง ค. 424 คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยีรับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์ ดร.กิตติพงศ์ มະโน)

คณบดี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี

วันที่ 31 เดือน 8.ค. พ.ศ. 2561

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย: กรณีศึกษา ศูนย์เด็กก่อนก่อนเกณฑ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต
นักศึกษา	นางสาวอัมรินทร์ ภูจำปา
รหัสประจำตัว	56603115
ปริญญา	ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	เทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
พ.ศ.	2561
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์	รองศาสตราจารย์ สุรศักดิ์ กังขา
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย เซะวิเศษ

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาประเภทของนิทานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย 2) เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย 3) เพื่อประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนรู้เรื่องความสามัคคีก่อนและหลังการใช้ผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มกรณีศึกษาที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ เด็กปฐมวัยในระดับชั้น อนุบาล 3 ของศูนย์เด็กก่อนก่อนเกณฑ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต จำนวน 30 คน ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตพฤติกรรม แบบสอบถาม แบบประเมิน และแบบทดสอบก่อนเรียนรู้และหลังเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคี

ผลการวิจัยสามารถจำแนกออกเป็น 3 ส่วน คือ (1) ศึกษาประเภทของนิทานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่ประเภทนิทานคติสอนใจมีความสำคัญต่อการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและจากแบบสังเกตพฤติกรรมพบว่าความรับผิดชอบต่อส่วนรวมมากกว่าส่วนตนเป็นคุณธรรมด้านความสามัคคีที่ควรส่งเสริมมากที่สุดจึงได้นำพฤติกรรมดังกล่าวมาพัฒนาเป็นนิทานเพื่อแสดงเป็นบทบาทสมมติขึ้นประกอบกับการใช้ผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรม เพื่อชี้แนะและปรับเปลี่ยนพฤติกรรม (2) เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย โดยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาจากกรอบแนวคิดว่ารูปแบบที่ 1 มีความเหมาะสมมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย \bar{x} 4.52 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = 0.11) มีรูปแบบของผลิตภัณฑ์สะดวกต่อการใช้งาน ส่งเสริมพัฒนาการทางการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ได้ดีวัสดุที่นำมาใช้มีความปลอดภัยต่อเด็ก มีรูปลักษณะ สี สัน ที่ดึงดูดความสนใจจากเด็ก มีผิวสัมผัสที่อ่อนนุ่มและสะดวกต่อการทำความสะอาด (3) เพื่อประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนรู้เรื่องความสามัคคีก่อนและหลังการใช้ผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย

พบว่า ผลិតภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย มีความพึงพอใจอยู่ระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.64 และจากแบบทดสอบการเรียนรู้เรื่องความสามัคคีก่อนและหลังการใช้ผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย พบว่าคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบหลังการเรียนรู้สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบก่อนการเรียนรู้ การทดสอบสมมติฐานด้วย t-test โดยกำหนดนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนสอบหลังการทดลองใช้ผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการทดลองใช้ผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=29.126$, $Sig.=0.00$)

Subject:	A Study and Design of Product to Promote the Kindergarten Unity Morale: Case Study of Premature Infant Center at Siripongthamnimit Temple
Researcher:	Miss Amarin Phoojampa
Student's ID	56603115
Degree	Master of Industrial Education
Department	Designing Technology in Industrial Products
A.D.	2018
Advisor:	Associate Professor Surasak Kungkhaow
Co-Advisor:	Assistant Professor Dr. Somchai Seviset

ABSTRACT

This research have the objectives as this following: 1. to study the types of unity morale for kindergartens, 2. to design the products for supporting the kindergartens, and 3. to take satisfaction assessment affecting the learning in unity prior and after applying the products to support the morale in unity for kindergartens

In this case, the researcher has determined the case study group for applying in the research , such as the students in the level of kindergartens 3 for this center with totally 30 people. On the same way, the tools using in this research consist of interviews , notices of behaviors , questionnaires , assessments and pre-tests and post-tests to study about the morale in unity.

According to the result, it can divide into 3 parts : 1. Studying about the types of this kind of tale suitably for kindergartens which the experts have the opinion that it is essential to support the morale as well as from the notice of behaviors to be found of the responsibility in public to have more effects than in personal as well as being supported as most way to develop to be the tales with role plays for applying as the morale products for advising and adjusting of behaviors (2) To design the products for supporting the morale for kindergartens which is considered by the experts with the concept idea that the first pattern was being found as the most suitable with the Means of \bar{x} 4.52 and the standard deviation with S.D. equally to 0.11 to be convenient for applying as well as supporting the learning development in many fields and the safe materials for them to apply with the

beautiful colors and soft touch to be convenient for cleaning 3. To take satisfaction assessment affecting to the learning about unity prior and after applying these products for kindergartens

Therefore, according to the evaluation of satisfaction assessment affected be the products supporting the kindergartens unity morale: the experts, the teachers, and the parents found that for these products had the most satisfaction level with the Means equally to 4.64. Moreover, according to the result of learning test in unity prior and after applying these products it was found that the Means score from testing after learning was at a higher level than the Means score from the tests prior to learning. Thus, in this case it was found that the Means score tested after applying these products had the Means in higher level than prior to test or $t=29.126$, $Sig.=0.00$. Finally, it can conclude that the learning by applying these products can support for the learning toward in the higher level.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์และความช่วยเหลือจากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่าน ที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของงานวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างสูง

ขอกราบขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รศ.สุรศักดิ์ กังขาว ที่ให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทางแก้ไขข้อบกพร่องทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จได้อย่างสมบูรณ์เป็นประโยชน์อย่างสูง แก่ผู้วิจัยและขอขอบพระคุณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผศ.ดร.สมชาย เศษวิเศษ ที่ช่วยให้ คำแนะนำแนวทางจุดบกพร่อง ให้ผู้วิจัยได้ปรับปรุงเสมอมาขอขอบพระคุณท่านอาจารย์ทั้งสองเป็นอย่างยิ่ง ที่มีความเมตตากรุณาต่อผู้วิจัย และสั่งสอนผู้วิจัยด้วยความเอาใจใส่เสมอมา

ขอกราบขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน รศ.ดร.รัฐไท พรเจริญ, รศ.ดร.ทรงวุฒิ เอกวุฒิวงศา, ผศ.ดร.สมชาย เศษวิเศษ, ผศ.ดร.อภิศักดิ์ สินธุ์ภาค และ ผศ.ดร.ธเนศ ภิรมย์ การ ที่ได้กรุณาให้คำชี้แนะตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง

ขอกราบขอขอบพระคุณอาจารย์รศ.ดร.ทรงวุฒิ เอกวุฒิวงศา ที่ให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ ชี้แนะแนวทางในทุก ๆ ด้านเป็นอย่างดี ช่วยให้ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขปัญหาในสิ่งต่าง ๆ และสั่งสอนด้วยความเอาใจใส่เสมอมา

ขอกราบขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญด้านงานวรรณกรรม ผู้เชี่ยวชาญด้านปฐมวัยและผู้เชี่ยวชาญการออกแบบผลิตภัณฑ์สำหรับเด็ก อาจารย์เกริก ยุ้นพันธ์ อาจารย์ชิววัน วิสาสะ คุณอนุชิต คำน้อยและคุณสุดไพฑ เมืองไทยที่ได้ให้คำแนะนำในเรื่องการใช้นิทานประกอบผลิตภัณฑ์สำหรับเด็กปฐมวัย แม่ครูกัญญาณ์ ชนัญชิตา เทียงวงษ์ และแม่ครูทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการเก็บข้อมูลที่ศูนย์เด็กก่อนก่อนเกณฑ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต ถ่ายทอดองค์ความรู้ในการเรียนการสอนแบบวิถีพุทธ และให้คำแนะนำเพื่อเป็นประโยชน์และเป็นความรู้ให้กับงานวิจัยในครั้งนี้อย่างสูงสุด

สำหรับคุณงามความดีอันใดที่เกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ข้าพเจ้าขอมอบให้กับ บิดา มารดา และผู้ที่ให้ความอนุเคราะห์ที่คอยช่วยเหลือให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสในการศึกษามาโดยตลอด ซึ่งเป็นที่เคารพรักอย่างยิ่ง ตลอดจนครูอาจารย์ที่เคารพรักทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และ ถ่ายทอดประสบการณ์อันมีค่าให้แก่ข้าพเจ้า ขอขอบคุณเพื่อนผู้ให้ความช่วยเหลือในทุกด้าน หาก วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีข้อผิดพลาดประการใด ผู้วิจัยต้องขอภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

อัมรินทร์ ภูจำปา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	III
กิตติกรรมประกาศ.....	V
สารบัญ.....	VI
สารบัญตาราง.....	X
สารบัญภาพ.....	XII
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.3 สมมติฐานการวิจัย.....	5
1.4 กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	5
1.5 ขอบเขตของการวิจัย.....	6
1.6 ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย.....	9
1.7 นิยามคำศัพท์เฉพาะในการวิจัย.....	10
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
2.1 หลักสูตรการจัดการศึกษาปฐมวัย.....	15
2.1.1 แนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัย.....	15
2.1.2 จุดหมายการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัย.....	16
2.1.3 คุณลักษณะตามวัยของเด็กปฐมวัย.....	17
2.1.4 โครงสร้างหลักสูตร.....	22
2.1.5 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย.....	32
2.1.6 สื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก.....	44
2.1.7 การประเมินพัฒนาการ.....	45
2.2 หลักคุณธรรมสำหรับเด็ก.....	49
2.2.1 ความหมายของคุณธรรม.....	49
2.2.2 การพัฒนาคุณธรรม.....	50
2.2.3 รูปแบบการสร้างเสริมลักษณะนิสัยด้านคุณธรรมจริยธรรม.....	51
2.2.4 แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม.....	54

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.2.5 ความสามัคคี.....	55
2.2.6 ค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ตามนโยบายของ คสช.....	57
2.3 เด็กปฐมวัย.....	58
2.3.1 ความหมายของเด็ก.....	58
2.3.2 วัยเด็กตอนต้นหรือเด็กก่อนเข้าโรงเรียน.....	59
2.3.3 พัฒนาการของเด็กปฐมวัย.....	60
2.3.4 คุณลักษณะตามวัยของเด็กปฐมวัย.....	64
2.3.5 ความสนใจของเด็ก.....	66
2.3.6 ความต้องการของเด็ก.....	67
2.4 การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย.....	68
2.4.1 ความหมายของการเรียนรู้.....	68
2.4.2 องค์ประกอบของการเรียนรู้.....	70
2.4.3 การส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย.....	71
2.5 หนังสือนิทานสำหรับเด็ก.....	72
2.5.1 ความหมายและความสำคัญของหนังสือนิทานสำหรับเด็ก.....	72
2.5.2 ลักษณะและประเภทของหนังสือนิทานสำหรับเด็ก.....	73
2.5.3 คุณลักษณะที่ดีของหนังสือนิทานสำหรับเด็ก.....	77
2.5.4 ประโยชน์ของหนังสือนิทานสำหรับเด็ก.....	79
2.5.5 คุณค่าของหนังสือนิทานที่มีต่อการเรียนการสอนสำหรับเด็ก.....	80
2.6 แนวคิดเกี่ยวกับการเล่น.....	83
2.6.1 ความหมายของการเล่น.....	83
2.6.2 ลักษณะองค์ประกอบและประเภทของการเล่น.....	87
2.6.3 สิ่งที่เกี่ยวข้องกับการเล่น.....	88
2.6.4 ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของการเล่น.....	89
2.7 แนวคิดเกี่ยวกับสื่อและของเล่น.....	92
2.7.1 ความหมายของสื่อและของเล่น.....	92
2.7.2 หลักการเลือกสื่อและของเล่น.....	93
2.7.3 ของเล่นสำหรับเด็กปฐมวัย.....	93

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.7.4 ลักษณะของเล่นที่ดี.....	95
2.8 แนวคิดทฤษฎีพัฒนาการเด็กปฐมวัย.....	95
2.8.1 ความหมายของพัฒนาการ.....	95
2.8.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจท์.....	96
2.8.3 หลักพัฒนาการตามแนวคิดทฤษฎี.....	97
2.8.4 พัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กปฐมวัย.....	98
2.8.5 ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์.....	99
2.9 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	100
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	103
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	103
3.1.1 เพื่อศึกษาประเภทของนิทานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคี ที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย.....	103
3.1.2 เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคี สำหรับเด็กปฐมวัย.....	104
3.1.3 เพื่อประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนรู้เรื่องความสามัคคีก่อนและหลัง การใช้ผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับ เด็กปฐมวัย.....	104
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	105
3.3 วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	106
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	107
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	107
3.6 ขั้นตอนดำเนินการวิจัย.....	110
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	111
4.1 ผลการวิเคราะห์การศึกษาประเภทของนิทานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ด้านความสามัคคีที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย.....	111
4.2 ผลการวิเคราะห์การออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย.....	115

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.3 ผลการวิเคราะห์การประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนรู้เรื่องความสามัคคี ก่อนและหลังการใช้ผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมคุณธรรมจริยธรรมด้าน ความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย.....	127
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	131
5.1 ผลการวิจัย.....	131
5.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	132
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	134
บรรณานุกรม.....	135
ภาคผนวก.....	140
ภาคผนวก ก.....	141
ภาคผนวก ข.....	157
ภาคผนวก ค.....	166
ภาคผนวก ง.....	186
ภาคผนวก จ.....	209
ภาคผนวก ฉ.....	219
ภาคผนวก ช.....	235
ประวัติผู้เขียน.....	244

สารบัญตาราง

ตารางที่.....	หน้า
2.1 คุณลักษณะตามวัยของเด็กปฐมวัย อายุ 3-5 ปี.....	18
2.2 ตารางโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546.....	23
2.3 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี.....	24
2.4 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี.....	25
2.5 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี.....	26
2.6 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี.....	26
2.7 การวิเคราะห์มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (กำหนดตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์สำหรับเด็กปฐมวัย).....	33
2.8 ตัวอย่างแบบสำรวจรายการ.....	47
2.9 คุณลักษณะตามวัยของเด็กอายุ 3 – 5 ปี ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 มีดังนี้.....	64
4.1 แสดงผลของการจัดลำดับความสำคัญของประเภทของนิทานตามรูปแบบของนิทาน.....	112
4.2 แสดงพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านความสามัคคีของเด็กปฐมวัยจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation Method) ของผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนอนุบาล.....	113
4.3 ผลคะแนนการทดสอบก่อนการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคี.....	114
4.4 แสดงการระดมความคิด.....	115
4.5 แสดงการวิเคราะห์ จุดแข็ง-จุดอ่อน โอกาส-อุปสรรคต่อผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย: กรณีศึกษาศูนย์เด็กก่อนก่อนเกณฑ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต.....	118
4.6 แสดงตัวอย่างผลิตภัณฑ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ประเภทตุ๊กตา.....	119
4.7 แสดงการประเมินรูปแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย รูปแบบที่ 1.....	122
4.8 แสดงการประเมินรูปแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย รูปแบบที่ 2.....	123
4.9 แสดงการประเมินรูปแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย รูปแบบที่ 3.....	125
4.10 แสดงการประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย.....	127

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่.....	หน้า
4.11 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้คุณธรรมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับ เด็กปฐมวัย.....	128
4.12 การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้คุณธรรมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับ เด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลองใช้ผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมคุณธรรมจริยธรรม ด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย.....	129

สารบัญภาพ

ภาพ.....	หน้า
4.1 แสดงชุดของเล่นเสริมการเรียนรู้ประเภทตุ๊กตาผ้า.....	116
4.2 แสดงการจัดเก็บชุดของเล่นเสริมการเรียนรู้ประเภทตุ๊กตาผ้า.....	117
4.3 แสดงการระดมความคิดเกี่ยวกับลักษณะของตุ๊กตาผ้า.....	120
4.4 แสดงการระดมความคิดเกี่ยวกับลักษณะของตุ๊กตาผ้า.....	121

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ

สังคมไทยกำลังเผชิญกับปัญหาที่เป็นอันตรายต่อความมั่นคงของคนในชาติอยู่หลายด้าน ซึ่งหากจำแนกเป็นประเด็นสำคัญแล้วพบว่า สังคมไทยกำลังเผชิญกับวิกฤติที่เป็นอันตรายอยู่ 4 อย่างด้วยกัน คือ 1. อันตรายจากความขัดแย้งทางการเมือง 2. อันตรายจากความขัดแย้งระหว่างประเทศ 3. อันตรายจากวิกฤติทางเศรษฐกิจ และ 4. อันตรายจากภัยธรรมชาติ (วิชญ์ เครืองาม. 2554)

ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ส่งผลให้สังคมเด็กไทยมีความต้องการและบริโภควัตถุนิยมมากขึ้น ในเวลาเดียวกันความสำคัญกับศีลธรรมและวัฒนธรรมที่ดีงามน้อยลง รวมทั้งการดำรงชีวิตประจำวัน มุ่งหารายได้เพื่อสนองความต้องการบริโภค การช่วยเหลือเกื้อกูลกันลดลง ความมีน้ำใจน้อยลง การแก่งแย่งชิงดี เอารัดเอาเปรียบกันมากขึ้น ขาดความสามัคคี ไม่เคารพสิทธิของผู้อื่น และขาดการยึดถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ มีการคอร์รัปชันในทุกกลุ่มอาชีพ สังคมไทยกำลังเผชิญวิกฤติการณ์ความเสื่อมถอยด้านคุณธรรม และจริยธรรมอย่างรุนแรง และมีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย รวมถึงการเผชิญปัญหาด้านการติดยาเสพติดและการเพิ่มขึ้นของการพนันโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเด็กและเยาวชน ปัญหาความก้าวร้าว อาชญากรรมที่เพิ่มมากขึ้นทั้งปริมาณและระดับความรุนแรง เด็กมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ไม่สนใจเรียน ไม่มีจิตสาธารณะ ปัญหาต่าง ๆ สะท้อนให้เห็นถึงความบกพร่องของระบบการศึกษา การขาดการขัดเกลาจิตใจ

ทิศทางในการพัฒนาประเทศจึงยึดคนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาโดยมีใดมุ่งเน้น เพียงด้านความรู้แต่ยังมุ่งที่จะพัฒนาคุณธรรมที่เกิดขึ้น เพื่อให้คนไทยสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข มีจริยธรรม มีวินัย มีความซื่อสัตย์สุจริตและขยันหมั่นเพียร แล้วสังคมก็จะได้นุชนุษย์ที่มีคุณภาพต่อการพัฒนาสังคมต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2549: 50)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) ได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของ “ สังคมอยู่ร่วมกัน อย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง ” ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทยตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2555)

สาเหตุสำคัญที่ทำให้สังคมไทยมีปัญหามากมาย ทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว และสังคมสร้างทุกข์แก่ผู้คนเป็นอันมาก การขจัดทุกข์และสร้างสุขจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อครูปลูกฝังให้เด็กคิดถึงผู้อื่นมากกว่าตัวเอง เพราะการคิดถึงแต่ตัวเอง ทำให้จิตใจคับแคบ เป็นคนไม่มีความสุข เพราะได้เท่าไร ก็ไม่พอใจในสิ่งที่ตนมี ในทางตรงข้าม การคิดถึงผู้อื่น ช่วยให้ตัวตนเล็กลง เห็นความทุกข์ของ

ตนเองเป็นเรื่องเล็กน้อย ยิ่งช่วยผู้อื่นมากเท่าไร ก็ยิ่งมีความสุข เพราะได้เห็นผู้อื่นมีความสุขด้วย เพราะเราไม่อาจอยู่คนเดียวในโลกนี้ แต่ต้องเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับผู้อื่น การช่วยให้ผู้อื่นมีความสุข ก็ย่อมทำให้เรามีความสุขด้วย และยิ่งมีความเห็นแก่ตัวน้อยลงเท่าใด ก็ยิ่งมีความสุขเพิ่มขึ้นเท่านั้น จิตที่พร้อมจะให้ จิตพอใจที่จะให้ ยินดีที่จะช่วย ยินดีที่จะให้ เป็นคุณธรรมที่ทำให้มีความสุข เกิดความสามัคคี ความอบอุ่น ความรักกันอยู่ในชุมชน ฉะนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องสร้างคุณภาพของคนในสังคมให้มีคุณธรรมตามวิถีแห่งพุทธะ การสร้างความสามัคคีความปรองดอง หรือความสามัคคีเป็นประเด็นที่จดจำได้ง่ายและนำไปสู่ภาคปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

ผลการรายงานของ World Development Report ที่ออกโดยธนาคารโลกเป็นประจำทุกปี โดยในปี พ.ศ. 2554 ที่ผ่านมาระบุไว้อย่างชัดเจนว่า ความรุนแรงเป็นสาเหตุ “หลัก” ของความยากจน ประเทศที่รักความสงบจะสามารถหนีออกจากความยากจนได้ แต่ประเทศที่มีสงครามกลางเมือง หรือ มีความขัดแย้งรุนแรงระหว่างเชื้อชาติ หรือ มีคดีอาชญากรรมเกิดขึ้นจำนวนมาก จะติดกับดักความยากจน

ผลการรายงานดังกล่าวนี้เป็นหนึ่งในหลักฐานเชิงประจักษ์ชิ้นสำคัญที่สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันระหว่างปัญหาความขัดแย้งภายในกับระดับการพัฒนาประเทศ ซึ่งในที่นี้พบว่าประเทศใดก็ตามที่มีความขัดแย้งภายในสูง คนในชาติปราศจากความสามัคคีกันอย่างรุนแรง ย่อมยากที่จะขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้ก้าวไปข้างหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ มั่นคง และโดยส่วนใหญ่ประเทศในกลุ่มประเทศโลกที่สาม หรือ กลุ่มประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด (Least Developed Country; LDC) มีลักษณะเช่นนี้ในประเทศ (World Development Report. 2554)

ปัญหาความขัดแย้งภายในประเทศและการขาดความสามัคคีของคนในชาติ มิได้ส่งผลกระทบต่อเฉพาะกับกลุ่มประเทศโลกที่สาม หรือ ประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุดดังที่กล่าวมาข้างต้นเท่านั้น ตลอดประวัติศาสตร์มนุษยชาติยืนยันให้เห็นว่า ประเทศใดก็ตามที่มีปัญหาความขัดแย้งภายในไม่ว่าจะมากหรือน้อยย่อมส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศด้วยกันทั้งสิ้น อาทิ จากรายงานของสถาบันพัฒนาเกาหลี (Korea Development Institute) พบว่า การเดินขบวนประท้วง 11,036 ครั้ง ในปี ค.ศ. 2006 ส่งผลกระทบต่อให้เกิดความสูญเสียที่สามารถคิดเป็นตัวเงิน (Social Cost) มากถึง 5.6 - 9.6 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ (เปรียบเทียบกับ 9.6 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 1.56 ของ GDP ประเทศเกาหลี ปี ค.ศ. 2006 (Korea Development Institute. 2549)

ผลกระทบอันเกิดจากความขัดแย้งและการขาดความสามัคคีกันของคนในชาตินี้ ด้านหนึ่งยังเป็นปัจจัยเสริมแรงที่ลดทอนศักยภาพทางการแข่งขันของประเทศไทยเราในภูมิภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการลงทุน ทำให้ปัจจุบันเราต้องเขยิบร่นลงมาตามหลังอีกหลายประเทศในภูมิภาค เนื่องจากสูญเสียโอกาสทางด้านการลงทุนจากต่างชาติ อาทิ เวียดนาม มีนโยบายการค้าการลงทุนที่เอื้อประโยชน์แก่นักลงทุนต่างชาติ การเมืองมีเสถียรภาพเปิดกว้างทางด้านนโยบายการค้าการลงทุน

ขณะที่มาเลเซียกำลังจะเป็นประเทศพัฒนาแล้วในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า อันเป็นผลมาจากความมีเสถียรภาพทางการเมือง เมื่อเทียบกับหลาย ๆ ประเทศในภูมิภาค

นอกจากปัญหาความขัดแย้งภายในประเทศดังที่กล่าวมาแล้ว อีกด้านหนึ่งประเทศไทยเรายังต้องเผชิญกับปัญหาสังคม อันเป็นผลมาจากการใช้ความสามัคคีแบบชาติหลักคิดพื้นฐานทางด้านคุณธรรมจริยธรรมกำกับ ก่อให้เกิดผลเสียหายโดยรวมแก่ประเทศชาติสังคม อาทิ การรวมกลุ่มนักศึกษาเปิดศึกยกพวกตีกัน สะกดรอยไล่ล่ากันอย่างไม่เกรงกลัวกฎหมาย การรวมตัวกันกดดันเรียกร้องในสิ่งที่ตนเองต้องการ มุ่งหวังประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้อง โดยปราศจากการคำนึงถึงความถูกต้องดีงาม ความสามัคคีเช่นนี้ แม้จะมีพลัง แต่หาได้สรรค์สร้างคุณูปการแก่สังคมแต่ประการใด (สถาบันพระปกเกล้า. 2556)

จากสภาพปัญหาของระบบการศึกษาไทยในปัจจุบัน รูปแบบที่ใช้มีเพียงรูปแบบเดียว เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ตายตัวหรือรูปแบบที่รัฐกำหนด ไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับยุคสมัย เป็นการศึกษาที่เน้นเรียนความรู้ด้านเนื้อหา (Content Base) เอาวิชาหลักสูตรเป็นตัวตั้ง เน้นการท่องจำ ทำให้เกิดการครอบงำทางความคิด เน้นการแข่งขันทำให้เกิดการเห็นแก่ตัว การศึกษาทางเลือกที่เน้นการเรียนรู้ด้านการแก้ (Problem Base) การมีส่วนร่วมและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ทำให้ชีวิตกับการศึกษาเรียนรู้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ไม่ได้อยู่ที่การเรียนหนังสือหรือการมีความรู้ทางวิชาการเพียงอย่างเดียว

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูควบคู่กับการให้การศึกษา จุดมุ่งหมายที่สำคัญเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กทุกด้านคือ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ให้เหมาะสมกับวัย ความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อให้เด็กแต่ละคนได้มีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการสูงสุดตามศักยภาพ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข ตลอดจนให้เด็กมีมาตรฐานคุณลักษณะพึงประสงค์ใน 12 ประการ คือ ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย สามารถใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก ประสานสัมพันธ์กัน มีสุขภาพจิตดี มีคุณธรรม จริยธรรมรักการออกกำลังกายช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย รักธรรมชาติ ความเป็นไทย อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา มีความคิดสร้างสรรค์ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้ ตลอดจนอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (กรมวิชาการ. 2546: 31-32)

การศึกษาในสมัยปัจจุบันไม่ออกแบบให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมที่เป็นมาช้านาน เป็นการศึกษาที่ไม่สามารถเอาไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ในขณะที่เดียวกันเราอาจมีวิชาแต่ไม่อาจมีจิตสำนึกที่ดี ไม่ทำให้เรารู้สึกว่าเราจะต้องทำในสิ่งที่ถูกที่ควร พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีมากเกินความจำเป็น ทำให้อาจจะละเลยหน้าที่ที่ส่งผลต่อปัญหาสังคมอื่น ๆ ตามมา

การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้การเรียนรู้เป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคน มีนิสัยใฝ่เรียนรู้รักการอ่านตั้งแต่วัยเด็ก และส่งเสริมการเรียนรู้การอยู่ร่วมกันของคนต่างวัย ควบคู่กับการส่งเสริมให้

องค์กร กลุ่มบุคคล ชุมชน ประชาชน และสื่อทุกประเภทเป็นแหล่งเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์สื่อสารด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย รวมถึงส่งเสริมการศึกษาทางเลือกที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและสนับสนุนปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ยอมรับความแตกต่างของความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่ลดปัญหาความขัดแย้งทางความคิด และสร้างความเป็นเอกภาพในสังคม

มีความเชื่อที่ว่าคุณธรรม จริยธรรมนี้จะเป็นกรอบสำหรับการดำเนินชีวิตเพื่อการอยู่ร่วมกัน โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของความหลากหลายและด้วยความเป็นนามธรรมของคุณธรรม จริยธรรม ที่ไม่ใช่สิ่งที่สามารถวัดผลให้ออกมาในเชิงปริมาณได้แต่หากอยู่ในระบบคิดของมนุษย์ ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการปลูกฝังแนวคิดอย่างจริงจัง ตั้งแต่แรกเกิดก็ว่าได้ การให้เด็กได้ตระหนักถึงรากเหง้าทางด้านวัฒนธรรมของความเป็นไทย เป็นการวางรากฐานที่ดีที่จะเป็นการเตรียมการสร้างพลเมืองที่มีคุณภาพให้กับประเทศชาติ

หลักการเกี่ยวกับการพัฒนาทางปัญญาควบคู่กับการพัฒนาจิตใจ จำเป็นอย่างยิ่งต่อการนำมาใช้ในการพัฒนางานการศึกษาโดยเริ่มตั้งแต่ปฐมวัย ใช้คุณธรรมพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีความรู้และอยู่ดีมีสุข สามารถพัฒนาให้เกิดขึ้นได้ตั้งแต่แรกกระยะปฐมวัย จากการอบรม สอนให้ทำ นำให้ดู สู่การฝึกหัด ปฏิบัติจนเกิดเป็นลักษณะนิสัยและเติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ (วัฒนา ปญญฤทธิ์. 2554)

เด็กปฐมวัย เป็นช่วงของวัยเด็กตอนต้นนับตั้งแต่แรกเกิดถึง 7 ปี เป็นช่วงเวลาของการเรียนรู้เปิดกว้างอย่างเต็มที่ มีการพัฒนาการเป็นไปอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะการพัฒนาทางด้านสติปัญญาซึ่งอยู่ในขั้นก่อนปฏิบัติการคิด การพัฒนาการด้านสังคม เด็กจะเรียนรู้สิ่งที่เป็นรูปธรรม จับต้องได้ การเรียนรู้และสร้างประสบการณ์ให้กับเด็ก จึงควรเป็นประสบการณ์ตรง ก่อให้เกิดพัฒนาการทางด้านความคิดและเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ เป็นช่วงเวลาที่สำคัญที่จะต้องปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม การพัฒนาความพร้อมด้านสังคม นิสัย จะเป็นการปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ซึ่งจะทำให้เด็กรับผิดชอบต่อการงาน การเรียนของตนเองและรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งในช่วงปฐมวัยนี้จึงเหมาะแก่การอบรมและปลูกฝังให้เด็กเป็นคนดี นิทานช่วยพัฒนาการขั้นพื้นฐานของเด็ก นิทานช่วยกระตุ้นประสาทสัมผัสต่างๆ เช่น หู ตา รวมทั้งสมองนิทานช่วยสร้างสมาธิ ความจำดีและปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน การเล่านิทานจะช่วยให้เด็กเกิดทักษะการฟัง การพูด กล้าแสดงออก ปลูกฝังความประพฤติและค่านิยมในสังคม และเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดสร้างสรรค์ ตลอดจนช่วยปรับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็ก (สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน.2555)

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยได้เล็งเห็นว่าการสร้างพื้นฐานและพัฒนาการที่ดีนั้น ควรจะเริ่มตั้งแต่ปฐมวัยเพื่อเป็นการสร้างจิตสำนึกที่ดีทางด้านคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งเป็นรากฐานของการดำรงชีวิตที่ดี ให้รู้จักผิด ชอบ ชั่ว ดี ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการจัดทำผลิตภัณฑ์ส่งเสริมการเรียนรู้คุณธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างเพลิดเพลินพร้อม

กับเป็นการสร้างค่านิยม ลักษณะคุณธรรมอันพึงประสงค์ของเยาวชน ตลอดจนเป็นการส่งเสริม การสร้างจินตนาการแบบไม่ปิดกั้นทางด้านการเรียนรู้ระหว่างเรียนและการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาประเภทของนิทานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีที่เหมาะสม สำหรับเด็กปฐมวัย

1.2.2 เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็ก ปฐมวัย

1.2.3 เพื่อประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนรู้เรื่องความสามัคคีก่อนและหลังการใช้ ผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย

1.3 กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย

หลักการที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการวิจัยเรื่องการศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวความคิดตามทฤษฎีต่าง ๆ ดังนี้

1.3.1 การศึกษาประเภทของนิทานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคี สำหรับเด็กปฐมวัย ได้ใช้กรอบแนวคิดด้านประเภทของนิทานตามรูปแบบของ เกริก ยุ้นพันธ์ (2538 : 20-22) ซึ่งกล่าวถึงประเภทของนิทาน 8 ประเภท ดังนี้

1. เทพนิทานหรือเทพนิยายหรือเรื่องราวปรัมปรา
2. นิทานประจำถิ่นหรือนิทานพื้นบ้าน
3. นิทานคติสอนใจ
4. นิทานวีรบุรุษ
5. นิทานอธิบายเหตุ
6. นิทานเทพปกรณัม
7. นิทานที่มีสัตว์เป็นตัวเอก
8. นิทานตลกขบขัน

1.3.2 การศึกษาการออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคี สำหรับเด็กปฐมวัย ได้ใช้กรอบแนวคิดของ Dieter Rams (2012-08-26) ได้กล่าวถึงหลักการ ออกแบบผลิตภัณฑ์ไว้ 10 ข้อ ดังนี้ 1)หน้าที่ใช้สอย 2) ความปลอดภัย 3) ความแข็งแรง 4) ความ สะดวกสบายในการใช้งาน 5) ความสวยงาม 6) การซ่อมแซมง่าย 7) วัสดุ 8) วิธีการผลิต 9) การขนส่ง

จากหลักการดังกล่าวที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้เลือกใช้เป็นขอบเขตในการวิจัย 5 หลักเกณฑ์ ตามความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ดังนี้

1. หน้าที่ใช้สอย (Function)

สามารถตอบสนองประโยชน์ใช้สอยตามที่คุณสมบัติต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในหนึ่งผลิตภัณฑ์นั้นอาจมีหน้าที่ใช้สอยอย่างเดียวหรือหลายหน้าที่ก็ได้ แต่หน้าที่ใช้สอยจะดีหรือไม่ นั้น ต้องใช้งานไประยะหนึ่งถึงจะทราบข้อบกพร่อง

2. ความปลอดภัย (Safety)

ไม่เลือกใช้วัสดุ สี กรรมวิธีการผลิต ฯลฯ ที่เป็นอันตรายต่อผู้ใช้หรือทำลายสิ่งแวดล้อม ถ้าหลีกเลี่ยงไม่ได้ต้องแสดงเครื่องหมายเตือนไว้ให้ชัดเจนและมีคำอธิบายการใช้แนบมากับผลิตภัณฑ์ ต้องเลือกใช้วัสดุที่ไม่มีสารพิษเจือปน เพื่อป้องกันเวลาเด็กเอาเข้าปากกัดหรืออม ชิ้นส่วนต้องไม่มีส่วนแหลมคมให้เกิดการบาดเจ็บ มีข้อความหรือสัญลักษณ์บอกเตือน

3. ความสวยงาม (Aesthetic)

ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบมานั้นจะต้องมีรูปร่าง ขนาด สี สันสวยงาม น่าใช้ ตรงตามรสนิยมของกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมาย

4. ความสะดวกสบายในการใช้ (Easy of Use)

ขนาด สัดส่วน ความสามารถและขีดจำกัดที่เหมาะสมสำหรับอวัยวะต่างๆ ของผู้ใช้งาน การเกิดความรู้สึกที่ดีและสะดวกสบายในการใช้ผลิตภัณฑ์ พิจารณาได้จากการใช้งานได้อย่างกลมกลืนต่อการสัมผัส

5. วัสดุ (Materials)

การออกแบบควรเลือกวัสดุที่มีคุณสมบัติด้านต่างๆ ได้แก่ ความใส ผิวมันวาว ทนความร้อน ทนกรดต่างไม่ลื่น ฯลฯ ให้เหมาะสมกับหน้าที่ใช้สอยของผลิตภัณฑ์นั้นๆ รวมไปถึงความง่ายในการดูแลรักษา ความสะดวกรวดเร็วในการผลิต

1.3.3 การประเมินความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย ได้ใช้กรอบแนวคิดด้านความพึงพอใจของ (สุชา จันทร์อม. 2539: 19-22) ซึ่งมีการประยุกต์ใช้ หลักในการพิจารณาเลือกของเล่นประกอบด้วย 1) เลือกของเล่น ให้เหมาะสมกับวัย 2) เลือกของเล่นที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก 3) หลีกเลี่ยงการให้ของเล่นจำพวกพลาสติกอ่อนและยาง 4) หลีกเลี่ยงจากการให้ของเล่นที่ทำสีอันตราย 5) งดเว้นจากการให้ของเล่นจำพวกลูกปัดหรือที่มีกระดูก 6) งดเว้นจากการให้ ของเล่นประเภทแหลมคมแก่เด็ก 7) จัดหาอุปกรณ์เครื่องใช้ประกอบการเล่นแก่เด็ก เพื่อส่งเสริมพัฒนาการกายอย่างแท้จริง

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อส่งเสริมคุณธรรมด้านจริยธรรมความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาข้อมูล และแบ่งขอบเขตการศึกษาข้อมูลออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล คือ การศึกษาข้อมูลนิทานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ทำการศึกษาดังนี้

1. ข้อมูลด้านปฐมภูมิ คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานที่จริง เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ ตลอดจนนำผลที่ได้มาพิจารณาการศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย ดังนี้

1.1 โรงเรียนทางเลือก การเก็บรวบรวมข้อมูล ปัญหา ความต้องการ และผลิตภัณฑ์ข้างเคียง เพื่อวิเคราะห์แนวทางการออกแบบ

1.2 ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ ในเขตใกล้เคียง เพื่อนำข้อมูลมาศึกษาปัญหา ความต้องการ เพื่อพิจารณาความเหมาะสมในการนำมาผ่านกระบวนการออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย

2. ข้อมูลด้านทุติยภูมิ คือ การรวบรวมข้อมูลการศึกษาจากหนังสือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 2.1 ศึกษาประเภทของนิทาน
- 2.2 ศึกษาโครงสร้างนิทาน
- 2.3 ศึกษาผลิตภัณฑ์ส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย
- 2.4 ศึกษาหลักการใช้องค์ประกอบศิลป์
- 2.5 ศึกษาหลักการใช้สีกับผลิตภัณฑ์สำหรับเด็ก
- 2.6 ศึกษาการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย
- 2.7 ศึกษาวัสดุและกรรมวิธีการผลิต
- 2.8 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.4.2 ขอบเขตด้านพื้นที่

จากการศึกษาข้อมูลพื้นที่เบื้องต้น ผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร เขตบางเขน แขวงท่าแร้ง ได้แก่ ศูนย์เด็กก่อนเกณฑ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต หรือบ้านเรียนแห่งรักและศานติ

1.4.3 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ด้านการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลจากประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ประชากร ได้แก่ ครูผู้เชี่ยวชาญทางการสอนเด็กปฐมวัยของกลุ่มโรงเรียนทางเลือกศูนย์เด็กก่อนเกณฑ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิตทั้งหมดจำนวน 27 คน (อ้างอิงจากทะเบียนบุคลากรของศูนย์เด็กก่อนเกณฑ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต) ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้เชี่ยวชาญทางการสอนสอนเด็กปฐมวัยของกลุ่มโรงเรียนทางเลือกศูนย์เด็กก่อนเกณฑ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต จำนวน 3 ท่าน

กลุ่มที่ 2 ประชากร ได้แก่ เด็กปฐมวัยของกลุ่มโรงเรียนทางเลือกศูนย์เด็กก่อนเกณฑ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิตทั้งหมดจำนวน 248 คน (อ้างอิงจากทะเบียนเด็กปฐมวัยของศูนย์เด็กก่อนเกณฑ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต) ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกนักเรียนมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง(Purposive Sampling)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เด็กปฐมวัยของกลุ่มโรงเรียนทางเลือกศูนย์เด็กก่อนเกณฑ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต จำนวน 30 คน

กลุ่มที่ 3 ประชากร ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านผลิตผลิตภัณฑ์สำหรับเด็ก ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 ราย โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง(Purposive Sampling)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านผลิตผลิตภัณฑ์สำหรับเด็ก จำนวน 3 ท่าน

2. ด้านการออกแบบ ผู้วิจัยได้ทำการแบ่งประชากรและกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ประชากร ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์สำหรับเด็ก ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง(Purposive Sampling)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์สำหรับเด็ก จำนวน 3 ท่าน

กลุ่มที่ 2 ประชากร ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญทางการสอนเด็กปฐมวัย ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง(Purposive Sampling)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญทางการสอนเด็กปฐมวัย จำนวน 3 ท่าน

3. ด้านการประเมินความพึงพอใจ ผู้วิจัยได้ทำการประเมินความพึงพอใจจากประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ประชากร ได้แก่ ครูผู้เชี่ยวชาญทางการสอนเด็กปฐมวัยของกลุ่มโรงเรียนทางเลือกศูนย์เด็กก่อนเกณฑ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิตทั้งหมดจำนวน 27 คน (อ้างอิงจากทะเบียนบุคลากรของศูนย์เด็กก่อนเกณฑ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต) ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง(Purposive Sampling)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้เชี่ยวชาญทางการสอนสอนเด็กปฐมวัยของกลุ่มโรงเรียนทางเลือกศูนย์เด็กก่อนเกณฑ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต จำนวน 3 ท่าน

กลุ่มที่ 2 ประชากร ได้แก่ เด็กปฐมวัยของกลุ่มโรงเรียนทางเลือกศูนย์เด็กก่อนเกณฑ์วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิตทั้งหมดจำนวน 248 คน (อ้างอิงจากทะเบียนเด็กปฐมวัยของศูนย์เด็กก่อนเกณฑ์วัดศิริ-

พงษ์ธรรมนิมิต) ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกนักเรียนมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง(Purposive Sampling)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เด็กปฐมวัยของกลุ่มโรงเรียนทางเลือกศูนย์เด็กก่อนเกณฑ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต จำนวน 30 คน

กลุ่มที่ 3 ประชากร ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์สำหรับเด็ก ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 ท่าน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง(Purposive Sampling)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์สำหรับเด็ก จำนวน 3 ท่าน

1.4.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ การเครื่องมือการเก็บข้อมูลในการสำรวจและประเมินผล มีส่วนประกอบดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา ความคิดเห็น ความต้องการในการส่งเสริมด้านคุณธรรมจริยธรรม เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงาน ข้อคำถามแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อคำถามเกี่ยวกับสถานะภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อคำถาม

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

2. การสำรวจ ใช้เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมด้านคุณธรรมจริยธรรมและการออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย ประกอบไปด้วย

2.1 กล้องถ่ายรูป ใช้เพื่อบันทึกภาพ

2.2 แบบบันทึกรายการ ที่ได้จากการสำรวจ

3. แบบประเมิน เป็นเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินความพึงพอใจของการศึกษา โดยข้อคำถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อคำถามเกี่ยวกับสถานะภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อคำถาม

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

4. การทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคี อาจจะใช้แบบทดสอบหรือข้อสอบที่มีอยู่แล้วหรือสร้างใหม่ โดยให้ผู้ให้ข้อมูลเขียนคำตอบ จะได้ข้อมูลเชิงปริมาณ เช่น ข้อสอบแบบอัตนัย ข้อสอบแบบปรนัย

1.4.5 ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย

1. ผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย

ตัวแปรต้น ได้แก่ ผลผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อผลผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย

2 การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย

ตัวแปรต้น ได้แก่ การทดลองใช้ผลผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย

ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้เรื่องความสามัคคีของเด็กปฐมวัย ที่เกิดจากการใช้ผลผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

1.5.1 ศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ ข้อมูลที่ได้สำรวจ (Survey) ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ผู้ใช้งาน แบบสังเกตพฤติกรรมที่ใช้ดำเนินการสำหรับเก็บข้อมูล ในกลุ่มเป้าหมาย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน

1.5.2 ศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ ข้อมูลที่ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าจากเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยจะนำข้อมูลที่ได้มาใช้สนับสนุนข้อมูลปฐมภูมิ และ ผู้ศึกษาจะนำข้อมูล จากประชากร คือ ครูผู้สอน จำนวน 27 คน นักเรียนทั้งหมด จำนวน 248 คน (อ้างอิงจากทะเบียนบุคลากรของศูนย์เด็กก่อนเกณฑ์วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต) ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกนักเรียนมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง(Purposive Sampling) จากเด็กปฐมวัยของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนทางเลือก จำนวนทั้งหมด 19 โรงเรียน ในเขตกรุงเทพมหานคร (อ้างอิงจากสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย) ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 โรงเรียน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง(Purposive Sampling) และ ผู้ออกแบบผลิตภัณฑ์สำหรับเด็ก ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 ราย ที่ได้มาสรุปเพื่อใช้ประกอบในการออกแบบ

1.5.3 ออกแบบร่างความคิด (Idea Sketch) ออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 20 แบบนำรูปแบบร่างเข้าระบบการคัดเลือกแบบเมตริกเลือกรูปแบบที่มีความเหมาะสม

1.5.4 ออกแบบ (Sketch Design) นำสิ่งที่กลุ่มประชากรต้องการมาปรับปรุงและพัฒนา เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญคัดเลือก

1.5.5 สรุปแบบขั้นสุดท้าย (Final Summarize) สรุปรูปแบบครั้งสุดท้ายเพื่อได้มาซึ่งแบบในการผลิตจริง

1.5.6 เขียนแบบเพื่อการผลิต (Working drawing) เขียนแบบเพื่อสั่งผลิตผลิตภัณฑ์จริง

1.5.7 ทำต้นแบบ (Prototype) ผลิตผลิตภัณฑ์จริง

1.5.8 ประเมินความพึงพอใจ

1.6 นิยามคำศัพท์เฉพาะในการวิจัย

1.6.1 ผลิตภัณฑ์ส่งเสริมการเรียนรู้ หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่สามารถจับต้องได้และเหมาะสำหรับการเล่นเพื่อส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้และเกิดความสนใจ

1.6.2 การส่งเสริมคุณธรรมด้านความสามัคคี หมายถึง การรวมพลังกับคนอื่น เพื่อทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งด้วยความพร้อมเพรียงกันให้สำเร็จสมประสงค์การรวมกำลังกับคนอื่น จะเพิ่มขีดความสามารถทำงานใหญ่ได้สำเร็จ การรวมกำลัง อาจจะเป็นกำลังกาย กำลังใจ กำลังความคิดเห็น กำลังความรู้ สุดแต่ผู้ใดจะมีกำลัง อย่างใดอย่างหนึ่ง แล้วใช้กำลังความสามารถที่มีอยู่ด้วยความพร้อมเพรียง เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันโดยไม่มีการวิวาทบาดหมางกันและมีความพร้อมเพรียงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

1.6.3 เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กปฐมวัยอายุ 4-7 ปี ของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนทางเลือก ที่มีการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกันไป จำนวน 30 คน ที่มีคุณลักษณะตามวัยด้านร่างกาย ด้านจิตใจ-อารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา

1.6.4 โรงเรียนทางเลือก คือ โรงเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนแบบหลากหลาย ยึดความต้องการของผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สามารถกำหนดหลักสูตรการเรียนและประเมินผลการศึกษาของหลักสูตรได้อย่างอิสระโดยผสมผสานพื้นฐานทักษะวิชาต่าง ๆ ซึ่งอยู่ภายใต้หลักสูตรแกนกลางและการกำกับดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ

1.6.5 พฤติกรรมการเรียนรู้และความสนใจ หมายถึง ปฏิกริยาโต้ตอบหรือการตอบสนองของเด็กปฐมวัยต่อผลิตภัณฑ์ส่งเสริมการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคี สำหรับเด็กปฐมวัยหลังการทดลองใช้ผลิตภัณฑ์ส่งเสริมการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคี สำหรับเด็กปฐมวัย จากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation Method) ของผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนอนุบาล

1.6.6 พัฒนาการทางด้านสังคม หมายถึง เด็กได้มีการเรียนรู้ การปรับตัวให้เข้าสังคมกับเด็กอื่นพร้อม ๆ กับรู้จักร่วมมือในการเล่นหรือทำกิจกรรมกลุ่มกับเพื่อน ๆ

1.6.7 พัฒนาการทางด้านอารมณ์และจิตใจ หมายถึง เด็กได้มีการเรียนรู้ ในด้านการแสดงออกอย่างเต็มที่และเหมาะสม

1.6.8 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation Method) หมายถึง การสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัส ได้แก่ ตา หู และกาย ของผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนอนุบาลโดยการเข้าไปอยู่ร่วมกันกับเด็กปฐมวัย

1.6.9 แบบทดสอบการเรียนรู้ด้านความสามัคคี หมายถึง แบบทดสอบเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังจากการทดลองใช้ผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคี สำหรับเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางในการออกแบบ โดยได้ศึกษาปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาในด้านการออกแบบ และเก็บรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาประกอบด้วยเอกสารที่เกี่ยวข้องกับ หลักสูตรการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัย หลักคุณธรรมสำหรับเด็ก การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย หนังสือสำหรับเด็ก หนังสือนิทานสำหรับเด็ก หลักการออกแบบหนังสือสำหรับเด็ก ตลอดจนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่ส่งเสริมแนวคิดการออกแบบเพื่อกลุ่มอายุที่กำหนด ดังนี้

2.1 หลักสูตรการจัดการศึกษาปฐมวัย

- 2.1.1 แนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัย
- 2.1.2 จุดหมายการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัย
- 2.1.3 คุณลักษณะตามวัยของเด็กปฐมวัย
- 2.1.4 โครงสร้างหลักสูตร
- 2.1.5 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย
- 2.1.6 สื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก
- 2.1.7 การประเมินพัฒนาการ

2.2 หลักคุณธรรมสำหรับเด็ก

- 2.2.1 ความหมายของคุณธรรม
- 2.2.2 การพัฒนาคุณธรรม
- 2.2.3 รูปแบบการสร้างเสริมลักษณะนิสัยด้านคุณธรรม จริยธรรม
- 2.2.4 แนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม
- 2.2.5 ความสามัคคี
- 2.2.6 ค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ตามนโยบายของ คสช.

2.3 เด็กปฐมวัย

- 2.3.1 ความหมายของเด็ก
- 2.3.2 วัยเด็กตอนต้นหรือเด็กก่อนเข้าโรงเรียน
- 2.3.3 พัฒนาการของเด็กปฐมวัย
- 2.3.4 คุณลักษณะตามวัยของเด็กปฐมวัย
- 2.3.5 ความสนใจของเด็ก

2.3.6 ความต้องการของเด็ก

2.4 การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

2.4.1 ความหมายของการเรียนรู้

2.4.2 องค์ประกอบของการเรียนรู้

2.4.3 การส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

2.5 หนังสือนิทานสำหรับเด็ก

2.5.1 ความหมายและความสำคัญของหนังสือนิทานสำหรับเด็ก

2.5.2 ประเภทของหนังสือนิทานสำหรับเด็ก

2.5.3 คุณลักษณะที่ดีของหนังสือนิทานสำหรับเด็ก

2.5.4 หลักการเขียนหนังสือนิทานสำหรับเด็กและเยาวชน

2.5.5 คุณค่าของหนังสือนิทานที่มีต่อการเรียนการสอนสำหรับเด็ก

2.6 แนวคิดเกี่ยวกับการเล่น

2.6.1 ความหมายของการเล่น

2.6.2 ลักษณะองค์ประกอบและประเภทของการเล่น

2.6.3 ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของการเล่น

2.7 แนวคิดเกี่ยวกับสื่อและของเล่น

2.7.1 ความหมายของสื่อและของเล่น

2.7.2 หลักการเลือกสื่อและของเล่น

2.7.3 ของเล่นสำหรับเด็กปฐมวัย

2.7.4 ลักษณะของเล่นที่ดี

2.8 แนวคิดทฤษฎีพัฒนาการเด็กปฐมวัย

2.8.1 ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจท์

2.8.2 หลักพัฒนาการตามแนวคิดทฤษฎี

2.8.3 พัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กปฐมวัย

2.8.4 ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์

2.9 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เป็นหลักสูตรแกนกลางที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้ เมื่อวันที่ 2 เมษายน 2546 โดยสถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งได้กำหนดสาระสำคัญในหลักสูตรไว้ดังนี้

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ได้กำหนดปรัชญาการศึกษาไว้ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการ และธรรมชาติของเด็ก ซึ่งพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิด ถึง 5 ปี บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กปฐมวัยทุกประเภท ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูควบคู่กับการให้การศึกษา พัฒนาเด็กโดยเน้นการเล่น บนพื้นฐานของหลักการจัดกิจกรรม จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เอื้ออาทร ต่อการดำรงชีวิต ตลอดจนประสานร่วมมือระหว่างผู้ปกครอง ชุมชน และสถานศึกษา สำหรับขอบข่ายของหลักสูตร กำหนดเป็น 2 ช่วง คือ สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี และสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี ซึ่งกำหนดให้จุดมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นมาตรฐาน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ 12 ประการ โดยครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา (สำนักงานคณะกรรมการ ประถมศึกษาแห่งชาติ 2546:1-2)

2.1.1 แนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัย

หลักสูตรปฐมวัย (2546: 3-5) พัฒนาขึ้นโดยอาศัยแนวคิดต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก

พัฒนาการของมนุษย์เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวมนุษย์ เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิต่อเนื่องไปจนตลอดชีวิต ซึ่งครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ พัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา จะมีความสัมพันธ์และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เป็นลำดับขั้นตอนไปพร้อมกันทุกด้าน เด็กแต่ละคนจะเติบโตและมีลักษณะพัฒนาการแตกต่างกันไปตามวัย โดยที่พัฒนาการเด็กปฐมวัยบ่งบอกถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวเด็กอย่างต่อเนื่องในแต่ละวัย เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึงอายุ 5 ปี

พัฒนาการแต่ละด้านมีทฤษฎีเฉพาะอธิบายไว้ และสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาเด็ก อาทิ ทฤษฎีพัฒนาการทางร่างกายที่อธิบายการเจริญเติบโต และพัฒนาการของเด็กว่ามีลักษณะต่อเนื่องเป็นลำดับขั้น เด็กจะพัฒนาถึงขั้นใดจะต้องเกิดวุฒิภาวะของความสามารถขั้นนั้นก่อนหรือทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาที่อธิบายว่าเด็กเกิดมาพร้อมวุฒิภาวะ ซึ่งจะพัฒนาขึ้นตามอายุประสบการณ์ ค่านิยมทางสังคม และสิ่งแวดล้อม หรือทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพ ที่อธิบายว่าเด็กจะพัฒนาได้ดี ถ้าในแต่ละช่วงอายุเด็กได้รับการตอบสนองในสิ่งที่ตนพอใจ ได้รับความรัก ความอบอุ่นอย่างเพียงพอจากผู้ใกล้ชิด มีโอกาสช่วยเหลือตนเอง ทำงานที่เหมาะสมกับวัย และมีอิสระที่จะเรียนรู้ในสิ่งที่ตนอยากรู้รอบๆ ตนเอง

ดังนั้น แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก จึงเป็นเสมือนหนึ่งแนวทางให้ผู้สอนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้เข้าใจเด็ก สามารถถอบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับวัย และความแตกต่างของแต่ละบุคคล ในอันที่จะส่งเสริมให้เด็กพัฒนาจนบรรลุผลตามเป้าหมายที่ต้องการได้ชัดเจน

2. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้

การเรียนรู้ของมนุษย์เรามีผลสืบเนื่องมาจากประสบการณ์ต่างๆ ที่ได้รับการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมเกิดขึ้นจากกระบวนการที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว โดยเด็กจะต้องเป็นผู้กระทำให้เกิดขึ้นด้วยตนเองและการเรียนรู้จะเป็นไปได้ดี ถ้าเด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้เคลื่อนไหว มีโอกาสคิดริเริ่มตามความต้องการและความสนใจของตนเอง รวมทั้งอยู่ในบรรยากาศที่เป็นอิสระอบอุ่นและปลอดภัย ดังนั้น การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก และเนื่องจากการเรียนรู้เป็นพื้นฐานของพัฒนาการในระดับที่สูงขึ้น ทั้งคนเราเรียนรู้มาตั้งแต่เกิดตามธรรมชาติก่อนที่จะมาเข้าสถานศึกษา การจัดทำหลักสูตรจึงยึดแนวคิดที่จะให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้วยตัวตัวเอง ในสภาพแวดล้อมที่เป็นอิสระ เอื้อต่อการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของเด็กแต่ละคน

3. แนวคิดเกี่ยวกับการเล่นของเด็ก

การเล่นถือเป็นกิจกรรมที่สำคัญในชีวิตเด็กทุกคน เด็กจะรู้สึกสนุกสนานเพลิดเพลิน ได้สังเกต มีโอกาสทำการทดลอง สร้างสรรค์คิดแก้ปัญหาค้นพบด้วยตนเอง การเล่นจะมีอิทธิพลและมีผลต่อการเจริญเติบโต ช่วยพัฒนาร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา จากการเล่นเด็กมีโอกาสนเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกาย ได้ใช้ประสาทสัมผัสและการรับรู้ ผ่อนคลายอารมณ์ และแสดงออกถึงตนเอง เรียนรู้ความรู้สึกของผู้อื่น การเล่นจึงเป็นทางที่เด็กจะสร้างประสบการณ์เรียนรู้สิ่งแวดล้อม เรียนรู้ความเป็นอยู่ของผู้อื่น สร้างความสัมพันธ์อยู่ร่วมกันกับผู้อื่น กับธรรมชาติรอบตัว ดังนั้น หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยฉบับนี้จึงถือ “การเล่น” อย่างมีจุดหมายหมายเป็นหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก

4. แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมและสังคม

บริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่หรือแวดล้อมตัวเด็ก ทำให้เด็กแต่ละคนแตกต่างกันไป หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยฉบับนี้ถือว่าผู้สอนจำเป็นต้องเข้าใจและยอมรับว่าวัฒนธรรมและสังคมที่แวดล้อมตัวเด็กมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ผู้สอนควรต้องเรียนรู้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมของเด็กที่ตนรับผิดชอบ เพื่อช่วยให้เด็กได้พัฒนาเกิดการเรียนรู้ และอยู่ในกลุ่มคนที่มาจากพื้นฐานเหมือนหรือต่างจากตนได้อย่างราบรื่น มีความสุข

2.1.2 จุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาปฐมวัย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคลทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

เมื่อเด็กจบการศึกษาในระดับปฐมวัย เด็กจะบรรลุตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์กำหนดไว้ในจุดหมาย 12 ข้อ และในแต่ละช่วงอายุผู้สอนจะต้องคำนึงถึงคุณลักษณะตามวัยของเด็กด้วย มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 จะครอบคลุมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2546 : 31)

1. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี
2. กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน
3. มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข
4. มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม
5. ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะดนตรี การเคลื่อนไหว รักการออกกำลังกาย
6. ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
7. รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย
8. อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
9. ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
10. มีความสามารถในการคิด และการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
11. มีจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์
12. มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

2.1.3 คุณลักษณะตามวัยของเด็กปฐมวัย

คุณลักษณะตามวัยเป็นความสามารถตามวัยหรือพัฒนาการตามธรรมชาติ เมื่อเด็กมีอายุถึงวัยนั้นๆ พัฒนาการแต่ละวัยอาจจะเกิดขึ้นตามวัยมากน้อยแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม การอบรมเลี้ยงดู และประสบการณ์ที่เด็กได้รับ ผู้สอนจำเป็นต้องทำความเข้าใจคุณลักษณะตามวัยของเด็กอายุ 3-5 ปี เพื่อนำไปพิจารณาจัดประสบการณ์ให้เด็กแต่ละวัยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ขณะเดียวกันจะต้องสังเกตเด็กแต่ละคนซึ่งมีความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อนำข้อมูลไปช่วยในการพัฒนาเด็กให้เต็มตามความสามารถและศักยภาพ พัฒนาการเด็กในแต่ละช่วงอายุ อาจเร็วหรือช้ากว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้และการพัฒนาจะเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ถ้าสังเกตพบว่าเด็กไม่มีความก้าวหน้าอย่างชัดเจนต้องพาเด็กไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญหรือแพทย์เพื่อช่วยเหลือและแก้ไขได้ทันท่วงที คุณลักษณะตามวัยที่สำคัญของเด็กอายุ 3-5 ปี เป็นวัยที่เด็กเริ่มเรียนรู้การอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น รู้จักความเป็นเพศหญิง เพศชายของตนเอง มีการพัฒนาด้านภาษา มีความคิดและสติปัญญาเจริญมากขึ้นเพื่อเตรียมตัวที่จะใช้ชีวิตมากขึ้นในวัยต่อไป เริ่มมีการพัฒนาเกี่ยวกับค่านิยม เจตคติ จริยธรรม ลักษณะนิสัย อารมณ์ ความสนใจ อันเป็นรากฐานในการดำเนินชีวิต ดังนั้นการจัดสภาพแวดล้อมที่ดี มีการอบรมเลี้ยงดูอย่างถูกต้อง เด็กมีการพัฒนาศักยภาพตามวัยอย่างเต็มที่แล้วจะเป็นผู้ใหญ่อย่างมีคุณภาพ ในทางตรงกันข้าม ถ้าไม่ได้รับการพัฒนา ก็จะกลายเป็นปัญหาของสังคม

ต่อไปในอนาคต ซึ่งพัฒนาการของเด็กปฐมวัย แบ่งออกเป็นด้านต่างๆ ได้ 4 ด้าน คือพัฒนาการด้านร่างกาย พัฒนาด้านอารมณ์และจิตใจ พัฒนาการด้านสังคม พัฒนาการด้านสติปัญญา

คุณลักษณะตามวัยซึ่งเกิดขึ้นในเด็กวัย 3-5 ปี ที่นำเสนอต่อไปนี้มีทั้งส่วนที่นำมาจากหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และส่วนที่ค้นคว้าเพิ่มเติม ซึ่งผู้สอนสามารถศึกษาจากแหล่งเรียนรู้อื่นๆ เพิ่มเติมอีก จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตารางที่ 2.1 คุณลักษณะตามวัยของเด็กปฐมวัย อายุ 3-5 ปี

อายุ พัฒนาการ	อายุ 3 ปี	อายุ 4 ปี	อายุ 5 ปี
1 ด้านร่างกาย			
1.1 กล้ามเนื้อใหญ่	<ul style="list-style-type: none"> - รับลูกบอลที่กระดอนจากพื้นด้วยแขนทั้งสอง - เดินขึ้นลงบันไดได้ด้วยตนเอง - กระโดดขึ้น ลงอยู่กับที่ได้ - วิ่งตามลำพังได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - รับลูกบอลได้ด้วยด้วยมือทั้งสอง - เดินขึ้นลงบันไดสลับเท้าได้ - กระโดดขาเดียวอยู่กับที่ได้ - วิ่งและหยุดได้คล่อง 	<ul style="list-style-type: none"> - รับลูกบอลที่กระดอนจากพื้นได้ ด้วยมือทั้งสอง - เดินขึ้นลงบันไดสลับเท้าได้อย่าง คล่องแคล่ว - กระโดดขาเดียวไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่อง - วิ่งได้รวดเร็ว และหยุดได้ทันที
1.2 กล้ามเนื้อเล็ก	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้กรรไกรตัดกระดาษให้ขาดได้ - เขียนรูปวงกลมตามแบบได้ - ร้อยลูกปัดขนาดใหญ่ได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้กรรไกรตัดกระดาษให้อยู่ในแนวเส้นตรงตามที่กำหนดได้ - เขียนรูปสี่เหลี่ยมตามแบบได้ - ร้อยลูกปัดขนาดเล็กได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้กรรไกรตัดกระดาษให้อยู่ในแนวเส้นโค้งตามที่กำหนดได้ - เขียนรูปสามเหลี่ยมตามแบบได้ - ใช้เชือกร้อยวัสดุตามแบบได้ - ใช้ก้ามเนื้อเล็กได้ดี เช่น ตัดกระดาษเสื่อ ผูกเชือกร้อยเท้า ฯลฯ

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

อายุ พัฒนาการ	อายุ 3 ปี	อายุ 4 ปี	อายุ 5 ปี
1.3 สุขภาพ อนามัย	- มีร่างกายแข็งแรง สมบูรณ์ มีน้ำหนัก ส่วนสูง และมีเส้นรอบ ศีรษะตามเกณฑ์	- มีร่างกายแข็งแรง สมบูรณ์ มีน้ำหนัก ส่วนสูง และมีเส้นรอบ ศีรษะตามเกณฑ์	- มีร่างกายแข็งแรง สมบูรณ์ มีน้ำหนัก ส่วนสูง และมีเส้นรอบ ศีรษะตามเกณฑ์

2 ด้านอารมณ์ และจิตใจ

2.1 การ แสดงออก ทางด้านอารมณ์	- ชอบที่จะทำให้ผู้ใหญ่ พอใจ และได้คำชม - แสดงอารมณ์ตาม ความรู้สึก	- ชอบทำท่ายผู้ใหญ่ - เริ่มควบคุมอารมณ์ได้ บางขณะ	- รักครู / ผู้สอน - ควบคุมอารมณ์ให้ได้ ขึ้น มีเหตุผล
2.2 ความรู้สึกที่ ดีต่อตนเอง และ ผู้อื่น	- เริ่มรู้บทบาทหน้าที่ ตนเอง - เริ่มรู้จักเลือกเล่นสิ่งที่ ตนชอบ สนใจ	- รู้บทบาทหน้าที่ตนเอง - เริ่มรู้จักเลือกเล่นสิ่งที่ ตนชอบ สนใจ - เริ่มรู้จักชื่นชม ความสามารถและ ผลงานของตนเองและ ผู้อื่น	- รู้บทบาทหน้าที่ของ ตนเองและหน้าที่ที่ได้รับ มอบหมาย - รู้จักเลือกเล่น ทำงาน ตามที่ตนชอบ สนใจและ ทำได้ - รู้จักชื่นชมใน ความสามารถและผลงาน ของตนเองและผู้อื่น
2.3 คุณธรรม และจริยธรรม	- เริ่มแสดงความรักเพื่อน และสัตว์เลี้ยง - ไม่ทำร้ายผู้อื่น เมื่อไม่ พอใจ - เริ่มรู้จักขอโทษ และให้ อภัยเพื่อน - เริ่มรู้ว่าสิ่งใดเป็นของ ตน สิ่งใดเป็นของผู้อื่น - เริ่มรู้จักเก็บของเล่น	- เริ่มแสดงความรักเพื่อน และสัตว์เลี้ยง - ไม่ทำร้ายผู้อื่น เมื่อไม่ พอใจ และไม่ทำให้ผู้อื่น เดือดร้อน - รู้จักขอโทษ และให้ อภัยเพื่อน - ไม่หยิบของของผู้อื่นมา เป็นของตน	- เริ่มแสดงความรักเด็กที่ เล็กกว่าและสัตว์ต่างๆ - ไม่ทำร้ายผู้อื่น เมื่อไม่ พอใจ ไม่ทำให้ผู้อื่นเสียใจ - รู้จักขอโทษ และให้อภัย เพื่อน - ไม่หยิบของของผู้อื่นมา เป็นของตน - เริ่มรู้จักเก็บของเล่นให้ เข้าที่

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

พัฒนาการ \ อายุ	อายุ 3 ปี	อายุ 4 ปี	อายุ 5 ปี
	<ul style="list-style-type: none"> - เริ่มรู้จักการรอคอย - เริ่มตัดสินใจในเรื่องง่ายๆ ได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - เริ่มรู้จักเก็บของเล่นให้เข้าที่ - เริ่มรู้จักการรอคอยอย่างเหมาะสมกับวัย - เริ่มตัดสินใจในเรื่องง่ายๆ และเริ่มเรียนรู้ผลที่เกิดขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> - รู้จักการรอคอยและเข้าแถวตามลำดับก่อนหลัง - เริ่มตัดสินใจในเรื่องง่ายๆ และยอมรับผลที่เกิดขึ้น

3 ด้านสังคม

3.1 การช่วยเหลือตนเอง	<ul style="list-style-type: none"> - ล้างมือได้ - รับประทานอาหารได้ด้วยตนเอง - เริ่มรู้จักใช้ห้องน้ำ ห้องส้วม 	<ul style="list-style-type: none"> - แต่งตัวได้ - รับประทานอาหารได้ด้วยตนเอง โดยไม่หกเลอะเทอะ - รู้จักทำความสะอาดหลังจากเข้าห้องน้ำ ห้องส้วม 	<ul style="list-style-type: none"> - เลือกเครื่องแต่งกายของตนเองได้ และแต่งตัวได้ - ใช้เครื่องมือ เครื่องใช้ในการรับประทานอาหารได้ - ทำความสะอาดร่างกายได้
3.2 การอยู่ร่วมกับผู้อื่น และมีคุณธรรม จริยธรรม	<ul style="list-style-type: none"> - ชอบเล่นแบบคู่ขนาน (เล่นของเล่นชนิดเดียวกัน แต่ต่างคนต่างเล่น) - ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง - เริ่มปฏิบัติตามกฎ กติกา ง่ายๆ - รู้จักทำงานที่ได้รับมอบหมาย 	<ul style="list-style-type: none"> - เล่นร่วมกับผู้อื่นได้ - เริ่มช่วยเหลือผู้อื่น - ปฏิบัติตามกฎ กติกาที่ตกลงร่วมกัน - มีความรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย 	<ul style="list-style-type: none"> - เล่นหรือทำงานร่วมกันในกลุ่มย่อยได้ - รู้จักการให้และการรับ - ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานศึกษา - ตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

อายุ พัฒนาการ	อายุ 3 ปี	อายุ 4 ปี	อายุ 5 ปี
3.3 การอนุรักษ วัฒนธรรม และ สิ่งแวดล้อม	<ul style="list-style-type: none"> - เริ่มรู้จักแสดงความเคารพ - ทิ้งขยะได้ถูกที่ - ไม่ทำลายสิ่งของเครื่องใช้ 	<ul style="list-style-type: none"> - รู้จักแสดงความเคารพ - ทิ้งขยะได้ถูกที่ - รักษาสิ่งที่ใช้ร่วมกัน 	<ul style="list-style-type: none"> - แสดงความเคารพได้เหมาะสมกับโอกาส - ทิ้งขยะได้ถูกที่ - ช่วยดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมรอบตัว
4 ด้าน สติปัญญา	<ul style="list-style-type: none"> - ฟังแล้วปฏิบัติตามคำสั่งง่ายๆ ได้ - บอกชื่อของตนเองได้ - รู้จักใช้คำถาม “อะไร” - ชีตเขียนเส้นอย่างอิสระได้ - จับคู่สีต่างๆ ได้ประมาณ 3-4 สี 	<ul style="list-style-type: none"> - ฟังแล้วปฏิบัติตามคำสั่งที่ต่อเนื่องได้ - บอกชื่อ นามสกุลตนเองได้ - ชอบถาม “ทำไม” - เขียนภาพและสัญลักษณ์ ตามความต้องการของตนเองได้ - จับคู่สีต่างๆ ได้ประมาณ 4-6 สี 	<ul style="list-style-type: none"> - ฟังแล้วนำมาเล่าถ่ายทอดได้ - บอกชื่อ นามสกุล อายุที่อยู่ของตนเองได้ - ชอบถาม “ทำไม” “อย่างไร” “ที่ไหน” - เขียนชื่อ นามสกุลของตนเองตามแบบได้ - บอกและจำแนกสีต่างๆ ได้
	<ul style="list-style-type: none"> - ยังคิดสิ่งที่เป็นนามธรรมไม่ได้ - จำแนกสิ่งต่างๆ ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้า - อยากรู้อยากเห็นทุกอย่างรอบตัว - วาดภาพตามความพอใจของตน - สนทนาโต้ตอบ/เล่าเรื่องด้วยประโยคสั้นๆ ได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - พูดเกี่ยวกับ “เมื่อวานนี้” “วันนี้” “พรุ่งนี้” - จำแนกสิ่งต่างๆ ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้าได้ - สำรวจและทดลองเล่นกับของเล่นหรือสิ่งของต่างๆ ตามความคิดของตนได้ - วาดภาพตามความคิดสร้างสรรค์ของตนได้ - เล่านิทานหรือเรื่องราวตามจินตนาการได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - บอกเวลา “เมื่อวานนี้” “วันนี้” “พรุ่งนี้” - จำแนกสิ่งต่างๆ ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้าได้ดี - ใช้สิ่งของรอบๆ ตัวเป็นสิ่งที่สมมติในการเล่น/เล่นบทบาทสมมติตามจินตนาการ - วาดภาพตามความคิดสร้างสรรค์ของตนได้ - เล่านิทาน เล่าสิ่งที่ตนคิดหรือเรื่องราวตามจินตนาการได้

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

พัฒนาการ อายุ	อายุ 3 ปี	อายุ 4 ปี	อายุ 5 ปี
	<ul style="list-style-type: none"> - เลียนแบบท่าทางการเคลื่อนไหวต่างๆ - เรียนรู้จากการสังเกตและเลียนแบบผู้อื่น 	<ul style="list-style-type: none"> - เคลื่อนไหวท่าทางตามความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการได้ - เรียนรู้จากการสังเกตฟังด้วยตนเอง 	<ul style="list-style-type: none"> - เคลื่อนไหวท่าทางตามความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการได้

คุณลักษณะตามวัยที่สำคัญๆ ของเด็กปฐมวัยที่ยกมากล่าวข้างต้นนี้เป็นสิ่งที่ผู้สอนต้องตระหนัก เพราะเด็กในแต่ละช่วงอายุมีลักษณะสำคัญที่เด่นแตกต่างกันไป ถ้าผู้สอนไม่เข้าใจยอมทำให้การพัฒนาเด็กไม่เกิดผลตามจุดหมายของหลักสูตรได้ อาทิ เด็กอายุ 3 ปี ชอบยึดตนเป็นศูนย์กลางการจัดสื่อ วัสดุให้เด็กวัยนี้ต้องมีเพียงพอที่จะสนองความต้องการ ไม่เกิดการรอคอยนานจนเกินไป หรือเด็กอายุ 3 ปี ต้องการฝึกกล้ามเนื้อใหญ่เพิ่มขึ้น เนื่องจากร่างกายอยู่ในช่วงที่ต้องพัฒนาทางกล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก เริ่มรู้จักใช้พลัง หรือเด็กอายุ 4 ปี ชอบถ้าทายผู้ใหญ่ ซึ่งผู้สอนจำเป็นต้องเข้าใจและควรให้เด็กได้รับรู้เรื่องขอบเขตและวินัยในการเล่นอย่างสม่ำเสมอ ดังนั้นพัฒนาการเด็กทุกด้านจึงมีความสำคัญเท่าเทียมกันและเด็กต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในสภาพบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาและการเรียนรู้ของเด็ก ดังได้กล่าวไว้ข้างต้น

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาคุณลักษณะตามวัยของเด็กอายุ 3-5 ปี ด้านสังคม ในหัวข้อของคุณธรรมจริยธรรม เรื่องความสามัคคี ในช่วงอายุ 3-5 ปี เพื่อนำไปจัดทำผลผลิตภัณฑ์ส่งเสริมการเรียนรู้คุณธรรม ได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสมกับพัฒนาการตามวัยของเด็ก

2.1.4 โครงสร้างหลักสูตร

เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามหลักการ จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ให้สถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฏิบัติ ในการจัดหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยจึงกำหนดโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ดังนี้

ตารางที่ 2.2 ตารางโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546

โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546		
ช่วงอายุ	อายุต่ำกว่า 3 ปี	ช่วงอายุ
สาระการเรียนรู้	อายุ 3-5 ปี	สาระการเรียนรู้
	- ด้านร่างกาย	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก
	- ด้านอารมณ์และจิตใจ	เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก
	- ด้านสังคม	ธรรมชาติรอบตัว
	- ด้านสติปัญญา	สิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก
ระยะเวลาเรียน	ขึ้นอยู่กับอายุเด็กที่เริ่มเข้ารับการอบรมเลี้ยงดูและรับการศึกษา	

สาระการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็ก อายุ 3-5 ปี ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ **ประสบการณ์สำคัญ** และ**สาระที่ควรเรียนรู้** ทั้งสองส่วนใช้เป็นสื่อกลางในการจัดประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งจำเป็นต่อการพัฒนาเด็ก

1. ประสบการณ์สำคัญ

จะช่วยอธิบายให้ผู้สอนเข้าใจว่าเด็กปฐมวัยต้องทำอะไร เรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัว อย่างไร และทุกประสบการณ์มีความสำคัญต่อพัฒนาการของเด็ก ช่วยแนะผู้สอนในการสังเกต สนับสนุน และวางแผนการจัดกิจกรรมให้เด็ก ประสบการณ์สำคัญที่กำหนดไว้ในหลักสูตรมีความสำคัญต่อการสร้างองค์ความรู้ของเด็ก

ประสบการณ์สำคัญสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี จะครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน

(1) ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย

เป็นการสนับสนุนให้เด็กมีโอกาสดูแลสุขภาพและสุขอนามัย รักษาความปลอดภัย พัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ และกล้ามเนื้อเล็ก ดังนี้

ตารางที่ 2.3 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี

ประสบการณ์สำคัญ (ด้านร่างกาย)	ตัวอย่างกิจกรรม
การทรงตัวและการประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อใหญ่	
การเคลื่อนไหวอยู่กับที่ และการเคลื่อนไหว เคลื่อนที่	เช่น ตบมือ ผงกศีรษะ ขยิบตา เคาะเท้า เคลื่อนไหวมือและแขน มือและนิ้วมือ เท้าและปลายเท้าอยู่กับที่ ฯลฯ เช่น คลาน คืบ เดิน วิ่ง กระโดด ควมม้า ก้าวกระโดด เคลื่อนที่ไปข้างหน้า ข้างหลัง ข้างซ้าย ข้างขวา ฯลฯ
การเคลื่อนไหวพร้อมวัสดุอุปกรณ์	เช่น เคลื่อนไหวพร้อมเชือก ผ้าแพร ฯลฯ ตามจินตนาการหรือตามคำบรรยายของผู้สอน ฯลฯ
การเล่นเครื่องเล่นสนาม	เช่น เล่นปีนป่ายเครื่องเล่น ขี่จักรยานสามล้อ ฯลฯ
การประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อเล็ก	
การเล่นเครื่องเล่นสัมผัส	เช่น ร้อยลูกปัด ต่อภาพตัดต่อ ฯลฯ
การเขียนภาพและการเล่นกับสี	เช่น เขียนภาพด้วยสีเทียน ดินน้ำมัน ประดิษฐ์เศษวัสดุ ฯลฯ
การปั้นและประดิษฐ์สิ่งต่างๆ	เช่น เล่นทราย น้ำ ต่อก้อนไม้/บล็อก/พลาสติก สร้างสรรค์ ฯลฯ
การรักษาสุขภาพ	
การปฏิบัติตนตามสุขอนามัย	เช่น ล้างมือก่อนรับประทานอาหาร ทำความสะอาดหลังจากใช้ห้องน้ำ ท้องส้วม รับประทานอาหารกลางวัน ที่ครบห้าหมู่ การนอนกลางวัน เล่นอิสระ เล่นเครื่องเล่นสนาม ดูแลรักษาความสะอาดของเล่น ฯลฯ
การรักษาความปลอดภัย	
การรักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่นในกิจวัตรประจำวัน	เช่น เล่นเครื่องเล่นที่ถูกต้อง การระวังรักษาตนเอง เจ็บป่วยเป็นไข้หวัด ฯลฯ

(2) ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ

เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกที่เหมาะสมกับวัยมีความสุข ร่าเริงแจ่มใส ได้พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม สุนทรียภาพ ความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและความเชื่อมั่นในตนเองขณะปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

ตารางที่ 2.4 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี

ประสบการณ์สำคัญ (ด้านอารมณ์และจิตใจ)	ตัวอย่างกิจกรรม
ดนตรี	
การแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบเสียงดนตรี	เช่น ทำท่าตามจังหวะ เสียงดนตรี ฯลฯ
การเล่นเครื่องดนตรีง่ายๆ	เช่น เล่นเครื่องดนตรีประเภทเคาะ ประเภทตี ฯลฯ
การร้องเพลง	เช่น ร้องเพลงฝัก ผลไม้ เพลงแปลงฝัน ฯลฯ
สุนทรียภาพ	
การชื่นชมและสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม	เช่น เขียนภาพตามความคิดสร้างสรรค์ แสดงความคิดเห็นต่อผลงานศิลปะ ฯลฯ
การแสดงออกอย่างสนุกสนานกับเรื่องตลก ขำขัน และเรื่องราว/เหตุการณ์สนุกสนานต่างๆ	เช่น ฟัง/เล่าเรื่องราว/เหตุการณ์สนุกสนานต่างๆ และเล่นบทบาทสมมติ ฯลฯ
การเล่นอิสระ	เช่น เล่นอิสระตามมุมเล่นในห้องเรียน เล่นอิสระกลางแจ้ง ฯลฯ
การเล่นรายบุคคล การเล่นเป็นกลุ่ม	เช่น ทำศิลปะเป็นรายบุคคล ศิลปะแบบร่วมมือเล่นเสรี เล่นอิสระในมุมเล่นเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มย่อย ฯลฯ
การเล่นในห้องเรียนและนอกห้องเรียน	เช่น เล่นตามมุมเล่นในห้องเรียน เล่นกลางแจ้ง ฯลฯ
คุณธรรมจริยธรรม	
การปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่นับถือ	เช่น ไปทำบุญที่วัด มัสยิด โบสถ์ ฯลฯ

(3) ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม

เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมต่างๆ รอบตัวจากการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ผ่านการเรียนรู้ทางสังคม เช่น การเล่น การทำงานกับผู้อื่น การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน การแก้ปัญหาข้อขัดแย้งต่างๆ ฯลฯ ดังนี้

ตารางที่ 2.5 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี

ประสบการณ์สำคัญ (ด้านสังคม)	ตัวอย่างกิจกรรม
การเรียนรู้ทางสังคม	
การปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตนเอง	เช่น แต่งตัว ล้างมือ รับประทานอาหาร ฯลฯ
การเล่นและการทำงานร่วมกับผู้อื่น	เช่น แบ่งกลุ่ม 2-4 คน ร่วมกันประดิษฐ์เศษวัสดุ ฯลฯ
การวางแผน ตัดสินใจเลือก และลงมือปฏิบัติ	เช่น วางแผนเลือกทำกิจกรรมศิลปะ ทำงานศิลปะตามที่วางแผนไว้ ฯลฯ
การมีโอกาสได้รับรู้ความรู้สึก ความสนใจ และความต้องการของตนเองและผู้อื่น	เช่น เลือกทำกิจกรรมศิลปะตามความสนใจเลือกมุมเล่นตามความสนใจของตน ฯลฯ
การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น	เช่น สนทนาอภิปรายเกี่ยวกับเหตุการณ์ในนิทาน แสดงความคิดเห็น/รับฟังความคิดเห็นของเด็กอื่น ฯลฯ
การแก้ปัญหาในการเล่น	เช่น เล่นเกมการศึกษา แก้ปัญหา/ข้อขัดแย้ง ขณะเล่นอิสระกับเด็กอื่น ฯลฯ
การปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นที่อาศัยอยู่และความเป็นไทย	เช่น รดน้ำดำหัว ทำบุญตักบาตรในวันสำคัญต่างๆ ฯลฯ

(4) ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา

เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้รับรู้ เรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัว ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้า ผ่านการคิด การใช้ภาษา การสังเกต การจำแนกและเปรียบเทียบ จำนวน มิติสัมพันธ์ (พื้นที่/ระยะ) และเวลา ดังนี้

ตารางที่ 2.6 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี

ประสบการณ์สำคัญ (ด้านสติปัญญา)	ตัวอย่างกิจกรรม
การคิด	
การรู้จักสิ่งต่างๆ ด้วยการมอง ฟัง สัมผัส ชิมรส และดมกลิ่น	เช่น ชิมรสผลไม้ สัมผัสผิววัตถุเรียบ-ขรุขระ ฯลฯ
การเลียนแบบการกระทำและเสียงต่างๆ	เช่น เคลื่อนไหวเลียนแบบท่าทางสัตว์ชนิดต่างๆ บุคคลที่ชอบ เลียนเสียงสัตว์ ฯลฯ
การเชื่อมโยงภาพ ภาพถ่าย และรูปแบบต่างๆ กับสิ่งของหรือสถานที่จริง	เช่น ใช้บล็อกก่อสร้างเป็นสวนสัตว์หลังจากไปทัศนศึกษาที่สวนสัตว์ ปั้นดินเป็นตัวสัตว์ต่างๆ ฯลฯ

ตารางที่ 2.6 (ต่อ)

ประสบการณ์สำคัญ (ด้านสติปัญญา)	ตัวอย่างกิจกรรม
การใช้ภาษา	
การรับรู้ และแสดงความรู้สึกผ่านสื่อ วัสดุ ของเล่น ผลงาน	เช่น เขียนภาพระบายสี ปั้นดิน ฯลฯ
การแสดงความคิดสร้างสรรค์ผ่านสื่อ วัสดุ ต่างๆ	เช่น ประดิษฐ์เศษวัสดุ เคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์ โดย ใช้วัสดุประกอบ ฯลฯ
การแสดงความรู้สึกด้วยคำพูด	เช่น ให้เด็กพูดแสดงความรู้สึก ความคิดเห็น ความ เข้าใจในสิ่งต่างๆ ฯลฯ
การพูดกับผู้อื่นเกี่ยวกับประสบการณ์ของ ตนเอง หรือเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง	เช่น ให้เด็กเล่น/ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ฯลฯ
การอธิบายเกี่ยวกับสิ่งของ เหตุการณ์และ ความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ	เช่น ให้เด็กอธิบายสิ่งต่างๆ ที่ตนสนใจหรือ สิ่งที่คิด ฯลฯ
การฟังเรื่องราวนิทาน คำคล้องจอง คำ กลอน	เช่น ฟังนิทาน/เรื่องราวต่างๆ/คำคล้องจอง/ คำกลอน ฯลฯ
การเขียนในหลายรูปแบบผ่าน ประสบการณ์ที่สื่อความหมายต่อเด็ก เขียนภาพ เขียน ชิด เขียน เขียนคล้าย ตัวอักษร เขียนเหมือนสัญลักษณ์ เขียนชื่อ ตนเอง	เช่น เขียนภาพ เขียนชื่อตนเอง เขียนบัตรอวยพร เขียนภาพนิทาน/เรื่องนิทาน ฯลฯ
การอ่านในหลายรูปแบบ ผ่าน ประสบการณ์ที่สื่อความหมายต่อเด็ก อ่านภาพหรือสัญลักษณ์จากหนังสือ นิทาน/เรื่องราวที่สนใจ	เช่น อ่านนิทาน อ่านป้ายและสัญลักษณ์ที่เด็กสนใจ หรือนิทานให้เพื่อนฟัง ฯลฯ
การสังเกต การจำแนก และการเปรียบเทียบ	
การสำรวจและอธิบายความเหมือน ความ ต่างของสิ่งต่างๆ	เช่น สำรวจวัตถุสิ่งของต่างๆ และสนทนาเกี่ยวกับ ลักษณะของวัตถุสิ่งของนั้นๆ เก็บรวบรวมวัตถุสิ่งต่างๆ ที่สนใจ
การจับคู่ การจำแนก และการจัดกลุ่ม	เช่น จับคู่ความเหมือนความต่างของสิ่งต่างๆ จำแนก ชนิดของผัก/ผลไม้/เครื่องใช้ต่างๆ ฯลฯ
การเปรียบเทียบ	เช่น ใช้วัตถุของจริงเปรียบเทียบยาว – สั้น ฯลฯ

ตารางที่ 2.6 (ต่อ)

การสังเกต การจำแนก และการเปรียบเทียบ	
การเรียงลำดับสิ่งต่างๆ	เช่น เรียงลำดับขนาดลูกบอล เรียงลำดับขนาดดินสอ ฯลฯ
การคาดคะเนสิ่งต่างๆ	เช่น คาดคะเนชื่อเรื่องนิทาน ฯลฯ
การตั้งสมมติฐาน	เช่น ตั้งสมมติฐานก่อนทดลอง จม-ลอย ฯลฯ
การทดลองสิ่งต่างๆ	เช่น จม-ลอย แม่เหล็กกับวัตถุต่างๆ
การสืบค้นข้อมูล	เช่น ให้เด็กออกไปศึกษานอกสถานที่ สัมภาษณ์บุคคลต่างๆ ฯลฯ
การใช้หรืออธิบายสิ่งต่างๆ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย	เช่น ให้เด็กสำรวจก้อนไม้รูปทรงต่างๆ และนำมาก่อสร้างเป็นเก้าอี้ โต๊ะ โทรศัพท์หรือสิ่งต่างๆ
จำนวน	
การเปรียบเทียบจำนวนมากกว่า น้อยกว่า เท่ากัน	เช่น จัดสื่อ วัสดุของจริงให้เด็กเปรียบเทียบจำนวนประกอบอาหาร ชั่ง ตวงส่วนผสม ฯลฯ
การนับสิ่งต่างๆ	เช่น นับจาน/ชาม นับถ้วยน้ำ รวบรวมสิ่งต่างๆ และนับจำนวน ฯลฯ
การจับคู่หนึ่งต่อหนึ่ง	เช่น จับคู่ถ้วยกับจานรอง ซ้อนกับส้อมแผ่นรองปิ่นกับดิน ฯลฯ
การเพิ่มขึ้นหรือลดลงของจำนวนหรือปริมาณ	เช่น จัดสื่อ อุปกรณ์ให้เด็กเล่น นับจำนวนเพิ่มขึ้นหรือลดลง ฯลฯ
มิติสัมพันธ์ (พื้นที่/ระยะ)	
การต่อเข้าด้วยกัน การแยกออก	เช่น เล่นทราย-น้ำ ก่อสร้างบล็อก ฯลฯ
การสังเกตสิ่งต่างๆ และสถานที่จากมุมมองที่ต่างๆ กัน	เช่น ให้เด็กเล่นปืนปายเครื่องเล่นสนามลอดอุโมงค์ และสนทนากับเด็กเกี่ยวกับพื้นที่/ระยะจากมุมมองต่างๆ ฯลฯ
การอธิบายในเรื่องตำแหน่งของสิ่งต่างๆ ที่สัมพันธ์กัน	เช่น สำรวจสิ่งต่างๆ ที่คุ้นเคยและอธิบายตำแหน่งที่อยู่ของสิ่งนั้นๆ ฯลฯ
การอธิบายในเรื่องทิศทางการเคลื่อนที่ของคนและสิ่งต่างๆ	เช่น เล่นสำรวจสถานที่ที่คุ้นเคยและอธิบายถึงทิศทางระยะทางของสถานที่นั้นๆ ฯลฯ
การสื่อความหมายของมิติสัมพันธ์ด้วยภาพวาด ภาพถ่าย และรูปภาพ	เช่น ให้เด็กเขียนภาพด้วยสีเทียน สีน้ำ ดูหนังสือภาพกับเด็ก

ตารางที่ 2.6 (ต่อ)

เวลา	
การเริ่มต้นและการหยุดการกระทำโดย สัญญาณ	เช่น เคลื่อนไหวเร็ว-ช้า และหยุดตามจังหวะ สัญญาณ ทดลองขี่จักรยานสามล้อและหยุดตามสัญญาณ ฯลฯ
การเปรียบเทียบเวลา เช่น ตอนเช้า ตอน เย็น เมื่อวานนี้ พรุ่งนี้ ฯลฯ	เช่น เชื่อมโยงระยะเวลากับการกระทำและเหตุการณ์ ต่างๆ ทบทวนกิจวัตรประจำวันที่ทำ ฯลฯ
มิติสัมพันธ์ (พื้นที่/ระยะ)	
การเรียงลำดับเหตุการณ์ต่างๆ	เช่น ให้เด็กทำกิจกรรมประจำวันตามลำดับอย่าง สม่ำเสมอทุกวัน เล่นเกมเรียงลำดับเหตุการณ์ ฯลฯ
การสังเกตความเปลี่ยนแปลงของฤดู	เช่น สังเกตอากาศแต่ละวัน สนทนาเกี่ยวกับสภาพ อากาศ ฯลฯ
การเปรียบเทียบเวลา เช่น ตอนเช้า ตอน เย็น เมื่อวานนี้ พรุ่งนี้ ฯลฯ	เช่น เชื่อมโยงระยะเวลากับการกระทำและเหตุการณ์ ต่างๆ ทบทวนกิจวัตรประจำวันที่ทำ ฯลฯ

2. สารที่ควรเรียนรู้

สารในส่วนนี้กำหนดเฉพาะหัวข้อไม่มีรายละเอียดทั้งนี้ เพื่อประสงค์จะให้ผู้สอนสามารถกำหนดรายละเอียดขึ้นเองให้สอดคล้องกับวัย ความต้องการ ความสนใจของเด็ก อาจยืดหยุ่นเนื้อหาได้โดยคำนึงถึงประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมในชีวิตจริงของเด็ก ผู้สอนสามารถนำสารที่ควรเรียนรู้มาบูรณาการ จัดประสบการณ์ต่างๆ ให้ง่ายต่อการเรียนรู้ ทั้งนี้ได้ประสงค์ให้เด็กท่องจำเนื้อหา แต่ต้องการให้เด็กเกิดแนวคิดหลังจากนำสารที่ควรเรียนรู้นั้นๆ มาจัดประสบการณ์ให้เด็กเพื่อให้บรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ สารที่ควรเรียนรู้อย่างใช้เป็นแนวทางช่วยผู้สอนกำหนดรายละเอียดและความยากง่ายของเนื้อหาให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก สารที่ควรเรียนรู้ประกอบด้วยเรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก ธรรมชาติรอบตัว และสิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก ดังนี้

(1) เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก

เด็กควรรู้จักชื่อ นามสกุล รูปร่างหน้าตาของตน รู้จักอวัยวะต่างๆ และวิธีระมัดระวังรักษาร่างกายให้สะอาด ปลอดภัย มีสุขอนามัยที่ดี เรียนรู้ที่จะเล่นและ ทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเองคนเดียวหรือกับผู้อื่น ตลอดจนเรียนรู้ที่จะแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก และแสดงมารยาทที่ดีทั้งนี้ เมื่อเด็กมีโอกาสเรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับตนเองแล้ว เด็กควรจะได้เกิดแนวคิดดังนี้

(1.1) ฉันมีชื่อตั้งแต่เกิด ฉันมีเสียง รูปร่างหน้าตาไม่เหมือนใคร ฉันภูมิใจที่เป็น ตัว
ฉันเองเป็นคนไทยที่ดี มีมารยาท มีวินัย รู้จักแบ่งปัน ทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง เช่น แต่งตัว แปรงฟัน
รับประทานอาหาร ฯลฯ

(1.2) ฉันมีวัยยะต่าง ๆ เช่น ตา หู จมูก ปาก ขา มือ ผม นิ้วมือ นิ้วเท้า ฯลฯ และ ฉันรู้จักวิธีรักษาร่างกายให้สะอาด ปลอดภัย มีสุขภาพดี

(1.3) ฉันต้องรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ออกกำลังกาย และพักผ่อน เพื่อให้ร่างกายเจริญเติบโต

(1.4) ฉันเรียนรู้ข้อตกลงต่าง ๆ รู้จักระมัดระวังรักษาความปลอดภัยของตนเอง และผู้อื่นเมื่อทำงาน เล่นคนเดียว และเล่นกับผู้อื่น

(1.5) ฉันอาจรู้สึกดีใจ เสียใจ โกรธ เหนื่อย หรืออื่น ๆ แต่ฉันเรียนรู้ที่จะแสดงความรู้สึกในทางที่ดี และเมื่อฉันแสดงความคิดเห็น หรือทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความคิดของตนเอง แสดงว่าฉันมีความคิดสร้างสรรค์ ความคิดของฉันเป็นสิ่งสำคัญ แต่คนอื่นก็มีความคิดที่ดีเหมือนฉันเช่นกัน

(2) เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก

เด็กควรได้มีโอกาสรู้จักและรับรู้เรื่องราวเกี่ยวกับครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน รวมทั้งบุคคลต่างๆที่เด็กต้องเกี่ยวข้อง หรือมีโอกาสใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้ เมื่อเด็กมีโอกาสเรียนรู้แล้วเด็กควรเกิดแนวคิด ดังนี้

(2.1) ทุกคนในครอบครัวของฉันเป็นบุคคลสำคัญ ต้องการที่อยู่อาศัย อาหาร เสื้อผ้า และยารักษาโรค รวมทั้งต้องการความรัก ความเอื้ออาทร ช่วยดูแลซึ่งกันและกัน ช่วยกันทำงานและปฏิบัติตามข้อตกลงภายในครอบครัว ฉันต้องเคารพ เชื้อพียงพ่อแม่และผู้ใหญ่ในครอบครัว ปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามกาลเทศะ ครอบครัวของฉันมีวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันเกิดของบุคคลในครอบครัว วันทำบุญบ้าน ฯลฯ ฉันภูมิใจในครอบครัวของฉัน

(2.2) สถานศึกษาของฉันมีชื่อเป็นสถานที่ที่เด็กๆมาทำกิจกรรมร่วมกันและทำให้ได้เรียนรู้สิ่งต่างๆมากมาย สถานศึกษาของฉันมีคนอยู่ร่วมกันหลายคน ทุกคนมีหน้าที่รับผิดชอบ ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ช่วยกันรักษาความสะอาดและทรัพย์สินสมบัติของสถานศึกษา ส่วนครูรักฉันและเอาใจใส่ดูแลเด็กทุกคน เวลาทำกิจกรรมฉันและเพื่อนจะช่วยกันคิด ช่วยกันทำ รับฟังความคิดเห็น และรับรู้ความรู้สึกซึ่งกันและกัน

(2.3) ท้องถิ่นของฉันมีสถานที่ บุคคล แหล่งวิทยากร แหล่งเรียนรู้ต่างๆที่สำคัญ คนในท้องถิ่นที่ฉันอาศัยอยู่มีอาชีพที่หลากหลาย เช่น ครู แพทย์ ทหาร ตำรวจ ชาวนา ชาวสวน พ่อค้า แม่ค้า ฯลฯ ท้องถิ่นของฉันมีวันสำคัญของตนเอง ซึ่งจะมีการปฏิบัติกิจกรรมที่แตกต่างกันไป

(2.4) ฉันเป็นคนไทย มีวันสำคัญของชาติ ศาสนา และ พระมหากษัตริย์ มีวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีหลายอย่าง ฉันและเพื่อนนับถือศาสนาหรือมีความเชื่อที่เหมือนกันหรือแตกต่างกันได้ ศาสนาทุกศาสนาสอนให้ทุกคนเป็นคนดี ฉันภูมิใจที่ฉันเป็นคนไทย

3. ธรรมชาติรอบตัว

เด็กควรจะได้รู้จักสิ่งมีชีวิตที่เป็นต้นไม้ ดอกไม้ สัตว์ รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของโลกที่แวดล้อมเด็กตามธรรมชาติ เช่น ฤดูกาล กลางวัน กลางคืน ฯลฯ แนวคิดที่ควรให้เกิดหลังจากเด็กเรียนรู้ธรรมชาติรอบตัว มีดังนี้

(1) ธรรมชาติรอบตัวฉันมีทั้งสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต สิ่งมีชีวิตต้องการอากาศ แสงแดด น้ำและอาหารเพื่อเจริญเติบโต สิ่งมีชีวิตสามารถปรับตัวให้เข้ากับลักษณะอากาศฤดูกาลและยังต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันสำหรับสิ่งไม่มีชีวิต เช่น น้ำ หิน ดิน ทราย ฯลฯ มีรูปร่าง สี ประโยชน์ และโทษต่างกัน

(2) ลักษณะอากาศรอบตัวแต่ละวันอาจเหมือนหรือแตกต่างกันได้ บางครั้งฉันหายใจลำบากได้จากสิ่งต่างๆ รอบตัว เช่น เมฆ ท้องฟ้า ลม ฯลฯ ในเวลากลางวันเป็นช่วงเวลาที่ดีดวงอาทิตย์ขึ้นจนดวงอาทิตย์ตก คนส่วนใหญ่จะตื่นและทำงาน ส่วนฉันไปโรงเรียนหรือเล่น เวลากลางคืนเป็นช่วงเวลาที่ดีดวงอาทิตย์ตกจนดวงอาทิตย์ขึ้น ฉันและคนส่วนใหญ่จะนอนพักผ่อนตอนกลางคืน

(3) สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติรอบตัวฉัน เช่น ต้นไม้ สัตว์ น้ำ หิน ดิน ทราย อากาศ ฯลฯ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตต้องได้รับการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นรอบๆ ตัวฉัน เช่น บ้านอยู่อาศัย ถนนหนทาง สวนสาธารณะ สถานที่ต่าง ๆ ฯลฯ เป็นสิ่งที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน ทุกคนรวมทั้งฉันช่วยกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและรักษาสาธารณสุขสมบัติโดยไม่ทำลายและบำรุงรักษาให้ดีขึ้นได้

4. สิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก

เด็กควรจะได้รู้จักสิ่งของเครื่องใช้ ยานพาหนะและการสื่อสารต่างๆ ที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวันของเด็ก ทั้งนี้เมื่อเด็กมีโอกาสเรียนรู้แล้วเด็กควรเกิดแนวคิด ดังนี้

(1) สิ่งต่างๆ รอบตัวฉันส่วนใหญ่มีสี ยกเว้นกระจกใส พลาสติกใส น้ำบริสุทธิ์ อากาศบริสุทธิ์ ฉันเห็นสีต่างๆ ด้วยตา แสงสว่างช่วยให้ฉันมองเห็นสี สีมีอยู่ทุกหนทุกแห่งที่ฉันสามารถเห็นตามดอกไม้ เสื้อผ้า อาหาร รถยนต์ และอื่น ๆ สีที่ฉันเห็นมีชื่อเรียกต่าง ๆ กัน เช่น แดง เหลือง น้ำเงิน ฯลฯ สีแต่ละสีทำให้เกิดความรู้สึกต่างกัน สีบางสีสามารถใช้เป็นสัญญาณ หรือสัญลักษณ์สื่อสารกันได้

(2) สิ่งต่าง ๆ รอบตัวฉันมีชื่อ ลักษณะต่าง ๆ กัน สามารถแบ่งตามประเภท ชนิด ขนาด สี รูปร่าง พื้นผิว วัสดุ รูปเรขาคณิต ฯลฯ

(3) การนับสิ่งต่าง ๆ ทำให้ฉันรู้จำนวนสิ่งของ และจำนวนนับนั้นเพิ่มหรือลดได้ ฉันเปรียบเทียบสิ่งของต่างๆ ตามขนาด จำนวน น้ำหนัก และจัดเรียงลำดับสิ่งของต่าง ๆ ตามขนาด ตำแหน่ง ลักษณะที่ตั้งได้

(4) คนเราใช้ตัวเลขในชีวิตประจำวัน เช่น เงินโทรศัพท์ บ้านเลขที่ ฯลฯ ฉันรวบรวมข้อมูลง่าย ๆ นำมาถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจได้โดยนำเสนอด้วยรูปภาพ แผนภูมิ แผนผัง แผนที่ ฯลฯ

(5) สิ่งที่ช่วยฉันในการชั่ง ตวง วัด มีหลายอย่าง เช่น เครื่องชั่ง ไม้บรรทัด สายวัด ถ้วย ตวง ช้อนตวง เข็กร วัสดุ สิ่งของอื่น ๆ บางอย่างฉันอาจใช้การคาดคะเนหรือกะประมาณ

(6) เครื่องมือเครื่องใช้มีหลายชนิดและหลายประเภท เช่น เครื่องใช้ในการทำสวน การก่อสร้าง เครื่องใช้ภายในบ้าน ฯลฯ คนเราใช้เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ช่วยอำนวยความสะดวกในการทำงาน แต่ขณะเดียวกันต้องระมัดระวังในเวลาที่ใช้เพราะอาจเกิดอันตรายและเกิดความเสียหายได้ถ้าใช้ผิดวิธีหรือใช้ผิดประเภท เมื่อใช้แล้วควรทำความสะอาด และเก็บเข้าที่ให้เรียบร้อย

(7) ฉันเดินทางจากที่หนึ่งไปยังที่หนึ่งได้ด้วยการเดินหรือใช้ยานพาหนะ พาหนะบางอย่างที่ฉันเห็นเคลื่อนที่ได้โดยการใช้เครื่องยนต์ ลม ไฟฟ้า หรือคนเป็นผู้ทำให้เคลื่อนที่ คนเราเดินทางหรือขนส่งได้ทั้งทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ พาหนะที่ใช้เดินทาง เช่นรถยนต์ รถเมล์ รถไฟ เครื่องบิน เรือ ฯลฯ ผู้ขับขี่จะต้องได้รับใบอนุญาตขับขี่และทำตามกฎจราจรเพื่อความปลอดภัยของทุกคน และฉันต้องเดินบนทางเท้า ข้ามถนนตรงทางม้าลาย สะพานลอย หรือตรงที่มีสัญญาณไฟ เพื่อความปลอดภัยและต้องระมัดระวังเวลาข้าม

(8) ฉันติดต่อสื่อสารกับบุคคลต่างๆได้หลายวิธี เช่น โดยการไปมาหาสู่ โทรศัพท์ โทรเลข จดหมาย จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ฯลฯ และฉันทราบข่าวความเคลื่อนไหวต่างๆ รอบตัวด้วยการสนทนา ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ และอ่านหนังสือ หนังสือเป็นสื่อในการ ถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึกไปยังผู้อ่าน ถ้าฉันชอบอ่านหนังสือ ฉันก็จะมีความรู้ ความคิดมากขึ้น ฉันใช้ภาษาทั้งฟัง พูด อ่าน เขียน เพื่อการสื่อความหมายในชีวิตประจำวัน

2.1.5 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยเป็นหลักสูตรที่เกิดจากการที่สถานศึกษานำสภาพต่างๆ ที่เป็นปัญหาจุดเด่น เอกลักษณะของชุมชน สังคม ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติมากำหนดเป็นสาระ และจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เด็กบนพื้นฐานของหลักสูตรแกนกลาง และเพิ่มเติมสาระตามความถนัด ความสนใจของเด็กปฐมวัย โดยความร่วมมือของทุกคนในสถานศึกษาและชุมชน มีการกำหนด วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย หรือจุดหมาย (มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์) เพื่อนำไปสู่การ ออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาให้มีคุณภาพเพื่อพัฒนาเด็ก

มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในหลักสูตรสถานศึกษาทุกมาตรฐานจำเป็นต้องนำมา วิเคราะห์และกำหนดตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์ในแต่ละชั้นปี ให้เห็นภาพชัดเจน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตารางที่ 2.7 การวิเคราะห์มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (กำหนดตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์สำหรับเด็กปฐมวัย)

มาตรฐานที่ 1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี

ตัวอย่างตัวบ่งชี้	ตัวอย่างสภาพที่พึงประสงค์		
	3 ปี	4 ปี	5 ปี
ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีน้ำหนัก ส่วนสูง และ เส้นรอบศีรษะตาม เกณฑ์	น้ำหนักและส่วนสูงได้สัดส่วนตามเกณฑ์		
	เส้นรอบศีรษะตามเกณฑ์อายุ		
ตัวบ่งชี้ที่ 2 รู้จักรักษาสุขภาพ อนามัยและความ ปลอดภัย	ยอมรับประทาน อาหารที่มีประโยชน์	รับประทานอาหารที่มี ประโยชน์ได้บางชนิด	รับประทานอาหารที่มี ประโยชน์ได้หลายชนิด
ตัวบ่งชี้ที่ 2 รู้จักรักษาสุขภาพ อนามัยและความ ปลอดภัย	บอกความต้องการเมื่อ จะขับถ่าย	ขับถ่ายเป็นเวลา	ขับถ่ายเป็นเวลา
	ล้างมือได้	ล้างมือหลังจากใช้ ห้องน้ำ ห้องส้วมได้	ล้างมือหลังจากใช้ ห้องน้ำ ห้องส้วม และ ก่อนรับประทาน อาหารได้
	พักผ่อนเป็นเวลา		
	ปฏิบัติตนให้ปลอดภัย	ระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น	

มาตรฐานที่ 2 กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้คล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน

ตัวอย่างตัวบ่งชี้	ตัวอย่างสภาพที่พึงประสงค์		
	3 ปี	4 ปี	5 ปี
ตัวบ่งชี้ที่ 1 เคลื่อนไหวร่างกายอย่าง คล่องแคล่วและทรงตัว ได้ดี	วิ่งแล้วหยุดได้	วิ่งและหยุดได้โดยเสีย การทรงตัวเล็กน้อย	รับประทานอาหารที่มี ประโยชน์ได้หลายชนิด
	กระโดดขาเดียวอยู่กับ ที่ได้	กระโดดขาเดียวอยู่กับ ที่ได้	กระโดดขาเดียวไป ข้างหน้าได้อย่าง ต่อเนื่อง
	ล้างมือได้	เดินขึ้นลงบันไดสลับ เท้าได้	เดินขึ้นลงบันไดสลับ เท้าได้อย่าง

ตารางที่ 2.7 (ต่อ)

มาตรฐานที่ 3 มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข

ตัวอย่างตัวบ่งชี้	ตัวอย่างสภาพที่พึงประสงค์		
	3 ปี	4 ปี	5 ปี
			คล่องแคล่ว
	เดินตามแนวที่กำหนดได้	เดินต่อเท้าไปข้างหน้าตามแนวได้	เดินต่อเท้าถอยหลังตามแนวได้
ตัวบ่งชี้ที่ 2 ใช้มือได้อย่าง คล่องแคล่ว	โยนลูกบอลได้	โยนลูกบอลไปข้างหน้าได้	โยนลูกบอลไปข้างหน้าได้อย่างมีเป้าหมาย
	รับลูกบอลโดยใช้มือทั้งสองและลำตัวช่วย	รับลูกบอลได้ โดยไม่ใช้ลำตัวช่วย	รับลูกบอลที่กระดอนจากพื้นได้
	ลากเส้นมีลักษณะเป็นวงกลม	เขียนรูปสี่เหลี่ยมมีมุมชัดเจน	เขียนรูปเป็นสามเหลี่ยมมีมุมชัดเจน
ตัวบ่งชี้ที่ 2 ใช้มือได้อย่าง คล่องแคล่ว	ตัดกระดาษขาดจากกันได้	ตัดกระดาษตามแนวเส้นได้	ตัดกระดาษตามแนวเส้นโดยไม่มีรอยหยัก
	ร้อยวัสดุที่มีรูขนาดใหญ่ได้	ร้อยวัสดุที่มีรูขนาดเล็กได้	ร้อยวัสดุที่มีรูขนาดเล็กได้
	ร่าเรียง แจ่มใส		
ตัวบ่งชี้ที่ 1 แสดงออกทางอารมณ์ อย่างเหมาะสมกับวัย และสถานการณ์	เริ่มแสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับบางสถานการณ์	แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับบางสถานการณ์	แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับบางสถานการณ์
ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และผู้อื่น	เริ่มมีความมั่นใจในตนเอง	มีความมั่นใจในตนเอง	มีความมั่นใจในตนเอง
	พึงพอใจในตนเอง ขึ้นชมความสามารถและผลงานของตนเอง	พึงพอใจในตนเอง ขึ้นชมความสามารถและผลงานของตนเองและผู้อื่นได้บ้าง	พึงพอใจในตนเอง ขึ้นชมความสามารถและผลงานของตนเองและผู้อื่น

มาตรฐานที่ 4 มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม

ตัวอย่างตัวบ่งชี้	ตัวอย่างสภาพที่พึงประสงค์		
	3 ปี	4 ปี	5 ปี
ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีวินัยในตนเองและ รับผิดชอบ	รู้จักเก็บของเล่น ของใช้เข้าที่ได้	เก็บของเล่น ของใช้เข้า ที่ได้	เก็บของเล่น ของใช้ เข้าที่ได้เรียบร้อย
	ทำงานที่ได้รับ มอบหมาย	รับผิดชอบงานที่ได้รับ มอบหมายจนสำเร็จ	รับผิดชอบงานที่ได้รับ มอบหมายจนสำเร็จ ด้วยตนเอง
ตัวบ่งชี้ที่ 2 ซื่อสัตย์ สุจริต และ ยอมรับความผิดพลาด ของตนเองและผู้อื่น	เริ่มรู้ว่าของสิ่งใดเป็น ของตนเองและสิ่งใด เป็นของผู้อื่น	ไม่แย่งหรือหยิบของ ผู้อื่นมาเป็นของตนเอง	ไม่หยิบของผู้อื่นมา เป็นของตนเอง
	เริ่มรู้จักขอโทษ	เริ่มรู้จักขอโทษและให้ อภัย	เริ่มรู้จักขอโทษและให้ อภัย
ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีความเมตตากรุณาและ ช่วยเหลือแบ่งปัน	เริ่มแสดงความรัก เพื่อนและสัตว์เลี้ยง	แสดงความรักเพื่อน และสัตว์เลี้ยง	แสดงความรักเพื่อน เด็กเล็กกว่าและสัตว์ ต่างๆ
	เริ่มแบ่งปันสิ่งของ	แบ่งปันและเริ่ม ช่วยเหลือผู้อื่น	แบ่งปันและให้ความ ช่วยเหลือผู้อื่น
ตัวบ่งชี้ที่ 4 รู้จักประหยัด	ไม่ทำลายสิ่งของ เครื่องใช้	รักษาสິงของที่ใช้ ร่วมกัน	รู้จักใช้สิ่งของ/ เครื่องใช้/น้ำ/ไฟอย่าง ประหยัด

มาตรฐานที่ 5 ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และรักการออกกำลังกาย

ตัวอย่างตัวบ่งชี้	ตัวอย่างสภาพที่พึงประสงค์		
	3 ปี	4 ปี	5 ปี
ตัวบ่งชี้ที่ 1 สนใจและมีความสุขกับ ศิลปะ ดนตรีและการ เคลื่อนไหว	สนใจและมีความสุขขณะทำงานศิลปะ		
	สนใจและมีความสุขกับเสียงเพลง ดนตรีและการ เคลื่อนไหว	สนใจ ชื่นชม และมี ความสุขกับเสียงเพลง ดนตรีและการ เคลื่อนไหว	สนใจ ชื่นชม และมี ความสุขกับเสียงเพลง ดนตรีและการ เคลื่อนไหว

ตารางที่ 2.7 (ต่อ)

มาตรฐานที่ 5 ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และรักการออกกำลังกาย

ตัวอย่างตัวบ่งชี้	ตัวอย่างสภาพที่พึงประสงค์		
	3 ปี	4 ปี	5 ปี
ตัวบ่งชี้ที่ 2	สร้างสรรค์ผลงานศิลปะ		
แสดงออกทางศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหวตามจินตนาการ	แสดงท่าทาง/เคลื่อนไหว ประกอบเพลงจังหวะและดนตรี		
ตัวบ่งชี้ที่ 3 รักการออกกำลังกาย	สนใจและมีความสุขในการชม/เล่น/ออกกำลังกาย		

มาตรฐานที่ 6 ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง	เริ่มแต่งตัวด้วยตนเอง	แต่งตัวได้ด้วยตนเอง	เลือกเครื่องแต่งกายของตนเองและแต่งด้วยตนเอง
	รับประทานอาหารได้ด้วยตนเอง	รับประทานอาหารได้ด้วยตนเอง โดยไม่หกเลอะเทอะ	รับประทานอาหารได้ด้วยตนเอง อย่างถูกวิธี

มาตรฐานที่ 7 รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย

ตัวอย่างตัวบ่งชี้	ตัวอย่างสภาพที่พึงประสงค์		
	3 ปี	4 ปี	5 ปี
ตัวบ่งชี้ที่ 1 ดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	สนใจธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรอบตัว		
	ทิ้งขยะถูกที่		
		ไม่ทำลายสาธารณะสมบัติ	
		ช่วยดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม	
ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีสัมมาคารวะและมารยาทตามวัฒนธรรมไทย	แสดงความเคารพได้		
		รู้จักกล่าวคำขอบคุณและขอโทษ	
			ปฏิบัติตนได้เหมาะสมตามกาลเทศะ

ตารางที่ 2.7 (ต่อ)

มาตรฐานที่ 8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตัวอย่างตัวบ่งชี้	ตัวอย่างสภาพที่พึงประสงค์		
	3 ปี	4 ปี	5 ปี
ตัวบ่งชี้ที่ 1 เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	เริ่มรู้จักรอคอย	รู้จักรอคอย	รอคอยตามลำดับก่อน – หลังได้
	เริ่มเล่นกับเด็กอื่น	เล่นร่วมกับเด็กอื่นได้	เล่นหรือทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มได้
ตัวบ่งชี้ที่ 2 ปฏิบัติตนเบื้องต้นในการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	เริ่มปฏิบัติตามข้อตกลงง่ายๆ	ปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกัน	
		เริ่มรู้จักการเป็นผู้นำผู้ตาม	เป็นผู้นำผู้ตามที่ดี

มาตรฐานที่ 9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย

ตัวอย่างตัวบ่งชี้	ตัวอย่างสภาพที่พึงประสงค์		
	3 ปี	4 ปี	5 ปี
ตัวบ่งชี้ที่ 1 สนทนาโต้ตอบ/เล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ	สนทนาโต้ตอบ/เล่าเรื่องเป็นประโยคสั้นๆ	สนทนาโต้ตอบ/เล่าเรื่องเป็นประโยคอย่างต่อเนื่อง	สนทนาโต้ตอบ/เล่าเป็นเรื่องราวได้
	ฟังและปฏิบัติตามคำสั่งง่ายๆ	ฟังและปฏิบัติตามคำสั่งที่ต่อเนื่องได้	ฟังแล้วนำมาถ่ายทอดได้
ตัวบ่งชี้ที่ 2 อ่านเขียนภาพและสัญลักษณ์ได้	สนใจเรื่องที่ผู้อื่นอ่านให้ฟัง	เปิดและทำทำอ่านหนังสือ	เปิดและทำทำอ่านหนังสือ พร้อมทั้งเล่าเรื่องไปด้วย
	ขีดเขียนเส้นอย่างอิสระได้	ขีด เขียน เป็นเส้นคล้ายตัวหนังสือ	เขียนชื่อตนเอง/คำข้อความที่ลอกแบบหรือจำมา

ตารางที่ 2.7 (ต่อ)

มาตรฐานที่ 10 มีความสามารถในการคิด และการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย

ตัวอย่างตัวบ่งชี้	ตัวอย่างสภาพที่พึงประสงค์		
	3 ปี	4 ปี	5 ปี
ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีความคิดรวบยอดใน การเรียนรู้สิ่งต่างๆ	จำแนกสิ่งของได้ตาม สี รูปทรง	จำแนกสิ่งของได้ตาม สี รูปทรง ขนาด	จำแนกสิ่งของได้ตาม สี รูปทรง ขนาด น้ำหนัก
ตัวบ่งชี้ที่ 2 แก้ปัญหาในการเล่นหรือ ทำกิจกรรมต่าง ๆ	ขอความช่วยเหลือเมื่อ มีปัญหา	พยายามแก้ปัญหาด้วย ตนเองหลังจากได้รับคำ ชี้แนะ	พยายามหาวิธี แก้ปัญหาด้วยตนเอง
	เริ่มตัดสินใจในเรื่อง ง่ายๆ	รู้จักตัดสินใจในเรื่อง ง่ายๆ และเริ่มเรียนรู้ ผลที่เกิดขึ้น	ตัดสินใจในเรื่องง่ายๆ และยอมรับผล ที่เกิดขึ้น

มาตรฐานที่ 11 มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

ตัวอย่างตัวบ่งชี้	ตัวอย่างสภาพที่พึงประสงค์		
	3 ปี	4 ปี	5 ปี
ตัวบ่งชี้ที่ 1 ทำงานศิลปะตาม ความคิดของตนเอง	สร้างผลงานตาม ความคิดของตนเอง	สร้างผลงานตาม ความคิดของตนเอง โดยมีรายละเอียด เพิ่มขึ้น	สร้างผลงานตาม ความคิดของตนเอง โดยมีรายละเอียด เพิ่มขึ้นและแปลกใหม่
ตัวบ่งชี้ที่ 2 แสดงท่าทางตาม ความคิดของตนเอง	แสดงท่าทางตาม จินตนาการ	แสดงท่าทางตาม ความคิด จินตนาการ อย่างอิสระ	แสดงท่าทาง เล่น บทบาทสมมุติตาม จินตนาการ และ ความคิดสร้างสรรค์
ตัวบ่งชี้ที่ 3 เล่าเรื่องหรือนิทานตาม ความคิดของตนเอง	เล่าเรื่องตาม จินตนาการ	เล่านิทานหรือเรื่องราว ตามจินตนาการได้	เล่านิทาน เล่าสิ่งที่ตน คิด หรือเล่าเรื่องตาม จินตนาการได้

ตารางที่ 2.7 (ต่อ)

มาตรฐานที่ 12 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

ตัวอย่างตัวบ่งชี้	ตัวอย่างสภาพที่พึงประสงค์		
	3 ปี	4 ปี	5 ปี
ตัวบ่งชี้ที่ 1 สนใจเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัว	ร่วมกิจกรรมด้วยความสนใจระยะเวลาสั้นๆ	ร่วมกิจกรรมด้วยความสนใจได้นานขึ้นอย่างมีความสุข	ร่วมกิจกรรมด้วยความสนใจ ตั้งแต่ต้นจนจบอย่างมีความสุข
	มีความสนใจชอบให้อ่านหนังสือให้ฟัง	มีความสนใจในการอ่าน เขียน	รักหนังสือและมีความสนใจในการอ่าน เขียน
ตัวบ่งชี้ที่ 2 แสวงหาคำตอบด้วยวิธีการที่หลากหลาย	ใช้คำถามได้	ถามคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่สนใจ	ถามคำถาม/แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่สนใจ
	แสวงหาคำตอบ/ข้อสงสัยต่างๆ	แสวงหาคำตอบ/ข้อสงสัยด้วยวิธีการต่างๆ	แสวงหาคำตอบ/ข้อสงสัยด้วยวิธีการต่างๆ ที่หลากหลาย
	เริ่มเชื่อมโยงความรู้ และทักษะต่างๆ ใช้ในชีวิตประจำวันได้	เชื่อมโยงความรู้และทักษะต่างๆ ใช้ในชีวิตประจำวันได้	เชื่อมโยงความรู้และทักษะต่างๆ ใช้ในชีวิตประจำวันได้ดี

1. โครงสร้างหลักสูตร

1.1 สารະการเรียนรู้รายปี การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี สถานศึกษาสามารถทำได้ โดยยึดจุดหมายหรือมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย (หลักสูตรแกนกลาง) เป็นหลักในการกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี

สาระการเรียนรู้ประกอบด้วย สาระที่ควรเรียนรู้และประสบการณ์สำคัญผู้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาจะต้องวางแผนล่วงหน้าว่าเด็กแต่ละช่วงวัยควรจะเรียนรู้อะไร และด้วยประสบการณ์สำคัญใดบ้าง เพื่อให้บรรลุมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่สถานศึกษากำหนด โดยอาศัยความรู้ความเข้าใจคุณลักษณะตามวัย/พัฒนาการของเด็กปฐมวัย หลักสูตรปฐมวัย และประสบการณ์ของผู้สอน มาช่วยกำหนดสาระที่ควรเรียนรู้รายปีแยกตามช่วงอายุ 3 ปี 4 ปี 5 ปี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับอายุที่สถานศึกษาจัดอยู่ และกำหนดประสบการณ์สำคัญที่คาดว่าเด็กควรจะได้เรียนรู้ สาระต่างๆ

1.2 กำหนดเวลาเรียน

เวลาเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยขึ้นอยู่กับสถานศึกษาแต่ละแห่งส่วนใหญ่จะจัด 2 ภาคเรียน : 1 ปีการศึกษา หรือ 200 วัน : 1 ปีการศึกษา ในแต่ละวันจะใช้เวลา 5-6 ชั่วโมงโดยประมาณ

เมื่อสถานศึกษาปฐมวัยกำหนดโครงสร้างหลักสูตรแต่ละช่วงอายุ อันประกอบด้วย มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์ สารการเรียนรู้รายปี และเวลาเรียนแล้ว เพื่อให้เด็กบรรลุจุดหมายหรือมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนด ผู้สอนควรคำนึงถึงพัฒนาการตามวัยของเด็กเป็นสำคัญ เพราะประสบการณ์ที่เด็กได้รับบางอย่างอาจต้องใช้เวลา มาตรฐานบางข้ออาจไม่ปรากฏชัดเจนอายุ 3 ปี หรือ 4 ปี แต่อาจไปปรากฏชัดเจน ในอายุ 5 ปี นอกจากนี้สาระที่ควรเรียนรู้ทั้ง 4 เรื่องในแต่ละปี ควรยึดหลักการเรียนรู้เรื่องที่อยู่ใกล้ตัวเด็กก่อนควรประกอบด้วยสาระที่ควรเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางและสาระที่ควรเรียนรู้อันเกิดจากความสนใจของเด็กปฐมวัยซึ่งผู้สอนไม่ได้วางแผนไว้ล่วงหน้า ดังนั้นสถานศึกษาปฐมวัยจึงสามารถยืดหยุ่นสาระที่ควรเรียนรู้ นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางได้

2. การจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย มีรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย ทั้งนี้ผู้สอนต้องพิจารณาถึงแนวการจัดประสบการณ์ที่หลักสูตรแกนกลางกำหนด โดยคำนึงถึงพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา รวมทั้งความสนใจ ความสามารถ และสภาพแวดล้อมของเด็กปฐมวัยเป็นหลักในการกำหนดหน่วยการจัดประสบการณ์และแผนการจัดประสบการณ์

หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยควรกำหนดการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย แต่ละช่วงอายุให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ คือ เหมาะกับอายุ วุฒิภาวะ ระดับพัฒนาการ และลักษณะการเรียนรู้ของเด็ก ทั้งนี้เด็กปฐมวัยจะเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า มีโอกาสลงมือกระทำ เคลื่อนไหว สำรวจ สังเกต ทดลอง เล่น สืบค้น คิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง ผู้สอนต้องกำหนดการจัดประสบการณ์ให้เห็นเป็นรูปธรรม ในหลักสูตรสถานศึกษาของตน

2.1 หลักการจัดประสบการณ์และรูปแบบการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

นักจิตวิทยาและนักการศึกษาหลายท่าน กล่าวถึง หลักการจัดประสบการณ์ว่าควรคำนึงถึงวัยของเด็กเป็นหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เพียเจต์และบรูเนอร์ (Piaget and Bruner. 1960 : 12 อ้างถึงใน พัชรี ผลโยธิน 2537 : 121 – 122) ได้สนับสนุนการให้เด็กได้เรียนรู้จากการค้นพบด้วยตนเอง และการคำนึงถึงความพร้อมของเด็ก ครูต้องจัดรูปแบบกิจกรรม สิ่งแวดล้อมให้เหมาะสม เอื้ออำนวยต่อความเจริญงอกงามทางสติปัญญาของเด็ก การจัดประสบการณ์ที่มีคุณค่าหรือกิจกรรมที่เปิดกว้างจะช่วยกระตุ้นให้เด็กคิด รวมทั้งเด็กได้กระทำต่อวัตถุต่างๆ ซึ่งการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กปฐมวัยมีเป้าหมายเพื่อกระตุ้นให้เด็กพัฒนาไปในรูปแบบที่พึงประสงค์ทั้ง 4 ด้าน คือ ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ครูหรือผู้ดูแลเด็กควรมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับสาเหตุที่มาของพฤติกรรม และลักษณะพัฒนาการโดยทั่วไป เพื่อเป็นพื้นฐานในการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการดังกล่าว โดยให้สอดคล้องกับความพร้อม วุฒิภาวะ ความสนใจ ความต้องการ และความสามารถของเด็ก ตลอดจนป้องกันหรือแก้ไขพฤติกรรมที่อาจเป็นปัญหาได้เหมาะสม (กรมวิชาการ 2539 : 11-12) ได้กล่าวถึง หลักการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยอายุ 3-5 ปี จะไม่จัดเป็นรายวิชาแต่จัดในรูปของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นเพื่อให้เด็กเรียนรู้ จากประสบการณ์ตรง เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม

จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยมีหลักการ และหลักการจัดประสบการณ์ ดังนี้

- (1) จัดกิจกรรมในรูปบูรณาการ โดยคำนึงถึงพัฒนาการทุกด้าน คือ บูรณาการทั้ง ทักษะ และสาระการเรียนรู้
- (2) จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ คือ เหมาะกับอายุ วุฒิภาวะ และระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพเพื่อสนองต่อความต้องการและ ความสามารถในการเรียนรู้ของเด็ก
- (3) จัดกิจกรรมการเล่นที่หลากหลาย ให้เด็กมีโอกาสได้เลือกเล่นตามความสนใจ
- (4) จัดกิจกรรมยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง โดยคำนึงถึงความสนใจ ความต้องการ และ ความแตกต่างของเด็กแต่ละคน
- (5) จัดกิจกรรมที่มีความสมดุล มีทั้งกิจกรรมที่เด็กริเริ่มและครูริเริ่มกิจกรรมทั้งใช้ กล้ามเนื้อใหญ่และการใช้กล้ามเนื้อเล็ก จัดกิจกรรมในห้องเรียนและนอกห้องเรียน จัดกิจกรรม เคลื่อนไหวและสงบ
- (6) จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม วัฒนธรรมท้องถิ่น และสามารถ นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
- (7) จัดกิจกรรมให้เด็กมีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อส่วนรวม รัก ธรรมชาติ และรักท้องถิ่น
- (8) ให้เด็กมีนิสัยรักการทำงาน มีส่วนร่วมในการวางแผน ลงมือปฏิบัติ และบอก ผลการปฏิบัติกิจกรรมของตนเองและผู้อื่นได้
- (9) จัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนให้มีมุมเล่นหรือมุมประสบการณ์ให้เด็กมี โอกาสเล่นร่วมกับผู้อื่น
- (10) จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศให้มีความอบอุ่นเป็นกันเอง เน้นให้เด็กมี ความสุขในการร่วมกิจกรรม
- (11) จัดกิจกรรมให้เด็กได้ใช้กล้ามเนื้อเล็ก กล้ามเนื้อใหญ่ ฝึกประสาทสัมผัส ระหว่างตากับมือ ให้เด็กได้มีโอกาสช่วยเหลือตนเอง เลือกทำกิจกรรมต่างๆ ตามความสนใจและ ความสามารถของเด็ก และควรมีวัสดุอุปกรณ์ให้เด็กได้สังเกต สัมผัส สำรวจ ค้นคว้า ทดลอง แก้ปัญหาด้วยตนเอง

จากการศึกษาการจัดประสบการณ์ดังกล่าวสรุปได้ว่า การจัดประสบการณ์สำหรับเด็ก ปฐมวัยเป็นการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย จัดในรูปบูรณาการ และสอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ จัดประสบการณ์ให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง ได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง สอดคล้องกับ สภาพแวดล้อม วัฒนธรรมท้องถิ่น

3. การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้

การศึกษาปฐมวัยจะกำหนดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกห้องเรียน ที่ช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้เกิดกับเด็ก สามารถจัดทำได้หลายรูปแบบ โดยคำนึงถึงหลักการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาปฐมวัยที่ให้มีทั้งมุมเล่น/ศูนย์เล่นต่างๆ

4. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้พัฒนาตามจุดหมายของหลักสูตร ผู้สอนในระดับปฐมวัยควรจัดเตรียมสื่อและแหล่งการเรียนรู้อย่างหลากหลายที่มีอยู่ในท้องถิ่น ชุมชน และแหล่งอื่นๆ เน้นสื่อที่เหมาะสมกับวัย พัฒนาการของเด็ก รวมทั้งบริบทของสังคมวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ อาจจัดทำและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ขึ้นเอง หรือนำสื่อต่างๆ ที่มีอยู่รอบตัวเด็กมาใช้ให้เป็นประโยชน์

5. การประเมินพัฒนาการ

สถานศึกษาปฐมวัยมีหน้าที่จัดทำแนวปฏิบัติในการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยให้ทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกัน โดยให้สอดคล้องกับการประเมินพัฒนาการที่ระบุไว้ในหลักสูตรแกนกลาง

6. การบูรณาการ

กรมวิชาการ (2546 : 6) ให้ความหมายของบูรณาการว่า หมายถึง การจัดรูปแบบกิจกรรมสร้างเสริมประสบการณ์โดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง นำสิ่งที่เด็กต้องการเรียนรู้ในทุกด้านมาลำดับความสำคัญของประสบการณ์ จัดให้เหมาะสมสอดคล้องกับพัฒนาการและชีวิตของเด็ก หลักการบูรณาการที่เหมาะสม คือ

6.1 ยึดเด็กเป็นสำคัญ เน้นเรื่องที่ได้สนใจ และใกล้ตัวเด็ก ให้มีโอกาสทำกิจกรรม อาจเป็นรายบุคคลหรือกลุ่ม ความยากง่ายของกิจกรรมมีปะปนกัน

6.2 สอดคล้องกับพัฒนาการ เด็กปฐมวัยมีความสนใจในสิ่งแวดล้อมรอบตัว ฉะนั้นจึงเลือกสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่เด็กคุ้นเคยมาให้เด็กเรียนรู้

6.3 ให้ประสบการณ์กว้างขวาง เมื่อเด็กพบเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง เด็กก็มีโอกาสได้รับประสบการณ์หลายด้านพร้อมกัน ดังนั้นการช่วยให้เด็กได้ประโยชน์เต็มที่จึงน่าจะจัดประสบการณ์ในรูปบูรณาการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2543 : 6) กล่าวว่า การสอนแบบบูรณาการเป็นวิธีการที่เหมาะสมกับวัยและความต้องการของเด็ก ทำให้เด็กสนใจและได้เรียนรู้ทักษะหลายทักษะในแต่ละกิจกรรมเป็นการสร้างเสริมพัฒนาการของเด็กทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับ กรมวิชาการ (2546 : 11) ได้กล่าวถึงรูปแบบของการบูรณาการว่า การจัดเนื้อหาใดเนื้อหาหนึ่งสามารถจัดเพื่อส่งเสริมทักษะด้านต่างๆ ได้อย่างผสมกลมกลืน และกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งสามารถส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ ไปพร้อมกัน

7. การจัดกิจกรรมประจำวัน

กิจกรรมสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี สามารถนำมาจัดเป็นกิจกรรมประจำวันได้หลายรูปแบบ เป็นการช่วยให้ทั้งผู้สอนและเด็กทราบว่าแต่ละวันจะทำกิจกรรมอะไร เมื่อใด และอย่างไร การจัดกิจกรรมประจำวันมีหลักการจัดและขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน ดังนี้

7.1 หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน

(1) กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละวัน

(2) กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิด ทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ไม่ควรใช้เวลา ต่อเนื่อง นานเกินกว่า 20 นาที

(3) กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เช่น การเล่นตามมุมประสบการณ์ การเล่น กลางแจ้ง ฯลฯ ใช้เวลาประมาณ 40-60 นาที

(4) กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้อง และนอกห้องกิจกรรมที่ใช้ กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่ม และผู้สอนเป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลัง จัดให้ครบ ทุกประเภท ทั้งนี้กิจกรรมที่ต้องออกกำลังกายควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังมากนัก เพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป

7.2 ขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน การเลือกกิจกรรมที่จะนำมาจัดในแต่ละวันต้อง ให้ครอบคลุมสิ่งต่อไปนี้

(1) การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อใหญ่ การเคลื่อนไหว และความคล่องแคล่วในการใช้วัยวะต่างๆ จึงควรจัดกิจกรรม โดยให้เด็กได้เล่นอิสระ กลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี

(2) การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและตา จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่นเกม ต่อภาพ ฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับชิ้นส่วน ใช้อุปกรณ์ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว ฯลฯ

(3) การพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัยในตนเอง รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทย และศาสนา จึง ควรจัดกิจกรรมต่างๆ ผ่านการเล่นให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองตามความ ต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ตลอดเวลาที่โอกาสเอื้ออำนวย

(2.4) การพัฒนาสังคมนิสัย เพื่อให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่าง เหมาะสมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน มีนิสัยรัก การทำงาน รู้จักระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น จึงควรจัดให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตร

ประจำวันอย่างสม่ำเสมอ เช่น รับประทานอาหาร พักผ่อนนอนหลับ ขับถ่าย ทำความสะอาดร่างกาย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงของส่วนรวม เก็บของเข้าที่ เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ ฯลฯ

(5) การพัฒนาการคิด เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดรวบยอด สังเกต จำแนก เปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับเหตุการณ์ แก้ปัญหา จึงควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนา อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ทดลอง ศึกษาออกสถานที่ อาคารหรือจัดให้เด็กได้เล่นเกมการศึกษาที่เหมาะสมกับวัยอย่างหลากหลาย ฝึก การแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันและในการทำกิจกรรมทั้งที่เป็นกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่หรือรายบุคคล

(6) การพัฒนาภาษา เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสใช้ภาษาสื่อสาร ถ่ายทอดความรู้สึก ความนึกคิด ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ที่เด็กมีประสบการณ์ จึงควรจัดกิจกรรมทางภาษาให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กรักการอ่าน และบุคลากรที่แวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ

(7) การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและเห็นความสวยงามของสิ่งต่างๆ รอบตัว โดยใช้ กิจกรรมศิลปะ และดนตรีเป็นกิจกรรมที่ใช้การเคลื่อนไหว และจังหวะตามจินตนาการ ให้ประดิษฐ์สิ่งต่างๆ อย่างอิสระตามความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็ก เล่นบทบาทสมมติในมุมเล่นต่างๆ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นก่อสร้างสิ่งต่างๆ เช่น แท่งไม้ รูปทรงต่างๆ ฯลฯ การกำกับ ติดตาม ประเมิน และรายงาน

7.3 รูปแบบการจัดกิจกรรมประจำวัน

การจัดตารางกิจกรรมประจำวันสามารถจัดได้หลายรูปแบบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม ในการนำไปใช้ของแต่ละหน่วยงานและสภาพชุมชน ที่สำคัญผู้สอนต้องคำนึงถึงการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้าน

2.1.6 สื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก

สื่อ เป็นตัวกลางในการถ่ายทอดเรื่องราวเนื้อหาจากผู้ส่งไปยังผู้รับในการเรียนการสอน สื่อเป็นตัวกลางนำความรู้จากผู้สอนสู่เด็ก ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่วางไว้ช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง ทำให้สิ่งที่เป็นนามธรรมเข้าใจยากกลายเป็นรูปธรรมที่เด็กเข้าใจง่าย เรียนรู้ได้ง่าย รวดเร็ว เพลิดเพลิน เกิดการเรียนรู้และค้นพบด้วยตนเอง

1. สื่อประกอบการจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ควรมีสื่อที่เป็นประเภท 2 มิติ 3 มิติ ที่เป็นสื่อของจริง สื่อธรรมชาติ สื่อที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก สื่อที่สะท้อนวัฒนธรรม สื่อที่ปลอดภัยต่อตัวเด็ก สื่อเพื่อพัฒนาเด็กในด้านต่างๆ ให้ครบทุกด้าน สื่อที่เอื้อให้เด็กเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า โดยการจัดการใช้สื่อเริ่มต้นจาก สื่อของจริง ภาพถ่าย

ภาพโครงร่าง และสัญลักษณ์ ทั้งนี้การใช้สื่อต้องเหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ ความแตกต่างระหว่างบุคคล ความสนใจและความต้องการของเด็กที่หลากหลาย

2. การเลือกสื่อ

- 2.1 เลือกให้ตรงกับจุดมุ่งหมายและเรื่องที่สอน
- 2.2 เลือกให้เหมาะสมกับวัยและความสามารถของเด็ก
- 2.3 เลือกให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นที่เด็กอยู่หรือสถานภาพของสถานศึกษา
- 2.4 มีวิธีการใช้ง่าย และนำไปใช้ได้หลายกิจกรรม
- 2.5 มีความถูกต้องตามเนื้อหาและทันสมัย
- 2.6 มีคุณภาพดี เช่น ภาพชัดเจน ขนาดเหมาะสม ไม่ใช้สีสะท้อนแสง
- 2.7 เลือกสื่อที่เด็กเข้าใจง่ายในเวลาสั้นๆ ไม่ซับซ้อน
- 2.8 เลือกสื่อที่สามารถสัมผัสได้
- 2.9 เลือกสื่อเพื่อใช้ฝึก และส่งเสริมการคิดเป็น ทำเป็น และกล้าแสดงความคิดเห็นด้วยความมั่นใจ

3. การประเมินการใช้สื่อ

ควรพิจารณาจากองค์ประกอบ 3 ประการ คือ ผู้สอน เด็ก และสื่อ เพื่อจะได้ทราบว่าสื่อนั้นช่วยให้เด็กเรียนรู้ได้มากน้อยเพียงใด จะได้นำมาปรับปรุงการผลิตและการใช้สื่อให้ดียิ่งขึ้น โดยใช้วิธีการสังเกต ดังนี้

- 3.1 สื่อนั้นช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้มากเพียงใด
- 3.2 เด็กชอบสื่อนั้นเพียงใด
- 3.3 สื่อนั้นช่วยให้การจัดประสบการณ์ตรงกับจุดประสงค์หรือไม่ ถูกต้องตามสาระการเรียนรู้และทันสมัยหรือไม่
- 3.4 สื่อนั้นช่วยให้เด็กสนใจมากน้อยเพียงใด เพราะเหตุใด

2.1.7 การประเมินพัฒนาการ

การประเมินพัฒนาการ หมายถึง กระบวนการสังเกตพฤติกรรมของเด็กในขณะที่ทำกิจกรรม แล้วจดบันทึกลงในเครื่องมือที่ผู้สอนสร้างขึ้นและกำหนดอย่างต่อเนื่อง เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกในแต่ละครั้ง เป็นข้อมูลในการพัฒนากิจกรรมให้เด็กได้รับพัฒนาอย่างเต็มประสิทธิภาพ

การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยเป็นกระบวนการต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติตามตารางกิจกรรมประจำวันและครอบคลุมพัฒนาการเด็กทุกด้าน ได้แก่ ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เพื่อนำผลมาใช้ในการจัดกิจกรรมหรือประสบการณ์ พัฒนาเด็กให้เต็มศักยภาพของแต่ละคน การประเมินพัฒนาการอาจทำได้หลายวิธี แต่วิธีที่ง่ายต่อการปฏิบัติและนิยมใช้กันมาก

คือ การสังเกต ซึ่งต้องทำอย่างต่อเนื่องและบันทึกไว้เป็นหลักฐานอย่างสม่ำเสมอ อาจกล่าวได้ว่าผู้สอนหรือผู้เกี่ยวข้องกับเด็กต้องคำนึงถึงเรื่องต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. หลักการประเมินพัฒนาการของเด็ก

1.1 ประเมินพัฒนาการของเด็กครบทุกด้านและนำผลมาพัฒนาเด็ก

1.2 ประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี

1.3 สภาพการประเมินควรมีลักษณะเช่นเดียวกับการปฏิบัติกิจกรรมประจำวัน

1.4 ประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน เลือกใช้เครื่องมือและจดบันทึกไว้เป็น

หลักฐาน

1.5 ประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการหลากหลายเหมาะสมกับเด็ก รวมทั้งใช้แหล่งข้อมูล

หลายๆ ด้าน ไม่ควรใช้แบบทดสอบ

วิธีการประเมินที่เหมาะสมที่สุดและควรใช้กับเด็กปฐมวัย คือ การสังเกตและบันทึกข้อมูลเก็บไว้ในรูปแบบต่างๆ เช่น แบบบันทึกสั้น แบบสังเกต แบบมาตรวัดประมาณค่า ฯลฯ ควรเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย. 2546 : 47)

2. วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็ก

ในการสรุปผลการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยแต่ละครั้ง ควรใช้วิธีการประเมินอย่างหลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ที่สุด วิธีการที่เหมาะสมและนิยมใช้ในการประเมินเด็กปฐมวัย มีด้วยกันหลายวิธี ดังต่อไปนี้

2.1 การสังเกตและการบันทึก

(1) การสังเกต การสังเกตอย่างมีระบบ ได้แก่ การสังเกตอย่างมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนตามแผนที่วางไว้

การสังเกตแบบไม่เป็นทางการ ได้แก่ เป็นการสังเกตที่เด็กทำกิจกรรมประจำวันและเกิดพฤติกรรมที่ไม่คาดคิดว่าจะเกิดขึ้น

โดยเครื่องมือที่ใช้ในการสังเกต ได้แก่ แบบสังเกตพฤติกรรมแบบสำรวจรายการ แบบสังเกตพฤติกรรมแบบมาตราส่วนประมาณค่า

(2) การบันทึก

ผู้สอนจดบันทึกไว้ การสังเกตเป็นวิธีการที่ผู้สอนใช้ในการศึกษาพัฒนาการของเด็ก เมื่อมีการสังเกตก็ต้องมีการบันทึก ผู้สอนควรทราบว่าจะบันทึกอะไร การบันทึกพฤติกรรมมีความสำคัญอย่างยิ่งที่ต้องทำอย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากเด็กเจริญเติบโตและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงต้องนำมาบันทึกเป็นหลักฐานไว้อย่างชัดเจน การสังเกตและการบันทึกพัฒนาการเด็ก สามารถใช้แบบง่ายๆ คือ

2.2 แบบบันทึกพฤติกรรม ใช้บันทึกเหตุการณ์เฉพาะอย่าง โดยบรรยายพฤติกรรมเด็ก ผู้บันทึกต้องบันทึกวัน เดือน ปีเกิดของเด็ก และวัน เดือน ปี ที่ทำการบันทึกแต่ละครั้ง

(1) การบันทึกรายวัน เป็นการบันทึกเหตุการณ์หรือประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนทุกวัน ถ้าหากบันทึกในรูปแบบของการบรรยายก็มักจะเน้นเฉพาะเด็กรายที่ต้องการศึกษา ข้อดีของการบันทึกรายวันคือ การชี้ให้เห็นความสามารถเฉพาะอย่างของเด็ก จะช่วยกระตุ้นให้ผู้สอนได้พิจารณาปัญหาของเด็กเป็นรายบุคคล ช่วยให้ผู้เชี่ยวชาญมีข้อมูลมากขึ้นสำหรับวินิจฉัยเด็กว่าสมควรจะได้รับคำปรึกษาเพื่อลดปัญหาและส่งเสริมพัฒนาการของเด็กได้อย่างถูกต้อง นอกจากนั้นยังช่วยชี้ให้เห็นข้อดีข้อเสียของการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ได้เป็นอย่างดี

2.3 แบบสำรวจรายการ ช่วยให้สามารถวิเคราะห์เด็กแต่ละคนได้ค่อนข้างละเอียดเหมาะสมกับเด็กปฐมวัย

ตารางที่ 2.8 ตัวอย่างแบบสำรวจรายการ

ชื่อ ด.ช./ด.ญ.....วันที่เดือนพ.ศ.....

คำชี้แจง แบบสำรวจรายการ โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตรงกับพฤติกรรมเด็ก

พัฒนาการ	พฤติกรรมเด็ก	ครั้งที่	ยังไม่พบ/ พบเป็นบางครั้ง/พบบ่อย			หมายเหตุ	
ด้านร่างกาย	เดินขึ้นและลงบันไดสลับเท้าได้	1					
		2					
	ติดกระดุมและรูตชิบได้	1					
		2					
	ฯลฯ	1					
		2					
ด้านอารมณ์	ภูมิใจการพูดว่า “ฉันทำทั้งหมดนี้ด้วยตนเอง”	1					
		2					
	ฯลฯ	1					
		2					
	ด้านสังคม	ทิ้งขยะถูกที่	1				
			2				
ฯลฯ		1					
		2					
ด้านสติปัญญา	แยกสิ่งที่ไม่เข้าพวกออกจากกลุ่มได้	1					
		2					
	ฯลฯ	1					
		2					
		1					
		2					

หมายเหตุ : ในช่องพฤติกรรมผู้สอนสามารถกำหนดพฤติกรรมที่ต้องการประเมินได้ตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์และคุณลักษณะตามวัย

3. การสนทนา สามารถใช้การสนทนาได้ทั้งเป็นกลุ่มหรือรายบุคคล เพื่อประเมินความสามารถในการแสดงความคิดเห็นและพัฒนาการด้านการใช้ภาษาของเด็กและบันทึกผลการสนทนาลงในแบบบันทึกพฤติกรรมหรือบันทึกประจำวัน

4. การสัมภาษณ์ ด้วยวิธีพูดคุยกับเด็กเป็นรายบุคคลและควรจัดในสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสมเพื่อไม่ให้เกิดความเครียดและวิตกกังวล ผู้สอนควรใช้คำถามที่เหมาะสมเปิดโอกาสให้เด็กได้คิดและตอบอย่างอิสระ จะทำให้ผู้สอนสามารถประเมินความสามารถทางสติปัญญาของเด็กและค้นพบศักยภาพในตัวเด็กได้ โดยบันทึกข้อมูลลงในแบบสัมภาษณ์

5. การรวบรวมผลงานที่แสดงถึงความก้าวหน้าแต่ละด้านของเด็กเป็นรายบุคคล โดยจัดเก็บรวบรวมไว้ในแฟ้มผลงาน (Portfolio) ซึ่งเป็นวิธีรวบรวมและจัดระบบข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับตัวเด็กโดยใช้เครื่องมือต่างๆ รวบรวมเอาไว้อย่างมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน แสดงการเปลี่ยนแปลงของพัฒนาการแต่ละด้าน นอกจากนี้ยังรวมเครื่องมืออื่นๆ เช่น แบบสอบถามผู้ปกครอง แบบสังเกตพฤติกรรม แบบบันทึกสุขภาพอนามัย ฯลฯ เอาไว้ในแฟ้มผลงาน เพื่อผู้สอนจะได้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กอย่างชัดเจนและถูกต้อง การเก็บผลงานของเด็กจะไม่ถือว่าเป็นการประเมินผล ถ้างานแต่ละชิ้นถูกรวบรวมไว้โดยไม่ได้รับการประเมินจากผู้สอน และไม่มีเมื่อนำผลมาปรับปรุงพัฒนาเด็กหรือปรับปรุงการสอนของผู้สอน ดังนั้นจึงเป็นแต่การเก็บสะสมผลงานเท่านั้น เช่น แฟ้มผลงานขีดเขียน งานศิลปะจะเป็นเพียงแค่แฟ้มผลงานเด็กถ้าไม่มีการประเมิน แฟ้มผลงานนี้จะเครื่องมือการประเมินต่อเมื่องานที่สะสมแต่ละชิ้นถูกใช้ในการบ่งบอกความก้าวหน้า ความต้องการของเด็ก และเป็นการเก็บสะสมอย่างต่อเนื่องที่สร้างสรรค์โดยผู้สอนและเด็ก

6. การใช้แบบทดสอบที่เป็นรูปภาพเป็นการบันทึกคะแนนอย่างเป็นทางการเป็นหลักฐาน เพื่อช่วยให้ครูทราบถึงข้อมูลที่ต้องการอาจใช้แบบทดสอบที่เป็นรูปภาพมีความครอบคลุมตามจุดหมายของพัฒนาการเด็ก และควรนำการทดสอบในสภาพแวดล้อมที่เด็กคุ้นเคยในขณะที่ วรรณกรรม รักวิชัย (2535 : 131-132) อ้างถึงใน ไตรดา แก้วภักดี (2541 : 49) กล่าวว่า การประเมินผล หมายถึง ขบวนการตัดสินคุณค่าของ หรือการกระทำใดๆ โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานส่วนการวัดผล หมายถึง การกำหนดค่าที่เป็นจำนวนตัวเลข เพื่อแทนคุณสมบัติของวัสดุสิ่งของหรืออื่นๆ ตามเกณฑ์ของคุณสมบัติเหล่านั้น

การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการ และสร้างเสริมประสบการณ์ให้กับผู้เรียน เพื่อเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมสำหรับการเรียนในขั้นสูงขึ้น กระทรวงศึกษาธิการ (2548 : 6-7) ได้กล่าวเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็กว่าการประเมินเด็กปฐมวัยยึดวิธีการสังเกตเป็นส่วนใหญ่ ผู้สอนจะต้องสังเกต และประเมินทั้งการสอนของตนและพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กว่าได้บรรลุตามจุดประสงค์ และเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ การแสดงออกในสภาพที่เป็นจริง ข้อมูลจากครอบครัวของเด็ก ตลอดจนการที่เด็กประเมินตนเองหรือ

ผลงาน สามารถบอกได้ว่าเด็กเกิดการเรียนรู้และมีความก้าวหน้าเพียงใด ข้อมูลจากการประเมิน พัฒนาการจะช่วยครูผู้สอนในการวางแผนการจัดกิจกรรม ซึ่งให้เห็นความต้องการพิเศษของเด็กแต่ละคน ใช้เป็นข้อมูลในการสื่อสารกับพ่อแม่ ผู้ปกครองเด็ก และขณะเดียวกันยังใช้ในการประเมิน ประสิทธิภาพการจัดการศึกษาให้กับเด็กในวัยนี้ได้อีกด้วย สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาเอกชน (2543 : 10-45) เสนอแนะว่า การประเมินเด็ก 3-5 ปี เป็นการประเมินพัฒนาการ ด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็ก เพื่อสนองจุดมุ่งหมายที่วางไว้มิใช่เป็นการวัด เพื่อตัดสินได้หรือตก

2.2 หลักคุณธรรมสำหรับเด็ก

2.2.1 ความหมายของคุณธรรม

คำว่า คุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรม และคำอื่นๆ ที่มีความหมายไปในทำนองเดียวกัน เช่น จริยศาสตร์ ค่านิยม จะเป็นคำที่ผู้คนหันมาให้ความสนใจกันมากขึ้น บางครั้งก็เกิดความยุ่งยากสับสน ว่าคำแต่ละคำเหล่านี้มีความหมายเหมือนกันหรือต่างกันอย่างไร

คำว่า คุณธรรมและจริยธรรมมีความหมายที่ใกล้เคียงกันมาก จึงมักจะมีผู้ใช้สองคำนี้ไป ด้วยกันเป็นคุณธรรมจริยธรรม แต่สองคำนี้มีความแตกต่างกันซึ่งนักจิตวิทยา นักปรัชญา นักการ ศาสตร์และนักการศึกษา ได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2542 : 2) ให้ความหมายคุณธรรมว่า สิ่งที่บุคคลส่วนใหญ่ยอมรับว่าดี งาม ซึ่งส่งผลให้เป็นประโยชน์และความดีงามที่ดีที่แท้จริงต่อสังคม

กิริติ บุญเจือ (2538 : 105) ให้ความหมายว่า คุณธรรมเป็นคุณสมบัติของบุคคล ซึ่งทำให้ผู้มิ คุณธรรมรู้จักแสวงหาคุณงามความดีและทำให้เขาได้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายอันดีเลิศ ทั้งในด้านความ ประพฤติทั่วไปหรือขอบเขตที่จำกัดแห่งความประพฤติ

คุณธรรม (Morality) ตามรูปศัพท์แปลว่า คุณงามความดี ซึ่งพระธรรมปิฎก พระธรรมปิฎก อธิบายความหมายไว้ว่า คุณธรรม คือ ธรรมที่เป็นคุณความดีงาม สภาพที่เกื้อกูล

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2546 ให้ความหมายไว้ว่า คุณธรรม หมายถึง สภาพ คุณงามความดี

วิลาสลักษณ์ ชิววลี (2552 : 17) กล่าวว่า คุณธรรม คือ สิ่งที่คนส่วนใหญ่ในสังคมเห็นว่าดี เช่น ความซื่อสัตย์ วินัย ประหยัด ฯลฯ ฉะนั้นลักษณะบางอย่างจึงอาจเป็นทั้งคุณธรรมและค่านิยมไป พร้อมกัน เช่น ความกตัญญูในสังคมไทย ซึ่งลักษณะที่คนส่วนใหญ่เห็นว่าสำคัญและดีงาม

วิโรจน์ สุวรรณรัตน์ (2546 : 49) ให้ความหมายว่า คุณธรรมเป็นความดีอันสูงสุดที่ปลูกฝัง อยู่ในอุปนิสัยอันดีงามของคนทั่วไป ซึ่งอาจอยู่ในจิตสำนึกความรู้สึกผิดชอบของบุคคลนั้นอันเป็น เครื่องควบคุมความประพฤติของบุคคลให้แสดงออกมาตามที่ตนปรารถนา

จากการนิยามความหมายข้างต้นผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า คุณธรรม หมายถึง สิ่งที่คุณคนส่วนใหญ่ยอมรับว่าดี ซึ่งผู้มีความดีพึงรู้จักแสวงหาคุณงามความดีและประพฤติปฏิบัติให้อยู่ภายใต้จิตสำนึกความรู้สึกผิดชอบชั่วดีของคุณคน มีคุณธรรมในจิตใจ รวมไปถึงยังเป็นเครื่องควบคุมความประพฤติของคุณคนให้แสดงออกตามที่ตนปรารถนา

สำนักผู้ตรวจราชการ ประจำเขตตรวจราชการที่ 3 (2550 : 19) ได้กล่าวถึง ส่วนความแตกต่างของคุณธรรมและจริยธรรมสรุปได้ว่า คุณธรรมค่อนข้างนามธรรม (Abstract) ส่วนจริยธรรมค่อนข้างรูปธรรม (Concrete) แต่ทั้งสองอย่างเสริมให้มนุษย์มีคุณสมบัติที่งดงาม ส่งผ่าเผย มีเสน่ห์ในตัว ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นคุณสมบัติที่สัมผัสได้ทั้งสิ้น

2.2.2 การพัฒนาคุณธรรม

การพัฒนาคุณธรรมของมนุษย์มีการพัฒนาเป็นลำดับจากวัยทารกจนถึงตลอดชีวิตต้นกำเนิดของแหล่งที่ก่อให้เกิดการพัฒนาทางคุณธรรมมาจากอิทธิพลของสังคมและพันธุกรรม คำว่าสังคม ในที่นี้คือ สิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กทั้งที่เป็นบุคคล และสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติอื่นๆ ส่วนพันธุกรรม ได้แก่ ความสามารถในการรู้คิด และพัฒนาขึ้นตามลำดับชั้นอายุ วุฒิภาวะหรือประสบการณ์ที่ผู้นั้นประสบอยู่ การพัฒนามีลักษณะทฤษฎีที่สำคัญแบ่งเป็น 3 แนวทางใหญ่ คือ (ประภาศรี สีหอำไพ. 2543 : 29-37)

1. ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory) ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดของ ฟรอยด์ (Freud) เชื่อว่า คุณธรรมกับมโนธรรม เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มนุษย์อยู่ในสังคมกลุ่มใดก็จะเรียนรู้ความผิดชอบชั่วดีจากสิ่งแวดล้อมในสังคมนั้น จนมีลักษณะพิเศษของแต่ละสังคมที่เรียกว่าเอกลักษณ์ เป็นกฎเกณฑ์ให้ประพฤติปฏิบัติตามข้อกำหนดโดยอัตโนมัติ คนที่ทำชั่วแล้วรู้สึกสำนึกเกิดหิริโอตตปละอายใจตนเองถือว่าได้รับการลงโทษด้วยตนเอง เมื่อสำนึกแล้วพึงละเว้นไม่ปฏิบัติอีก โดยไม่ต้องมีสิ่งควบคุมจากภายนอก เป็นการสร้างมโนธรรมขึ้นมา โดยไม่จำเป็นต้องสนใจองค์ประกอบของลำดับขั้นพัฒนาการทางคุณธรรม

ในลักษณะทฤษฎีเช่นนี้บทบาทของการศึกษาคือ การพัฒนาทางด้านจิตใจ เพื่อเสริมสร้างกำลังคนที่มีคุณภาพ และประสิทธิภาพตามที่ระบบเศรษฐกิจและสังคมต้องการ ปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือ การศึกษา เพื่ออบรมฝึกฝนการนำสติปัญญาไปใช้ให้เป็นประโยชน์แก่กล้ายิ่งขึ้น พยายามแสวงหาจุดมุ่งหมายให้แก่ชีวิต คือ ความเป็นอยู่อย่างดีที่สุด หรือการมีอิสรภาพ การศึกษาจึงเป็นกิจกรรมของชีวิต โดยชีวิต เพื่อชีวิต เป็นความสามารถเพื่อปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม และรู้จักเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน

2. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) เป็นกระบวนการสังคมประกิต โดยการซึมซาบ กฎเกณฑ์ต่างๆ จากสังคมที่เติบโตมา รับเอาหลักการเรียนรู้เชื่อมโยงกับหลักการเสริมแรง และการทดแทนสิ่งเร้า รับแนวคิดของทฤษฎีจิตวิเคราะห์เป็นรูปแบบ โดยยึดถือว่าการ

เรียนรู้ คือ การสังเกตเลียนแบบจากผู้อื่นใกล้ชิดเพื่อแรงจูงใจ คือ เป็นที่รักที่ยอมรับในกลุ่มพวกเดียวกับกลุ่มต้นแบบเพื่อเป็นพวกเดียวกัน

ในลักษณะเช่นสถาบันหรือกลุ่มสังคมมีอิทธิพลต่อการปลูกฝัง และเสริมสร้างคุณธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือโรงเรียน จะได้รับความคาดหวังจากสังคมอย่างมากในการเป็นสถาบันที่ปลูกฝังรูปแบบ และเสริมสร้างการเลียนแบบจากตัวอย่างในสังคมให้นักเรียนพึงระมัดระวังในการสอน เพราะถ้าขาดความสามารถในการอธิบายเหตุผลให้เด็กเลียนแบบ ใช้อารมณ์และวางอำนาจแทน จะทำให้เด็กรู้สึกเป็นศัตรูต่อผู้ควบคุมพฤติกรรมทุกระดับ ตั้งแต่บิดา มารดา ครู ไปจนถึงตำรวจ พึงอบรมให้เด็กรู้จักผิดชอบชั่วดี รู้สึกอายที่ทำความผิด คิดเหตุผล และความสม่ำเสมอในการลงโทษ และให้รางวัลเด็ก เป็นที่ยอมรับว่าโรงเรียนเป็นสถานศึกษาที่อบรมกล่อมเกลาให้นักเรียนมีคุณธรรม เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของสังคม และประเทศชาติจึงมีหน้าที่ต้องจัดและพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการปลูกฝังและเสริมสร้างคุณธรรม

3. ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา (Cognitive Theory) แนวคิดของนักจิตวิทยากลุ่มนี้ เห็นว่าคุณธรรมเกิดจากแรงจูงใจในการปฏิบัติตนสัมพันธ์กับสังคม การพัฒนาคุณธรรมจึงต้องมีการพิจารณาเหตุผลเชิงคุณธรรมตามระดับสติปัญญาของแต่ละบุคคล ซึ่งมีวุฒิภาวะสูงขึ้นการรับรู้คุณธรรมก็พัฒนาขึ้นตามลำดับ

2.2.3 รูปแบบการสร้างเสริมลักษณะนิสัยด้านคุณธรรมจริยธรรม

การสร้างเสริมลักษณะนิสัยเด็กปฐมวัย มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือ การพัฒนาให้เด็กปฐมวัยมีนิสัยที่พึงประสงค์ (วรรณพร มุมกระโทก. 2549 : 22) ได้เสนอเรื่องการพัฒนาที่สามารถทำได้ 2 รูปแบบ ได้แก่

1. การสร้างความตระหนัก

การสร้างความตระหนักเป็นวิธีการที่ทำให้เด็กรู้ถึงปัญหา และรู้ว่าปัญหานั้น จะมีผลกระทบต่อตัวเขาอย่างไร การสร้างความตระหนักนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนตัดสินใจด้วยตนเองว่า พฤติกรรมใดบ้างที่ควรทำและไม่ควรทำเพราะเหตุใด แล้วกำหนดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ไว้ด้วยตนเอง

ในการที่จะทำให้เด็กปฐมวัยเกิดความตระหนักได้นั้นการใช้คำพูดอธิบาย อย่างเดียวนั้นจะไม่ได้ผลนัก ครูและผู้เกี่ยวข้องต้องใช้สื่อการเรียนการสอนมาประกอบในการจัดประสบการณ์ ซึ่งได้แก่ การเล่านิทาน การเล่นเกม การไปทัศนศึกษา เป็นต้น ในการใช้สื่อการเรียนการสอนนี้ ครู และผู้เกี่ยวข้องต้องตั้งคำถามเด็กควบคู่ไปด้วย ทั้งนี้เพื่อให้เด็กได้เกิดความคิด และเกิดความตระหนักด้วยตัวของเขาเอง

2. การปรับพฤติกรรม

การปรับพฤติกรรมในที่นี้หมายถึง การนำเอาหลักการพฤติกรรมมาประยุกต์ใช้อย่างเป็นระบบในการเปลี่ยนพฤติกรรม ซึ่งกระบวนการปรับพฤติกรรมนี้สามารถนำมาใช้ เพื่อสร้างพฤติกรรมที่

ฟังประสงค์ตามผู้ใหญ่ต้องการ และช่วยลดหรือยุติพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ คงไว้ซึ่งพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นอยู่แล้ว ตลอดจนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมใดๆ ในสถานการณ์ใดๆ ก็ได้การปรับพฤติกรรมควรนำเทคนิคมาใช้ในการปรับพฤติกรรมของเด็กปฐมวัย ดังนี้

2.1 การเสริมแรงทางบวก การเสริมแรงทางบวก คือ การให้ผลกรรม (ผลของการกระทำ) ที่บุคคลพึงพอใจหลังจากที่บุคคลแสดงพฤติกรรมบางอย่างอันเป็นผลทำให้การแสดงพฤติกรรมเกิดเพิ่มมากขึ้นและเกิดขึ้นสม่ำเสมอ ตัวเสริมแรงทางบวกที่นิยมใช้กันในปัจจุบัน สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภทด้วยกันคือ

(1) ตัวเสริมแรงที่เป็นสิ่งของ เช่น ขนม เครื่องดื่ม ของเล่น สมุด หนังสือ เสื้อผ้า เครื่องดนตรี หรือ สัตว์เลี้ยง เป็นต้น

(2) ตัวเสริมแรงทางสังคม อาจแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ ตัวเสริมแรง ที่เป็นคำพูด และตัวเสริมแรงที่เป็นลักษณะท่าทาง ตัวเสริมแรงที่เป็นคำพูด หมายถึง การกล่าวคำชมเชย คำยกย่อง เช่น “เก่งมาก” “เยี่ยมจริงๆ” “น่ารักมาก” “ชอบมาก” เป็นต้น

(3) ตัวเสริมแรงที่เป็นกิจกรรม หรือ สิทธิพิเศษ หมายถึง การใช้กิจกรรมหรือ สิทธิพิเศษที่เด็กชอบทำมากที่สุด มาเป็นตัวกำหนดเงื่อนไขพฤติกรรมที่บุคคลชอบทำน้อย เช่น การที่เด็กชอบดูโทรทัศน์แต่ไม่ชอบแปรงฟัน พ่อแม่อาจวางเงื่อนไขการเสริมแรง โดยการบอกเด็กว่า “ถ้าลูกอยากดูโทรทัศน์ จะต้องแปรงฟัน”

(4) ตัวเสริมแรงที่เป็นเบี้ยอรรถกร เบี้ยอรรถกรในที่นี้ หมายถึง แด้มดาว เบี้ย หรือ คะแนน เป็นต้น โดยที่สิ่งเหล่านี้สามารถนำไปแลกเปลี่ยนสิ่งของอื่นๆ ที่ต้องการได้ ดังนั้น เบี้ยอรรถกรจึงเป็นตัวเสริมแรงที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดเพราะสามารถสนองความต้องการของทุกคนได้เมื่อใครก็ตามที่แสดงลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์แล้วเขาจะได้เบี้ยอรรถกรไปเขาสามารถที่จะนำเบี้ยอันนี้ไปแลกเปลี่ยนเป็นตัวเสริมแรงอื่นๆ ที่เขาชอบได้ เช่น การที่เด็กช่วยคุณแม่พับเสื้อผ้าแล้วได้ดวงดาว คือ เบี้ยอรรถกรที่เด็กสามารถนำไปขึ้นเป็นสิ่งของที่เขาต้องการได้ ดังนั้น เบี้ยอรรถกรจึงมีประโยชน์อย่างมากในการใช้เพื่อการปรับพฤติกรรม

2.2 การใช้ตัวแบบ การใช้ตัวแบบ คือการเสนอตัวแบบเพื่อให้เด็กสังเกต และลอกเลียนพฤติกรรมที่ตัวแบบนั้นแสดง การใช้ตัวแบบในการสร้างเสริมลักษณะนิสัยนั้น อาจกล่าวได้ว่าเป็นวิธีการที่เป็นธรรมชาติมากที่สุด เนื่องจากว่าเด็กอยู่ในสังคมและในสังคมนั้น มีตัวแบบอยู่มาก ตัวแบบอาจเป็นบุคคลจริงๆ บุคคลในนิทาน บุคคลในการ์ตูน บุคคลในวิทยุ และโทรทัศน์ก็ได้ จากตัวแบบดังกล่าวจะเห็นได้ว่าตัวแบบมีอยู่ 2 ชนิดด้วยกัน คือ

(1) ตัวแบบที่เป็นบุคคลจริงๆ คือ ตัวแบบที่บุคคลได้มีโอกาสสังเกตและ ปฏิสัมพันธ์โดยตรง

(2) ตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์ ได้แก่ ตัวแบบในวิทยุโทรทัศน์ ในการ์ตูน หรือในหนังสือนิทาน เป็นต้น

ในการสร้างเสริมให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายนั้น ตัวแบบนี้มีความสำคัญเป็นอย่างมาก

2.3 การแต่งพฤติกรรม การแต่งพฤติกรรม หมายถึง การสร้างพฤติกรรมใหม่ โดยวิธีการให้การเสริมแรงทางบวกต่อพฤติกรรมที่คาดว่าจะนำไปสู่พฤติกรรมที่ต้องการ วิธีการแต่งพฤติกรรมนี้ จัดว่าเป็นวิธีที่ดีวิธีหนึ่งในการเสริมสร้างพฤติกรรมที่มีจริยธรรมให้กับบุคคลที่ยังไม่เคยมีพฤติกรรมดังกล่าวมาก่อน เช่น กรณีที่ต้องการเสริมสร้างพฤติกรรมความร่วมมือกันทำงานของเด็กที่ชอบแยกตัว ครูอาจใช้วิธีการแต่งพฤติกรรมโดยแบ่งขั้นตอนของพฤติกรรมที่เริ่มจากพฤติกรรมที่เด็กมีอยู่จนถึงพฤติกรรมเป้าหมาย ซึ่งในกรณีนี้เริ่มจากพฤติกรรมที่เด็กอยู่นอกกลุ่ม จนถึงพฤติกรรมการเข้าร่วมทำงานกับกลุ่ม จากนั้นให้การเสริมแรง เมื่อเด็กสามารถทำได้ตามแต่ละขั้นตอนแล้ว โดยมีขั้นตอนดังนี้

- (1) เริ่มจากการที่เด็กเริ่มมองไปยังกลุ่มเพื่อน
- (2) เด็กเข้าไปนั่งใกล้กลุ่มเพื่อน
- (3) เด็กเข้าไปนั่งในกลุ่มเพื่อน
- (4) เด็กเริ่มเล่นกับเพื่อน
- (5) เด็กแสดงความคิดเห็นในเรื่องการเล่นกับเพื่อน
- (6) เด็กแสดงพฤติกรรมความร่วมมือทำงานกับเพื่อน

เมื่อแบ่งขั้นตอนพฤติกรรมได้แล้ว ครูจะช่วยทบทวนให้เด็กทำ ตามขั้นตอนนั้นให้ได้ ซึ่งอาจทำโครงการชี้แนะ และเมื่อเด็กทำแล้วให้การเสริมแรงทันที เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมในแต่ละขั้นตอนได้สม่ำเสมอแล้ว จะต้องชี้แนะให้เด็กแสดงพฤติกรรมในระดับที่สูงขึ้นไปแล้วจึงให้การเสริมแรง ไม่เช่นนั้นเด็กจะทำพฤติกรรมแต่เฉพาะพฤติกรรมในระดับขั้นที่เด็กเริ่มได้รับการเสริมแรงเท่านั้น

2.4 การชี้แนะ การชี้แนะเป็นการให้สิ่งเร้า ซึ่งอาจได้แก่ คำพูดหรือท่าทางแก่บุคคล เพื่อให้บุคคลได้แสดงพฤติกรรมตามเป้าหมายที่ต้องการ และเมื่อบุคคลนั้นแสดงพฤติกรรมตามที่ชี้แนะก็จะได้รับการเสริมแรงทางบวกทันที

วิธีการชี้แนะสามารถใช้เสริมสร้างพฤติกรรมต่างๆ ได้มากมาย ตั้งแต่พฤติกรรมการช่วยตนเองไปจนถึงพฤติกรรมการช่วยเหลือผู้อื่น

2.5 การลงโทษ การลงโทษ หมายถึง การที่ทำให้พฤติกรรมของบุคคลลดลง ซึ่งเป็นผลมาจากการให้สิ่งเร้าที่ไม่พึงพอใจ หรือไม่ให้สิ่งเร้าที่พึงพอใจ เช่น เบียดไปทูน้องแล้วแม่ตีมือ การตีมือเป็นการให้สิ่งเร้าที่ไม่พึงพอใจ อีกตัวอย่างหนึ่ง เช่น แดงพูดคำหยาบ แล้วครูไม่เล่นนิทานให้ฟัง การไม่เล่นนิทานถือเป็นการถอดถอนสิ่งเร้าที่พึงพอใจ

(1) การลงโทษ เป็นวิธีที่ควรนำมาใช้เพื่อลดหรือระงับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ลักษณะของการลงโทษมี 2 ลักษณะ ได้แก่ การลงโทษทางบวก และการลงโทษทางลบ

(1.1) การลงโทษทางบวก คือ การให้บางสิ่งบางอย่างที่บุคคลไม่พึงพอใจ สิ่งที่บุคคลไม่พึงพอใจนี้ไม่จำเป็นต้องเป็นการตี การดุ หรือ การตำหนิ เท่านั้น

(2.2) การลงโทษทางลบ คือการถอดถอนบางสิ่งบางอย่างที่บุคคลพึงพอใจ เช่น ถ้าเด็กดูโทรทัศน์กึ่งกลางให้ดูโทรทัศน์ในวันที่แสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์นั้น

การใช้การลงโทษนั้นได้รับการวิจารณ์กันมาว่าไม่สมควรนำมาใช้กับเด็กปฐมวัย เพราะอาจเกิดผลข้างเคียงต่อเด็กได้ เช่น เด็กกลายเป็นคนก้าวร้าว เด็กขาดความเชื่อมั่นในตนเองหรือเด็กจะไม่เกิดความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น

วรรณพร มุมกระโทก (2549 : 26) ได้รวบรวมวิธีการลงโทษ ที่นิยมใช้กันมาก ได้แก่ การใช้เวลานอก การปรับสินไหมและการตำหนิ ดังนี้

(2.3) การใช้เวลานอก คือ การนำเอาเด็กออกไปจากสภาพสิ่งเร้าที่เขาพึงพอใจไปสู่สภาพที่เขาไม่พึงพอใจในระยะเวลาสั้นๆ เช่น การที่เด็กขายนพดลอยู่ในห้องเรียนแล้วแสดงการเป่าน้ำลายให้กระเด็นออกจากปากแล้วเพื่อนๆ ให้ความสนใจ นกดลยิ่งแสดงมากขึ้น ถ้าครูต้องการให้เด็กยุติแสดงพฤติกรรมนั้น ครูอาจนำเขาไปนั่งที่ห้องครูใหญ่ พฤติกรรมของเด็กก็จะยุติลง ห้องเรียนเป็นสภาพสิ่งเร้าที่นกดลพึงพอใจ ห้องครูใหญ่เป็นสภาพสิ่งเร้าที่นกดลไม่พึงพอใจ

(2.4) การปรับสินไหม คือ การไม่ให้สิ่งที่เด็กพึงพอใจ อาจจะเป็นการไม่ให้สิทธิพิเศษหรือโอกาสต่างๆ ที่เด็กพึงจะได้รับ เป็นต้น เช่น การที่พ่อแม่ไม่让孩子ชมรายการโทรทัศน์ที่ชอบเมื่อเด็กไม่ตีมนม การปรับสินไหมจะใช้ได้ผลอย่างมาก ถ้าสิ่งที่ถอดถอนเป็นสิ่งที่บุคคลนั้นเห็นคุณค่า หรือชอบมากเป็นพิเศษ แต่ถ้าสิ่งที่ถอดถอนนั้นเป็นสิ่งที่มีความค่าน้อยมาก ตามการรับรู้ของเด็กที่ถูกปรับ จะพบว่า การปรับสินไหมใช้ไม่ได้ผล

(2.5) การตำหนิ เป็นลักษณะของการลงโทษที่ใช้คำพูดที่บอกให้รู้ว่าเด็กทำอะไรผิดแล้วเป็นผลให้เด็กแสดงพฤติกรรมนั้นลดลงหรือระงับไปชั่วขณะหนึ่ง

2.2.4 แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

ได้เสนอแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ดังนี้

1. การสอนโดยตรง มักเป็นการสอนให้ปฏิบัติทางกาย เช่น การแสดงความมีสัมมาคารวะ หรือ ทางวาจา เช่น การใช้คำสุภาพต่างๆ ครูจะสอนให้ปฏิบัติแล้วติดตามให้ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

2. การจัดสภาพแวดล้อมที่ดีให้เป็นการสอนทางอ้อม อาจเป็นได้ใน 2 กรณี คือ

2.1 สภาพแวดล้อมที่เป็นบุคคล เช่น ครูและพี่เลี้ยง ตลอดจนครู ในโรงเรียนจะเป็นต้นแบบแก่เด็กๆ ทั้งนี้เนื่องมาจากเด็กวัยนี้ชอบเลียนแบบผู้ที่อยู่ใกล้ชิด ไม่ว่าจะเป็นที่บ้านหรือโรงเรียนก็ตาม หากเด็กได้อยู่ท่ามกลางผู้ใหญ่ที่ดีทั้งด้านกาย วาจา ใจ ก็จะทำให้เด็กมีความดีพร้อมเช่นเดียวกัน

2.2 สภาพแวดล้อมด้านวัตถุ หมายถึง สภาพแวดล้อมทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน ในห้องเรียน หมายถึง การจัดที่เล่นซึ่งมีของเล่นเพียงพอตามหลักการจัดการศึกษาในห้องเรียนซึ่งเป็นบริเวณที่เด็กทำกิจกรรมกลางแจ้ง นอกจากจะมีเครื่องเล่นสนามหลากหลายแล้ว

จะต้องสะอาด มีดอกไม้ประดับม้วนสวยงาม ซึ่งจะช่วยให้เด็กเป็นคนที่มีจิตใจอ่อนโยน สดชื่น รักสวยรักงาม เป็นระเบียบ

2.3 การจัดกิจกรรมที่เอื้อให้เกิดคุณธรรมและจริยธรรม หมายถึง การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม โดยเด็กจะได้รับจากการทำกิจกรรมประจำวัน การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม สำหรับเด็กในวัยนี้จะไม่สอนเป็นวิชา แต่จะจัดในรูปกิจกรรม ซึ่งจะเท่ากับบูรณาการทุกวิชาเข้าด้วยกัน คุณธรรมและจริยธรรมแต่ละด้านสามารถพัฒนาได้จากหลายกิจกรรม เช่น ความเมตตากรุณา เป็นสิ่งที่จะไปปลูกฝังให้เด็กมีตั้งแต่อายุยังน้อย วิธีปลูกฝังย่อมไม่ใช่ โดยการอธิบาย เนื่องจากวัยก่อน 6 ขวบ จะยึดตนเองเป็นศูนย์กลางยังไม่รู้จักแบ่งปันโดยจะเริ่มทำได้ในช่วงอายุ 4-5 ปี ขึ้นไป หากเด็กถูกอบรมสั่งสอนมาจากการให้รักษาข้าวของ เมื่อใดมีการนำของมาแจกเพื่อนก็จะถูกผู้ใหญ่ลงโทษ และแม้แต่จะมีน้ำใจช่วยเหลืออาจเกิดการสับสน แต่ในชีวิตข้างหน้าการจะประสบความสำเร็จในการดำรงชีวิต การมีมนุษยสัมพันธ์ดีย่อมจะมีความสำเร็จ ทำอย่างไรจึงจะปูพื้นฐานในส่วนนี้ให้แก่เด็กเป็นคนที่เป็นที่ยอมรับ ของใครๆ นั้น การศึกษาระดับปฐมวัยจะสามารถช่วยในส่วนนี้

คุณธรรมจริยธรรม สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี เป็นสิ่งที่พัฒนาได้ง่าย โดยการกำหนดและจัดกิจกรรม ที่สามารถกระตุ้นให้เด็กแสดงพฤติกรรม ที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม การกระทำซ้ำๆ ปฏิบัติเป็นกิจวัตรประจำวัน จะแทรกซึมเป็นนิสัยที่ดีในตัวเด็ก การสอนโดยตรง การสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี และการจัดกิจกรรมที่เด็กได้เรียนรู้ และหล่อหลอมการมีคุณธรรมและจริยธรรม เป็นสิ่งที่ครูและผู้ปกครองต้องร่วมมือกันและควรใส่ใจและคำนึงถึงเสมอในการให้การศึกษแก่เด็กปฐมวัย

2.2.5 ความสามัคคี

ความสามัคคี คือ การรวมพลังกับคนอื่น เพื่อทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งด้วยความพร้อมเพรียงกันให้สำเร็จสมประสงค์ การรวมกำลังกับคนอื่นจะเพิ่มขีดความสามารถทำงานใหญ่ได้สำเร็จ การรวมกำลัง อาจจะเป็นกำลังกาย กำลังใจ กำลังความคิดเห็น กำลังความรู้ สุดแต่ผู้ใดจะมีกำลังอย่างใดอย่างหนึ่ง แล้วใช้กำลังความสามารถที่มีอยู่ด้วยความพร้อมเพรียง เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันโดยไม่มี การวิวาทบาดหมางกันและมีความพร้อมเพรียงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

1. ความหมายของความสามัคคี

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้ ความหมายว่า สามัคคี น. ความพร้อมเพรียงกัน ความปรองดองกันที่พร้อมเพรียงกันที่ร่วมมือร่วมใจกันทำ เช่น กฐินสามัคคี ผ้าป่าสามัคคี (ป.ส.สามสี) (ชาติชาย พิกัสร์นามคม. 2544 : 300) ได้กล่าวถึงความสามัคคี หมายถึง ว่ามีสิ่งใดที่อาจขัดแย้งซึ่งกันและกันบ้าง ก็ต้องปรองดองกันเสีย และหาทางออกโดยที่ไม่ทะเลาะเบาะแว้งกันเพราะความสามัคคีเป็นกำลัง อย่างสูงสุดของหมู่ชน

2. ความสำคัญของความสามัคคี

ความสำคัญของความสามัคคี การสร้างความสามัคคีในหมู่ชาวพุทธ ชาวพุทธทั้งประเทศ ควรจะสามัคคีกันเป็นปึกแผ่น ควรช่วยกันเผยแผ่ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ตามความถนัด

ความสามารถของตนอย่างเต็มที่ซึ่งจะส่งผลเป็นความเจริญรุ่งเรืองของพระพุทธศาสนาโดยรวม การสร้างความสามัคคีในหมู่ชาวพุทธนี้ พระสงฆ์เป็นผู้ที่มีความสำคัญมาก หากคณะสงฆ์ไทยมีความสมัครสมานสามัคคีกัน และทุ่มเทศึกษาค้นคว้าคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทั้งปริยัติ และปฏิบัติ แล้วนำมาเผยแพร่ อบรมสั่งสอน แก่ประชาชนอย่างจริงจัง ปลุกประชาชนให้ตื่นตัวและปฏิบัติตามคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากันทั่วประเทศก็จะเป็นการสร้างความมั่นคงแก่ชาวพุทธศาสนาที่ได้ผลดีที่สุดในที่สุด กล่าวได้ว่าถ้าสงฆ์สามัคคีกัน ชาวพุทธโดยรวมก็จะสามัคคีกันตามมาด้วย

3. ลักษณะของความสามัคคี

ครอบครัว แต่ละครอบครัว มิตรสหาย แต่ละคู่หรือมากกว่านั้น คนในสังคมทั้งสังคม โลก พลโลกทั้งโลกล้วนต้องการความสามัคคี กลมเกลียว ต้องการความเข้าใจกันได้เป็นอย่างดี ยิ้มแย้ม แจ่มใส ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน แต่ความต้องการที่ไม่มีวิธีทำหรือมีวิธีทำที่ไม่เป็นไปได้นั้น ไม่ถูกทางอันแท้จริง ก็ยอมจะไม่สมประสงค์ เมื่อคนสองคนหรือมากกว่านั้น หรือแต่ละครอบครัว แต่ละสังคม รู้ทิศทาง รู้วิธีการอันเลิศ ที่สามารถจะทำความสามัคคีทำความเป็นภราดรภาพได้แล้ว ไซ้จึงได้เพียรพยายามทำแต่ละคนพากเพียรกระทำเพื่อให้เกิดความสามัคคี และความกลมเกลียว อันอบอุ่นนั้นๆ ขึ้น ให้เป็นตัวอย่างแก่โลก

4. คุณประโยชน์ของความสามัคคี

4.1 ความสุขใจเพราะใจที่มีความรักใคร่นับถือเป็นอารมณ์ยอมแช่มชื่นเบิกบาน

4.2 ความสำเร็จในการดำรงชีวิต ชีวิตเรามีความสุขได้เพราะความสามัคคีของหมู่คณะ ใน ส่วนนี้ผู้ศึกษาพอสรุปได้ดั่งว่า ความสามัคคี หมายถึง ความพร้อมเพรียง ความปรองดอง เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน มีความพร้อมเพรียงกันทำร่วมมือกันทำกิจกรรมต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว เพราะความสามัคคีเป็นบ่อเกิดแห่งความสำเร็จ สามัคคีคือพลังของหมู่ชน ซึ่งทำให้สังคมสงบสุข และประเทศชาติมีความเจริญ

5. สาระมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สาระมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในส่วนของสาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม และจริยธรรม ซึ่งนำหลักธรรมสำคัญที่เกี่ยวข้องกับความสามัคคีในการสร้างผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคี คือ มงคล 38 มีเนื้อหาเกี่ยวกับข้อปฏิบัติที่ทำให้เกิดความสุขความเจริญ แก่ตัวเรา มี 38 ประการ ดังเช่น การทำตัวดี มีระเบียบวินัย รักเพื่อน รักพี่น้อง มีความรักใคร่สามัคคี กันและไม่ทะเลาะเบาะแว้งกัน

ความหมายของหลักธรรมของศาสนา มงคล 38 การทำตัวดี ข้อปฏิบัติที่ทำให้เกิดความสุขความเจริญแก่ตัวเรา มี 38 ประการ ดังเช่น การทำตัวดี มีระเบียบวินัย รักเพื่อน รักพี่น้อง มีความรักใคร่สามัคคีกันทำงานร่วมกันจนสำเร็จ และไม่ทะเลาะกัน

ความสำคัญของการทำตัวดี ความดีหมายถึง การกระทำที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม คนที่คิดดี ก็จะพูดดี และทำดีด้วย เพราะมีจิตที่เป็นกุศล มองโลกในแง่ดี ทำความดีเป็นปกติ วิสัยอยู่ทุกวัน ไม่มีเคอะเขิน หรือฝืนใจทำแต่อย่างใด การทำดี ไม่ใช่สิ่งแปลกปลอมในชีวิตของเขา

การไม่ได้ทำดี หรือการทำชั่วเสียอีก ที่เป็นสิ่งแปลกปลอมในชีวิตเพราะนานๆ จึงจะเข้ามาในชีวิตจิตใจ จึงเป็นเรื่องฝืนใจอย่างยิ่งที่จะกระทำ คนดี สามารถทำความดีได้อย่างยิ้มแย้มแจ่มใสมีความสุข อิ่มอก อิ่มใจจิตใจเขาห่อหุ้มด้วย กุศล เสียแล้ว การทำความดีจึงเป็นเรื่องง่ายนิดเดียวไม่มีการฝืนใจ เพียงมองโลกในแง่ดีรักเพื่อน มนุษย์ ให้อภัยในความผิดพลาดของคนอื่น ไม่เรียนรู้สังคมโดยใช้ตัวเองเป็น ศูนย์กลางชนิดที่ว่า ' ถ้าคนอื่นพูดหรือทำอะไรไม่ถูกใจ ไม่สอดคล้องกับกิเลส ตัณหาของตนในขณะนั้น ก็จะไม่โยนโยน ตีโพยตีพายไม่ยอมรับ แต่รู้ว่าเพื่อนมนุษย์ผู้เป็นเพื่อนเกิดแก่เจ็บตายยังรู้ธรรมะหรือ เข้าใจธรรมะ น้อยกว่าเราจึงไม่ถือสาหาความ มุ่งแต่ทำความดีเสียสละเพื่อส่วนรวม ลด ละกิเลสอัน ได้แก่ ความโลภ ความโกรธ และ ความหลง ให้บรรเทาเบาบางลง ทำความดีเป็นปกติวิสัยจนเกิดเป็น อุปนิสัยที่เป็นความเคยชิน ดังพุทธศาสนสุภาษิตที่ว่า สุกริ สาธุนา สาธุ : ความดี อันคนดีทำง่าย

5.1 พุทธศาสนสุภาษิตที่เกี่ยวกับความสามัคคี

- (1) สุขา สงฆสส สามัคคี สามัคคีของหมู่ท ำให้เกิดสุข
- (2) สมคคานํ ตโป สุขो ความเพียรของหมู่ชน ผู้พร้อมเพรียงกันทำให้เกิดสุข
- (3) สามัคคี วุฑฒิสาธิกา ความสามัคคี มีแต่ความเจริญ
- (4) สมคคา สขิลลา โทถ จงสามัคคีมีน้ำใจต่อกัน
- (5) สามคคิยาตี ทุชชโย สามัคคีกันไว้ ก็ยากที่ใครจะชนะได้

2.2.6 ค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ตามนโยบายของ คสช.

1. มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
2. ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม
3. กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์
4. ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรง และทางอ้อม
5. รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม
6. มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน
7. เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้อง
8. มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่
9. มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
10. รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รู้จักอดออมไว้ใช้เมื่อยามจำเป็น มีไว้พอกินพอใช้ เหลือก็แจกจ่ายจำหน่าย และพร้อมที่จะขยายกิจการเมื่อมีความพร้อม เมื่อมีภูมิคุ้มกันที่ดี
11. มีความเข้มแข็งทั้งร่างกาย และจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอายเกรงกลัวต่อบาปตามหลักของศาสนา
12. คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม และของชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง

2.3 เด็กปฐมวัย

สุชา จันทน์เอม (2536 : 11) ได้กล่าวว่า เรื่องของเด็กเป็นเรื่องที่น่าศึกษาน่าติดตามตลอดเวลาเพราะวัยเด็กเป็นวัยที่สำคัญที่สุด โดยเฉพาะระยะตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปีแรก เพราะเด็กในวัยนี้จะเติบโตเร็วและสามารถรับรู้ประสบการณ์ฝังอยู่ในจิตใจได้มากที่สุด แต่การเจริญเติบโตก็มิได้หยุดชะงักลง เด็กคงค่อยๆ เพิ่มการเรียนรู้และมีประสบการณ์ดีขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งเข้าสู่วัยรุ่น เราจึงควรเริ่มต้นการเลี้ยงดูและฝึกอบรมเด็กให้ถูกต้องเหมาะสมเสียแต่แรก ดังคำกล่าวที่ว่า “การเริ่มต้นที่ดีก็ย่อมหมายถึงสำเร็จไปแล้วครึ่งหนึ่ง” เด็กต้องการที่จะรับการเลี้ยงดูเพื่อเริ่มต้นที่ดีจากผู้ใหญ่ และผู้ใหญ่อีกมีโอกาสดีที่จะทำให้การอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมแก่เด็กในขณะที่เด็กต้องการ ดีกว่าที่จะให้เมื่อเด็กที่ถูกปล่อยปละละเลยจนไม่ต้องการความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่เสียแล้ว เด็กเมื่อแรกเกิดยังช่วยตัวเองไม่ได้ต้องอาศัยความช่วยเหลือจากผู้อื่นเพื่อให้สำเร็จผลตามที่ตนต้องการ ด้วยเหตุนี้เองเด็กจึงมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับบุคคลอื่น ประสบการณ์ที่เด็กได้รับจากการที่ต้องไปเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น จะมีส่วนช่วยในการสร้างบุคลิกภาพของเขาเองในภายหลัง ดังนั้น การช่วยให้เด็กมีชีวิตเริ่มต้นที่ดีย่อมจะมีคุณค่ายิ่งสำหรับเด็กซึ่งจะต้องเติบโตเป็นผู้ใหญ่และเป็นทรัพยากรของชาติในวันข้างหน้า

2.3.1 ความหมายของเด็ก

คำว่า “เด็กปฐมวัย” เป็นเรื่องที่หลายๆ ฝ่ายให้ความสนใจ และให้ความสำคัญในการที่จะพัฒนาเด็กวัยนี้ให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสมกับการพัฒนาการตามวัย (จิราพร นราศรี. 2550 : 14) ซึ่งมีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับเด็กปฐมวัยไว้ ดังนี้

จรรยา อาจหาญ (2545 : 1) กล่าวว่า เด็กเป็นบุคคลที่ถือว่าเป็นทรัพยากรที่มีค่า เพราะว่าจะเด็กจะเป็นผู้ใหญ่ที่สืบทอดทุกสิ่งทุกอย่างของผู้ใหญ่ เด็กจึงเป็นบุคคลที่ควรจะได้รับ ความสนใจและความเอาใจใส่จากผู้ใหญ่ เพื่อให้เขาได้เติบโตเป็นประชากรที่มีคุณภาพของประเทศต่อไป

วิณี ชิตเชิดวงศ์ (2537 : 8) ให้ความหมายของเด็กในความหมายทางจิตวิทยาว่า เด็กหมายถึง ผู้ที่มีอายุระหว่าง 2-12 ขวบ

เยาวพา เตชะคุปต์ (2542 : 12) ได้ให้ความหมายว่า เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กที่มีอายุตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึง 6 ปี ที่ได้รับการศึกษาในระบบและนอกระบบการศึกษา ซึ่งพัฒนาการโดยรวมทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา กำลังพัฒนาอย่างเต็มที่

ราชบัณฑิตยสถาน (2538 : 308) กล่าวว่า เด็ก หมายถึง คนที่มีอายุน้อย บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีลงมา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545 : 10) ได้กล่าวถึง เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กในช่วงอายุระหว่าง 0-5 ปี (ตั้งแต่แรกปฏิสนธิจนถึงอายุ 5 ปี 11 เดือน 29 วัน) และรูปแบบการจัด

การศึกษาปฐมวัยว่าสามารถทำได้ใน 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และ การศึกษาตามอัธยาศัย

จากข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า เด็ก หมายถึง บุคคลที่จะเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต ซึ่งต้องได้รับความสนใจและการเอาใจใส่จากผู้ใหญ่ รวมไปถึงเป็นบุคคลอยู่ในช่วงพัฒนาการทางด้านต่างๆ ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

เด็กปฐมวัย หมายถึง บุคคลที่มีอายุระหว่าง 0-6 ปี ซึ่งเป็นวัยที่อยู่ในช่วงของการพัฒนาการทางด้านต่างๆ ก่อนการเข้าศึกษาในระดับประถมศึกษา มีความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ และควรได้รับการถ่ายทอดทุกสิ่งทุกอย่างจากผู้ใหญ่ในทางที่ดี

2.3.2 วัยเด็กตอนต้นหรือเด็กก่อนเข้าโรงเรียน

สุชา จันทน์เอม (2536 : 37-38) ได้แบ่งวัยของเด็กออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

1. วัยเด็กตอนต้นหรือวัยเด็กก่อนเข้าโรงเรียน (Early Childhood or Pre-school Age) อายุ 2-6 ปี
2. วัยเด็กตอนกลาง (Middle Childhood) อายุ 6-10 ปี
3. วัยเด็กตอนปลาย (Late Childhood) อายุ 10-12 ปี

ในที่นี้เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาเด็กที่อยู่ในวัยเด็กตอนต้นหรือวัยเด็กก่อนเข้าโรงเรียน (Early Childhood or Pre-school Age) อายุ 2-6 ปี

1. ลักษณะทั่วไปของวัยเด็กตอนต้น

1.1 เด็กอายุประมาณ 2 ขวบ จนถึง 6 ขวบ ลักษณะเด่นของเด็กวัยนี้ คือ อยากรู้อยากเห็น อยากรู้อยากเป็นของตัวเอง อยากรู้อยากช่วยเหลือตัวเอง ชอบปฏิเสธ และหัวดี ไม่สู้จะตามใจใครง่ายๆ วัยนี้จึงได้สมญาว่า “วัยช่างปฏิเสธ” (Negativistic Period) นอกจากนี้ยังมีผู้เรียกเด็กวัยนี้แตกต่างกัน ดังนี้

1.2 เป็นวัยก่อให้เกิดปัญหา (Problem Age or Troublesome Age) เพราะวัยนี้มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหานอกเหนือจากปัญหาการดูแลทางด้านร่างกาย เช่น ต้องการเป็นตัวของตัวเอง ต้องการอิสระ ต้องการทำอะไร ที่บางครั้งเกินขอบเขตที่จะช่วยตนเองได้ เด็กวัยนี้จึงเป็นคนสอนยาก ดื้อดึง ไม่เชื่อฟัง ขัดขืน โมโหโทโส อิจฉาริษยา

1.3 เป็นวัยที่ชอบเล่นของเล่น (The Toy Age) เด็กวัยนี้ชอบเล่นของเล่นมาก ความสนใจของเล่นจะลดลงหลังจากเด็กเข้าโรงเรียนแล้ว

1.4 เป็นวัยก่อนเข้าโรงเรียน (The Pre-school Age) เพราะเด็กยังไม่อยู่ในเกณฑ์ที่จะเข้าโรงเรียน แต่อย่างไรก็ตาม เด็กในวัยนี้บางส่วนอยู่ในโรงเรียนเด็กเล็ก (Nursery School) บางส่วนอยู่ในโรงเรียนอนุบาล (Kindergarten School)

1.5 เป็นวัยก่อนการรวมกลุ่ม (Pre-Gang Age) เพราะพัฒนาการส่วนใหญ่ของเด็ก วัยนี้ขึ้นอยู่กับเรื่องการปรับตัวให้คุ้นกับสิ่งแวดล้อมและเรียนรู้พฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสม เพื่อเตรียมให้เข้าสู่สังคมนอกครอบครัวต่อไป

1.6 เป็นวัยชอบสำรวจ (The Exploratory Age) เด็กวัยนี้มีความอยากรู้อยากเห็นสิ่งที่อยู่รอบตัวว่ามีอะไรบ้าง จะบังคับมันอย่างไร ถ้าถูกเข้าจะรู้สึกอย่างไร และจะมีส่วนเกี่ยวข้องได้อย่างไร เด็กวัยนี้จึงมักชอบถามจนเรียกได้ว่าเป็นวัยชอบถาม (The Questioning Age)

1.7 เป็นวัยแห่งการเลียนแบบ (Imitation Age) คือ เด็กวัยนี้ชอบเลียนแบบผู้ที่โตกว่า เช่น คำพูด กิริยาท่าทาง และนิสัยใจคอของผู้ใหญ่

1.8 เป็นวัยสร้างสรรค์ (Creative Age) สังเกตได้จากการแสดงความคิดสร้างสรรค์ในขณะที่เด็กกำลังเล่นอยู่

กล่าวได้ว่า วัยนี้เป็นระยะที่เปลี่ยนแปลงด้านบุคลิกภาพมากที่สุด เป็นระยะที่เด็กเริ่มรู้จักพึ่งตัวเองได้บ้าง และต่อมามีความเพิ่มพูนการพึ่งตนเองได้มากขึ้น เมื่อเด็กเจริญเติบโตประมาณ 5 ขวบ จะเริ่มแสดงให้เห็นถึงความรู้สึกนึกคิดของตนด้วยการพูดกับพ่อแม่ เริ่มแสดงให้เห็นถึงแนวของความเฉลียวฉลาดซึ่งจะเป็นเอกลักษณ์ของเด็กแต่ละคนต่อไป และเด็กวัยนี้จะมีความซุกซนมากเนื่องมาจากเด็กรู้สึกที่สามารถช่วยตัวเองได้บ้างแล้ว เด็กจะแสดงความรู้สึกของตนเองออกมาเป็นการกระทำ แม้ว่าในบางครั้งความคิดของเด็กจะไม่ตรงกับความเป็นจริงก็ตาม ระยะนี้จึงจัดเป็นหัวเลี้ยวหัวต่อของความฝันและเป็นจริงอีกด้วย

2.3.3 พัฒนาการของเด็กปฐมวัย

การศึกษาพัฒนาการของเด็ก (Child Development) เป็นการศึกษาเกี่ยวกับความเจริญเติบโตของเด็ก อันเป็นไปตามลักษณะของอายุและวัยต่างๆ ระหว่างเด็กเริ่มมีชีวิตจนกระทั่งเป็นหนุ่มสาวพ้นจากความเป็นเด็ก หรือเป็นการเรียนรู้เรื่องความเจริญงอกงามของเด็กนับแต่ปฏิสนธิจนบรรลุนิติภาวะของชีวิต

พัชรา พุ่มพชาติ (2552 : 21) ได้กล่าวถึงพัฒนาการของเด็กว่า พัฒนาการของเด็กก้าวหน้าตามลำดับได้เมื่อมีประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตนเองจากประสาทสัมผัสต่างๆ จากความคิด พูด และลงมือกระทำ ดังนั้นผู้ใหญ่จึงควรส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก โดยให้เด็กมีโอกาสเรียนรู้จากการสัมผัสสำรวจ ทดลอง และค้นพบสิ่งแวดล้อม การเล่น การลงมือกระทำ การทำงานตามกำลังและการเอาใจใส่ดูแลตอบสนองให้เด็กมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับผู้ใหญ่ เพื่อให้เด็กรู้ถึงการยอมรับและมีความรู้สึกมั่นคงในสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรที่ช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้และพัฒนาในด้านอื่นๆ

นิตยา คชภักดี (2543 : 5) ได้กล่าวถึงปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อพัฒนาการของเด็กมี 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยธรรมชาติของบุคคล เป็นผลโดยตรงของพันธุกรรมที่กำหนดศักยภาพ กำหนดเพศและลักษณะแตกต่างจำเพาะของแต่ละบุคคล อีกทั้งรวมถึงขั้นตอนการบรรลุวุฒิภาวะและระดับความอ่อนแอเมื่อบุคคลนั้นถูกกระจายโดยสิ่งแวดล้อม และปัจจัยด้านภาวะแวดล้อมที่หล่อเลี้ยง

ประกอบด้วยด้านชีวภาพ ได้แก่ อาหาร สิ่งแวดล้อม ที่อยู่อาศัย และด้านจิตสังคมและวัฒนธรรม ได้แก่ การเลี้ยงดู ครอบครัว การศึกษา บิดามารดา และผู้เลี้ยงดู ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลต่อพัฒนาการเด็กปฐมวัยในระดับที่แตกต่างกัน พวกเขาได้รับการสนองตอบต่อพัฒนาการที่ถูกต้องตามหลักการย่อมส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการที่เป็นไปตามวัยและแสดงออกอย่างเหมาะสม

รัถพร ชังธาดา (2531 : 49) ได้ให้ความหมายของพัฒนาการของเด็กในด้านจิตวิทยาว่า พัฒนาการ (Development) ในทางจิตวิทยา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงลักษณะของบุคคลทั้งในด้านโครงสร้าง (Structure) และแบบแผน (Pattern) ของร่างกายและพฤติกรรมที่แสดงออก พัฒนาการของมนุษย์ตั้งแต่แรกเกิดจนเป็นผู้ใหญ่จะเกิดขึ้นไปเรื่อยๆ เป็นขั้นๆ ไปและเป็นแบบฉบับที่สอดคล้องกันทั้ง 4 ด้าน คือ

1. พัฒนาการทางกาย (Physical Development) หมายถึง ลักษณะต่างๆ ของความเจริญเติบโตทางกาย เช่น ส่วนสูง ความต้านทาน ความอดทน และความทนทานของอวัยวะต่างๆ เป็นต้น

1.1. พัฒนาการทางด้านกล้ามเนื้อที่ใช้ในการเคลื่อนไหว กล้ามเนื้อที่ใช้ในการเคลื่อนไหว ได้แก่ กล้ามเนื้อตา กล้ามเนื้อมือ กล้ามเนื้อเท้า ซึ่งกล้ามเนื้อเหล่านี้ต้องทำงานประสานกัน โดยปกติกล้ามเนื้อมือ เท้า ของเด็กวัยนี้ยังไม่มีพอ เด็กยังไม่สามารถจะเขียนหนังสือให้ได้ บางคนจะเขียนหนังสือหัวกลับ

1.2. ความสามารถของร่างกายในด้านการเคลื่อนไหว

อายุ 3 ขวบ - เดินเขย่งบนปลายเท้าได้ ยืนบนขาข้างเดียวได้สัก 2-3 วินาที กระโดดขาเดียวและเล่นเกมต่างๆ ที่ต้องวิ่งปีนป่ายได้

อายุ 4 ขวบ - ลงบันไดได้ด้วยเท้าลงสลับขา กระโดดทีละข้างได้

อายุ 5 ขวบ - กระโดดสลับขา ปีนป่ายที่สูงได้

อายุ 6 ขวบ - การเคลื่อนไหวทุกส่วนคล่องแคล่วมาก อยู่ไม่นิ่งไม่ว่าจะเป็นนอกบ้านหรือในบ้าน สามารถรับของที่ยื่นมาให้ได้ ชอบเล่นปล้ำกับเพื่อน

1.3. ความสามารถในการใช้มือ

อายุ 3 ขวบ - กัดกระดาษตัวเองได้ เขียนกากบาทได้

อายุ 4 ขวบ - ผูกเชือกทรงเท้าได้ เขียนรูปสามเหลี่ยมได้เหมือนเขียนตัวอักษรได้

อายุ 5 ขวบ - ใช้กรรไกรตัดกระดาษให้อยู่ในแนวเส้นตรงตามที่กำหนดได้ เขียนรูปสามเหลี่ยมตามแบบได้ ร้อยลูกปัดขนาดเล็กได้

อายุ 6 ขวบ - สามารถใช้มือและใช้ตาประสานงานกันดีขึ้น การจับดินสอในการเขียนทำได้ดีขึ้น สามารถจะมองเด็กอื่นเล่น โดยที่มือของตัวเองทำงานต่อไปได้

2. พัฒนาการทางสังคม (Social Development) หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับบุคคลในครอบครัว ระหว่างเด็กต่อเด็กและระหว่างเด็กกับบุคคลอื่นๆ เป็นไปในทางที่ตึงมน่านิยมชมชอบหรือไม่ เด็กมีพัฒนาการทางสังคมดีควรมีลักษณะ 3 ประการ คือ

- 2.1. อยู่ร่วมกันกับผู้อื่นด้วยความสุขและราบรื่น
- 2.2. ร่วมเล่นกับผู้อื่นด้วยความสุขและราบรื่น
- 2.3. ทำงานร่วมกับผู้อื่นด้วยความสุขและราบรื่น

สุชา จันทน์เอม (2536 : 44) กล่าวว่า เด็กวัยนี้เริ่มรู้จักคบเพื่อนและรู้จักเล่นกับเพื่อนได้ดีขึ้น เด็กเริ่มรู้จักการปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนๆ การปรับตัวของเด็กจะเร็วหรือช้าขึ้นอยู่กับกรอบเลี้ยงดูด้วย เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูอย่างมีอิสระจะมีความเชื่อมั่นในตัวเองมากกว่าเด็กที่ถูกเข้มงวดอยู่ตลอดเวลา สังคมของเด็กวัยนี้จะขยายจากครอบครัวไปสู่สังคมนอกบ้าน (โรงเรียน) การปรับตัวของเด็กต่อสังคมภายนอกขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ภายในครอบครัวว่าเป็นแบบใด

3. พัฒนาการทางอารมณ์ (Emotional Development) หมายถึง กระบวนการพัฒนาการของจิตที่สามารถรับผิดชอบ ควบคุม ชัดเกล้า และกล้าแสดงออกซึ่งอารมณ์ หรือความรู้สึกให้เหมาะสมกับกาลและสถานที่ เช่น เมื่อมีสิ่งเร้าใดๆ มากระทบก็ไม่แสดงพฤติกรรมออกมาให้เห็นในทางที่ไม่ดีหรือในทางลบ (Negative) สามารถรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่ขัดแย้งกับความคิดเห็นของตนได้อย่างสบายใจ ในขณะที่รู้สึกโกรธเคืองสามารถแสดงการโต้เถียงได้โดยไม่รู้สึกโกรธเคือง

สุชา จันทน์เอม (2536 : 42-43) ได้กล่าวถึงการพัฒนาการทางด้านอารมณ์ของเด็กว่า พัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กจะมั่นคงเพียงใดขึ้นอยู่กับกรอบเลี้ยงดูเป็นสำคัญ เช่น การที่พ่อแม่แสดงอารมณ์ฉุนเฉียวกับเด็กบ่อยๆ การเอาใจใส่ห่วงใหม่ ตลอดจนการรอให้เด็กโมโหตนเองถึงที่สุดจึงจะได้สิ่งที่ต้องการ เป็นต้น อารมณ์ของเด็กวัยนี้แยกได้ คือ

3.1 ความโกรธ เป็นอารมณ์ธรรมดาของเด็กที่สุดของเด็กในวัยนี้ เพราะในระยณะนี้เด็กโกรธง่าย เนื่องจากอยากเป็นตัวของตัวเอง ไม่ค่อยตามใจใคร เด็กบางคนอาจได้เรียนรู้จากประสบการณ์ว่าวิธีที่จะได้ชนะที่เร็วที่สุด คือ การแสดงความโกรธ เด็กอาจโกรธตัวเอง บุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและสิ่งแวดล้อม การแสดงอารมณ์โกรธของเด็กเปิดเผยตรงไปตรงมามากกว่าของผู้ใหญ่ เช่น ร้องไห้กรี๊ดๆ การกระตืบเท้า ลงนอนกับพื้น ทำร้ายตัวเอง กระโดด กวนใจ ทำเจ็บปวด ทำตัวอ่อนหรือทำหน้าอไม่พูดไม่จา ฯลฯ ดังนั้น ในระยณะนี้พ่อแม่ควรหลีกเลี่ยงการทำให้เด็กโกรธให้มากที่สุด และเมื่อเด็กโกรธควรชี้แจงเหตุผลให้เข้าใจสาเหตุที่ไม่ตามใจเด็กนั้นเพราะอะไร

3.2 ความกลัว วัยนี้เด็กจะกลัวในสิ่งที่มีเหตุผลมากกว่าวัยทารก สิ่งเร้าทำให้เด็กกลัวมีมากขึ้น เช่น กลัวสิ่งที่ทำให้เกิดเสียงดัง คนแปลกหน้า สิ่งแปลกๆ อายุ 3-5 ปี เด็กจะกลัวสัตว์ กลัวถูกทิ้งอยู่คนเดียว กลัวความมืด พฤติกรรมที่แสดงว่าเด็กกลัว ได้แก่ วิ่งหนี หลบซ่อน หลีกเลี้ยงสถานการณ์ที่ทำให้ตกใจกลัว เด็กบางคนอาจร้องไห้ เกร็งตัวแข็งอยู่กับที่หรืออ่อนปวกเปียกไปทั้งตัว ผู้ใหญ่ควรดูแลอย่างใกล้ชิดและชี้แจงให้เด็กเข้าใจในสิ่งที่เขากลัวแล้วทำให้หายกลัว

3.3 ความอิจฉาริษยา เป็นอารมณ์ที่เด็กเกิดขึ้นเมื่อเด็กมีความรู้สึกว่าคุณเองดีกว่าผู้อื่นหรือกำลังจะสูญเสียสิ่งที่เป็นของตนไปให้แก่ผู้อื่น เด็กในวัยนี้จะอิจฉาพี่น้องมากที่สุด เด็กจะอิจฉาพี่น้องเมื่อพ่อแม่ให้ความสนใจมากกว่าตน อิจฉาเพื่อนบางคนที่คุณแสดงความรัก อิจฉาคนที่มีความสามารถมากกว่า ดังนั้น พ่อแม่ควรให้ความรักความอบอุ่นแก่ลูกทุกคนให้เท่าเทียมกัน

3.4 ออยากรู้อยากเห็น เด็กในวัยนี้บางทีเรียกว่า วัยช่างซักและเด็กเริ่มรู้จักใช้เหตุผล เริ่มมีความต้องการเป็นตัวของตัวเอง จึงอยากรู้อยากเห็น ช่างตั้งคำถาม มีความสงสัยไม่สิ้นสุด และจะถามจนกว่าจะได้คำตอบที่กระจ่างแจ้ง ความจริงการซักถามเป็นลักษณะที่แสดงให้เห็นถึงความฉลาดของเด็กเป็นอย่างดี ผู้ใหญ่จึงควรหาคำตอบที่ดีและเหมาะกับวัยของเด็ก ตอบเด็กโดยไม่คิดว่าเป็นสิ่งที่น่ารำคาญแต่อย่างใด

3.5 ความร่าเริงหรือความดีใจ เด็กที่ได้รับการตอบสนองความต้องการทันทีและสม่ำเสมอ มักจะเป็นเด็กที่มีอารมณ์แจ่มใสร่าเริง หัวเราะและยิ้มแย้มง่าย เด็กจะพอใจเมื่อได้เห็นท่าทางตลกหรือการทำเสียงล้อเลียนผู้ใหญ่ เด็กมักแสดงการร่าเริงด้วยการยิ้มหัวเราะหรือกระโดดโลดเต้น

3.6 ความรัก เด็กเรียนรู้ที่จะผูกใจรักผู้ให้ความสนใจและเอาใจใส่เขา เด็กจะรักตัวเองก่อนและจะรักบุคคลที่เอาใจใส่เขา เช่น พ่อแม่ ต่อมาเด็กจะแสดงความรักต่อสัตว์และของเล่นที่ถูกใจแบบเดียวกับที่แสดงความรักในครอบครัว

4. พัฒนาการทางสติปัญญา (Intellectual Development) หมายถึง ความสามารถที่เพิ่มขึ้นทางด้านสติปัญญาหรือสมอง เช่น ความคิดดีขึ้น ช่วงระยะความสนใจยาวนานขึ้น ความจำแม่นยำขึ้น การรับรู้ได้รวดเร็วขึ้น การสร้างมโนภาพดีขึ้น ภาษาพูดภาษาเขียนถูกต้องเพิ่มขึ้น และสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างถูกต้องรวดเร็วขึ้น เป็นต้น (รัถพร ชังธาดา. 2531 : 49-50)

สติปัญญาของเด็กแสดงออกให้เห็นชัดเมื่อเด็กเริ่มรู้จักแยกตัวเองออกจากสิ่งแวดล้อมได้ ระยะทารกสติปัญญาของเด็กยังมองเห็นไม่ชัด ส่วนใหญ่จะเป็นพัฒนาการทางด้านกล้ามเนื้อและประสาทสัมผัส พอพ้นระยะวัยทารกเด็กเริ่มแสดงความคิดออกมาโดยการพูดและทำท่าทางต่างๆ ระยะตอนต้นสติปัญญาของเด็กจะเจริญมากขึ้น เด็กสามารถพูดและทำตาม เข้าใจสิ่งต่างๆ ได้ดีขึ้น มีความอยากรู้อยากเห็นและสนใจสิ่งรอบๆ ตัว เด็กมักจะทำตามสิ่งที่เห็นหรือเลียนแบบสิ่งที่ใกล้ตัว

อายุ 3 ขวบ ร้องเพลงได้ นับได้ถูกต้องถึงเลข 10 บอกชื่อตามที่เคยเห็นบ่อยๆ ได้ 8 รูป ทำตามคำสั่งได้ บอกสีได้ถูกต้องอย่างน้อย 1 สี เริ่มเล่นกับคนอื่นเข้าใจ ชอบถามคำถามอยู่ตลอดเวลา และใช้สรรพนามได้

อายุ 4 ขวบ ยังคงถามคำถามอย่างมากมาย สามารถบอกความแตกต่างของวัตถุ 2 อย่างที่มีความยาวต่างกันได้ ทำตามคำสั่ง เล่นกับตุ๊กตาโดยสมมติตัวเป็นพ่อแม่

อายุ 5 ปี บอกอายุตัวเองได้ รู้ความแตกต่างของเวลาเช้าและบ่าย ทำตามคำสั่ง 3 คำสั่งได้ โดยสั่งครั้งเดียว พูดเก่ง รู้จักคำถามมากมาย ชอบเล่นเป็นหมู่ การถามคำถามหรือตอบคำถามทำได้ตรงกับความหมาย

อายุ 6 ปี ปรับตัวให้เข้ากับระเบียบของโรงเรียน เข้าใจคำสั่งครู ชอบอ่านหนังสือสำคัญคำ ง่าย ๆ ได้ สนใจฟังวิทยุ ชอบฟังละคร ชอบดูโทรทัศน์ เวลาชอบใครจะหัวเราะ เรียนรู้เกี่ยวกับ วัฒนธรรมและการปรับตัวในสังคม

สุชา จันทน์เอม (2536 : 44-45) กล่าวว่า มีพัฒนาการอีกด้านหนึ่งสำหรับเด็กในวัยนี้ คือ พัฒนาการทางภาษา (Language Development) วัยก่อนเข้าโรงเรียน เด็กใช้ภาษาพูดได้ดี พอสมควร ระยะนี้เด็กรู้จักคำศัพท์เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและสามารถรู้ความหมายของคำใหม่ๆ นอกจากนี้เด็กยังสามารถในการอ่านและเขียนได้ดี

การพัฒนาทางภาษาของเด็กขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่างๆ เช่น เพศ อายุ จำนวนที่ฟัง ความ เอาใจใส่พ่อแม่ โอกาส เช่น ได้ดูโทรทัศน์และฟังวิทยุบ่อยๆ เด็กวัยนี้มักชอบพูดเกี่ยวกับตัวเองและผู้ที่ เกี่ยวข้องกับคน บางครั้งก็พูดกับตัวเองบ่อยๆ พ่อแม่มีส่วนช่วยในการพัฒนาด้านภาษาของเด็กมาก การชักจูงให้เด็กพูด โดยการซักถาม การแนะนำที่ดี การเน้นคำให้ถูกต้องเมื่อพูดกับเด็ก

2.3.4 คุณลักษณะตามวัยของเด็กปฐมวัย

ตารางที่ 2.9 คุณลักษณะตามวัยของเด็กอายุ 3 – 5 ปี ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 มีดังนี้

เด็กอายุ 3 ปี	เด็กอายุ 4 ปี	เด็กอายุ 5 ปี
พัฒนาการด้านร่างกาย <ul style="list-style-type: none"> - วิ่งและหยุดโดยไม่ล้ม - รับลูกบอลด้วยมือและลำตัว - เดินขึ้นบันไดสลับเท้าได้ - เขียนรูปร่างกลมตามแบบได้ - ใช้กรรไกรมือเดียวได้ - วาดและระบายสีอิสระได้ 	พัฒนาการด้านร่างกาย <ul style="list-style-type: none"> - กระโดดขาเดียวอยู่กับที่ได้ - รับลูกบอลได้ด้วยมือทั้งสอง - เดินขึ้นลงบันไดสลับเท้าได้ - เขียนรูปสี่เหลี่ยมตามแบบได้ - ตัดกระดาษเป็นเส้นตรงได้ - กระฉับการเฉยไม่ชอบอยู่เฉย 	พัฒนาการด้านร่างกาย <ul style="list-style-type: none"> - กระโดดขาเดียวไปข้างหน้า อย่างต่อเนื่องได้ - รับลูกบอลที่กระดอนขึ้นจากพื้น ได้ด้วยมือทั้งสอง - เดินขึ้นลงบันไดสลับเท้าได้อย่าง คล่องแคล่ว - เขียนรูปสามเหลี่ยมตามแบบได้ - ตัดกระดาษตามแนวเส้นโค้งที่ กำหนด - ใช้ก้ามเนื้อเล็กได้ดี เช่น ดึง กระดุม ผูกเชือกกรองเท้า ฯลฯ - ยึดตัว คล่องแคล่ว

ตารางที่ 2.9 (ต่อ)

เด็กอายุ 3 ปี	เด็กอายุ 4 ปี	เด็กอายุ 5 ปี
พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ <ul style="list-style-type: none"> - แสดงอารมณ์ตามความรู้สึก - ชอบที่จะทำให้ผู้ใหญ่พอใจและได้คำชม - กลัวการพลัดจากผู้เลี้ยงดูใกล้ชิดน้อยลง 	พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ <ul style="list-style-type: none"> - แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับบางสถานการณ์ - เริ่มรู้จักชื่นชมความสามารถและผลงานของตนเองและผู้อื่น - ชอบท้าทายผู้ใหญ่ - ต้องการให้มีคนฟังคนสนใจ 	พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ <ul style="list-style-type: none"> - แสดงอารมณ์ได้สอดคล้องกับสถานการณ์อย่างเหมาะสม - ชื่นชมความสามารถและผลงานของตนเองและผู้อื่น - ยึดตนเองเป็นศูนย์กลางน้อยลง
พัฒนาการด้านสังคม <ul style="list-style-type: none"> - รับประทานอาหารได้ด้วยตนเอง - ชอบเล่นแบบคู่ขนาน (เล่นของเล่นชนิดเดียวกันแต่ต่างคนต่างเล่น) - เล่นสมมติได้ - รู้จักรอคอย 	พัฒนาการด้านสังคม <ul style="list-style-type: none"> - แต่งตัวได้ด้วยตนเอง ไปห้องส้วมได้เอง - เล่นร่วมกับผู้อื่นได้ รอคอยตามลำดับก่อน - หลัง - แบ่งของให้คนอื่น - เก็บขอบเล่นเข้าที่ได้ 	พัฒนาการด้านสังคม <ul style="list-style-type: none"> - ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง - เล่นหรือทำงานโดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกับผู้อื่นได้ - พบผู้ใหญ่ รู้จักไหว้ ทำความเคารพ - รู้จักขอบคุณ เมื่อรับของจากผู้ใหญ่ - รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
พัฒนาการด้านสติปัญญา <ul style="list-style-type: none"> - สำรวจสิ่งต่าง ๆ ที่เหมือนกันและต่างกันได้ - บอกชื่อของตนเองได้ - ขอความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา - สนทนาโต้ตอบ / เล่าเรื่องด้วยประโยคสั้น ๆ ได้ - สนใจนิทานและเรื่องราวต่าง ๆ - ร้องเพลง ท่องคำกลอน คำคล้องจองง่าย ๆ และแสดงท่าทางเลียนแบบได้ - รู้จักใช้คำถาม “อะไร” 	พัฒนาการด้านสติปัญญา <ul style="list-style-type: none"> - จำแนกสิ่งต่าง ๆ ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้าได้ - บอกชื่อและนามสกุลของตนเองได้ - พยายามแก้ปัญหาด้วยตนเอง หลังจากได้รับคำแนะนำ - สนทนาโต้ตอบ / เล่าเรื่องเป็นประโยคอย่างต่อเนื่อง - สร้างผลงานตามความคิดของตนเองโดยมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น - รู้จักใช้คำถาม “ทำไม” 	พัฒนาการด้านสติปัญญา <ul style="list-style-type: none"> - บอกความแตกต่างของกลิ่น สี เสียง รส รูปร่าง จำแนกและจัดหมวดหมู่สิ่งของได้ - บอกชื่อ นามสกุล และอายุของตนเองได้ - พยายามหาวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเอง - สนทนาโต้ตอบ / เล่าเป็นเรื่องราวได้ - สร้างผลงานตามความคิดของตนเองโดยมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น

ตารางที่ 2.9 (ต่อ)

พัฒนาการด้านสติปัญญา	พัฒนาการด้านสติปัญญา	พัฒนาการด้านสติปัญญา
- สร้างผลงานตามความคิดของตนเองอย่างง่าย ๆ - อยากรู้อยากเห็นทุกอย่างรอบตัว		และแปลกใหม่
		- รู้จักใช้คำถาม “ทำไม” “อย่างไร” - เริ่มเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรม - นับสิ่งต่าง ๆ จำนวนมากกว่า 10 ได้

2.3.5 ความสนใจของเด็ก

1. ความสนใจ (Interest) หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยเฉพาะความรู้สึกนั้นทำให้บุคคลเอาใจใส่และกระทำการจนบรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่บุคคลมีต่อสิ่งนั้น สาเหตุที่ทำให้เกิดความสนใจ (วิชานถ ทิวะสิงห์. 2547: 33) พอสรุปได้ดังนี้

- 1.1 เกิดจากความต้องการ
- 1.2 เกิดจากการเห็นคุณค่าของสิ่งนั้น
- 1.3 เกิดจากแรงจูงใจของสิ่งเร้า
- 1.4 เป็นสิ่งที่มีความหมาย
- 1.5 เป็นสิ่งที่แปลกใหม่และมีความสัมพันธ์กับชีวิตจริง
- 1.6 เป็นสิ่งที่เด็กถนัดและมีประสบการณ์มาบ้างแล้ว

สุณีย์ ธีรดากร (อ้างถึงในวิชานถ ทิวะสิงห์. 2547: 33-34) ได้กล่าวถึงความสนใจของเด็กจะเปลี่ยนแปลงไปตามวัย โดยได้แบ่งความสนใจของเด็กวัยต่างๆ ดังนี้

2. ความสนใจของเด็กทารกแรกเกิด-2 ปี ระยะเวลาทารกเป็นระยะที่เด็กยังไม่สามารถพูดและใช้ภาษาหรือสัญลักษณ์ต่างๆ ได้ เด็กจะเรียนรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมโดยการกระทำและการกระทำจะเกิดความรับรู้โดยผ่านทางอวัยวะรับสัมผัสโดยตรง ดังนั้น ความสนใจของเด็กในระยะนี้จึงสรุปได้ดังนี้

- 2.1 สนใจสิ่งของที่มีสีสดใสชัดเจนและเคลื่อนไหวได้
- 2.2 สนใจในสิ่งที่จับต้องได้ถนัดมือและมีเสียง เช่น กริ่งกริ่ง
- 2.3 สนใจผู้อยู่ใกล้ชิด
- 2.4 สนใจการเล่นของใหม่ๆ แต่ละช่วงของการสนใจจะอยู่ในระยะสั้น

3. ความสนใจของวัยเด็กตอนต้น (อายุ 3-6 ปี) พัฒนาการของเด็กวัยนี้ดีกว่าวัยทารก เด็กสามารถใช้กล้ามเนื้อต่างๆ ได้ดีขึ้น การประสานงานระหว่างกล้ามเนื้อมือกับตาใช้การได้แต่ยังไม่ได้ดีนัก นิ้วมือทำงานได้คล่องแคล่วขึ้น พัฒนาการทางสมองเจริญขึ้น เด็กสามารถเรียนรู้ภาษาได้มากขึ้น ทำให้มีความสนใจจริงใหม่ๆ เพิ่มขึ้น ดังนี้

3.1 สนใจการเล่นและมักจะเล่นคนเดียวมากกว่าเล่นกับเพื่อนในกลุ่ม การเล่นของเด็กนอกจากเล่นของเล่นแล้ว เด็กยังชอบเล่นสมมุติ เช่น เล่นเป็นแม่กับลูก ครูกับนักเรียน

3.2 สนใจรูปภาพในหนังสือ ภาพที่เด็กสนใจจะต้องมีสีสันสดใสชัดเจน

3.3 สนใจฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ หรือภาพยนตร์

3.4 สนใจฟังเพลงที่มีจังหวะง่ายๆ คำร้องสั้นๆ

3.5 สนใจสิ่งรอบตัว ชอบซักถาม

4. ส่วนความสนใจใฝ่รู้ตามธรรมชาติของเด็ก Boy Eugene boothacker ระบุว่าเด็กๆ มีความสนใจ 10 ประการ คือ

4.1 อยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับตนเอง

4.2 เกี่ยวกับธรรมชาติ

4.3 เกี่ยวกับผู้คนและสถานที่ต่างๆ

4.4 เกี่ยวกับเครื่องจักรและการทำงาน

4.5 เกี่ยวกับข้อเท็จจริงและการพิสูจน์ข้อเท็จจริง

4.6 เกี่ยวกับอุดมคติในการดำรงชีวิตของมนุษย์

4.7 เกี่ยวกับสังคมรอบๆ ตัว

4.8 เกี่ยวกับการสร้างสรรค์ประสบการณ์ต่างๆ

4.9 เกี่ยวกับโลกสมมุติของเด็ก

4.10 เกี่ยวกับโลกที่เด็กไม่เคยรู้จัก

2.3.6 ความต้องการของเด็ก

ความต้องการของเด็กตามแนวคิดของ Zena Sutherland และ May Hill Arbuthnot (อ้างถึงในวิชานาถ ทิวะสิงห์. 2547: 37) ได้สรุปถึงความต้องการของเด็กไว้ 7 ประการ ดังนี้

1. ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย
2. ความต้องการความรักและเป็นที่ยอมรับ
3. ความต้องการให้เป็นที่ยอมรับของสังคม
4. ความต้องการความสำเร็จ
5. ความต้องการเปลี่ยนแปลง
6. ความต้องการความรู้ต่างๆ
7. ความต้องการในสิ่งอันเป็นสุนทรีย์

พรรณิ เจนจิต (2537: 157-158) กล่าวว่า เด็กในช่วงอายุนี้เรียนรู้ที่จะติดต่อสมาคมกับคนอื่นๆ โดยเฉพาะเพื่อนวัยเดียวกัน เด็กเริ่มที่จะเรียนรู้การปรับตัวเข้ากับเพื่อน ลักษณะความต้องการทางสังคมของเด็กปฐมวัย มีดังนี้

1. เด็กเริ่มสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อนในวัยเดียวกันและมีเพื่อนเพียง 1-2 คน และเป็นเพศเดียวกัน
2. มีความต้องการที่จะเล่นกับเพื่อนเป็นกลุ่มเล็กและเป็นกลุ่มย่อยๆ การเล่นเป็นไปในลักษณะต่างคนต่างเล่นแม้ว่าจะอยู่กลุ่มเดียวกัน
3. มีการทะเลาะเบาะแว้งบ่อยๆ แต่เป็นช่วงระยะสั้นๆ เด็กมักจะลืมง่าย
4. เด็กมีความต้องการที่จะแสดงออกและจะสนุกสนานกับการเล่นละคร ซึ่งเด็กอาจแต่งขึ้นเองหรือเลียนแบบรายการโทรทัศน์
5. เด็กชายและเด็กหญิงมีความสนใจคล้ายกันและยังไม่มี ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาททางเพศ
6. เด็กต้องการเป็นที่ยอมรับของผู้ใหญ่และกลุ่มเพื่อนต่างจากวัยทารกซึ่งกลัวคนแปลกหน้า

ภรณ์ิ ศุรุรัตนะ (อ้างถึงในรศอร พงษ์ศักดิ์. 2549: 14) กล่าวถึงความต้องการทางสังคมของเด็กอายุ 5-6 ปี ไว้ว่า ความต้องการได้รับกำลังใจจากผู้ใหญ่ในความพยายามและคำชมเชยในผลงาน ต้องการความช่วยเหลือ คำตอบที่ถูกต้องเมื่อถามคำถามผู้ใหญ่ ต้องการความอิสระที่จะเล่น ทดลองสำรวจในบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่แปลกใหม่ชวนให้สนใจ

รศอร พงษ์ศักดิ์ (2549: 14) กล่าวว่า ความต้องการทางสังคมของเด็กปฐมวัย คือ ความต้องการที่จะเล่นกับเพื่อนเป็นกลุ่ม ต้องการกำลังใจและคำชมจากผู้ใหญ่ในผลงานที่ตนได้ทำ ต้องการความช่วยเหลือและการตอบคำถามที่ตนสงสัย ดังนั้น ในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กเพื่อสนองความต้องการทางสังคมของเด็กปฐมวัยควรจัดให้เด็กได้กระทำกิจกรรมร่วมกัน เด็กต้องมีอิสระในการแสดง ออก และได้รับความสุขในการทำกิจกรรม

2.4 การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

2.4.1 ความหมายของการเรียนรู้

การเรียนรู้นับเป็นความสามารถของมนุษย์ที่ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมเด็กปฐมวัยแห่งการเรียนรู้ที่จะนำความพร้อมแห่งพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มาใช้ในการเรียนรู้ นักจิตวิทยาได้ให้ความหมายและรวบรวมความหมายของการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (อ้างถึงในพัชรา พุ่มพชาติ. 2551: 25-26) ได้รวบรวมความหมายของการเรียนรู้จากนักจิตวิทยาในต่างประเทศ ดังนี้

คิมเบิล และการ์เมอซี (Kimble and Gamezy) กล่าวว่า การเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวร โดยเป็นผลงานจากการฝึกฝนเมื่อได้รับการเสริมแรงมิใช่เป็นผลจากการตอบสนองตามธรรมชาติที่เรียกว่าปฏิกิริยาสะท้อน (Reflex) เช่น การกระพริบตาเมื่อผงเข้าตา เป็นต้น

แกรี่และคิงส์เลย์ (Garry and Kingsley) อธิบายว่า ลักษณะของการเรียนรู้มี 3 ประการ คือ

1. การเรียนรู้เกิดขึ้นได้เพราะมีวัตถุประสงค์หรือแรงจูงใจ
2. การเรียนรู้เกิดจากการพยายามตอบสนองหลายรูปแบบเพื่อบรรลุถึงเป้าหมาย คือ การแก้ปัญหา

3. การตอบสนองจะต้องกระทำจนเป็นนิสัย

ครอนบาค (Cronbach) เป็นนักจิตวิทยาได้ศึกษาค้นคว้าถึงสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ของบุคคล ซึ่งประกอบด้วยลำดับขั้น 8 ขั้น ดังนี้

1. สถานการณ์ หมายถึง สภาพแวดล้อมต่างๆ ที่ผู้เรียนต้องเผชิญ
2. ลักษณะประจำตัวบุคคล (Personal Characteristics) เป็นคุณสมบัติประจำตัวผู้เรียนที่จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้เร็วขึ้น คุณสมบัติเหล่านี้ ได้แก่ ความสามารถทางสมอง เจตคติ ความสนใจ และความพร้อม

3. เป้าหมาย คือ สิ่งที่ผู้เรียนคาดหวังว่าจะได้รับการเรียนรู้

4. การแปลความหมาย คือ การที่ผู้เรียนคาดหวังว่าจะได้รับการเรียนรู้

5. การแปรเปลี่ยนความหมาย คือ การที่ผู้เรียนเพ่งเล็งความสนใจไปยังสถานการณ์ที่แวดล้อมอยู่ พิจารณาเกี่ยวโยงไปยังสถานการณ์ที่ผ่านมาแล้วเลือกวิธีการตอบสนองที่คาดว่าจะให้ผลตามเป้าหมายที่วางไว้

6. การกระทำ จะเกิดขึ้นภายหลังจากที่ผู้เรียนได้แปลความหมายของสถานการณ์ที่เผชิญอยู่แล้ว ผู้เรียนจะเลือกกระทำสิ่งที่คาดว่าจะนำไปสู่เป้าหมายที่สร้างความพอใจให้แก่ตน

7. ผลการปฏิบัติ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามมาจากการกระทำ ถ้าผลของพฤติกรรมเป็นที่น่าพอใจและบรรลุเป้าหมายที่มุ่งหวัง ผู้เรียนก็นำพฤติกรรมนั้นไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ที่มีความคล้ายคลึงกัน

8. ปฏิกริยาต่อความล้มเหลว เมื่อผู้เรียนประสบความล้มเหลวในการแสวงหาความพอใจ การมุ่งทิศทางไปสู่เป้าหมายก็จะเริ่มแปลความหมายสถานการณ์ใหม่อีกครั้งหนึ่งเพื่อทดลองแสวงหาพฤติกรรมที่นำไปสู่การบรรลุเป้าหมายและเกิดความพอใจในที่สุด

การเรียนรู้ในธรรมชาติของนักจิตวิทยาโดยทั่วไปนั้น หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ถาวรหรือค่อนข้างถาวร อันเป็นผลมาจากประสบการณ์หรือการฝึกหัดอบรม ลักษณะการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอาจเป็นการเปลี่ยนแปลงไปทางด้านการกระทำ การรับรู้ การหยั่งเห็น (Insight) แรงจูงใจ ฯลฯ เพียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายๆ อย่างในเวลาเดียวกัน และการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวก็อาจเป็นการเปลี่ยนแปลงไป ทั้งในด้านดี (ที่สังคมยอมรับ) และในด้านเลว (ที่

สังคมไม่ยอมรับ) โดยเหตุนี้ถ้าพิจารณาในแง่ของศีลธรรม วัฒนธรรม หรือค่านิยมแล้ว การเรียนก็ไม่จำเป็นต้องทำให้เกิดผลที่เจริญก้าวหน้าเสมอไป

เพ็ญพิไล ฤทธาคนานนท์ (2536 : 1) ให้ความหมายว่า การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นซ้ำๆ เช่น ถ้าเด็กดิ่งหางแมว แล้วถูกแมวข่วนทุกครั้ง เด็กก็จะเกิดการเรียนรู้ว่าถ้าไม่ต้องการถูกแมวข่วนก็ไม่ควรที่จะไปดิ่งหางแมวอีก และเมื่อเด็กไม่ดิ่งหางแมวอีกก็แสดงว่าเด็กได้เกิดการเรียนรู้แล้วว่าการดิ่งหางแมวจะให้ผลอย่างไร หรือการเรียนรู้บางอย่างเกิดจากประสบการณ์เพียงครั้งเดียว เช่น คนที่ถูกถอดเตอรีเพียงครั้งเดียวก็เรียนรู้ที่จะซื้อถอดเตอรีซ้ำอีก จากตัวอย่างที่ยกมาทั้งสองตัวอย่างนี้ จะเน้นที่ผล (Consequence) ของพฤติกรรมในการทำให้คนมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ การเรียนรู้อาจจะเกิดขึ้นจากการที่บุคคลสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่นและกระทำตาม การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้วยการเลียนแบบพฤติกรรมของผู้อื่น เรียกว่า การเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning)

ชาติรี สำราญ (2544 : 26) กล่าวว่า การเรียนรู้ เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล จากพฤติกรรมเดิมไปสู่พฤติกรรมใหม่ที่ค่อนข้างถาวรในภายหลังที่ได้เรียนรู้ หรือได้รับประสบการณ์จากการเรียนรู้ โดยไม่ใช่เกิดจากผลการตอบสนองตามธรรมชาติที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญ หรือเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของร่างกายอันเนื่องมาจากพิษของยา หรือความเมื่อยล้าของร่างกาย

พัชรา พุ่มพชาติ (2551 : 27) ได้สรุปความหมายของการเรียนรู้ว่า การเรียนรู้ หมายถึง การแสดงพฤติกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงจากเดิม ซึ่งเกิดจากการที่รับประสบการณ์จนเกิดเป็นพฤติกรรมที่ถาวร เด็กปฐมวัยมีความพร้อมในการเรียนรู้ที่เกิดจากพัฒนาการและธรรมชาติในตัวของเด็ก จากการเข้าไปมีประสบการณ์กับสิ่งแวดล้อม ค้นคว้า สำรวจ และปฏิบัติ ดังนั้น การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยนับเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง หากเด็กได้รับการส่งเสริมจากสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมก็จะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์

จากข้างต้นผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นซ้ำๆ ซึ่งมีผลมาจากประสบการณ์ที่ได้รับรู้ เกิดการฝึกหัด และนำไปสู่พฤติกรรมที่ถาวรหรือค่อนข้างถาวร ประสบการณ์นั้นอาจจะเป็นไปในทางที่ดีหรือไม่ดีก็ได้

2.4.2 องค์ประกอบของการเรียนรู้

การเรียนรู้เกิดขึ้นได้จนถึงขั้นเป็นพฤติกรรมที่ถาวร จำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบของการเรียนรู้เพื่อทำให้การเรียนรู้บรรลุวัตถุประสงค์ มาลี จุฑา (อ้างถึงในพัชรา พุ่มพชาติ. 2551: 25-27) กล่าวถึงองค์ประกอบของการเรียนรู้ว่า ประกอบด้วย

1. ความพร้อม (Readiness) ผู้เรียนจะต้องเตรียมตัวให้พร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อุทิศการณ์การเรียน และสิ่งแวดล้อม การเตรียมตัวให้พร้อมย่อมจะช่วยให้การเรียนรู้ดำเนินไปด้วยดี

2. สถานการณ์ (Situation) ได้แก่ บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ เช่น ครู บทเรียน สื่อการสอน สภาพอากาศ และมลพิษต่างๆ ถ้าสถานการณ์เป็นบวกสำหรับผู้เรียน จะช่วยให้การเรียนรู้ได้ดี ในทางตรงข้ามถ้าสถานการณ์เป็นลบจะเป็นอุปสรรคในการเรียนรู้

3. ระดับสติปัญญาและความสามารถของแต่ละบุคคล บุคคลใดก็ตามที่มีระดับสติปัญญาสูง มักจะทำให้บุคคลผู้นั้นมีความสามารถในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากกว่าบุคคลที่มีระดับสติปัญญาต่ำ แม้แต่งานใดก็ตามซึ่งเป็นงานที่ย่างยากซับซ้อน ผู้เรียนที่มีระดับสติปัญญาสูงมักจะเรียนรู้สิ่งนั้นได้สะดวกและรวดเร็วกว่าผู้ที่มีระดับสติปัญญาต่ำ

4. การจำการลืม การจำจะมีส่วนช่วยในการเรียนรู้ประสบผลสำเร็จได้อย่างรวดเร็วและเรียนรู้ได้ดี ส่วนการลืมจะเป็นอุปสรรคอันสำคัญเพราะจะทำให้การเรียนรู้ไม่เกิดขึ้นหรือเกิดขึ้นได้ยาก

5. แรงจูงใจในการเรียนรู้ ในการเรียนรู้ใดก็ตามถ้าผู้เรียนมีความรู้สึกที่อยากจะเรียน เต็มใจ และพร้อมที่จะเรียนแล้ว นั้นแสดงว่าผู้เรียนเกิดแรงจูงใจที่จะเรียน ผลก็คือ ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว

6. ความเหนื่อยล้ากับการเรียนรู้ บุคคลที่มีความรู้สึกเหนื่อยทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสมอง จะรู้สึกเบื่อหน่ายต่อการเรียนรู้ทำให้เกิดอุปสรรคต่อการเรียนรู้

7. ความตั้งใจและความสนใจที่จะเรียนรู้ การที่จะเรียนรู้สิ่งใดให้ได้ผลดีจึงควรต้องเริ่มจากความตั้งใจและความสนใจที่อยากจะเรียนรู้ในสิ่งนั้นๆ

2.4.3 การส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

เด็กปฐมวัยทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเอง การส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยให้เด็กได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ทำให้สร้างพลังแห่งการเรียนรู้เกิดขึ้นในตัวเด็ก แรมเซย์ (Ramsey) ได้ให้แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยเพื่อใช้เป็นแนวทางช่วยเหลือให้เด็กประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ว่า โรงเรียน คือ ชุมทรัพย์แห่งการเรียนรู้ เด็กทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ดีโดยธรรมชาติที่มีอยู่ในตนเอง ควรปฏิบัติต่อเด็กด้วยการรับฟังให้มากขึ้น สอนให้น้อยลงถามให้มากขึ้น ดำเนินได้น้อยลง ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ร่วมคิดและตัดสินใจปัญหาหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นให้เด็กได้ดำเนินกิจกรรมด้วยตนเองตามความสามารถและสนับสนุนให้เด็กเป็นผู้ที่คอยศึกษาค้นคว้าอย่างต่อเนื่อง และแรมเซย์ (Ramsey) ยังได้เสนอแนวปฏิบัติสำหรับการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยไว้ (พัชรา พุ่มพชาติ. 2551 : 29-30) ดังนี้

1. เริ่มต้นของชีวิต การทำงานของสมองที่มีการประสานสัมพันธ์กันเป็นอย่างดีในระบบโครงสร้าง ย่อมเป็นตรรกะหนึ่งซึ่งถึงความฉลาดของเด็ก ดังนั้น ควรให้เด็กได้รับการกระตุ้นสมองด้วยกิจกรรมต่างๆ อย่างต่อเนื่องเพื่อให้เด็กได้มีพัฒนาการและการเรียนรู้ที่สมกับวัย

2. ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้รับประสบการณ์ที่หลากหลาย เพราะประสบการณ์เหล่านั้นจะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้และเข้าใจโลกมากขึ้น อีกทั้งจะช่วยให้เด็กได้นำประสบการณ์เหล่านี้ไปสู่การเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้ง่ายและรวดเร็วยิ่งขึ้น

3. ควรตอบคำถามของเด็กด้วยความเต็มใจและตลอดเวลา จะไม่เป็นการปิดกั้นความอยากรู้อยากเห็นของเด็ก
 4. เด็กเรียนรู้โดยผ่านการเล่น นั้นหมายถึง การเล่นที่อิสระและสร้างสรรค์ที่เด็กสามารถฝึกได้ทั้งที่โรงเรียนและในชีวิตจริง
 5. ควรให้ความสำคัญต่อจินตนาการและความใฝ่ฝันของเด็ก วิธีการฝึกฝนทักษะการคิดของเด็กให้มีระดับสูงขึ้นด้วย การใช้คำถามในเชิงสร้างสรรค์
 6. ให้เด็กมีโอกาสนในการเลือกหลายๆ จะช่วยให้เด็กสามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาได้ดีขึ้น
 7. โรงเรียนที่ดี คือ โรงเรียนที่เข้าใจเด็ก มีหลักการเรียนรู้ที่ดี มีการสอนที่เหมาะสมและสามารถทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดีและมีประสิทธิภาพ
 8. อย่าเอาสิ่งปรากฏในคู่มือโรงเรียนมาตัดสินความถูกต้อง แต่ให้พิจารณาจากพฤติกรรมและการเรียนรู้ของเด็กเป็นสำคัญ
 9. ความพร้อมไม่ได้เกิดขึ้นทันทีแต่ต้องดูแลและฝึกฝน การสร้างความพร้อมให้แก่เด็กก่อนวัยเรียนจะช่วยให้การเรียนรู้ในระดับสูงเป็นไปด้วยดี
- การส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย จำเป็นต้องเข้าใจธรรมชาติและพัฒนาการของเด็ก และให้อิสระในการเรียนรู้ได้ เด็กได้แสดงออกตามศักยภาพในการค้นคว้าและแสวงหาความรู้ สิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กนับเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนให้เด็กมีการเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างดี

2.5 หนังสือนิทานสำหรับเด็ก

2.5.1 ความหมายของหนังสือนิทานสำหรับเด็ก

ความหมายของหนังสือนิทานสำหรับเด็ก นิทาน หมายถึง เรื่องที่เล่ากันมาแต่สมัยโบราณ ซึ่งตรงกับคำว่า“นิทานถก” ในภาษาบาลี ส่วนคำว่า“นิทาน”ของภาษาบาลี แปลว่า เรื่องเดิม เรื่องที่ผูกขึ้นและเรื่องที่อ้างอิง (ลำไย บัณฑิต. 2542 : 29) กล่าวว่า นิทานคือเรื่องเล่าที่เล่ากันมา มีจุดมุ่งหมายเบื้องต้นอยู่ที่ยกมาเล่าเพื่อเป็นการเปรียบเทียบ นักวิชาการเห็นความสำคัญของการใช้นิทานในการเรียนการสอน และการตุนมีบทบาท ในชีวิตประจำวัน จึงมีผู้สนใจศึกษา และให้ความหมายของนิทานและการตุนไว้ดังนี้ เกษลดา มานะจติ และอภิญา มนูญศิลป์ (2544 : 1) ได้ให้ความหมายของนิทานได้สอดคล้องกันว่า นิทานเป็นเรื่องเล่าต่อๆ กันมาโดยใช้วาจาหรือเล่าโดยแสดงภาพประกอบ หรือการเล่าโดยใช้วัสดุอุปกรณ์ประเภทต่างๆ ประกอบก็ได้ เช่น หนังสือภาพ หุ่นหรือการใช้คนแสดงบทบาทเป็นไปตามเนื้อเรื่องของนิทานนั้นๆ แต่เดิมมานิทานถูกเล่าสู่กันและกัน เพื่อเป็นเครื่องบันเทิงใจในยามว่างและเพื่อถ่ายทอด ความเชื่อความศรัทธาเลื่อมใสในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เป็นที่ยึดถือของคนแต่ละกลุ่ม โดยสรุปนิทานเป็น เรื่องที่สืบทอดกันมา โดยใช้วาจาหรือการเล่าโดยแสดงภาพประกอบหรือการเล่าโดยใช้วัสดุอุปกรณ์ ประเภทต่างๆ ประกอบก็ได้ เป็นเรื่องเล่าที่เน้นความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และสอดแทรกคติ สอนใจ

2.5.2 ลักษณะและประเภทของหนังสือนิทาน

กัญญาพร นิตยะประภา (2534 : 28-39) ได้แบ่งประเภทหนังสือสำหรับเด็ก แบ่งได้ หลายวิธีตามเกณฑ์ต่างกันไป คือ แบ่งตามเกณฑ์ตามอายุ แบ่งตามเกณฑ์ชั้นเรียน และแบ่งตาม เกณฑ์ลักษณะเนื้อเรื่อง

1. แบ่งตามเกณฑ์ตามอายุ แบ่งได้ 5 ระดับ คือ
 - 1.1 หนังสือสำหรับเด็กแรกเกิด - 3 ปี
 - 1.2 หนังสือสำหรับเด็กอายุ 3 - 6 ปี
 - 1.3 หนังสือสำหรับเด็กอายุ 6 - 11 ปี
 - 1.4 หนังสือสำหรับเด็กอายุ 11 -14 ปี
 - 1.5 หนังสือสำหรับเด็กอายุ 14 -18 ปี
- 1.6 แบ่งตามเกณฑ์ชั้นเรียน แบ่งได้ 3 ระดับ คือ
 - 1.7 วัยเด็กเล็ก สำหรับเด็กอายุ 3 -6 ปี
 - 1.8 วัยเด็กประถมศึกษา สำหรับเด็กอายุ 7 - 12 ปี
 - 1.9 วัยเด็กมัธยมศึกษา สำหรับเด็กอายุ 13 -18 ปี

สนิท สัตโยภาส (2536 : 17) ได้กล่าวถึง การแบ่งประเภทหนังสือและบรรณสารสำหรับเด็กไว้ 4 แนว คือ

1. แบ่งตามเกณฑ์ตามอายุของผู้อ่าน
 - 1.1 หนังสือสำหรับเด็กอายุ 0 - 3 ปี ซึ่งมักเป็นหนังสือภาพ
 - 1.2 หนังสือสำหรับเด็กอายุ 3 - 6 ปี จะเป็นสมุดภาพประกอบคำ
 - 1.3 หนังสือสำหรับเด็กอายุ 6 - 11 ปี เป็นหนังสือเรื่องประกอบเนื้อหาเริ่มยาวขึ้น
 - 1.4 หนังสือสำหรับเด็กอายุ 11 -14 ปีจะมีคำบรรยายมากกว่าภาพประกอบ
 - 1.5 หนังสือสำหรับเด็กอายุ 14 -18 ปี มักใช้คำบรรยายล้วนๆ มีภาพเป็นบางหน้า
2. แบ่งตามระดับชั้น
 - 2.1 ระดับเด็กอนุบาล 3 -6 ปี จะเป็นหนังสือภาพ
 - 2.2 ระดับชั้นประถมศึกษา 6-11 ปี เป็นเรื่องประกอบภาพ
 - 2.3 ระดับมัธยมศึกษา 11 -20 ปี สนใจหนังสือหลายประเภทสนใจเนื้อหาสาระมากกว่าภาพประกอบ

3. แบ่งตามลักษณะของเรื่อง

- 3.1 ประเภทกลอน เป็นหนังสือสำหรับเด็กที่แต่งด้วยคำประพันธ์ประเภทร้อยกรอง
- 3.2 ประเภทนิทาน เป็นเรื่องเล่าสืบต่อกันมา มุ่งให้ความเพลิดเพลินแทรกข้อคิด คติสอนใจ
- 3.3 ประเภทการ์ตูน เป็นหนังสือที่มีภาพเขียนในลักษณะล้อเลียนทำให้เกิดอารมณ์ขัน

เป็นภาพที่ผิดความจริงแต่อาจแทรกความเป็นจริงได้

3.4 ประเภทสารคดี เป็นหนังสือที่มุ่งให้ความรู้ ความคิดประสบการณ์และสติปัญญา

3.5 นิยายสำหรับเด็ก เป็นวรรณกรรมที่มีคอลัมน์ต่าง ๆ ที่ให้ทั้งความรู้ความบันเทิง และฝึกสมอง

4. แบ่งตามเกณฑ์ลักษณะเนื้อเรื่อง

4.1 หนังสือประเภทให้ความบันเทิง

4.2 หนังสือประเภทให้ความรู้และเสริมบทเรียน

4.3 หนังสือประเภทการ์ตูนและวารสารสำหรับเด็ก

จินตนา ไบกาซูยี (2542 : 1-5) ได้แบ่งหนังสือสำหรับเด็กออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ตามลักษณะการใช้ ได้แก่

1. หนังสือเรียน เป็นหนังสือที่จัดทำขึ้นสำหรับให้นักเรียนใช้ควบคู่กับการเรียน ใช้แนวการเขียนประเภทความเรียงที่เนื้อหาให้ความรู้โดยตรง

2. หนังสืออ่านโดยทั่วไปสำหรับเด็กหรือหนังสือที่ไม่ใช่หนังสือเรียน เป็นหนังสือที่จัดทำขึ้นเพื่อให้เด็กอ่านทั่วไป นอกเหนือจากหนังสือเรียน มีเนื้อหาที่มุ่งให้ทั้งความรู้ ความคิด และ สาระอันเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่าน

3. หนังสือออกตามวาระ เป็นหนังสือที่จัดทำตามระยะเวลาอย่างสม่ำเสมอโดยมีเนื้อหาหลากหลายอยู่ในฉบับเดียวกัน ได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิยายสาร วารสาร และการ์ตูนสำหรับเด็ก

4. หนังสือเสริมประสบการณ์ แบ่งออกเป็น 4 ประเภท

5. หนังสืออ่านนอกเวลา คือ หนังสือที่กำหนดให้ใช้ในการเรียนวิชาใดวิชาหนึ่ง ตามหลักสูตรนอกเหนือจากหนังสือเรียน สำหรับให้นักเรียนอ่านนอกเวลาเรียน

6. หนังสืออ่านเพิ่มเติม คือ หนังสือที่มีสาระอิงหลักสูตรสำหรับให้นักเรียนอ่าน เพื่อศึกษาคำความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองตามความเหมาะสมของวัย

7. หนังสืออุทิศ คือ หนังสือสำหรับใช้ค้นคว้าอ้างอิงเกี่ยวกับการเรียน การเรียบเรียงหนังสือนี้เป็นเชิงวิชาการ

8. หนังสือส่งเสริมการอ่าน คือหนังสือที่จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เน้นไปในทาง ส่งเสริมให้ผู้อ่านเกิดทักษะในการอ่านและนิสัยรักการอ่านมากยิ่งขึ้น

จากการแบ่งประเภทของหนังสือสำหรับเด็กที่กล่าวมา สรุปได้ว่า หนังสือสำหรับเด็กสามารถแบ่งได้หลากหลายตามลักษณะของหนังสือที่จัดทำขึ้นคือ แบ่งตามอายุของเด็ก แบ่งตามระดับชั้นเรียน แบ่งตามลักษณะเรื่อง แบ่งตามเนื้อเรื่อง แบ่งตามการใช้งาน และ แบ่งตามหนังสือเสริมประสบการณ์ ลักษณะของหนังสือสำหรับเด็ก

สนิท สัตโยภาส (2536 : 16) กล่าวถึงลักษณะหนังสือและบรรณสารสำหรับเด็ก ไว้ ดังนี้

1. เป็นเรื่องสั้น ๆ ไม่ซับซ้อนอ่านง่าย สามารถอ่านจบภายในเวลาอันรวดเร็ว

2. เนื้อเรื่องให้ความสนุก อาจมีอารมณ์ขันและแทรกความรู้เล็ก ๆ น้อย ๆ ไปด้วย

3. อาจเสนอเนื้อเรื่องในรูปของนิทาน แต่มีคติสอนใจแทรกอยู่ไม่สอนตรง ๆ

4. ใช้ภาษาง่าย ๆ เหมาะกับวัยของเด็ก
 5. มักมีภาพประกอบเนื้อเรื่องหรือเสนอเรื่องด้วยภาพล้วนก็ได้
 6. ภาพสีสันสดใส น่าดู และสามารถอธิบายเรื่องได้ดีด้วย
- ถวัลย์ มาศจรัส (2539 : 29-30) กล่าวถึงลักษณะหนังสือเด็ก ควรมีดังนี้

1. เนื้อเรื่องสั้น
2. ภาพประกอบเรื่องจะมีหรือไม่มีก็ได้
3. คำโคร่งง่ายและเป็นเรื่องธรรมดาที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อนมากนัก
4. เน้นบทบาทการกระทำของตัวละครมากกว่าความรู้สึกนึกคิด
5. ตัวเอกของเรื่องมักจะเป็นเด็กหรือสัตว์

ภิญญาพร นิตยะประภา (2534 : 2) กล่าวถึงประโยชน์ของหนังสือสำหรับเด็กไว้ดังนี้

1. หนังสือเป็นเครื่องมือช่วยพัฒนาเด็ก เพราะการอ่านหนังสือจะทำให้เด็กมีความรู้กว้างขวาง เกิดจินตนาการ มีความคิดสร้างสรรค์ ฉลาดรอบรู้ มีไหวพริบสติปัญญา ไหวพริบดี
2. หนังสือเป็นอาหารทางสมองที่สำคัญอย่างยิ่งต่อเด็ก เนื่องจากวัยเด็กเป็นวัยที่เจริญเติบโต ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจและสมอง การที่เด็กได้อ่านหนังสือที่เหมาะสมกับวัยจะช่วยให้เด็กพัฒนาด้านสติปัญญา และด้านอารมณ์ ได้เป็นอย่างดี
3. นอกจากนั้นหนังสือยังเป็นเพื่อนแกเหงา ช่วยทดแทนสิ่งที่เด็กขาด เช่น มีปมด้วยความรู้สึกกลัวเหว ทำให้เด็กเกิดความอบอุ่นทางใจ ผ่อนคลายความตึงเครียดและได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน

จากการศึกษาเอกสารสภาพการผลิตและพัฒนาหนังสือสำหรับเด็กที่เผยแพร่ โดย (กระทรวงศึกษาธิการ. 2541 : 10) กล่าวถึงประโยชน์ของหนังสือสำหรับเด็ก มีดังนี้

1. เป็นสื่อขยายการรับรู้ของเด็กและช่วยพัฒนาความรู้ ความคิดให้แตกฉาน
2. ออกไปเป็นอุปกรณ์ต่อเนื่องตลอดชีวิต ที่เด็กสามารถใช้แสวงหาความรู้ได้
3. เป็นสื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างพ่อ แม่ลูก และช่วยในการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
4. ให้ข่าวสารพร้อมทั้งการอธิบายการพัฒนาเจตคติและค่านิยม ส่งเสริมความเข้าใจตนเองผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม ขยายการรับรู้ สร้างความสำนึกและการตื่นตัวอยู่เสมอ ให้ความบันเทิง กระตุ้นจินตนาการเพื่อสร้างความคิดริเริ่มให้เกิดความสนใจที่จะใฝ่รู้
5. ช่วยส่งเสริมให้เกิดความมั่นใจและอบอุ่นจากความสำเร็จของตัวละครที่อ่านและบรรยากาศในการดำเนินเรื่อง
6. ช่วยให้เด็กคุ้นเคยกับหนังสือ มีนิสัยรักการอ่าน อันเป็นแนวทางที่จะช่วยส่งเสริมทักษะ
7. ช่วยส่งเสริมจินตนาการให้คิดกว้างไกลไปกว่าสภาพที่เคยพบเห็นโดยนี้กวาดภาพไว้ว่าเรื่องควรจะเป็นอย่างไรต่อไป
8. ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน

9. ช่วยให้อ่านหนังสือได้คล่องแคล่วแตกฉาน
10. แสดงให้เห็นความเป็นจริงของชีวิต ช่วยให้เด็กสามารถเผชิญโลกได้อย่างเข้มแข็งและมั่นคง
11. ช่วยปลูกฝังคุณธรรม อันเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเด็กรุ่นใหม่ของสังคม
12. สอนความต้องการในด้านความอยากรู้อยากเห็น ช่วยให้สามารถหาคำตอบได้ด้วยตนเอง จากการอ่านเรื่องที่ตนต้องการรู้
13. ทดแทนความต้องการของเด็กที่ขาดไป เช่น ความอยากมีเพื่อนของเด็กที่เป็นลูกโอร หรือเด็กที่ไม่มีโอกาสได้ไปเล่นกับเพื่อน หนังสือจะพาไปสู่โลกที่สนุกสนานตื่นเต้น ทำให้ลืม ความเหงาได้เป็นครั้งคราว

เกริก ยุ้นพันธ์ (2539 : 20-22) ได้แบ่งนิทานตามรูปแบบของนิทาน จำแนกได้ตามเนื้อหาสาระที่เป็นเรื่องราวของนิทาน ดังนี้

13.1 เทพนิทานหรือเทพนิยายหรือเรื่องราวปรัมปรา เป็นนิทานหรือนวนิยายเกินเลยความเป็นจริงเหนือความเป็นจริงของมนุษย์เป็นส่วนใหญ่ เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับภินิหาร ตัวเอกหรือตัวละครเด่นๆ จะมีภินิหารหรือเวทย์มนต์ ฤทธิ์เดช ฉากหรือสถานที่ในเรื่องมักเป็นสถานที่พิเศษหรือถูกกำหนดขึ้นมา

13.2 นิทานประจำถิ่นหรือนิทานพื้นบ้าน มักเป็นนิทานที่ถูกเล่าขานตกทอดต่อเนื่องกันมา เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับตำนานพื้นบ้าน ประวัติความเป็นมาของท้องถิ่น

13.3 นิทานคติสอนใจ เป็นนิทานที่เสียบเคียงเชิงเปรียบเทียบกับชีวิตและความเป็นอยู่ร่วมกันในสังคมมนุษย์ ให้บังเกิดผลในการดำรงชีวิตและความเป็นอยู่ให้พิถีพิถันละเอียดรอบคอบและไม่ประมาท ช่วยเหลือและเมตตาผู้อื่น

13.4 นิทานวีรบุรุษ เป็นนิทานที่กล่าวอ้างถึงบุคคลที่มีความสามารถ อดอาจ กล้าหาญ มักเป็นเรื่องที่ถ่ายทอดเรื่องจริงของบุคคลที่สำคัญไว้

13.5 นิทานอธิบายเหตุ เป็นนิทานเรื่องราวของเหตุที่มาจากสิ่งหนึ่งสิ่งใดและอธิบายพร้อมตอบคำถามเรื่องราวอื่นๆ ด้วย

13.6 เทพปกรณัม เป็นนิทานที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อโดยเฉพาะ เกี่ยวข้องกับตัวบุคคลที่มีภินิหารเหนือความเป็นจริงลึกลับ

13.7 นิทานที่มีสัตว์เป็นตัวเอกและเปรียบเทียบเรื่องราวกับชีวิตมนุษย์ เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับการอยู่ร่วมกันในสังคม สอนจริยธรรมแฝงแฉงคิดและแนวทางแก้ไขเป็นบางครั้ง หรือบางครั้งสอนแบบทางอ้อมผู้อ่านหรือผู้ฟังจะพิจารณาเอง มักเป็นเรื่องราวบันเทิงคดีที่สนุกสนาน

13.8 นิทานตลกขบขัน เป็นนิทานที่มีเรื่องราวเปรียบเทียบชีวิตความเป็นอยู่แต่มีมุมที่ตลกขบขันสนุกสนาน ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นสุข เนื้อเรื่องจะเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับไหวพริบ เรื่องราวแปลกๆ เรื่องเหลือเชื่อ เรื่องเกินเลยความเป็นจริง

ศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 133) ได้แบ่งนิทานตามชนิดของนิทาน ซึ่งแบ่งได้ดังนี้

1. นิทานชาวบ้าน เป็นนิทานที่ชาวบ้านเล่าต่อๆ กันมา เป็นเรื่องราวของนิทานที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับศาสนา ความเชื่อ ความรัก ภูตผีปีศาจ ยักษ์ เทพเจ้า ผู้คนวีรบุรุษ

2. นิทานเกี่ยวข้องกับสัตว์ เป็นนิทานที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ต่างๆ สัตว์ทุกชนิดทั้งสัตว์บก สัตว์น้ำ สัตว์ที่มนุษย์เลี้ยง และสัตว์ป่า โดยผู้คิดสร้างสรรค์จะนำชื่อสัตว์หรือประเภทของสัตว์มาตั้งชื่อให้เป็นตัวละครในนิทาน

นิทานเกี่ยวกับสัตว์ เด็กๆ ทุกชาติทุกภาษาชอบและสนใจเรื่องของสัตว์ต่างๆ ผู้ใหญ่ก็คงจะตระหนักในเรื่องนี้ จะเห็นได้จากบทกลอนกล่อมเด็กและของต่างประเทศ มีมากมายที่เกี่ยวกับสัตว์ เช่น กาเหว่าเอ๋ย ไช้ไว้ให้แม่กาฟัก...., ตู๊กแกเอ๋ย ตัวมันลายพริ้วพริ้ว..., This little kittens... เป็นต้น

นิทานพื้นเมืองก็เช่นเดียวกัน มีหลายเรื่องที่ตัวเอกเป็นสัตว์ เช่น ปลาบู่ทอง เจ้าหญิงนกกระจาบ The Frog Prince และนิทานอีสปต่างๆ บทกลอนและนิทานเหล่านี้ นอกจากจะให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินแก่เด็กแล้ว ยังช่วยให้เด็กได้เรียนรู้และจดจำชื่อสัตว์ต่างๆ เป็นแนวทางไปสู่นิทานเรื่องใหม่ๆ ที่สลับซับซ้อนยิ่งขึ้น

นิทานเกี่ยวกับสัตว์ อาจแบ่งออกได้เป็น 3 พวก คือ นิทานที่สัตว์มีความประพฤติและความเป็นอยู่เหมือนคน นิทานที่มีความเป็นอยู่ตามธรรมชาติแท้ๆ ของสัตว์ เนื่องจากเด็กๆ ทุกเพศและทุกวัยชอบอ่านเรื่องสัตว์ นิทานทันสมัยที่แต่งขึ้นมาสำหรับเด็กจึงมีเนื้อหาวนเวียนอยู่กับสัตว์ต่างๆ ทั้งสัตว์เล็ก สัตว์ใหญ่ สัตว์เลี้ยง และสัตว์ป่า

2.5.3 คุณลักษณะที่ดีของนิทานและหนังสือนิทานสำหรับเด็ก

เกริก ยุ้นพันธ์ (2539 : 59) กล่าวว่า เด็กอายุระหว่าง 3-6 ปี เด็กวัยนี้จะให้ความสนใจเกี่ยวกับตัวเองน้อยลงและหันมาสนใจสิ่งที่แวดล้อมรอบๆ ตัวของเขามากขึ้น แต่ความสนใจของเด็กในวัยนี้ยังเป็นระยะสั้นๆ เท่านั้น คำกล่อมที่มีคำคล้องจอง เช่น เพลงกล่อมเด็ก เด็กยังชื่นชอบอยู่ คำทายที่ประหลอประเปร่งเด็กจะชอบมาก และนิทานที่เป็นคำประพันธ์สัมผัสคล้องจองเด็กๆ จะชอบมากด้วย เช่น หนูนีกับหนูมา หนูนากับหนูมี หนูมีมีตุ๊กตาหมา เป็นต้น นอกจากนี้เด็กวัยนี้ยังจะชอบนิทานที่มีตัวเดินเรื่องหรือตัวเองของเรื่องเป็นสัตว์พูดได้ เช่น หมาป่าพูดคุยกับหนูน้อยหมวกแดง เป็นต้น

ฉัตรชัย ศุกระกาญจน์ (2523 : 164) ได้กำหนดลักษณะเด่นของนิทานไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. เป็นเรื่องที่เล่าด้วยคำธรรมดา คือ เป็นร้อยแก้ว

2. เคยเล่าสืบต่อกันมาเป็นเวลาช้านาน แต่มาในระยะหลังเมื่อการเขียนเจริญก้าวหน้าขึ้นก็มีการเขียนขึ้นตามเค้าเดิมที่เล่าสืบกันมา

3. ไม่ปรากฏผู้เล่าแต่เดิมเป็นใคร อ้างแต่ว่าเป็นของเก่า ฟังมาจากผู้เล่าซึ่งบุคคลในอดีตต่อหนึ่ง

สำหรับคุณลักษณะข้อที่ 1 ผู้รู้บางท่านแย้งว่า นิทานอาจจะเป็นเรื่องเล่าแบบร้อยกรองก็ได้ ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นวิธีเล่าที่แปลกกว่าธรรมดา

บันลือ พลุกะวัน (2524 : 69) ได้กล่าวถึงลักษณะของหนังสือนิทานที่ดี ดังนี้

1. เรื่องที่มีเค้าโครงเรื่องจริง ได้แก่ เรื่องที่แสดงให้เห็นสภาพแห่งการดำเนินชีวิต ดำรงชีวิต กิจวัตรประจำวัน
2. เรื่องประเภทเพื่อฝัน สร้างความเชื่อ เช่น สัตว์พูดได้ ต้นไม้พูดได้ ซึ่งหนังสือประเภทนี้ ช่วยปลูกฝังคุณธรรมได้ดี
3. เรื่องที่เกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณี มุ่งปลูกฝังให้มีความละเอียดต่อการทำชั่ว
4. นิทานชาวบ้าน นิทานประจำถิ่น เป็นเรื่องเล่าสืบต่อกันมาและอาจมีหลักฐานอ้างอิงที่ ทำให้เชื่อได้บ้าง
5. เทพนิยาย เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอิทธิปาฏิหาริย์ เกี่ยวกับนางฟ้า เทวดา แม่มด เป็นเรื่องที่ แฝงคุณธรรมและแสดงให้เห็นคุณค่าแห่งความเป็นคนดี
6. นิทานที่ใช้เหตุการณ์และตัวละครเปรียบเทียบ
7. นิทานประจำชาติ เช่น เรื่องราวเกี่ยวกับชีวประวัติ สถานที่สำคัญ
8. นิยายประจำชาติที่เล่าสืบทอดต่อกันมาในวงกว้าง
9. นิทานเกี่ยวกับการท่องเที่ยวผจญภัย โดยมากจะแสดงให้เห็นแบบอย่างในการแก้ปัญหา การตัดสินใจที่ใช้ความสุขุมรอบคอบ

วินัย รอดจ่าย (2540: 8-9) ได้สรุปลักษณะเด่นของหนังสือสำหรับเด็ก ดังนี้

1. มุ่งให้ความบันเทิงเป็นหลัก ความเป็นส่วนเสริมประกอบ เนื่องจากวัยเด็กเป็นวัยที่ชอบ สนุกสนาน ร่าเริง เนื้อหาที่จะบรรลุลงไปควรเป็นเรื่องที่สนุกสนานชวนติดตาม เป็นแก่นของเรื่อง สำหรับความรู้ผู้เขียนสอดแทรก แต่อย่าให้มากนักจะทำให้เด็กเบื่อหน่ายต่อการอ่านได้
2. เนื้อเรื่องควรสอดคล้องกับวัยและจิตวิทยาความต้องการของเด็ก เช่น เด็กอายุ 6-8 ปี ชอบอ่านเรื่องราวเกี่ยวกับนิทาน ตำนาน เทพนิยาย คำกลอนง่ายๆ ที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน
3. เป็นหนังสือที่เด็กสามารถตัดสินใจซื้อได้ด้วยตนเองตามความพอใจ หนังสือนี้จะต้องมี จุดเด่นทางด้านรูปเล่ม ภาพประกอบเนื้อหา เมื่อเด็กหยิบขึ้นมาพิจารณาแล้วสามารถตัดสินใจที่จะซื้อ ด้วยตนเองได้
4. เป็นหนังสือที่เด็กๆ ทั่วไปยอมรับ ซึ่งหนังสือลักษณะนี้เด็กๆ จะกล่าวถึงเสมอหรือ จำนวนความถี่ของการใช้หนังสือเล่มนี้

หลักการเลือกนิทานให้เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยไว้ มีดังนี้

1. เป็นเรื่องราวง่ายๆ แต่สมบูรณ์เน้นเหตุการณ์อย่างเดียวให้เด็กพอคาดคะเนเรื่องได้บ้าง
2. มีการเดินเรื่องได้อย่างรวดเร็ว
3. ตัวละครน้อยมีลักษณะเด่นที่จำได้ง่าย เด็กอาจสมมติตัวแทนได้
4. มีบทสนทนาหลายๆ เพราะเด็กส่วนมากไม่สามารถฟังเรื่องที่เป็นความเรียงได้ดี

5. ใช้ภาษาง่ายๆ ประโยคสั้นๆ การกล่าวคำซ้ำ หรือคำสัมผัสจะช่วยให้เด็กจดจำได้ง่ายและรวดเร็ว
6. สร้างความรู้สึก ความพอใจให้กับผู้ฟัง
7. เป็นเรื่องใกล้ตัวเด็ก เช่น ครอบครัว สัตว์เลี้ยง หรือเรื่องที่เด็กจะจินตนาการตามได้ ความยาวไม่เกิน 15 นาที

2.5.4 ประโยชน์ของหนังสือนิทานสำหรับเด็ก

เกริก ยุ้นพันธ์ (2539: 55-56) ได้อธิบายประโยชน์ของการเล่านิทานไว้ว่า ผู้เล่านิทานที่มีความสามารถในการนำเอาเรื่องราวมาใช้ในการเล่า ย่อมจะสะกดผู้ฟังคือเด็กๆ ให้พวกเขาใจจดใจจ่ออยู่กับการเล่า เด็กๆ จะเพลิดเพลินสนุกสนานและมีความรู้สึกเกิดอารมณ์ร่วมกับเรื่องราวที่เขาได้ยินได้เห็น ได้ฟังและบางครั้งบางประเภทของการเล่า อาจจะมีภาพให้เห็นด้วย ผู้เล่านิทานจะมีอิทธิพลต่อเด็กๆ มาก เพราะผู้เล่านิทานคือผู้นำเด็กๆ ให้พวกเขาคล้อยตามได้ในทุกๆ เรื่องที่ผู้เล่าเชิญชวนหรือขอร้องให้เขาประพฤติหรือทำตาม พอสรุปได้ดังนี้

1. เด็กๆ หรือผู้ฟังจะเกิดความรู้สึกอบอุ่นและใกล้ชิดเป็นกันเองกับผู้เล่า
 2. เด็กหรือผู้ฟัง จะเกิดความรู้สึกร่วมขณะฟัง ทำให้เขาเกิดความรู้สึกเพลิดเพลินผ่อนคลายและสดชื่นแจ่มใส
 3. เด็กๆ หรือผู้ฟัง จะมีสมาธิหรือความตั้งใจที่มีระยะเวลาเพิ่มขึ้นหรือยาวขึ้น โดยเฉพาะผู้เล่าที่มีความสามารถในการตรึงให้ผู้ฟังหรือเด็กๆ ใจจดจ่ออยู่กับเรื่องราวที่ผู้เล่าเรื่องที่มีขนาดยาว
 4. เด็กๆ หรือผู้ฟังจะถูกกล่อมเกลียดด้วยนิทานที่มีเนื้อหาส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม ทำให้เด็กๆ และผู้ฟังเข้าใจในความดีและความงามยิ่งขึ้น
 5. นิทานจะทำให้เด็กๆ หรือผู้ฟังมีความละเอียดอ่อน รู้จักการรับและการให้มองโลกในแง่ดี
 6. นิทานจะทำให้เด็กๆ หรือผู้ฟังสามารถใช้กระบวนการคิดในการพิจารณาแก้ปัญหาได้
 7. นิทานสามารถสร้างความกล้าให้กับเด็กๆ หรือผู้ฟังได้โดยการแสดงออกที่ผ่านกระบวนการคิดที่มีประสิทธิภาพ
 8. เด็กๆ และผู้ฟังจะได้รับความรู้ที่เป็นประโยชน์และสามารถประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้
 9. นิทานช่วยเสริมสร้างจินตนาการที่กว้างไกลไร้ขอบเขตให้กับเด็กหรือผู้ฟัง
 10. นิทานสามารถช่วยให้เด็กๆ และผู้ฟังได้รู้จักการใช้ภาษาที่ถูกต้องการออกเสียง การกระดกลิ้นตัว ร เรือ และ ล ลิง ได้อย่างถูกต้องและเป็นธรรมชาติ
- จินตนา ไบกาซูยี (2542: 8-9) กล่าวว่า หนังสือสำหรับเด็ก จัดทำขึ้นโดยมุ่งหวังให้เด็กอ่านด้วยตนเองในขณะที่อ่านเด็กผู้อ่านจะได้รับประโยชน์ ดังต่อไปนี้
1. ช่วย让孩子ได้รับความบันเทิง สนุกสนานเพลิดเพลิน สนองความต้องการของวัยเด็ก

2. ช่วยสร้างความคิดคำนึง และความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก
3. ช่วยพัฒนาการเรียนรู้ด้านภาษาของเด็กให้เจริญงอกงาม
4. ช่วยปลูกฝังคุณธรรม เจตคติ และแบบอย่างอันน่าปรารถนาให้บังเกิดแก่เด็ก
5. ช่วยให้เด็กเลือกอ่านหนังสือ อ่านหนังสือเป็น อ่านหนังสือเก่ง และเกิดนิสัยรักการอ่าน
6. ช่วยทดแทนความรู้สึกของเด็กที่ขาดหายไป
7. ช่วยให้เด็กอ่านหนังสือที่มีเนื้อหาสาระที่เหมาะสมกับวัย

2.5.5 คุณค่าของหนังสือนิทานที่มีต่อการเรียนการสอนสำหรับเด็ก

หนังสือสำหรับเด็กในวัยปฐมวัย 0-6 ขวบ โดยเฉพาะเด็กในวัย 0-3 ขวบจะสำคัญที่สุด เพราะสภาพแวดล้อมทั้งอาหารกาย อาหารใจ อาหารสมองของเด็กจะมีอิทธิพลต่อเด็กเพราะจะเป็น การสร้างพื้นฐานสำหรับเด็กตลอดชีวิต เด็กจะเรียนรู้ได้โดยไม่ต้องสอนแค่อ่านให้เด็กฟัง เด็กชอบ เรื่องใดเขาก็จะให้เราอ่านให้ฟังซ้ำๆ จนสามารถจำเนื้อเรื่องได้ทั้งหมด ฉะนั้นหนังสือภาพถ้าเรา สามารถให้เด็กได้สัมผัสตั้งแต่ตอนเล็กๆ เด็กจะเรียนรู้ได้เร็ว สิ่งที่จะได้ก็คือเด็กจะรักหนังสือและ ความรักระหว่างพ่อแม่ลูก สิ่งนี้จะเป็นประโยชน์ระยะยาวเมื่อเด็กโตเป็นวัยรุ่นส่วนมากจะเกรงคือ อยากรจะเป็นผู้ใหญ่โดยจะแสดงท่าทีกบฏต่อพ่อแม่ แต่ถ้ามีสายใยความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่อยู่ ในใจเขาแล้ว สุดท้ายเขาก็จะกลับมาสู่เส้นทางความเป็นคน ที่ดีและรับผิดชอบ ในประเทศอังกฤษ ทำมาแล้ว 10 ปี และประสบความสำเร็จอย่างมาก ประเทศญี่ปุ่นก็เลยเอามาทำบ้างเพราะเด็กญี่ปุ่น รุ่นหลังไม่ค่อย อ่านหนังสือ ดิสนีย์ วิดีโอเกม สิ่งเหล่านี้ทุกคนอาจจะยังไม่ค่อยได้คิด เป็นการคิด ชั้นเดียว แต่ถ้าเป็น หนังสือต้องคิด ต่อมาเมืองไทยก็นำมาทำบ้างเริ่มจากมูลนิธิหนังสือเพื่อเด็กนำมาทดลองใช้เมื่อปี 2546 เด็กที่ยังอ่านหนังสือไม่ได้และไม่เข้าโรงเรียนถ้าผู้ใหญ่หรือผู้ปกครองอ่านให้ฟังแล้วเด็ก จะได้รับสิ่ง เหล่านี้คือ ประการแรก เด็กจะรู้สึกสนุกกับหนังสือ อยากรู้อยากเห็น สนใจมีความสัมพันธ์กับหนังสือ เริ่มได้ตั้งแต่ 0 ขวบเป็นต้นไป ผลการแสดงความสำคัญที่สำคัญ เด็กจะสนใจหนังสือมากจ้องมอง หนังสือ ส่วนใหญ่จะจับหนังสือเข้าปากก่อนแล้วพลิกดูภาพในหนังสือ บางรายไม่สนใจของเล่นอื่น สนใจแต่หนังสือเพราะมีสีสันทันสวยงาม ประการที่สอง สมาชิกในครอบครัวเห็นความสำคัญของหนังสือ บางรายแม่อ่านหนังสือไม่ได้ก็จะมีพ่ออ่านให้ฟังตอนค่ำๆ ยายอ่านให้ฟังตอนกลางวัน ภาพที่งดงามยิ่ง คือ ถ้ายายอ่านหนังสือไม่ได้ตาก็จะมาอ่านให้เด็กฟัง หรือพ่อและตาที่ไม่ถนัดในการอ่านหนังสือจะ ทำงานแทนยายและแม่ เพื่อให้แม่และยายอ่านหนังสือให้เด็กฟัง สิ่งนี้จะเกิดความร่วมมือในครอบครัว พ่อแม่และสมาชิกในครอบครัวมีความเชื่อมั่นว่าการอ่านจะนำทางการชีวิตเด็กสู่ความเก่ง ส่งผลให้ทุกคน สนใจในการส่งเสริมนิสัยการรักหนังสือในตัวเด็ก เกิดความสุขความรักใคร่ผูกพันกันขึ้นระหว่าง สมาชิกในครอบครัวเพราะมีกิจกรรมที่ทุกคนมีส่วนร่วม คืออ่านหนังสือให้เด็กฟังกรณีที่พ่อแม่ ผู้ดูแล อ่านหนังสือไม่ออกก็มีความพยายามใช้หนังสือเป็นสื่อพัฒนาเด็ก ให้เด็กดูภาพ ใช้หนังสือ เป็นสื่อกลาง ในการพูดคุยกับเด็ก พ่อแม่และผู้ดูแลเด็กอ่านหนังสือมากขึ้นเพราะต้องการเป็น แบบอย่างที่ดี บาง กรณีสามารถสร้างรายได้ให้เกิดขึ้นคือเพื่อนบ้านชื่นชอบในการอ่านหนังสือให้ ลูกฟังก็เลยเอากลูมา

ฝากให้ช่วยดูแล บ้านหลังนี้ก็จะมียายได้เพิ่มขึ้นจากกรณีการเลี้ยงดูเด็ก ภาพพี่ของน้องสนใจหนังสือ โดยเฉพาะหนังสือคากลอนก็นำมาร้องกล่อมน้อง พี่ๆ ยืมหนังสือของน้องไปให้คุณครูเพราะครูสนใจ หนังสือสามารถกระตุ้นพัฒนาการระบบประสาทสัมผัสของเด็กได้ เช่น การมองเห็น การได้ยิน การพูด สื่อสาร การกระตุ้นกล้ามเนื้อเล็กที่นิ้วมือ แขนที่ใช้หยิบจับ กล้ามเนื้อตาที่ใช้ในการมองเด็กมีพัฒนาการทางอารมณ์ที่ดีขึ้น มีสมาธิและจินตนาการเกิดความสัมพันธ์กันในรอบครัวที่มีคุณภาพ ผู้ใหญ่สนใจเด็กเพิ่มมากขึ้นด้วยการเฝ้าสังเกตพฤติกรรมของเด็กที่มีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น เป็นการสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นด้วยการใช้หนังสือเป็นสื่อกลาง มีความสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัวและชุมชน ได้เรียนรู้กับวิถีชีวิตที่หลากหลาย ได้รับความไว้วางใจจากครอบครัวและชุมชนจึงเกิดปิติสุข ในชุมชนสมัยก่อนคนจะสอนหนังสือเด็กตอนอายุ 7 ปี แต่เมื่อเอาหนังสือเล่มแรกปรากฏว่า ไม่ต้องรอให้ถึง 3 ปี หรือ 5 ปี อยู่บ้านก่อน 1 ปี ก็ทำได้ ถ้าเด็กรู้จักหนังสือเร็วขึ้นพอเห็นหนังสืออยู่ที่ไหน ก็จะเข้าไปหาพยายามอ่าน เด็กจะเก่งก่อนเข้าเรียนและสนุกกับการเรียน วิธีการอ่านการเล่า พอกระทำบ่อยๆ จะเกิดทักษะขึ้นมาเอง หนังสือบางเล่มถ้าไม่มีตัวหนังสือจะเป็นการดีสำหรับเด็ก เพราะจะกระตุ้นให้เด็กคิดไม่มีผิดไม่มีถูก ถ้าเด็กรู้เนื้อเรื่องในหนังสือให้เด็กสนุกเป็นการเสริมแรง เสริมกำลังใจการที่เด็กได้ทำกิจกรรม เช่น กิจกรรมการพับกระดาษ การต่อเติมภาพ เวลาเด็กทำกิจกรรมทำไมเด็กถึงชอบเพราะเป็น สันชาติญาณชอบแก้ปัญหาของเด็ก เพราะการแก้ปัญหาในสิ่งที่ ไม่มีผิด เด็กๆ จะใช้จินตนาการได้เต็มที่ เกิดความพึงพอใจ ส่งเสริมความคิดที่สร้างสรรค์อย่างเป็นระบบ ทำให้มีทักษะที่เกิดขึ้นถ้าเด็กๆ อยู่ในโลกของจินตนาการจะรู้สึกสนุกมาก หนังสือเด็กนั้น ผู้ใหญ่จะต้องอ่านให้เด็กฟัง เล่าให้ฟัง บางทีเด็กๆ อาจไม่ฟังเฉยๆ อาจจะมีซักถามอันนั้นคืออะไร อันนี้คืออะไร เมื่อเลิกถามจะทำให้เด็กได้คิด ถ้ามีลูกหลานควรช่วยกันสนับสนุนให้ลูกหลานอ่าน หนังสือหรือว่าอ่านหนังสือให้เขาฟัง ใช้เวลาวันละประมาณ 5-10 นาที ไม่ต้องอ่านหลายเรื่องเพราะ เด็กจะไม่รู้จักพอ จะเห็นผลในเวลาไม่นานถ้าช่วยกันและเป็นผลดีในระยะยาว ครูจะเป็นกำลัง สำคัญในการพัฒนาเด็ก (เกษม วัฒนชัย)

กรีก ยूनพันธ์ (2539 : 55-56) สอดคล้องกับ จินตนา ไบกาฮูยี (2542 : 8-9) ได้อธิบายประโยชน์ของการเล่านิทานไว้ว่า ผู้เล่านิทานที่มีความสามารถในการนำเอาเรื่องราวมาใช้ในการเล่า ย่อมจะสะกดผู้ฟังคือเด็กๆ ให้พวกเขาใจจดใจจ่ออยู่กับการเล่า เด็กๆ จะเพลิดเพลินสนุกสนาน และมีความรู้สึกเกิดอารมณ์ร่วมกับเรื่องราวที่เขาได้ยิน ได้เห็น ได้ฟัง และบางครั้งบางประเภทของการเล่า อาจจะมีภาพให้เห็นด้วย ผู้เล่านิทานจะมีอิทธิพลต่อเด็กๆ มาก เพราะผู้เล่านิทานคือผู้นำเด็กๆ ให้พวกเขาคล้อยตามได้ในทุกๆ เรื่องที่ผู้เล่าเชิญชวนหรือขอร้องให้เขาประพฤติหรือทำตาม พอสรุปได้ดังนี้

1. เด็กๆ หรือผู้ฟังจะเกิดความรู้สึกอบอุ่นและใกล้ชิด เป็นกันเองกับผู้เล่า
2. เด็กหรือผู้ฟัง จะเกิดความรู้สึกร่วมขณะฟัง และทำให้เขาเกิดความเพลิดเพลิน สนุกสนาน ผ่อนคลาย สดชื่นแจ่มใส
3. เด็กๆ หรือผู้ฟัง จะมีสมาธิหรือความตั้งใจที่มีระยะเวลานานขึ้น หรือยาวขึ้น โดยเฉพาะผู้เล่าที่มีความสามารถในการดึงให้ผู้ฟังหรือเด็กๆ ใจจดจ่ออยู่กับเรื่องราวที่ผู้เล่าเรื่องที่มีขนาดยาว

4. เด็กๆ หรือผู้ฟังจะถูกกล่อมเกลียดด้วยนิทานที่มีเนื้อหาส่งเสริมคุณธรรม และจริยธรรม ทำให้เด็กๆ และผู้ฟังเข้าใจในความดีและความงามยิ่งขึ้น
5. นิทานจะทำให้เด็กๆ หรือผู้ฟังมีความละเอียดอ่อน รู้จักการรับและการให้ มองโลกในแง่ดี
6. นิทานทำให้เด็กๆ หรือผู้ฟังสามารถใช้กระบวนการคิดในการพิจารณาแก้ปัญหาได้
7. นิทานสามารถสร้างความกล้าให้กับเด็กๆ หรือผู้ฟังได้โดยการแสดงออกที่ผ่านกระบวนการคิดที่มีประสิทธิภาพ
8. เด็กๆ และผู้ฟังจะได้รับความรู้ที่เป็นประโยชน์และสามารถประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้
9. นิทานช่วยเสริมสร้างจินตนาการที่กว้างไกลไร้ขอบเขตให้กับเด็กหรือผู้ฟัง
10. นิทานสามารถช่วยให้เด็กๆ และผู้ฟังได้รู้จักการใช้ภาษาที่ถูกต้อง การออกเสียง การกระดกลิ้นตัว ร เรือ และ ล ลิง ได้อย่างถูกต้องและเป็นธรรมชาติ
11. ช่วยให้เด็กเลือกอ่านหนังสือ อ่านหนังสือเป็น อ่านหนังสือเก่ง เกิดนิสัยรักการอ่าน
12. ช่วยสร้างความคิดคำนึง และความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก

นิทานเป็นวิธีการให้ความรู้วิธีหนึ่งที่ทำให้เด็กเกิดความสนใจใคร่เรียนรู้ สามารถจดจำ กล้าแสดงออก และมีแรงจูงใจที่จะเปิดรับพฤติกรรมที่พึงปรารถนา นอกนั้นยังช่วยตอบสนองความต้องการของเด็ก เช่น ความอยากรู้อยากเห็น ความสัมพันธ์ผล ความต้องการเป็นที่ยอมรับ เนื้อหาของนิทานที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการดังกล่าว จะช่วยให้เด็กเกิดความรู้สึกรับรู้ปรารถนาและมีความสุขกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้

กัญญารัตย์ เกตุบุญลือ และคณะ (2547: 17) ว่า นิทานมีคุณค่าอย่างมากในการใช้เป็นสื่อกลางหรือเป็นตัวแบบให้เด็กได้แสดงพฤติกรรมที่ต้องการได้ ทำให้เกิดความสุขสนุกสนาน เพลิดเพลิน เกิดความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการได้จากการฟังเรื่องราวในนิทาน และนอกจากนั้นนิทานยังมีคุณค่าต่อการส่งเสริมพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย ภาษา อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของเด็กอีกด้วย

สรุปได้ว่านิทาน เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ประสบการณ์ และช่วยหล่อหลอมรูปแบบในการดำเนินชีวิตให้กับเด็กได้เป็นอย่างดีเพราะเด็กเป็นวัยที่ต้องการความอิสระ อยากรู้อยากเห็นสิ่งแปลกใหม่ ตื่นเต้นไปตามจินตนาการ ช่างคิด ช่างเพื่อน นิทานจึงเป็นวิธีการสำคัญที่สามารถสนองความต้องการของเด็กได้อย่างเป็นธรรมชาติ

2.6 แนวคิดเกี่ยวกับการเล่น

2.6.1 ความหมายของการเล่น

ความหมายของการเล่นความหมายของการเล่นนั้น มีผู้รู้ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

คำว่า "เล่น" ตามพจนานุกรมแปลว่า "ทำเพื่อสนุก หรือผ่อนคลาย หรือหมกมุ่นอยู่กับสิ่งใด ๆ ด้วยความเพลิดเพลิน.." เมื่อเติมคำ "การ" ก็หมายถึง การกระทำเช่นนั้น คำว่า "การละเล่น" แปลว่า มหรสพต่าง ๆ การแสดงต่าง ๆ เพื่อความสนุกสนานรื่นเริง "การเล่นของเด็ก" ก็หมายถึง การกระทำของเด็กที่ทำเพื่อสนุกหรือผ่อนคลายนั่นเอง ในภาษาอังกฤษมีการใช้คำที่มีความหมายว่าการเล่น 2 คำ คือ Play และ game ซึ่งมีความหมายต่างกันคำว่า play ในพจนานุกรมภาษาอังกฤษ ให้ความหมายว่า เล่น เล่นสนุก ทำเล่น ๆ การเล่น ส่วนคำว่า game นั้น มีผู้ให้ความหมายไว้มากมาย E.Mauldon และ H.B. Redfern ให้ความหมายไว้ว่า คือ "กิจกรรมซึ่งมีจำนวนผู้เล่นอย่างน้อย 2 คน ผู้เล่นจะเคลื่อนไหวหรือแสดงการเคลื่อนไหวลักษณะแข่งขันตามกฎที่ตั้งไว้" G.T.Gibbs (1989) กล่าวว่า " กิจกรรมที่เกิดขึ้นจากการร่วมมือกันหรือการแข่งขันในการตัดสินใจที่จะก้าวหน้าโดยอาศัยกฎที่แน่นอนและมีวัตถุประสงค์ "

ใน The Encyclopedia กล่าวว่า games โดยทั่วไป หมายถึง กีฬาที่เล่นเพื่อความสนุกหรือเพื่อทำอะไรแปลก ๆ ความหมายเฉพาะจะหมายถึงการแข่งขันกัน เพื่อแสดงความแข็งแกร่ง ฝึกทักษะตามโอกาส ทั้งจะต้องมีกฎซึ่งเป็นที่ยอมรับจนเป็นประเพณี แม้ว่าจะมี games ใหม่ ๆ เกิดขึ้นทุกปี แต่ส่วนใหญ่เกมส์ใหม่ ๆ มักจะอาศัยเกณฑ์ที่เคยมีมาแล้วในอดีตเป็นส่วนประกอบ games เป็นส่วนหนึ่งของวิชาจิตวิทยา โดยเฉพาะเกมส์กลางแจ้งของเด็ก ๆ ที่มักจะเป็นประเพณีสืบทอดจากช่วงรุ่นพ่อแม่ ไปสู่ลูกหลานรุ่นต่อไป ส่วนใหญ่จะไม่มีการเปลี่ยนแปลง นอกจากหากมีการสืบทอดด้วยปากอาจมีอะไรตลาดเคลื่อนบ้าง

ความแตกต่างระหว่างคำว่า play กับ games นั้นมีบางคนให้ความหมายของคำว่า play ว่า คือ " การเล่นอย่างบริสุทธิ์ และมักเป็นการเล่นแบบง่าย ๆ เล่นเพียงคนเดียวหรือหลายคนก็ได้การเล่นจะเป็นไปด้วยความสมัครใจ โดยไม่มีกฎเกณฑ์บังคับ ส่วน games นั้นผู้เล่นจะต้องเล่นโดยทำตามกฎที่ตั้งไว้ " เมื่อนำความหมายทั้งหมดมาพิจารณาจะพบว่าการเล่นของไทยมีความหมายกว้างกว่าของต่างประเทศ รวมเอาไว้ทั้ง play และ games ส่วนในภาษาอังกฤษ play หมายถึง การเล่นที่ไม่มีกฎเกณฑ์ ส่วน games หมายถึงการเล่นที่มีกฎเกณฑ์

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 กล่าวว่า ของเล่นหมายถึง ของสำหรับเด็กเล่นเพื่อให้สนุกหรือเพลิดเพลิน

เฮอร์ล็อค (ขจิตพรณ ทองกำ. 2536 : 9 อ้างอิงจาก Hurlock. 1978 : 228) กล่าวว่าเป็นการทำกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความเพลิดเพลินสนุกสนานโดยไม่ต้องคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นและมักเป็นกิจกรรมที่กระทำโดยไม่ถูกบังคับและรูดอล์ฟ (Rudolph. 1984 : 96) กล่าวว่าการเล่นเป็นกระบวนการของการพัฒนาทั้ง 4 ด้านของเด็กคือด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาซึ่งการเล่นนี้มีองค์ประกอบ 3 ประการได้แก่

1. การเล่นนำไปสู่การค้นพบเหตุผลและความคิด
2. การเล่นเป็นการเชื่อมโยง
3. การเล่นเป็นการนำเด็กไปสู่ภาวะความสมดุลทางอารมณ์

เลขา ปิยะอัจฉริยะ (2523 : 43) กล่าวว่าการเล่นคือวิธีการทางหนึ่งที่ได้จะช่วยตัวเองให้มีความสามารถในการปรับตัวเปลี่ยนแปลงความคิดความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและสร้างประสบการณ์ให้กับตนเองเพื่อการเรียนรู้และรับรู้สิ่งแวดล้อมโดยไม่มีใครสอน

วารสารณ์ รักรวิชัย (2527 : 91) ได้กล่าวถึงการเล่นเป็นขบวนการเรียนรู้ของเด็กเพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้การค้นคว้าสำรวจและทดลองสิ่งต่าง ๆ เพื่อสร้างประสบการณ์ให้กับตนเองและช่วยในการพัฒนาการเจริญเติบโตทางร่างกายจิตใจอารมณ์และสังคมให้เป็นผู้ที่มีความสามารถที่จะอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขสำหรับเพียเจต์ (Piaget) กล่าวว่าการเล่นมีความสำคัญต่อพัฒนาการทางสติปัญญาจากการเล่นเด็กจะสามารถแยกแยะสิ่งต่างๆจากสิ่งเร้าได้และขณะที่เด็กตอบสนองสิ่งเร้าเขาจะสามารถรับรู้สิ่งต่าง ๆ เข้ามาในสมองซึ่งเพียเจต์ได้กล่าวถึงการเล่นไว้ 3 ประการคือ

1. บทบาทของการเล่นคือการระบายอารมณ์
2. การเล่นช่วยให้เข้าใจถึงสิ่งที่เป็นนามธรรม
3. การเล่นเป็นการเรียนรู้ทางสังคม

โมฟฟิตท์และสเวดโล (เยาพา เดเซคูปต์, 2528 : 12; อ้างอิงจาก Moffitt ; &Swedlow. 1979: 2) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเล่นซึ่งช่วยให้เกิดพัฒนาการในแง่ต่าง ๆ ดังนี้

1. ช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้โดยผ่านขบวนการค้นคว้าสำรวจทดลองใช้กล้ามเนื้อประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือ ตา จมูก มือ หู ปาก ให้ประสานกันจนก่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองซึ่งไม่มีวิธีการอันใดจะสอนได้ดีเท่า

2. ช่วยให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์และส่งเสริมเขาวนปัญหาจากการเล่นเด็กจะเกิดความคิดสร้างสรรค์มีความคิดริเริ่มแปลก ๆ ใหม่ ๆ ใช้สติปัญญามาประยุกต์เพื่อสร้างผลงานทางการเล่นที่ไม่ซ้ำซากเช่นเดิมหรือเลียนแบบจากตัวอย่างที่เคยเห็นอย่างเดียว

3. ช่วยให้เด็กเกิดทักษะทางสังคมอันเป็นพื้นฐานที่จะช่วยปลูกฝังให้เด็กมีความเป็นผู้นำผู้ตามรู้จักสลับเปลี่ยนรอคอยรอบคอบวางแผนเสียสละให้อภัยและปรับตัวเข้ากับผู้อื่นมีน้ำใจต่อกันและกัน

4. ช่วยให้เด็กได้ระบายอารมณ์ลดความตึงเครียดหรือความสับสนทางอารมณ์ซึ่งเกิดขึ้นเนื่องจากสภาพขัดแย้งของสิ่งแวดล้อมในระหว่างที่เด็กเล่นอารมณ์ขุ่นมัวความคับข้องใจอารมณ์โกรธความเสียใจความผิดหวังจะได้รับการระบายเป็นการช่วยปรับอารมณ์ของเด็กให้กลับสู่ภาวะปกติได้

5. ช่วยส่งเสริมสุขภาพร่างกายให้แข็งแรงสมบูรณ์ขึ้นจากการเล่นนี้เด็กจะได้เคลื่อนไหวแขนขาและอวัยวะทุกส่วนในร่างกายทำให้สามารถทำงานประสานสัมพันธ์กันได้ดีขึ้นมีทักษะมีความแคล่วคล่องว่องไวแข็งแรงมากขึ้น

ดลฤดี บุรกลสิกร (2544) ได้กล่าวไว้ว่า เป็นสิ่งที่เด็กอยากจะทำ ต้องการทำเองโดยสมัครใจ และกิจกรรมหรือการกระทำนั้นๆ ทำให้เกิดความสุขสนุกสนานโดยที่เด็กไม่ได้คำนึงถึงผลการกระทำดังกล่าว

สาส์น งามคีรี (2549) ได้สรุปการเล่นหมายถึง กิจกรรมของเด็กที่ก่อให้เกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลินและส่งผลให้เกิดพัฒนาการในตัวผู้เล่นในหลากหลายด้าน ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคมรวมถึงส่งเสริมทักษะความสามารถและการคิดต่างๆ โดยที่เด็กเองไม่ได้รับรู้หรือ คำนึงผลกระทบที่เกิดขึ้นดังกล่าว รวมทั้งเป็นสิ่งที่เด็กทำด้วยความสมัครใจเพื่อเป็นการระบาย พลังงานที่เหลือใช้และชดเชยในสิ่งที่เด็กไม่สมหวังอีกด้วย

สรุปได้ว่าการเล่นเป็นกิจกรรมที่ทำให้เด็กเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินรวมทั้งทำให้เกิด การเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เด็กได้รับโดยการทดลองค้นคว้าสำรวจและลงมือปฏิบัติสามารถทำให้ เด็กปรับตัวและเข้าใจสิ่งแวดล้อมได้และนอกจากนี้ยังเป็นการช่วยส่งเสริมพัฒนาการทั้งทางด้าน ร่างกายอารมณ์จิตใจสังคมและสติปัญญาของเด็กอีกด้วย

ในวัยที่กำลังเจริญเติบโตของมนุษย์และสัตว์จะขาดกิจกรรมการเล่นไปเสียไม่ได้ การเล่นมี ความสำคัญยิ่งต่อการเจริญเติบโต อย่างน้อย ๆ ก็ในด้านของการออกกำลังกาย การฝึกใช้อวัยวะต่าง ๆ ของร่างกาย เป็นต้น ถึงแม้ว่าจะยังไม่มีใครสามารถสรุปความสัมพันธ์ของการเล่นกับการ เจริญเติบโตให้ชัดเจนได้ แต่ก็คงไม่มีใครปฏิเสธว่าการเล่นมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ของคน คือ พัฒนาการทางกาย ทางอารมณ์ ทางสังคม และทางสติปัญญา

การเล่นของเด็ก มีลักษณะเป็นการทดลองใช้ความรู้ที่ตนมีอยู่ต่อสิ่งแวดล้อมทางสังคมหรือ สิ่งแวดล้อมที่เป็นรูปธรรมอื่น ๆ โดยอาศัยความสามารถเฉพาะตัวของเด็กเอง เป็นการทดลอง ปฏิบัติการด้วยตนเองอย่างอิสระและสนุกสนานเพลิดเพลิน การเล่นจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อการเรียนรู้ ของเด็ก

นักการศึกษาหลายคนกล่าวถึงความสำคัญของการเล่นที่มีต่อเด็กเอาไว้ว่า การเล่นของเด็ก เป็นวิธีการแสวงหาสิ่งใหม่ ๆ ในโลกที่ช่วยให้เด็กได้ทดลองสร้างความสัมพันธ์ของตนเองกับ สิ่งแวดล้อม ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้วิธีการปรับตัวให้เข้ากับโลก ได้ฝึกฝนทักษะหรือความชำนาญ ที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตทำให้เด็กค้นพบตัวเองที่ละน้อยและมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง หรือจะ กล่าวได้อย่างสรุปว่า การเล่นของเด็กคือวิธีการศึกษาของเด็กที่ได้รับการจัดระบบโดยธรรมชาติ

การเรียนการสอนในโรงเรียนซัมเมอร์ฮิลล์ของ เอ.เอส.นิลล์ ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียงที่สุด แห่งหนึ่งของโลก เป็นตัวอย่างที่ดีของการนำเอาหลักความสำคัญของการเล่นของเด็กไปใช้ในการให้ การศึกษาเด็กอย่างได้ผลดียิ่งการเล่นของเด็กมีอยู่ 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ การเล่นที่เป็นการแสดงออก ของความฝันเพื่อง ไม่มีข้อกำหนดหรือข้อจำกัดใด ๆ ประเภทหนึ่ง อีกประเภทหนึ่งเป็นกิจกรรมที่มีกฎ กติกาและการแข่งขัน การเล่นอย่างแรกนั้น นักจิตวิทยาได้พยายามศึกษาเพื่อนำมาใช้สำหรับการ บำบัดรักษาโรคจิตประเภทต่าง ๆ โดยอาศัยทฤษฎีของซิกมันด์ ฟรอยด์ ที่ว่า “การเล่นคือกิจกรรม ทดแทนแห่งสัญชาตญาณของคน” และความคิดที่ว่า “ภายใต้สถานการณ์ที่จัดขึ้นสำหรับการบำบัด คนไข้อาจจะแสดงความคิด ความขัดแย้งภายในของตนเองออกมาได้ โดยผ่านกิจกรรมการเล่น”

นอกจากนี้ นักจิตวิทยายังได้ศึกษาและค้นคว้าเกี่ยวกับการละเล่นอีกหลายแห่งหลายมุม เช่น พยายามเปรียบเทียบกิจกรรมการเล่นของคนและสัตว์ เปรียบเทียบความเจริญเติบโตของคนที่มี

โอกาสเล่นตามปรกติ กับคนที่เกือบไม่มีโอกาสเล่นเลย ฯลฯ ผู้ที่มีชื่อเสียงมากในการศึกษาการเล่นของเด็กในเชิงจิตวิทยาผู้หนึ่งคือ ศาสตราจารย์ ยีน เพียเจท์ มหาวิทยาลัยแห่งเจนีวา สวิสเซอร์แลนด์ ท่านผู้นี้เขียนหนังสือเกี่ยวกับจิตวิทยาเด็กเอาไว้มากกว่า 20 เล่ม

ทางฝ่ายสังคมวิทยาก็มองการเล่นไปอีกแง่มุมหนึ่ง ซึ่งฝ่ายนี้สนใจเป็นพิเศษกับการเล่นที่มีกฎกติกาโดยมีความเชื่อว่า โครงสร้างของกฎกติกาในการเล่นทำให้เด็กมีความรู้สึกตอบสนองต่อกฎเกณฑ์ทางวัฒนธรรมโดยทั่ว ๆ ไป ซึ่งเป็นการเตรียมตัวเด็กสำหรับวิถีชีวิตในอนาคตของเด็กเอง การเล่นเป็นกิจกรรมที่แฝงไว้ด้วยสัญลักษณ์ที่แฝงอยู่ในวัฒนธรรม ฉะนั้นถ้าหากศึกษาการเล่นของเด็กในสังคมใดก็เท่ากับได้ศึกษาวัฒนธรรมของสังคมนั้นด้วย โดยนักสังคมวิทยาจะพยายามศึกษาว่าเด็กปฏิบัติตามกฎกติกาในการเล่นอย่างไร และมีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมของสังคมนั้น ๆ อย่างไรที่จริงการศึกษาเรื่องการเล่นของเด็กไม่ใช่เรื่องใหม่หรือเรื่องซับซ้อนแต่อย่างไร ในอดีต ชาวไทยเราก็เคยเฝ้ามองการละเล่นของเด็กอย่างสนใจและค่อนข้างไปทางจิตวิทยา แต่ตีความหมายของพฤติกรรมในการเล่นของเด็กเป็นเชิงทำนายอนาคตเสียเป็นส่วนใหญ่ และได้แสดงการเชื่อที่ว่าการเล่นของเด็กจะบอกอนาคตของเด็กได้นั้นออกมาในวรรณคดีต่างๆ มากมาย เช่นในเรื่องขุนช้างขุนแผนการเล่นของขุนช้าง ขุนแผน และนางพิมบอกเหตุในอนาคตได้อย่างแม่นยำเพียงไรนั้น เห็นจะไม่ต้องนำมากล่าวในที่นี้ ที่น่าสังเกตอยู่อย่างหนึ่งก็คือ คนไทยแต่ก่อนศึกษารวบรวมการเล่นของเด็กทำนองนี้ไว้มากพอที่จะเขียนเป็นตำราได้ในเรื่องเวชสังครชาดก ก็ได้กล่าวถึงพระเวชสังครตอนที่ยังเยาว์ชันษาอยู่นั้น พระองค์ทรงโปรดการเล่นให้ท่านเป็นอันมาก พอเจริญพระชนม์ขึ้นจึงทรงให้ท่านได้เป็นยอดในเชิงสังคมวิทยานั้น มีปรากฏในหนังสือราชาธิราชอยู่หลายตอน โดยเฉพาะตอนพระมหาเทวีเล่นซู้ มีการกล่าวถึงลักษณะการเล่นต่าง ๆ ของเด็กเอาไว้มาก

จิตบุญ (2540) ผู้แต่งพยายามแสดงให้เห็นว่าการเล่นของเด็กสามารถจะบอกเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นแล้วได้ และบางครั้งยังอาจจะเป็นแบบบุพนิมิตของผู้ที่ได้พบเห็นการเล่นของเด็กนั้นด้วยในด้านการรวบรวมการละเล่นของเด็ก ก็มีมานาน ที่น่าสนใจคือ คำฉันท์เยาพจน์ของนายเปโมรากวีในสมัยรัชกาลที่ 5 ในคำฉันท์เยาพจน์นี้ นายเปโมราได้นำเอาการละเล่นตลอดจนบทร้องของเด็กมาแต่งเป็นคำฉันท์ไว้หลายอย่างด้วยกัน และได้แสดงความเชื่อว่าการเล่นของเด็กนั้น เป็นการเล่นตามวิธีการที่เทวดาสอนให้ ซึ่งบอกให้เราทราบว่าคนไทยสมัยก่อน ให้ความสำคัญแก่การเล่นของเด็กเอาไว้มากที่สุดทีเดียว

“บัดนี้จะกลับกล่าวโดยเรื่องราวทรากร มายออกเป็นกลอน อ่างอมรนำเหตุ พอสังเกตเลาความ แต่งไปตามเด็กร้อง ในทำนองสมมุติ คำกล่อมบุตรทุกถ้อย รวมกว่าร้อยบทรา เวสสุกรรมสั่งไว้เด็กจำได้ตั้งนั้น ร้องกันมานาน แต่โบราณบรม...”

จากที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นว่าการละเล่นของเด็กมีความหมายที่กว้างขวาง มีหลายแง่หลายมุมที่น่าศึกษาจนยากที่จะกล่าวอธิบายให้ละเอียดชัดเจนได้โดยหนังสือเพียงเล่มเดียว

2.6.2 ลักษณะองค์ประกอบและประเภทของการเล่น

การเล่นทุกประเภทจะมีลักษณะร่วม ซึ่งถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบของการเล่น แต่ก็ไม่จำเป็นว่าการเล่นจะต้องมีองค์ประกอบครบหมดทุกข้อ (อารียา วงษาพรหม. 2550) การเล่นจะมีองค์ประกอบใดบ้างขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของการเล่นประเภทนั้น โดยทั่วไปแล้วการเล่นประกอบด้วย

1. วัตถุประสงค์ ของการเล่นของเล่น คือการเล่นแล้วได้ประโยชน์ในด้านไหนเช่นส่งเสริมพัฒนางานด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

2. สิ่งแวดล้อมของการเล่น สถานที่ในการเล่นของเด็กปฐมวัยอาจจะเป็นที่โล่ง หรือสถานที่ที่มีรั้วรอบขอบชิด

3. กลุ่มเป้าหมายว่าใครเป็นผู้เล่น จำนวนผู้เล่นในแต่ละครั้งมีจำนวนกี่คน

4. รูปแบบของการเล่น

5. การเขียนกฎการเล่นและวิธีการเล่น จะต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับการเล่นและวิธีการเล่น

6. การเผยแพร่วิธีการเล่น เป็นการเผยแพร่หลักการและวิธีการเล่นให้กับผู้นำปฏิบัติไปใช้

7. จำนวนผู้เล่น เป็นการแจ้งจำนวนผู้เล่นในแต่ละกิจกรรมการเล่น

8. บทบาทของผู้เล่น เป็นการอธิบายบทบาทให้กับผู้ที่มีส่วนร่วมในการเล่น

9. วัตถุประสงค์ของผู้เล่น เป็นการแจ้งให้ผู้ที่ได้ทราบว่าเล่นเพื่ออะไร

10. กฎเกณฑ์ของการเล่น เป็นการสร้างเงื่อนไขให้กับผู้เล่น

11. สิ่งที่เป็นอุปสรรคของการเล่น เป็นข้อจำกัดในการเล่นแต่ละกิจกรรม

12. วัสดุและเครื่องมือที่ใช้ประกอบการเล่น ส่วนประกอบในการเล่นมีวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเล่น

13. การประเมินผลการเล่น เป็นการประเมินการเล่นในแต่ละช่วงของกิจกรรม

14. รูปแบบของการเล่นจะถูกส่งไปยังผู้ออกแบบ

นอกจากนี้ยังมีการแบ่งระดับของการเล่นออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ตั้งวัตถุประสงค์ ของการเล่น

2. ตั้งกฎเกณฑ์ ควบคุมการเล่น

3. เล่นไปตามกฎเกณฑ์ นั้น

2.6.3 สิ่งที่เกี่ยวข้องกับการเล่น

การเล่นนั้นเกี่ยวข้องกับความเร็วเติบโตทางร่างกาย จะช่วยให้เด็กเติบโตอย่างรวดเร็ว และฝึกทักษะการใช้วัยต่าง ๆ นอกจากนั้นยังทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และมีทักษะในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมทั้งยังทำให้เด็กเกิดศีลธรรมในใจอีกด้วย

1. ขั้นตอนในการเล่นของเด็กวัยต่างๆ

เด็กแต่ละวัยจะมีความสามารถและความสนใจต่างกันซึ่งสิ่งเหล่านี้ จะมีผลต่อการละเล่นของเด็ก เราอาจพิจารณาได้ดังนี้ (กรมสุขภาพจิต. 2550)

(1.1) วัยอนุบาล

เด็กในวัยนี้จะชอบเล่นสิ่งที่มีลักษณะเป็นทรงกลม เช่น ลูกบอล และเขาจะไม่สามารถแยกแยะความแตกต่าง เด็ก ๆ ในวัยนี้ควรได้รับการฝึกให้เคลื่อนไหว เพื่อจะได้ใช้อวัยวะให้คล่องแคล่ว การฝึกจำเป็นต้องใช้เพลงและการเต้นรำง่าย ๆ มาประกอบ การฝึกระบายสีและวาดภาพก็ช่วยได้มาก ความจำกัดสำหรับเด็กในวัยนี้ คือ การเคลื่อนไหวอวัยวะทุกส่วนและฝึกใช้ทุกส่วนในขั้นต้น ซึ่งเด็กจะพอใจมากหากให้พวกเขาแสดงท่าทางประกอบเพลงว่ายน้ำ และเกมส์ที่มีการปีนป่าย กระโดดโลดเต้น ในขณะที่เขายังรับรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ยาก และการใช้อวัยวะต่าง ๆ ยังไม่ประสานกัน เช่น มือกับตา เพราะเขายังขาดวุฒิภาวะในด้านนี้ และร่างกายยังไม่พัฒนาเต็มที่ การเล่นที่ต้องใช้มือ ใช้ตา เคลื่อนไหววัสดุสิ่งของจึงเป็นเรื่องที่เด็กในวัยนี้ไม่ชอบ การละเล่นของเด็กวัยนี้มีลักษณะเฉพาะของตัวเอง แต่การละเล่นที่เลียนแบบคนอื่นมาเหมือนกับคนดูทำตามนักแสดง การละเล่นเช่นนั้นจะไม่มีอะไรแปลกใหม่ และไม่มีวัตถุประสงค์ที่สมบูรณ์

(1.2) วัยอนุบาลตอนปลายและวัยเด็กตอนต้น

ช่วงนี้จะเป็นช่วงที่สำคัญที่สุดของวัยเด็ก เป็นช่วงเวลาที่สนุกสนานและท้าทายในการค้นพบทักษะ ในการใช้อวัยวะต่าง ๆ ในหลาย ๆ ทางและเริ่มคุ้นเคยที่จะใช้มันตามที่ใจต้องการในช่วงอนุบาลตอนปลาย เด็กส่วนมากจะไม่เพียงสนใจที่จะสำรวจสิ่งต่าง ๆ ด้วยเครื่องมือที่เขาอยากรู้อยากเห็น แต่เขาจะแสวงหาวิธีใหม่ ๆ ในการเล่นที่เขาเคยเล่นมา เช่น แต่ก่อนเขาอาจจะโยนลูกบอลเล่นอย่างไม่มีจุดหมาย แต่พอถึงช่วงนี้เขาอาจจะทำเครื่องหมายไว้ที่กำแพงแล้วพยายามขว้างหรือตีลูกบอลให้โดนเครื่องหมายนั้นให้มากที่สุด การฝึกฝนจะมีความสำคัญที่สุดในช่วงนี้ เพราะเด็ก ๆ จะเรียนรู้ด้วยความสนใจในทักษะที่เขาต้องการฝึก โดยมากเป็นการเคลื่อนไหวร่างกาย ในช่วงนี้เด็กส่วนมากสามารถจะสร้างการเล่นขึ้นมาเล่นเองได้ จะเป็นการเล่นที่ไม่มีการแข่งขันมากนัก จะมีกฎและมักเล่นกลางแจ้ง ทั้งนี้ก็เพื่อทดสอบความสามารถของตัวเองตามธรรมชาติ การละเล่นในตอนนี้เขาจะแข่งขันกับตัวเองเป็นจุดสำคัญอย่างมีวัตถุประสงค์ และอาจจะมีการให้คะแนนอย่างง่าย ๆ การพัฒนาบุคลิกภาพก็มีส่วนเกี่ยวกับการเล่นด้วย เด็กจะเริ่มสนใจเด็กคนอื่นโดยเฉพาะเด็กที่โตกว่าเด็กอนุบาลตอนปลาย มีความปรารถนาอย่างยิ่งที่จะเล่นกับเด็กที่มีประสบการณ์การเล่นมาก ดูอย่างผิวเผินก็เหมือนกับว่าเด็กเริ่มยอมรับการเล่นที่มีกฎเกณฑ์มาก ๆ แต่แท้จริงแล้วเขาจะรู้สึกแต่เพียงว่าเป็นสิ่งที่เขาต้องทำในการเล่นเท่านั้นและเขาจะไม่ค่อยสนุกกับการเชื่อมความรู้สึกระหว่างการทำตามกฎและความคิดที่จะเอาชนะผู้อื่นตามเงื่อนไขที่แน่นอน เด็กในวัยนี้ยังไม่สามารถแสดงความรู้สึกของตนโดยใช้ถ้อยคำได้ การแสดงความรู้สึกของเขาจะสะท้อนมาจากสาเหตุและผลที่เขาเล่นกัน

(2.3) วัยเด็กตอนกลาง (Middle Junior)

การพัฒนาของเด็กในวัยนี้เริ่มจะสมบูรณ์ และเริ่มมีความคิดที่จะเอาชนะคนอื่นโดยทำในสิ่งที่คนอื่นทำและหาทางชนะด้วยกฎที่แน่นอน เขาจะเล่นด้วยความเคารพกฎเกณฑ์มากขึ้นกว่า

วันที่ผ่านมา แต่แม้ว่าจะมีการวางกฎไว้อย่างแน่นอน ก็มักจะมีการเปลี่ยนกฎเสมอตามความเหมาะสมของการเล่น เพราะว่าเด็กในวัยนี้ยังมีความคิดเกี่ยวกับการเล่นของเขาในลักษณะเฉพาะตัวอยู่ซึ่งแต่ละคนก็จะต่างกันไป อันที่จริงช่วงนี้เป็นช่วงที่เด็กสนใจกับการสร้างกฎและรักษากฎมากเพียงแต่ยังเข้าใจไม่สมบูรณ์นักเพราะการเล่นที่เด็กๆ คิดขึ้นจะยังเลียนแบบคนอื่นอยู่และกฎที่เขาตั้งขึ้นก็ยังไม่แน่นอนตายตัว อาจเปลี่ยนแปลงได้เสมอ และเด็กๆ มักจะละเมิดกฎขณะที่เล่นเสมอโดยที่เขาไม่รู้ตัว โดยเฉพาะเวลาที่เขาแข่งขันกันเพื่อเอาชนะ

(2.4) วัยเด็กตอนปลาย (Upper Junior)

เมื่อเด็ก ๆ พัฒนาขึ้นถึงวัยนี้เขาจะเริ่มแสดงให้เห็นความสามารถในการทำสิ่งที่ถูกต้อง รวมถึงวิธีการเล่นที่ถูกต้องด้วย เขาต้องการรู้วิธีเล่นที่แน่นอนทุกจังหวะทุกขั้นตอน และเขาชอบเลียนแบบคนที่เล่นเก่ง ทั้งจะสนใจกีฬาเป็นพิเศษโดยเฉพาะกีฬาที่เล่นเป็นคณะ การแพ้และชนะเป็นเรื่องสำคัญมากขึ้น แต่ในการแพ้ชนะนี้เขาจะสนใจ การแพ้ชนะของคณะมากกว่าของตัวเอง เขาจะฝึกฝนทักษะต่างๆ ตามที่จะเป็นประโยชน์ต่อการเล่นกีฬาแบบที่เขาสนใจและชอบทดลองสิ่งต่าง ๆ ตามแนวทางที่กำหนด รวมทั้งชอบแก้ปัญหาซึ่งเกี่ยวข้องกับกฎเกณฑ์ที่พัฒนาแล้วและวิธีที่เริ่มรู้จัก ดึงดูดความสนใจจากคนอื่น

การเล่นของเด็กวัยต่างกันจึงอาจจะมีวิธีการต่างกันหรือมีวัตถุประสงค์ หรือความเข้มงวดในเรื่องกฎเกณฑ์ต่างกันด้วย

2.6.4 ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของการเล่น

การเล่นของเด็กจากหลักฐานที่ปรากฏมีมาตั้งแต่สมัยอียิปต์โบราณ แต่หลักฐานนั้นเป็นท่าทางและวิธีการเล่นที่สืบทอดกันมา ไม่มีการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร การเล่นที่มีการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรเริ่มในสมัยกรีก ในหนังสือมหากาพย์อีเลียด (Illiad) ของโฮเมอร์ (Homer) และงานทางจิตรกรรมที่ค้นพบการเล่นที่โฮเมอร์ได้กล่าวถึงไว้มี การแข่งม้า การชกมวย การเล่นมวยปล้ำ การวิ่งแข่ง การขว้างจักร การพุ่งแหลน การยิงธนูและอื่น ๆ ซึ่งจะมีการจัดเทศกาลการแข่งขันกันโดยกำหนดเวลาไว้อย่างแน่นอนและสม่ำเสมอ และมีกีฬาโอลิมปิกเกิดขึ้นในสมัยนี้ด้วย เมื่อเกิดการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกขึ้นในระยะแรก ผู้เข้าแข่งขันจะฝึกฝนการเล่นต่าง ๆ ด้วยตนเองจนถึงศตวรรษที่ 7 ก่อนคริสตกาล จึงมีการฝึกฝนอย่างจริงจัง ตามกฎเกณฑ์ที่ได้วางไว้อย่างแน่นอน การเล่นเหล่านี้ยังมีการบรรจุไว้ในหลักสูตรการศึกษาของเด็กชาวกรีกด้วยในกรุงสปาร์ต้า (Spartar) หลักสูตรภาคบังคับจะต้องมีการเล่นอยู่ด้วยและเด็กๆ จะได้รับการฝึกฝนใกล้ชิดเป็นพิเศษ ทั้งนี้เพราะชาวกรีกโบราณถือว่าความสมบูรณ์ของร่างกายเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะมีชีวิตอยู่รอด การเล่นของกรีกที่พบในช่วงนี้จึงมีลักษณะเน้นหนักในทางออกกำลังกายเป็นส่วนใหญ่

อย่างไรก็ตามการเล่นที่เด็กปัจจุบันนิยมเล่นกันไม่จำเป็นต้องเป็นการเล่นที่เด็กในสมัยโบราณนิยมเล่น หรือว่าจะต้องเป็นเกมส์ที่เก่าแก่ที่สุด การเล่นที่จะเป็นที่นิยมนั้นต้องขึ้นกับวิธีการเล่นและช่วงเวลา โดยจะต้องมีการพัฒนาตลอดเวลาเช่นการเล่นฟุตบอล “ ปรากฏหลักฐานในยุโรปสมัย

กลาง มีการแข่งขันกีฬาที่คล้ายกับฟุตบอลในปัจจุบัน โดยใช้กระเพาะหมูเป่าลมหรือยัดไส้แล้วแบ่งข้างแข่งกัน โดยไม่มีกติกาใดๆ ทั้งสิ้น มีจุดมุ่งหมายเพียงการนำลูกกระเพาะหมูนี้ไปถึงเขตแดนฝ่ายตรงข้ามให้ได้ การเล่นจึงเป็นไปอย่างรุนแรงมาก จนมีการห้ามเล่นในปี ค.ศ. 1314 แต่ก็ยังมีการแข่งขันอีก แต่ลดความรุนแรงลงไปมาก จนถึงศตวรรษที่ 19 กีฬานี้ได้รับความนิยมมากที่สุดในอังกฤษ แต่ยังไม่มีการกำหนดวิธีการเล่น และกติกา ใครเล่นก็ตั้งกติกาตัวเอง กีฬาเตะลูกหนังในแต่ละท้องถิ่นจึงไม่เหมือนกัน ตามเมืองต่าง ๆ จะมีสโมสรกีฬาชนิดนี้ของตัวเอง จนปี 1863 สโมสรฟุตบอลได้รวมตัวกันก่อตั้งสมาคมฟุตบอลแห่งอังกฤษขึ้น และร่างกติกาการแข่งขันฟุตบอลร่วมกันเรียกว่า "กฎเคมบริดจ์" จากนั้นกีฬาชนิดนี้ก็แพร่หลายไปทั่วโลก

ในยุคกลางยังมีการเล่นที่ น่าสนใจอีกอย่างหนึ่ง คือ การไล่จับ ซึ่งจะต้องมีผู้เล่น 2 กลุ่มซึ่งการเล่นนี้ยังเป็นที่ยอมรับของเด็กจนทุกวันนี้ การเล่นนี้ยังถูกประยุกต์เป็นการเล่น ซึ่งจริง ซึ่งผู้เล่นจะต้องบุกเข้าไปในเขตแดนของอีกฝ่ายหนึ่ง และตั้งใจวิ่งไปร่วมจับธงหรือสิ่งของของตัวเองถืออยู่ การเล่นของเด็ก ๆ มักจะเปลี่ยนแปลงไปตามสถานที่และสภาพสังคม ประเทศส่วนมากมักมีการเล่น Bearvating และ Cockfighting ซึ่งเป็นการเล่นของผู้ใหญ่ เด็กก็จะทำตามอย่างบ้างโดยขว้างไก่ หรือผูกของที่หางแมว บางทีอาจจะผูกค้ายี่ขานกหรือแมลงแล้วพยายามให้มันบิน ให้ลอยต่อสู้อันและเลือกตัวที่แข็งแรงที่สุด สภาพแวดล้อมไม่ค่อยมีผลต่อการเล่นของเด็กมากนัก แม้ว่าจะทำให้เด็กเล่นบนถนนไม่ได้ สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป ในลักษณะที่ต้องปรับตัว เพื่อที่จะหาทางเล่นสนุกในรูปแบบอื่น เด็ก ๆ จึงมักจะเล่นว่ายน้ำ กีฬากลางแจ้งซึ่งมีสถานที่เล่นที่แน่นอน และปลอดภัย ประเทศทางแถบสแกนดิเนเวียสร้างป่าและสถานที่ที่ต้นเต้าน้ำไปผจญภัยให้เด็ก ๆ เล่น

ส่วนในประเทศแถบยุโรปและอเมริกาจะสร้างสถานที่ซึ่งเด็ก ๆ ที่ เป็นสมาชิกจะไปก่อไฟสร้างกระท่อม และทำกิจกรรมอื่นๆ ที่นั่นเด็ก ๆ จะต้องมีผู้นำเมื่อ 4 ศตวรรษมาแล้ว เด็กในยุคนี้ จะสนุกอยู่กับการเล่นใหม่ ๆ ห่วง(hoop) ซึ่งเป็นที่ยอมรับมาตั้งแต่สมัยโรมันและกรีกโบราณก็มีเล่นในช่วงนี้ว่าวเป็นการเล่นที่เพิ่งรู้จักในยุโรปและเผยแพร่ออกไป จนกระทั่งศตวรรษที่ 17 จึงแพร่หลาย การกระโดดเชือกก็เป็นที่ยอมรับในช่วงนี้ ต่อมาเมื่อกันนิยมเล่นกลางแจ้งมากขึ้น จากการเล่นลูกกลมที่ทำจากกระเพาะสัตว์มาทำให้พองและแข็ง เล่นกันมาแต่โบราณ เมื่ออินเดียผลิตลูกบอลยางอินเดีย ตลาดบอลในปี 1920 ก็เจริญรวดเร็วเกิดลูกบอลยาง และเกิดการละเล่นที่ใช้ลูกบอลขึ้นมากมาย การเล่นสมัยโบราณที่มีหลักฐานปรากฏบนแจกันอายุ 400 ก่อนคริสต์ศักราชและบนกำแพงที่วาดภาพพระบายสีจากปอมเปอีที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เมืองเนเปิล และโพลุส ได้อธิบายถึงภาพนี้ว่าแสดงถึงการเล่นที่เป็นการต่อสู้อันหว่าง 2 ฝ่าย แต่ละฝ่ายจะทราบว่าเป็นผู้เล่นก่อนโดยการใช้เหรียญแผ่นกลมหรือหอยหรือใช้คำพูดบางคำเพื่อตัดสิน ผู้ที่ริเริ่มการทำเช่นนี้ คือ เฟลโต การเล่นแบบนี้เริ่มในอิตาลี และต่อมาก็เป็นที่ยอมรับในยุโรป เมื่อได้ว่าใครเล่นก่อนแล้ว ผู้เล่นก่อนจะตีผู้เล่นที่หลังทางด้านหลัง จนกว่าฝ่ายที่ถูกตีจะตอบได้ว่าใครตีเขา การเล่นแบบนี้ในอังกฤษเรียกว่า Hot Cockles และในฝรั่งเศสเรียกว่า La Main Chaudre การเล่นของเด็กบางประเภทมีการร้องเพลงประกอบ เช่น Looby-Loo และ Oat and Beans and Barley grew

การเล่นบางประเภทผู้ใหญ่ให้การสนับสนุนตั้งแต่ยังเป็นทารก แม่และพยาบาลจะสื่อสารกับเด็กด้วยเข่า และการเคลื่อนไหวใบหน้า นิ้วมือ หรือนิ้วเท้า เช่น Bo-peep, Handy Pandly และหมูน้อยไปตลาด เมื่อเด็กเข้าโรงเรียนจะมีการเล่นในโรงเรียนให้เล่นด้วยกัน เช่น เบสบอล การต่อยมวย ฟุตบอล เทนนิส และกีฬาอีกหลายประเภท โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เด็กๆ มีร่างกายที่แข็งแรง มีศีลธรรม มีน้ำใจนักกีฬาและทำให้เด็กเป็นผู้นำ การเล่นเหล่านี้เป็นไปตามค่านิยมของผู้ใหญ่ เป็นที่น่าสังเกตว่าการเล่นแบบนี้จะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และบรรจุลงในหลักสูตรการศึกษา และค่อย ๆ มีอิทธิพลต่อชีวิตของเด็ก ส่วนการเล่นที่เป็นการเล่นดั้งเดิมตามท้องถิ่นต่าง ๆ จะมีให้เล่นในการฝึกฝนลูกเสือ และเนตรนารี บางครั้งมีการสอบการร้องเพลงท้องถิ่น (Folksong) ด้วยมีผู้รวบรวมการเล่นของเด็กๆ ไว้ เช่น Willian Clarke เขียน Boys' Own Book ในปี 1828 ในศตวรรษที่ 19 โดยรวบรวมเฉพาะการเล่นของเด็กชาย และพิมพ์ชื่อซ้ำถึง 20 ครั้ง ในอังกฤษและสหรัฐอเมริกา ระหว่างช่วง 20 ปีต่อมา และยังมีพิมพ์ซ้ำอยู่เรื่อย สำหรับเด็กหญิงมีผู้รวบรวมการเล่นไว้เรียกว่า The Girls' Own Book 1832 เขียนโดยนักเขียนสหรัฐอเมริกา ไม่มีหลักฐานยืนยันได้ว่างานเขียนเหล่านี้มีอิทธิพลมากหรือน้อยต่อการเล่นของเด็ก เพราะงานเหล่านี้ถูกพิมพ์ซ้ำและอ่านครั้งแล้วครั้งเล่า รวมถึงการถ่ายทอดด้วยปากเปล่า ทั้งยังเผยแพร่ไปได้ไกลด้วยการแลกเปลี่ยนการเล่นระหว่างเด็ก ซึ่งมักจะหมายถึงการเล่นที่เป็นไปตามธรรมชาติและการเล่นดั้งเดิม ซึ่งถ่ายทอดด้วยปาก การเล่นแบบนี้เด็ก ๆ อายุ 5-11 ปี จะชอบมากและสนุกที่สุด นักคติชนวิทยาสนใจการเล่นแบบนี้ และเห็นว่าการแบบนี้มีคุณค่ามากในการทำความเข้าใจกับธรรมชาติของเด็ก ๆ

การเล่นประเภทนี้มักเล่นในตอนกลางวันโรงเรียน และเล่นตอนเย็นที่แถวบ้านการเล่นประเภทนี้ไม่ต้องมีการเตรียมตัว อาจมีอุปกรณ์ประกอบการเล่นเล็กน้อยหรือไม่เลย ไม่ต้องเตรียมสถานที่เล่นเป็นพิเศษ ไม่จำกัดจำนวนผู้เล่น มีความยืดหยุ่นในการเล่นและไม่จำกัดเวลาที่เล่น การเล่นที่รู้จักกันดี คือ การเล่นต่อหาง การเล่นซ่อนหา การเล่นลูกหิน

สำหรับการเล่นของไทย พระยาอนุমানราชชน ได้กล่าวไว้ในหนังสือพื้นความหลังว่ามีมาตั้งแต่สมัยดึกดำบรรพ์ก่อนประวัติศาสตร์ เมื่อมนุษย์เพิ่งรู้จักเอาดินมาปั้นเป็นภาชนะในครั้งแรกแล้ว จึงเจริญคลี่คลายมาเป็นลำดับ เด็กที่เห็นผู้ใหญ่ทำก็เลียนแบบมาปั้นเล่นบ้าง เช่น การเล่นแตกโพละ คือ เอาดินมาปั้นเป็นรูปกระทงเล็ก ๆ แต่ให้ส่วนที่เป็นก้นมีลักษณะบางที่สุดเท่าที่จะบางได้เพื่อให้แตกเป็นรูปโหว่เพื่อชดใช้เนื้อดินที่โหว่ไป การเล่นของเด็กไทยในสมัยก่อนมีอะไรบ้างนั้น พอจะศึกษาได้จากวรรณคดีของไทยเพราะวรรณคดีมักจะสะท้อนสภาพชีวิตของคนในยุคนั้นออกมา โดยที่ไม่ได้ตั้งใจ หากจะพิจารณาให้เท่าแก่ที่สุดตามที่มีหลักฐานปรากฏเป็นภาษาไทยครั้งแรก คือ จากศิลาจารึก ซึ่งได้กล่าวถึงการเล่นของคนในสมัยนั้นตอนหนึ่งว่า "ใครจักมักเล่น เล่น ใครจักมักหัว หัว ใครจักมักเลื่อนเลื่อน" โดยที่ไม่ได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการเล่นไว้ ในตำรับท้าวศรีจุฬาลักษณ์ซึ่งเป็นหนังสือในสมัยเดียวกัน ได้กล่าวถึงการเล่นของคนสมัยนี้ว่า"เดือนยี่ถึงการพระราชพิธีบุษยามภิเษก เถลิงพระโคกินเลี้ยงเป็นนักชดถุกซ์ หมู่นางไม้ก็ได้ดูชูดชก้ววหวังว พังสำเนียงวาวร้อยเสนาะลั่นฟ้าไปทั้งทิวาราตรี" (เทพพิฑู ออกญา. 2550 : 1)

2.7 แนวคิดเกี่ยวกับสื่อและของเล่น

2.7.1 ความหมายของสื่อ

สื่อ หมายถึง ตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้หรือเป็นตัวกลางในการนำความต้องการจากผู้ส่งไปยังผู้รับเพื่อให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

เจนจิรา สุตาจันทร์ (2555) ความหมายสื่อการสอน หมายถึง สิ่งใดก็ตามที่เป็นตัวกลางนำความรู้จากครูผู้เรียน และทำให้เกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมาย

ความหมายของของเล่น

ลัดดาวัลย์ กัณหสุวรรณ (2547) ได้กล่าวว่าของเล่น หมายถึง วัตถุใด ๆ ที่สร้างความสนุกสนานเพลิดเพลินให้แก่ผู้เล่น

รุ่งนภา สุขมล (2548) ของเล่น คือ สิ่งของ วัสดุอุปกรณ์ หรือสิ่งใดก็ตามที่เด็กนำมาเล่น หรือผู้ใหญ่สรรหามาให้เด็กเล่น เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความสนุกสนาน

ฉวีวรรณ จึงเจริญ (2554) ให้ความหมายของคำว่า ของเล่น ว่าหมายถึง สิ่งของหรือวัสดุอุปกรณ์ที่นำมาให้เด็กเล่น บางทีก็เรียกว่า เครื่องเล่น อาจรวมถึงอุปกรณ์ดนตรี อุปกรณ์พลานามัย และอื่น ๆ ซึ่งของเล่น จะเป็นสื่อให้รู้จัก ได้ใช้ ได้จัดกระทำ หรือประดิษฐ์สร้างสรรค์ตามจินตนาการของเด็ก

ณัฐหทัย วาระทรัพย์ (2554) อธิบายความหมายของคำว่า ของเล่น หมายถึง วัตถุใด ๆ ที่นำมาให้เด็กเล่น แล้วสร้างความสนุกสนานเพลิดเพลินให้กับผู้เล่น เป็นสื่อนำเด็กไปสู่กระบวนการเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของเด็ก

สื่อและของเล่น จัดเป็นปัจจัยที่สำคัญปัจจัยหนึ่ง สภาพแวดล้อมหนึ่ง ที่มีผลต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก สื่อและของเล่นแต่ละประเภท มีส่วนในการพัฒนาเด็กแตกต่างกันไป การเลือกใช้และผลิต จึงเป็นสิ่งสำคัญที่พ่อแม่ ผู้ปกครอง รวมทั้งครู จะมีบทบาทในการพิจารณาให้เหมาะสมกับพัฒนาการตามวัยของเด็ก และตรงตามวัตถุประสงค์ โดยเฉพาะการนำสื่อและของเล่นมาใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนั้น การผลิตสื่อและของเล่น สำหรับเด็กปฐมวัย จึงควรคำนึงถึงหลักการผลิต การเลือกใช้ที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อให้สามารถส่งเสริมพัฒนาการเด็กด้านต่างๆ ได้อย่างครบถ้วน (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. 2554)

สรุปได้ว่า ของเล่นเป็นสื่อที่เด็กใช้ประกอบในการแสดงออกทางพฤติกรรมที่บางครั้งสามารถอธิบายความคิด ความคับข้องใจของเด็ก ทำให้ผู้ใหญ่หรือผู้เกี่ยวข้องทั้งหลายเข้าใจ และจัดการศึกษาเพื่อนำไปสู่กระบวนการเรียนรู้ให้กับเด็ก

2.7.2 หลักการเลือกสื่อและของเล่น

แนวทางในการเลือกสื่อและของเล่นโดยทั่วไป (โฌมยง โปธิชัย. 2558) ควรมีหลักเกณฑ์การเลือกเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อเด็กหรือผู้เรียนดังนี้

1. การเลือกสื่อควรพิจารณาให้มีความสัมพันธ์กับเรื่องที่ต้องการให้เด็ก ๆ ได้เรียนรู้เพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ และสอดคล้องกับเนื้อหาอย่างครบถ้วน
2. การนำสื่อไปใช้ในกิจกรรมหรือประสบการณ์ให้เด็ก ต้องคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นตั้งนั้นก่อนนำสื่อไปใช้ให้เกิดประสิทธิผล ควรมีการทดลองใช้และติดตามผลการใช้สื่อ นั้น ๆ ก่อน
3. สื่อควรสร้างเสริมความคิดและให้แนวทางในการแก้ปัญหาได้หลาย ๆ ด้าน
4. กรณีผลิตสื่อขึ้นใช้เอง ควรพิจารณาเทคนิคการผลิตสื่อ นั้น ๆ ว่า ดี หรือมีความเหมาะสมในการใช้งานมากน้อยแค่ไหน เช่น สี ขนาด สัดส่วน ที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง
5. สื่อต้องเหมาะสมกับวัย เพศ ระดับความรู้ ประสบการณ์เดิมของผู้รับ
6. การสร้างสื่อรวมทั้งการใช้สื่อ ควรยึดหลักการตอบสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ อันได้แก่ ความต้องการทางกาย ความต้องการความปลอดภัย ความต้องการการยอมรับของกลุ่ม ความต้องการที่ได้รับการยกย่องนับถือ ความต้องการความสำเร็จในชีวิต
7. ควรเลือกใช้สื่อชนิดที่เข้าถึงและเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงภาษาที่สามารถสื่อสารให้เข้าใจได้ง่าย น่าสนใจ และใช้สื่ออย่างคุ้มค่า
8. สื่อ นั้น ๆ ผู้รับควรรับรู้โดยผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้าให้มากที่สุด
9. สื่อที่ใช้ควรเป็นสถานการณ์ในปัจจุบัน ทันทต่อเหตุการณ์และความก้าวหน้า รวดเร็วตรงตามเป้าหมาย
10. ควรนำศิลปวัฒนธรรม ประเพณี กิจกรรม บุคลากร องค์กร หรือทรัพยากรต่าง ๆ ในท้องถิ่นมาใช้เป็นสื่อให้มากที่สุด

2.7.3 ของเล่นสำหรับเด็กปฐมวัย

การเล่นของเล่น เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเด็กที่ขาดมิได้ อาจกล่าวได้ว่า การเล่นเป็นการทำงานของเด็ก โดยธรรมชาติแล้ว เด็กจะชอบเล่นเนื่องจาก ทำให้เด็กได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน ได้ผ่อนคลายความเครียด ประการสำคัญ เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากการเล่น ดังนั้นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนาส่งเสริมพัฒนาการได้สูงสุด จะเป็นอะไรไปไม่ได้นอกจากของเล่น

นอกจากนี้ Almon (อ้างใน วณิช สุธารัตน์. 2547 : 297) กล่าวว่า ของเล่นต่าง ๆ ที่มีลักษณะง่ายเพียงใดย่อมเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดพลังสร้างสรรค์มากขึ้นเพียงนั้น เช่น ลังไม้ที่ใส่ล้อ เพราะเด็กจะต้องคิดหาวิธีการควบคุมบังคับทิศทาง ในขณะที่รถยนต์ของเล่นสำเร็จรูปนั้นเด็กสามารถบังคับควบคุมได้โดยไม่ต้องใช้หัวคิดเลย ของเล่นที่มีคุณค่าซึ่งได้แก่ เศษผ้าชนิดต่าง ๆ ท่อนไม้ ช้อนไม้ ก้อนหิน รวมทั้งเปลือกหอยหลาย ๆ ชนิด เด็กสามารถสร้างสรรค์โลกของพวกเขาขึ้นจากสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ในประเทศสหรัฐอเมริกาสิ่งที่ปรากฏให้เห็นทั่วไปก็คือ เด็กที่มีอายุสามขวบถึงสามขวบครึ่ง จะมีความสามารถในการเล่นเชิงจินตนาการอย่างสูงยิ่ง การเล่นเชิงจินตนาการ ก็คือการเอาสิ่งที่ยากที่สุด

มาดัดแปลงทำเป็นสิ่งอื่น เช่น เอาท่อนไม้มาประกอบเข้าเป็นเรือ ติดเศษผ้าเข้าที่เสาใบทำเป็นธง และ
ทุก ๆ วัน เด็ก ๆ สามารถเล่นเรือไปรอบโลกด้วยความสนุกสนาน

1. ประโยชน์ของของเล่น

การจัดการของเล่นให้แก่เด็ก ควรเหมาะสมกับวัยและพัฒนาการ รวมทั้งให้โอกาสเด็กได้เล่น
ซึ่งเด็กจะได้รับประโยชน์ดังนี้

1.1 ของเล่นช่วยให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสด้านต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่และส่งเสริม
พัฒนาการทุกด้าน

1.2 ของเล่นช่วยกระตุ้นความสนใจ ความอยากรู้อยากเห็นของเด็ก

1.3 ของเล่นช่วยตอบสนองความต้องการของเด็กในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

1.4 ของเล่นให้โอกาสเด็กได้แสดงความรู้สึกนึกคิดของตนเองอย่างอิสระในการเล่น

1.5 ของเล่นช่วยสร้างเสริมบุคลิกลักษณะพื้นฐานที่ดีให้แก่เด็ก และยังช่วยพัฒนาเด็กใน
การเรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้

อย่างไรก็ดี ของเล่นสามารถจำแนกประเภทตามคุณประโยชน์ด้านการพัฒนาเด็กด้านต่าง ๆ
ดังนี้

(1) ของเล่นที่ส่งเสริมพัฒนาการทางกายของเด็กปฐมวัย ของเล่นที่ส่งเสริม
พัฒนาการด้านนี้ ก่อให้เกิดการพัฒนาทางการใช้ประสาทสัมผัส อันได้แก่ ตา หู จมูกดมกลิ่น ลิ้นชิม
รส และกายสัมผัส ของเล่นประเภทนี้จะให้คุณประโยชน์แก่เด็กในรูปแบบที่แตกต่างกันไป เช่น เครื่อง
แขวนต่าง ๆ ให้ประโยชน์ด้านการกลอกสายตา ทำให้ประสาทตาอ่อนไว พุดบอลผ้าที่ใช้ผ้าชนิดหรือสี
ต่างๆ ช่วยพัฒนาการเรียนรู้เรื่องผิวสัมผัส การขยำ ขว้าง ปา ของเล่นตักตวง เล่นน้ำเล่นทราย จะช่วย
พัฒนากล้ามเนื้อนิ้วมือ เป็นต้น

(2) ของเล่นที่ส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย เป็นของเล่นที่เล่น
แล้ว ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการด้านอารมณ์ ช่วยให้จิตใจแจ่มใส เบิกบาน หากเป็นของเล่นที่เด็กเล่น
คนเดียว มักมีเสียงและสามารถเคลื่อนไหวได้ ซึ่งเด็กจะสนใจและสามารถเล่นได้นานๆ ยกตัวอย่างเช่น
กล่องดนตรี เครื่องเคาะหรือเขย่าต่างๆ ตุ๊กตาคอนหรือสัตว์ หุ่นต่างๆ เป็นต้น

(3) ของเล่นที่ส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย พบว่า เป็นของเล่นที่
เด็กเล่นตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป การเล่นร่วมกัน เด็กๆจะเรียนรู้และเข้าใจความคิดและความรู้สึกของผู้อื่น
การเรียนรู้การอยู่ร่วมกัน การเอื้อเฟื้อช่วยเหลือ การแบ่งปัน เป็นสิ่งที่ผู้ใหญ่ควรสนับสนุนและจัด
ประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมให้แก่เด็ก ทั้งยังช่วยลดพฤติกรรมก้าวร้าวของตนเองเป็นศูนย์กลาง
ของเด็กได้อีกด้วย ของเล่นที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านนี้ ได้แก่ บันไดงูและลูกเต๋า เล่นขายของ เต้าขนม
ครก เข็อกชนิดยาว (ที่เด็ก ๆ สามารถเล่นแกว่งเข็อกได้หลายคน) บัตรไฟ เป็นต้น

(4) ของเล่นที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา เป็นของเล่นที่ช่วยส่งเสริม
พัฒนาการด้านภาษา ด้านวิทยาศาสตร์ ด้านคณิตศาสตร์ ด้านสังคมศาสตร์ และอื่น ๆ ของเล่นที่

ส่งเสริมด้านนี้ เด็ก ๆ จะสนุกสนานกับวิธีเล่นในรูปแบบต่าง ๆ อาจมีการแข่งขันกันเล่น ฝึกความจำ การสังเกต รวมทั้งพัฒนาด้านภาษา

2.7.4 ลักษณะของเล่นที่ดี

1. ต้องเหมาะสมกับวัยและความสามารถของเด็ก
2. มีความปลอดภัย แข็งแรง ทนทาน ปราศจากพิษ ทำความสะอาดได้ง่าย
3. ดึงดูดความสนใจของเด็กและเป็นของเล่นที่เด็ก ๆ ทั่วไปนิยมเล่น
4. ไม่จำเป็นต้องมีราคาแพง อาจใช้วัสดุเหลือใช้ หรือวัสดุในท้องถิ่น
5. ช่วยพัฒนาประสาทสัมผัสและการรับรู้ของผู้เล่นได้เหมาะสมตามวัย
6. กระตุ้นให้เด็กเกิดจินตนาการและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
7. ของเล่นที่ดีควรพัฒนาทักษะการเคลื่อนไหวในส่วนต่างๆ ของร่างกาย ตั้งแต่ระดับหยาบจนถึงการเคลื่อนไหวที่ละเอียดเพิ่มขึ้นตามวัย เช่น ต่อบล็อก ลากจูงหรือเข็นรถ ขี่จักรยาน เล่นกีฬา เล่นเครื่องดนตรี เป็นต้น

ของเล่นจึงเป็นสิ่งสำคัญ และเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเด็ก ที่ผู้ใหญ่ ผู้ปกครอง พ่อแม่ ครู และผู้เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย ต้องจัดหาของเล่นที่ดี มีคุณภาพ เหมาะสมตามวัย เพื่อส่งเสริมให้เด็กเจริญเติบโตอย่างมีประสิทธิภาพ

2.8 แนวคิดทฤษฎีพัฒนาการเด็กปฐมวัย

2.8.1 ความหมายของพัฒนาการ

นิตยา คชภักดี (2553 : 1) ได้ให้ความหมายของ “พัฒนาการ” ไว้ว่า พัฒนาการ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงด้านการทำหน้าที่ (Function) และวุฒิภาวะ (Maturation) ของอวัยวะระบบต่าง ๆ รวมทั้งตัวบุคคล ทำให้สามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพทำสิ่งที่ยาก สลับซับซ้อนมากขึ้น ตลอดจนการเพิ่มทักษะใหม่ ๆ และความสามารถในการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมหรือภาวะใหม่ในบริบทของครอบครัวและสังคม

ฉวีวรรณ กินาวงศ์ (คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2555 : 8) ได้กล่าวถึงความหมายของคำว่า “พัฒนาการ” ในเชิงจิตวิทยาไว้ว่า พัฒนาการ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงลักษณะของบุคคลทั้งในโครงสร้าง (Structures) และแบบแผน (Patterns) ของร่างกายและพฤติกรรมที่แสดงออก ซึ่งจะดำเนินการเป็นขั้น ๆ ไปตั้งแต่แรกเกิดจนเป็นผู้ใหญ่ และเป็นแบบฉบับที่สอดคล้องกันทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ พัฒนาการทางร่างกาย (Physical development) พัฒนาการทางสติปัญญา (Intelligence development) พัฒนาการทางอารมณ์ (Emotion development) และ พัฒนาการทางสังคมและการปรับตัว (Social development)

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า พัฒนาการ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงลักษณะของบุคคล ทั้งในด้านโครงสร้างหน้าที่ของร่างกายและพฤติกรรม ซึ่งจะดำเนินไปเป็นขั้น ๆ ตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งเป็นผู้ใหญ่ โดยจะเพิ่มทักษะความสามารถที่ซับซ้อนมากขึ้นและเป็นแบบฉบับที่สอดคล้องกัน สำหรับทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการนั้น มีนักจิตวิทยาพัฒนาการได้กำหนดไว้ขอแนะนำเสนอ ดังนี้

2.8.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจท์

เพียเจท์ (Piaget) นักจิตวิทยาชาวสวิส มีชีวิตอยู่ในช่วง ค.ศ.1896-1980 หรือพ.ศ. 2439-2523 ผู้สร้างทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา เพียเจท์ เชื่อว่าคนเราทุกคนตั้งแต่เกิดมา มีความพร้อมที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม และโดยธรรมชาติแล้วมนุษย์เป็นผู้พร้อมที่จะมีกิจกรรมหรือเริ่มกระทำก่อน นอกจากนี้เพียเจท์ถือว่ามนุษย์เรามีแนวโน้มพื้นฐานที่ติดตัวมาแต่กำเนิด 2 ชนิดคือ การจัดและรวบรวม (Organization) และการปรับตัว (Adaptation)

การจัดและรวบรวม (Organization) หมายถึง การจัดและรวบรวมกระบวนการต่าง ๆ ภายใน เข้าเป็นระบบอย่างต่อเนื่องกัน เป็นระเบียบ และมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา トラบที่มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม การปรับตัว (Adaptation) หมายถึง การปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมเพื่ออยู่ในสภาพ สมดุล การปรับตัวประกอบด้วยกระบวนการ 2 อย่างคือ

1. การซึมซับหรือดูดซึมประสบการณ์ (Assimilation)

2. การปรับโครงสร้างทางสติปัญญา (Accommodation) เมื่อเผชิญกับสิ่งแวดล้อมการซึมซับหรือดูดซึมประสบการณ์ เมื่อมนุษย์มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ก็จะซึมซับหรือดูดซึมประสบการณ์ใหม่ ให้รวมเข้าอยู่ในโครงสร้างของสติปัญญา ส่วนการปรับโครงสร้างทางสติปัญญา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสติปัญญาที่มีอยู่แล้วให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม หรือประสบการณ์ใหม่ หรือเป็นการเปลี่ยนแปลงความคิดเดิมให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมใหม่ ตัวอย่างเช่น ความเข้าใจความแตกต่างระหว่างเพศของเด็กที่มีอายุประมาณ 5-6 ปี ถ้าถามเด็กวัยนี้ว่า เด็กหญิงเด็กชายแตกต่างกันหรือไม่ คำตอบที่ได้จากเด็กก็คือ เด็กหญิงและเด็กชายแตกต่างกัน และเมื่อถามคำถามต่อไปว่าให้บอกความแตกต่างของหญิงชายมา 3 อย่าง คำถามนี้ส่วนมากเด็กตอบได้ 2 อย่างคือ เด็กหญิงผมยาว เด็กชายผมสั้น เด็กหญิงสวมกระโปรง แต่เด็กชายสวมกางเกง อย่างไรก็ตาม ถ้าเด็กวัยนี้เกิดพบเห็นเด็ก (หญิง) ผมยาวนุ่งกางเกงกำลังเล่นตุ๊กตาอยู่สามารถจะบอกได้ว่าเด็กที่เขาเห็นเป็น “เด็กหญิง” แสดงว่า เด็กสามารถที่จะ Accommodate สิ่งแวดล้อมใหม่และแปลความเข้าใจเดิมของเขาว่า เด็กหญิงไม่จำเป็นจะต้องนุ่งกระโปรงเสมอไป เด็กผู้หญิงอาจจะนุ่งกางเกงได้ และเนื่องจากการปรับสิ่งแวดล้อมเข้าเป็นความรู้ใหม่โดยเปลี่ยนความเข้าใจเดิมเช่นนี้ เพียเจท์ เรียกว่า Accommodation (สุรางค์ ไคว์ตระกูล. 2541 : 49)

2.8.3 หลักพัฒนาการตามแนวคิดทฤษฎี

เพียเจต์ ให้ชื่อการพัฒนาการของเด็กวัยรุ่นหรือวัยมัธยมศึกษาว่า Formal Operation สามารถคิดได้แบบผู้ใหญ่ คือ

1. คิดในสิ่งที่เป็นนามธรรมได้
2. มีความสนใจในปรัชญาชีวิต ศาสนา อาชีพ
3. สามารถใช้เหตุผลเป็นหลักในการตัดสินใจ
4. สามารถคิดเหตุผลได้ทั้งอนุमानและอุปมาน
5. มีหลักการในการให้เหตุผลของตนเอง เกี่ยวกับความยุติธรรม เสมอภาคและมี

มนุษยธรรม

พัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลเป็นไปตามวัยต่าง ๆ เป็นลำดับขั้น ดังนี้

1. ขั้นประสาทรับรู้และการเคลื่อนไหว (Sensori-Motor Stage) เริ่มตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 2 ปี พฤติกรรมของเด็กในวัยนี้ขึ้นอยู่กับ การเคลื่อนไหวเป็นส่วนใหญ่

2. ขั้นก่อนปฏิบัติการคิด (Preoperational Stage) เริ่มตั้งแต่อายุ 2-7 ปี แบ่งออกเป็นขั้นย่อยอีก 2 ขั้น คือ

2.1. ขั้นก่อนเกิดสัจกับ (Preconceptual Thought) เป็นขั้นพัฒนาการของเด็กอายุ 2-4 ปี เป็นช่วงที่เด็กเริ่มมีเหตุผลเบื้องต้น สามารถจะโยงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ 2 เหตุการณ์ หรือมากกว่ามาเป็นเหตุผล เกี่ยวโยงซึ่งกันและกัน แต่เหตุผลของเด็กวัยนี้ยังมีขอบเขตจำกัดอยู่

2.2. ขั้นการคิดแบบญาณหยั่งรู้ นึกออกเองโดยไม่ใช้เหตุผล (Intuitive Thought) เป็นขั้นพัฒนาการของเด็ก อายุ 4-7 ปี ขั้นนี้เด็กจะเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ รวมตัวดีขึ้น รู้จักแยกประเภทและแยกชิ้นส่วนของ

3. ขั้นปฏิบัติการคิดด้านรูปธรรม (Concrete Operation Stage) เริ่มจากอายุ 7-11 ปี พัฒนาการทางด้านสติปัญญาและความคิดของเด็กวัยนี้สามารถสร้างกฎเกณฑ์และตั้งเกณฑ์ในการแบ่งสิ่งแวดล้อมออกเป็นหมวดหมู่ได้

4. ขั้นปฏิบัติการคิดด้วยนามธรรม (Formal Operational Stage) เริ่มจากอายุ 11-15 ปี ในขั้นนี้พัฒนาการทางสติปัญญาและความคิดของเด็กวัยนี้เป็นขั้นสุดยอด คือเด็กในวัยนี้จะเริ่มคิดแบบผู้ใหญ่ ความคิดแบบเด็กจะสิ้นสุดลง เด็กจะสามารถที่จะคิดหาเหตุผลนอกเหนือไปจากข้อมูลที่มีอยู่ พัฒนาการทางการรู้คิดของเด็กในช่วงอายุ 6 ปีแรกของชีวิต ซึ่งเพียเจท์ ได้ศึกษาไว้เป็นประสบการณ์สำคัญที่เด็กควรได้รับการส่งเสริม มี 6 ขั้น ได้แก่

4.1 ขั้นความรู้แตกต่าง (Absolute Differences) เด็กเริ่มรับรู้ในความแตกต่างของสิ่งของที่มองเห็น

4.2 ขั้นรู้สิ่งตรงกันข้าม (Opposition) ขั้นนี้เด็กรู้ว่าของต่างๆ มีลักษณะตรงกันข้ามเป็น 2 ด้าน เช่น มี-ไม่มี หรือ เล็ก-ใหญ่

4.3 ขั้นรู้หลายระดับ (Discrete Degree) เด็กเริ่มรู้จักคิดสิ่งเกี่ยวกับลักษณะที่อยู่ตรงกลางระหว่างปลายสุดสอง ปลาย เช่น ปานกลาง น้อย

4.4 ขั้นความเปลี่ยนแปลงต่อเนื่อง (Variation) เด็กสามารถเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่างๆ เช่น บอกถึงความเจริญเติบโตของต้นไม้

4.5 ขั้นรู้ผลของการกระทำ (Function) ในขั้นนี้เด็กจะเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของการเปลี่ยนแปลง

4.6 ขั้นการทดแทนอย่างลงตัว (Exact Compensation) เด็กจะรู้ว่าการกระทำของสิ่งหนึ่งเปลี่ยนแปลงย่อมมีผลต่ออีกสิ่งหนึ่งอย่างทัดเทียมกัน

กระบวนการทางสติปัญญามีลักษณะดังนี้

1. การซึมซับหรือการดูดซึม (assimilation) เป็นกระบวนการทางสมองในการรับรู้ประสบการณ์ เรื่องราว และข้อมูลต่าง ๆ เข้ามาสะสมเก็บไว้เพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป

2. การปรับและจัดระบบ (accommodation) คือ กระบวนการทางสมองในการปรับประสบการณ์เดิมและประสบการณ์ใหม่ให้เข้ากันเป็น ระบบหรือเครือข่ายทางปัญญาที่ตนสามารถเข้าใจได้ เกิดเป็นโครงสร้างทางปัญญาใหม่ขึ้น

3. การเกิดความสมดุล (equilibration) เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นจากขั้นของการปรับ หากการปรับเป็นไปอย่างผสมผสานกลมกลืนก็จะก่อให้เกิดสภาพที่มีความสมดุลขึ้น หากบุคคลไม่สามารถปรับประสบการณ์ใหม่และประสบการณ์เดิมให้เข้ากันได้ ก็เกิดภาวะความไม่สมดุลขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดความขัดแย้งทางปัญญารุนแรงในตัวบุคคล

2.8.4 พัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กปฐมวัย

ลักษณะเฉพาะของพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กปฐมวัยมีดังนี้

1. เด็กวัยอนุบาลเป็นวัยที่ใช้สัญลักษณ์ได้ สามารถที่จะใช้สัญลักษณ์แทนสิ่งของวัตถุและสถานที่ได้ มีทักษะการใช้ภาษาอธิบายสิ่งต่าง ๆ ได้ สามารถที่จะอธิบายประสบการณ์ของตนได้ ดังนั้นควรจัดกิจกรรมให้เด็กมีโอกาสออกมาหน้าชั้น เล่าประสบการณ์ให้เพื่อนร่วมชั้นฟัง แต่ครูควรจะพยายามส่งเสริมให้ทุกคนมีโอกาสเท่ากัน

2. เด็กวัยนี้สามารถที่จะวาดภาพพจน์ในใจได้การใช้ความคิดคำนึงหรือการสร้างจินตนาการและการประดิษฐ์ เป็นลักษณะพิเศษของเด็กในวัยนี้ ถ้าครูจะส่งเสริมให้เด็กใช้การคิดประดิษฐ์ในการเล่าเรื่อง หรือการวาดภาพ ก็จะช่วยพัฒนาการด้านนี้ของเด็ก แต่บางครั้งเด็กอาจจะไม่สามารถแยกสิ่งที่ตนสร้างจากความคิดคำนึงจากความจริง ครูจะต้องพยายามช่วย แต่ไม่ควรจะใช้การลงโทษเด็กว่าไม่พูดความจริง เพราะจะทำให้เป็นการทำลายความคิดคำนึงของเด็กโดยทางอ้อม

3. เด็กในวัยนี้เป็นวัยที่มีความตั้งใจที่ละเอียดหรือยังไม่มีความสามารถที่จะพิจารณาหลายอย่างผสม ๆ กัน เด็กจะไม่สามารถแบ่งกลุ่มโดยใช้เกณฑ์หลาย ๆ อย่างปนกัน ยกตัวอย่างการแบ่งกลุ่มของวัตถุที่มีรูปร่างเรขาคณิตต่าง ๆ กัน เช่น สามเหลี่ยม วงกลม ฯลฯ จะต้องแบ่งโดยใช้รูปร่างอย่างเดียว เช่น สามเหลี่ยมอยู่ด้วยกัน และวงกลมอยู่กลุ่มเดียวกัน ถ้าผู้ใหญ่จะรวมวงกลมและสามเหลี่ยมผสมกัน โดยยึดสีเดียวกันเป็นเกณฑ์ เด็กวัยนี้จะไม่เห็นด้วย

4. ความเข้าใจของเด็กเกี่ยวกับการเปรียบเทียบน้ำหนัก ปริมาตร และความยาว ยังค่อนข้างสับสน เด็กยังไม่มี ความเข้าใจเกี่ยวกับความคงตัวของสาร ความสามารถในการจัดลำดับ

การตัดสินใจของเด็กในวัยนี้ขึ้นขึ้นกับการรับรู้ ยังไม่รู้จักใช้เหตุผล ครูที่สอนเด็กในวัยนี้จะสามารถช่วยเด็กให้มีพัฒนาการทางสติปัญญา ส่งเสริมให้เด็กมี สมรรถภาพ โดยพยายามเปิดโอกาสให้เด็กวัยนี้มีประสบการณ์ค้นคว้าสำรวจสิ่งแวดล้อม และสนับสนุนให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับครู และเพื่อนในวัยเดียวกัน และพยายามให้ข้อมูลย้อนกลับเวลาที่เด็กทำถูกหรือประสบผลสำเร็จ และพยายามตั้งความคาดหวังในสัมฤทธิ์ผลให้เหมาะสมกับความสามารถของเด็กแต่ละคน (สุรางค์ โค้วตระกูล. 2541 : 79-80)

2.8.4 ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์

เจอร์ม บรูเนอร์ (Jerome Bruner) นักการศึกษาและนักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ผลงานส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผลงานของเพียเจท์ บรูเนอร์มีความสนใจเรื่องพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็ก มีความเชื่อว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสังคมที่ผู้เรียนจะต้องลงมือปฏิบัติ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ทั้งนี้โดยมีพื้นฐานอยู่บนประสบการณ์หรือความรู้เดิม นอกจากนั้นผู้เรียนจะต้องเป็นผู้เลือกข้อมูล สร้างสมมติฐาน รวมตลอดถึงตัดสินใจโดยการบูรณาการประสบการณ์ใหม่ไปสู่โครงสร้างทางสติปัญญา บรูเนอร์ ได้จัดลำดับขั้นพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กหรือโครงสร้างทางสติปัญญาเป็น 3 ขั้น ดังนี้

1. Enactive stage เด็กจะเรียนรู้และเข้าใจสิ่งแวดล้อมโดยผ่านการกระทำหรือการลงมือปฏิบัติ เช่น การสัมผัส การเคลื่อนไหว เป็นต้น การเรียนรู้ในขั้นนี้มีความสัมพันธ์โดยตรงกับความสามารถด้านการเคลื่อนไหว การเดินรำ และการใช้ร่างกายหรือส่วนต่าง ๆ ของร่างกายในการแสดงออกซึ่งความรู้ของตน

2. Iconic stage เด็กจะเรียนรู้ผ่านการมองรูปภาพ หรือตัวแบบ เด็กเริ่มพัฒนาวิธีการจำโดยการใช้ จินตนาการมากขึ้น ความเข้าใจสิ่งต่าง ๆ รอบตัวของเด็กจะขึ้นอยู่กับการรับรู้โดยการใช้ประสาทสัมผัสมากกว่าการใช้ภาษา เช่น เสียงดัง ความสว่าง เป็นต้น การเรียนรู้ในขั้นนี้มีความสัมพันธ์โดยตรงกับการเรียนหรือการแสดงออกผ่านงานศิลปะซึ่งต้องใช้สายตาและมิติสัมพันธ์

3. Symbolic stage เด็กจะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ โดยผ่านระบบสัญลักษณ์ เช่น ภาษาพูด ภาษาเขียน และการจัดลำดับ รวมตลอดถึงสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นนามธรรมซึ่งจะช่วยให้เด็กเข้าใจข้อมูลต่าง ๆ ที่ซับซ้อนมากขึ้น การเรียนรู้ในระบบโรงเรียนโดยส่วนใหญ่และการประเมินผลจะให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ในขั้นนี้มากกว่าขั้นอื่น ๆ ข้างต้นอย่างไรก็ตาม บรูเนอร์มีความเชื่อว่า เด็กสามารถเรียนรู้วิชาใดก็ได้ไม่ว่าจะอยู่ในระดับชั้นใด ทั้งนี้โดยอยู่ภายใต้เงื่อนไขว่า ครูต้องสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมโดยคำนึงถึงขั้นพัฒนาการการเรียนรู้ทั้ง 3 ขั้น ไม่เน้นเฉพาะแต่ขั้นใดขั้นหนึ่งเพียงขั้นเดียว เช่นในการสอนเรื่อง ความสามัคคี ครูอาจให้เด็กวาดรูป หรือทำกิจกรรมศิลปะในรูปแบบอื่น ๆ เพื่ออธิบายความหมายของคำ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กซึ่งไม่มีความถนัดทางด้านการใช้ภาษาได้แสดงออกซึ่งความคิดเห็น และความรู้ของตน (นภเนตร ธรรมบวร. 2544 : 43-44)

สรุปเด็กปฐมวัยมีลักษณะเฉพาะของพัฒนาการทางสติปัญญา คือเป็นวัยที่สามารถใช้สัญลักษณ์แทนสิ่งของวัตถุและสถานที่ได้ มีทักษะในการใช้ภาษาอธิบายสิ่งต่าง ๆ มีความคิดคำนึง มีความตั้งใจที่ละอย่าง ไม่สามารถที่จะพิจารณาหลาย ๆ อย่าง ผสมกันได้ ไม่มีความเข้าใจเกี่ยวกับความคงตัวของสสาร ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กปฐมวัย ได้แก่ ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ แบ่งพัฒนาการออกเป็น 4 ชั้น คือ Sensorimotor Preoperational Concrete Operations และ Formal Operations และทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ จัดลำดับขั้นโครงสร้างของสติปัญญาออกเป็น 3 ชั้น คือ Enactive stage Iconic stage และ Symbolic stage ซึ่งนำไปใช้ในการจัดประสบการณ์ทางวิทยาศาสตร์ให้กับเด็กปฐมวัย

2.9 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ภารุจิรี บุญชุ่ม (2555) ได้ศึกษาและพัฒนาชุดของเล่นฝึกประสาทสัมผัสสำหรับเด็กออทิสติกที่มีปัญหาการควบคุมกล้ามเนื้อมือพบว่าเด็กมีการตอบสนองต่อการเล่นชุดของเล่น เด็กได้สัมผัสและเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อมือและการประสานสัมพันธ์กับการมองเห็นพร้อมทั้งได้เรียนรู้เรื่อง สี ขนาด รูปร่าง รูปทรง ทำให้เด็กรู้สึกปลอดภัยจากการเล่นได้ฝึกการเข้าสังคม การสื่อสารและการใช้ภาษา และสามารถควบคุมกล้ามเนื้อมือและประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและตา

อรวรรณ เตชะโสด (2552) ได้ศึกษาผลการใช้ของเล่นพื้นบ้านเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลที่ได้พบว่า แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ได้สร้างและพัฒนาขึ้น สามารถนำไปใช้พัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ได้ และนักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่สร้างขึ้นโดยใช้ของเล่นพื้นบ้านที่พัฒนาจากแนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นสิ่งมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สูงขึ้น

รัฐจวน ประโมจรรย์ (2544) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมเสริมการเล่า นิทานประกอบภาพ ที่มีต่อความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้น อนุบาลปีที่ 1 อายุระหว่าง 4-5 ปี จำนวน 175 คน ผลการวิจัย พบว่า เด็กปฐมวัยก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพในแต่ละช่วงสัปดาห์ มีความสามารถด้านการเขียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยในระหว่างการจัดกิจกรรมในแต่ละช่วงสัปดาห์ เด็กปฐมวัยมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านการเขียนสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมตลอดช่วง 8 สัปดาห์ และการเปลี่ยนแปลงความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย มีการเปลี่ยนแปลงในทางที่เพิ่มขึ้นตลอดช่วง 8 สัปดาห์ ยกเว้นในสัปดาห์ที่ 1 เท่านั้นที่มีคะแนน ความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นิภา เย็นขำ (2551) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากหนังสือการ์ตูนภาพยกระดับ ซึ่งชี้ชัดด้วยข้อความที่มีสีแตกต่างกัน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปี

ที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า 1) การเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนกับคะแนนหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่อ่านหนังสือการ์ตูนภาพยกระดับ เรื่อง ฝนหลวงของพ่อ ของแต่ละรูปแบบ พบว่าการอ่านหนังสือการ์ตูนภาพยกระดับ ทั้ง 3 รูปแบบ ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งในการใช้สื่อการ์ตูนในการเรียนการสอน หนังสือการ์ตูนภาพธรรมดากับการ์ตูนภาพแบบยกระดับที่มีปฏิสัมพันธ์ที่เด็กสามารถโต้ตอบกับหนังสือได้โดยการเปิด ดิ่ง ชัก พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ชอบและให้ความสนใจ อีกทั้งยังสามารถทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

รุ่งนภา ผลฤกษ์ (2550) ได้สรุปผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาและออกแบบภาพประกอบหนังสือการ์ตูนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ สำหรับเด็กปฐมวัย เรื่อง สี ผลการวิจัยพบว่า การประเมินระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ รูปแบบที่มีความเหมาะสมมากที่สุด คือ รูปแบบที่ 3 ได้แก่ ภาพประกอบการ์ตูนรูปทรงที่สร้างขึ้นใหม่ ระบายสีด้วยคอมพิวเตอร์จากโปรแกรมสำเร็จรูป อยู่ในระดับความเหมาะสมมากที่สุด ผลการเปรียบเทียบการรับรู้และการจำ จากการเรียนรู้จากภาพประกอบหนังสือการ์ตูนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ สำหรับเด็กปฐมวัย เรื่อง สี พบว่า ภาพประกอบหนังสือการ์ตูนรูปทรงที่สร้างขึ้นใหม่ ระบายสีด้วยคอมพิวเตอร์จากโปรแกรมสำเร็จรูป มีระดับค่าเฉลี่ยด้านการรับรู้อยู่ในระดับมากที่สุด และมีระดับค่าเฉลี่ยด้านการจดจำอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการเปรียบเทียบรูปทรงการ์ตูนต่างกันและการระบายสีต่างกันมีการรับรู้และการจำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ไม่มีอิทธิพลร่วมกันระหว่างรูปทรงการ์ตูนกับการระบายสีต่อการรับรู้และการจำ

พรพิมล ศักดา (2553) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาและออกแบบหนังสือการ์ตูนส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องการออม สำหรับเด็กปฐมวัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและออกแบบหนังสือการ์ตูนส่งเสริมการเรียนรู้ เรื่องการออม สำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อประเมินคุณภาพของหนังสือการ์ตูนส่งเสริมการเรียนรู้ เรื่องการออม สำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อเปรียบเทียบการเรียนรู้เรื่องการออมก่อนและหลังการใช้หนังสือการ์ตูนส่งเสริมการเรียนรู้ เรื่องการออม สำหรับเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า ได้หนังสือการ์ตูนส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องการออมสำหรับเด็กปฐมวัย เรื่องสวนผักออมนิน ขนาด 9.3 x 10.3 นิ้ว ความหนาของหนังสือรวมปก คือ 16 หน้าคู่ (32 ยก) พิมพ์ด้วยระบบการพิมพ์ดิจิทัลเลเซอร์ (Digital Laser) กระดาษที่ใช้ คือ กระดาษอาร์ตการ์ด 160-210 แกรม เทคนิคและรูปแบบในการนำเสนอภาพประกอบ ใช้เทคนิคการออกแบบหนังสือสามมิติ (Pop up) ผลการประเมินคุณภาพของหนังสือการ์ตูนส่งเสริมการเรียนรู้ เรื่องการออม สำหรับเด็กปฐมวัยตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ในภาพรวมของการประเมินความคิดเห็นจัดอยู่ในระดับมีความเหมาะสมมากที่สุด ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้เรื่องการออม ก่อนและหลังการใช้หนังสือการ์ตูนส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องการออม สำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า นักเรียนที่เรียนรู้เรื่องการออม โดยใช้หนังสือการ์ตูนส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องการออม สำหรับเด็กปฐมวัย เรื่องสวนผักออมนิน มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการใช้หนังสือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ร็อดนี่ (Rodney. 1997) ได้ศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของเล่นประเภทคนเดียวที่มีพฤติกรรมการเล่นแบบร่วมมือของเด็กก่อนวัยเรียน โดยสังเกตพฤติกรรมการเล่นของเด็กก่อนทดลอง หลังจากนั้นแบ่งเด็กออกเป็นสองกลุ่ม กลุ่มแรกให้เล่นของเล่นประเภทเล่นร่วมกัน กลุ่มที่สองให้เล่นของเล่นประเภทเล่นคนเดียว แล้วสังเกตพฤติกรรมการเล่นผลปรากฏว่า พฤติกรรมการเล่นแบบร่วมมือของเด็กทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินโครงการศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคี สำหรับเด็กปฐมวัย: กรณีศึกษา ศูนย์เด็กก่อนก่อนเกณฑ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ โดยกำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยของแต่ละขั้นตอน ดังต่อไปนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.6 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

โดยวิธีดำเนินการวิจัยเพื่อศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคี สำหรับเด็กปฐมวัย: กรณีศึกษา ศูนย์เด็กก่อนก่อนเกณฑ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาประเภทของนิทานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนรู้เรื่องความสามัคคีก่อนและหลังการใช้ผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาประเภทของนิทานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย

ประชากร ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านวรรณกรรมเด็ก นักเขียนหรือนักเล่านิทาน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากรด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (ณรงค์ โพธิ์พุกษานันท์. 2550 : 166) จำนวน 3 คน ได้แก่

1. อาจารย์ชิวัน วิสาสะ นักเขียนเรื่อง วาดภาพประกอบ เล่านิทานและอุปนายกสมาคมไทสร้างสรรค์

2. คุณอนุชิต คำน้อย นักเขียนและนักวาดภาพประกอบอิสระ เพจ”คิ้วต่ำ”
3. คุณสุตไผท เมืองไทย นักออกแบบของเล่น นักออกแบบและวาดภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็ก สำนักพิมพ์ในเครืออมรินทร์

3.1.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย

ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ จำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนเด็กปฐมวัย จำนวน 3 คน ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (ณรงค์ โพธิ์พุกษานันท์. 2550 : 166) ดังนี้

ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์สำหรับเด็กและด้านการออกแบบที่เกี่ยวข้อง ที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 5 ปี จำนวน 3 คน ได้แก่

1. คุณสารภี รอดชาติ ผู้จัดการฝ่ายออกแบบ บริษัทเท็ดดี เฮ้าส์ จำกัด
2. คุณเอกพัชร ตำนานอก เจ้าหน้าที่ออกแบบกราฟิก นักออกแบบ บริษัทวิทเทคแพคทอรี่ จำกัด
3. อาจารย์ศาสตรพันธุ์ บุญน้อย อาจารย์ประจำสาขาวิชาคอมพิวเตอร์กราฟิก วิทยาลัยเทคโนโลยีสยามบริหารธุรกิจ(SBAC) และนักออกแบบอิสระ

ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนเด็กปฐมวัย ที่มีประสบการณ์การด้านการสอนเด็กปฐมวัยมากกว่า 5 ปี จำนวน 3 คน ได้แก่

1. คุณชญัญชิตา เทียงวงษ์ ฝ่ายวิชาการ ศูนย์เด็กก่อนก่อนเกณฑ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต
2. คุณวรลักษ์ณ์ จอมไต้ะ ครูผู้สอน ศูนย์เด็กก่อนก่อนเกณฑ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต
3. คุณดาวรรณ บุญครอง ครูผู้สอน ศูนย์เด็กก่อนก่อนเกณฑ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต

3.1.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนรู้เรื่องความสามัคคีก่อนและหลังการใช้ผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนเด็กปฐมวัย ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์สำหรับเด็ก ครูผู้สอนเด็กปฐมวัย จำนวน 6 คน และเด็กนักเรียนชั้นอนุบาล3 จำนวน 30 คน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้านการประเมินความพึงพอใจและทดสอบการใช้ผลิตภัณฑ์ ณ ศูนย์เด็กก่อนก่อนเกณฑ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อศึกษาประเภทของนิทานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ด้านความสามัคคีที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ การเก็บรวบรวมบทความ เอกสารหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสังเกต การสัมภาษณ์ การบันทึกเทปและการถ่ายภาพ เพื่อศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญด้านวรรณกรรมเด็ก นักเล่านิทาน และผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอนเด็กปฐมวัย เพื่อให้ได้ซึ่งข้อมูลของประเภทของนิทานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ศึกษาด้านพฤติกรรมเด็กเพื่อเป็นแนวทางสอดคล้องกับการออกแบบ และนำมาประกอบการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบและวิเคราะห์ปัญหาในการออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย

3.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง (Structured interview) (ณรงค์ โพธิ์พุกษานันท์. 2550 : 192) ศึกษาข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์สำหรับเด็กและด้านการออกแบบที่เกี่ยวข้อง โดยขั้นตอนสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์สำหรับเด็ก ประกอบด้วยแบบประเมินรูปแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย จำนวน 3 รูปแบบ โดยสัมภาษณ์หรือสอบถามเพื่อพิจารณาแบบ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิด โดยการประเมินค่าระดับ (Rating Scale) 5 ระดับ (ณรงค์ โพธิ์พุกษานันท์. 2550 : 176)

3.2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนรู้เรื่องความสามัคคี ก่อนและหลังการใช้ผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง (Structured interview) (ณรงค์ โพธิ์พุกษานันท์. 2550 : 192) เพื่อประเมินความพึงพอใจ ประกอบด้วยแบบประเมินรูปแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย ที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว จำนวน 1 รูปแบบเพื่อประเมินความพึงพอใจต่อครูผู้สอนและเด็กปฐมวัย เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิด โดยการประเมินค่าระดับ (Rating Scale) 5 ระดับ (ณรงค์ โพธิ์พุกษานันท์. 2550 : 176)

แบบประเมินการออกแบบ ลักษณะของการประเมินความคิดเห็นแบบมีส่วนร่วม ประเมินค่า (Rating Scale) โดยกำหนดน้ำหนักแบบประเมินค่า 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	มีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับมาก
3	หมายถึง	มีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับน้อย
1	หมายถึง	มีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

3.3 วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3.1 ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือโดยลำดับขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร วารสาร ผลงานวิจัย หนังสือต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนและวิธีการวิจัย รวมทั้งข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ

2. สร้างข้อคำถามที่ใช้ในการวิจัยให้อาจารย์ที่ปฏิบัติงานวิจัยตรวจสอบและแก้ไขเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดความถูกต้องเหมาะสม และเก็บข้อมูลได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3. ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา IOC (Index Of Item Objective Congruence) โดยดูที่ดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือในแต่ละข้อ ตรงกับวัตถุประสงค์และนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัยและความถูกต้องของภาษาโดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

+1 คะแนน สำหรับข้อคำถามที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนิยามศัพท์

0 คะแนน สำหรับข้อคำถามที่ไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนิยามศัพท์

-1 คะแนน สำหรับคำถามที่ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนิยามศัพท์

ถ้าข้อคำถามใดที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50-1.00 ถือว่ามีความเที่ยงตรง ใช้ได้โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจค่า IOC เพื่อหาความเที่ยงตรงของแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ จำนวน 3 ท่าน

1. ผศ.ดร.ทงศักดิ์ โสวจัสสตากุล อาจารย์ประจำภาควิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

2. ดร.ยุพิน ทองสงโสม ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิจัยและพัฒนา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม บริหารธุรกิจ(SBAC)

3. พ.ต.ท.ดร.กิมพจน์ น้อมชอบพิทักษ์ อาจารย์(สบ 3) กลุ่มงานคณาจารย์ คณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการบันทึกข้อมูลแล้วนำมาทำการวิเคราะห์โดยแบ่งเป็นภาคเอกสาร และการใช้เครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

3.4.1 การศึกษาข้อมูลภาคปฐมภูมิ

1. ศึกษาจากภาคเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และลงพื้นที่สำรวจและสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาระดับปฐมวัย เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลของการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคี โดยศึกษากระบวนการจัดการเรียนการสอนและพฤติกรรมเด็กปฐมวัย ของกรณีศึกษา ศูนย์เด็กก่อนก่อนเกณฑ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต โดยการจดบันทึก ถ่ายภาพ สอบถามพูดคุยเกี่ยวกับความต้องการให้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ข้อคิดเห็นจากผู้ปกครองที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเด็กที่ควรส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับ เพื่อนำมาวิเคราะห์หาแนวทางการออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคี สำหรับเด็กปฐมวัย

2. การสัมภาษณ์ จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ ดังนี้

2.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านวรรณกรรมเด็กและนักเล่านิทาน

2.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนเด็กปฐมวัย

2.3 ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์สำหรับเด็กและด้านการออกแบบที่เกี่ยวข้อง

3.4.2 การศึกษาข้อมูลภาคทุติยภูมิ

หมายถึง ข้อมูลที่ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้ามาจากเอกสารต่างๆ เพื่อนำมาประกอบงานวิจัยให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เช่น

1. ประเภทของนิทาน

2. พฤติกรรมเด็กที่ควรส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

3. รูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่ประกอบการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์และการประเมินมาเรียบเรียงข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจ เพื่อนำไปสู่การออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย

3.5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลของประเภทของนิทานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็ก

นำข้อมูลประเภทของนิทานที่ได้มาทำการวิเคราะห์พิจารณาในส่วนของคุณลักษณะพื้นฐาน โดยใช้กรอบแนวคิดด้านประเภทของนิทานตามรูปแบบของ เกริก ยู่นพันธ์ (2538 : 20-22) มาคัดเลือกลำดับความสำคัญ ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านวรรณกรรมและนักเล่นนิทานประเมินโดยการให้ลำดับคะแนนความสำคัญ เพื่อใช้เป็นแนวคิดของการออกแบบ

3.5.2 การวิเคราะห์ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย

นำข้อมูลด้านผลิตภัณฑ์ที่ได้มาทำการวิเคราะห์พิจารณาในส่วนของคุณลักษณะพื้นฐาน โดยใช้หลักการคัดเลือกแนวคิดผลิตภัณฑ์ของ Dieter Rams เพื่อวิเคราะห์แนวคิดผลิตภัณฑ์ นำข้อมูลด้านผลิตภัณฑ์มาคัดเลือกลำดับความสำคัญ ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินโดยการให้ลำดับคะแนนความสำคัญ เพื่อใช้เป็นแนวคิดของการออกแบบ

1. ทำการวิเคราะห์การออกแบบ จากข้อมูลแบบประเมินจากผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ และผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนเด็กปฐมวัย

2. การวิเคราะห์รูปแบบการใช้งาน โดยพิจารณาในส่วนของคุณลักษณะการใช้งานซึ่งผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ลักษณะการใช้งานจากการสัมภาษณ์ และลักษณะพฤติกรรมในการใช้งาน

3. การวิเคราะห์วัสดุและกรรมวิธีการผลิต โดยพิจารณาในส่วนของคุณลักษณะวัสดุและกรรมวิธีการผลิตเพื่อทำการวิเคราะห์ว่ารูปแบบวัสดุและกรรมวิธีการผลิตแบบใดมีความเหมาะสมในการนำมาใช้สำหรับการออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้หลักการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมมาพิจารณาในการเลือกวัสดุและกรรมวิธีการผลิต

3.5.3 การวิเคราะห์ความพึงพอใจของผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย

เป็นการวิเคราะห์หาค่าความพึงพอใจ โดยใช้ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อใช้ในการพิจารณาความพึงพอใจของครูผู้สอนและเด็กปฐมวัยที่มีต่อผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยแบ่งเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้

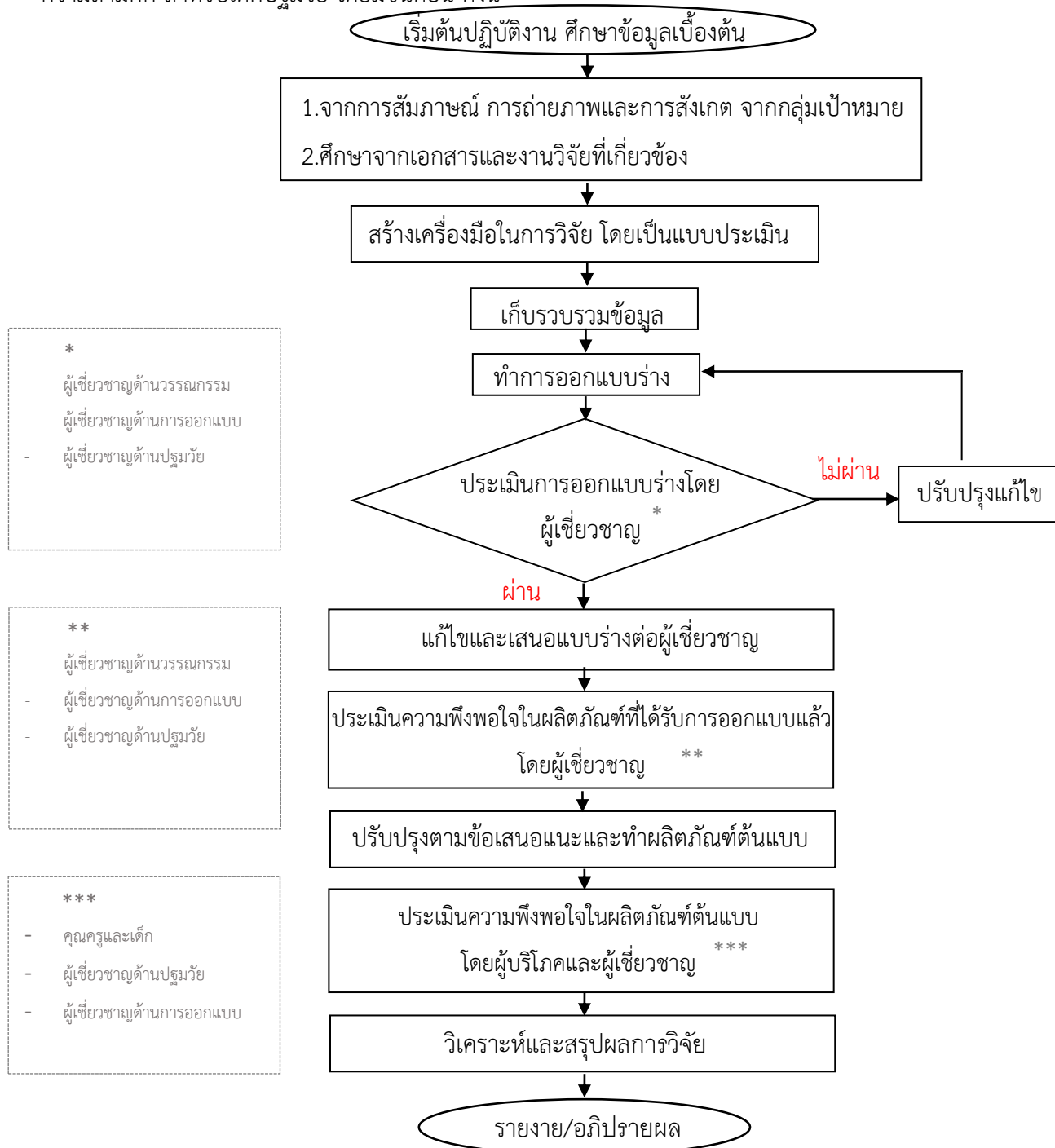
5.00	หมายถึง	มีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับมากที่สุด
4.00	หมายถึง	มีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับมาก
3.00	หมายถึง	มีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับปานกลาง
2.00	หมายถึง	มีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับน้อย
1.00	หมายถึง	มีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์ในการวิเคราะห์และแปรผลข้อมูล คัดจากสูตรการพิสัยตามช่วงชั้น

น้ำหนักคะแนน	ช่วงคะแนน	ความหมาย
5	4.24 - 5.00	เห็นด้วยมากที่สุด
4	3.43 - 4.23	เห็นด้วยมาก
3	2.62 - 3.42	เห็นด้วยปานกลาง
2	1.81 - 2.61	เห็นด้วยน้อย
1	1.00 - 1.80	เห็นด้วยน้อยที่สุด

3.6 ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย การศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคี สำหรับเด็กปฐมวัย โดยมีขั้นตอน ดังนี้

ภาพที่ 3.1 แสดงขั้นตอนการศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย

ที่มา : ภาพโดย อัมรินทร์ ภูจำปา 8 กุมภาพันธ์ 2560

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคี สำหรับเด็กปฐมวัย: กรณีศึกษา ศูนย์เด็กก่อนก่อนเกณฑ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนที่สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ดังนี้

4.1 เพื่อศึกษาประเภทของนิทานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย

4.2 เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย

4.3 เพื่อประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนรู้เรื่องความสามัคคีก่อนและหลังการใช้ผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย

4.1 ศึกษาประเภทของนิทานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย

4.1.1 ผลการศึกษาประเภทของนิทานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาประเภทของนิทานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมสำหรับเด็กและประเภทของนิทานที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย รวมถึงการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการลงภาคสนามด้วยตนเองเพื่อศึกษาพฤติกรรมที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ในเรื่องความสามัคคีของเด็กปฐมวัย การศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีของเด็กปฐมวัยเพื่อศึกษาปัญหาของเด็กที่ควรได้รับการส่งเสริมในด้านความสามัคคี และการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย จากผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาประเภทของนิทานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัยโดยทำการเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญด้านวรรณกรรมเด็กและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยโดยจากกรอบแนวความคิดของ เกริก ยุ้นพันธ์ พบว่านิทานสามารถแบ่งรูปแบบออกเป็นประเภทต่าง ๆ ได้ดังนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงผลของการจัดลำดับความสำคัญของประเภทของนิทานตามรูปแบบของนิทาน

ประเภทของนิทาน	ผู้เชี่ยวชาญด้านวรรณกรรมและผู้เชี่ยวชาญทางด้านเด็กปฐมวัย จำนวน 6 ท่าน		
	(\bar{x})	S.D.	ลำดับความสำคัญ
1. เทพนิทานหรือเทพนิยาย	3.50	0.55	5
2. นิทานประจำถิ่นหรือนิทานพื้นบ้าน	3.40	0.55	6
3. นิทานคติสอนใจ	4.60	0.55	1
4. นิทานวีรบุรุษ	4.40	0.55	2
5. นิทานอธิบายเหตุผล	3.80	0.84	4
6. เทพปกรณัม	3.00	0.00	8
7. นิทานที่มีสัตว์เป็นตัวเอก	4.00	1.00	3
8. นิทานตลกขบขัน	3.20	0.45	7

จากตารางที่ 4.1 ผลการศึกษาประเภทของนิทานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า นิทานคติสอนใจ อยู่ในลำดับ 1 ที่ผู้เชี่ยวชาญด้านวรรณกรรมเด็กและผู้เชี่ยวชาญด้านเด็กปฐมวัยเลือก

ผลจากการศึกษาผู้วิจัยได้นำประเภทของนิทานตามรูปแบบของนิทานที่มีความสำคัญต่อการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมมาใช้ในการจัดทำแบบสังเกตพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจและหาข้อดีของเด็กที่ควรส่งเสริมมากที่สุดในด้านความสามัคคี ตามกรอบแนวคิดของจักรพงษ์ นิลพงษ์ พบว่าองค์ประกอบและพฤติกรรมความสามัคคีมีอยู่ 8 ประเภท ได้แก่ การปรับตนเองให้เข้ากับผู้อื่นได้ดี รับผิดชอบส่วนรวมมากกว่าส่วนตน เข้ามีส่วนร่วมในการแข่งขันในกิจกรรมของส่วนรวม เป็นผู้ประสานสามัคคีในหมู่คณะ ไม่แบ่งแยกเป็นพวกเขา พวกเรา รักษาหมู่คณะ มีใจหวังดีและช่วยเหลือเกื้อกูลในทางไม่ผิดศีลธรรมและการมองคนอื่นในแง่ดีเสมอ

2. ผลการศึกษาองค์ประกอบและพฤติกรรมด้านความสามัคคีโดยทำการเก็บข้อมูลกับเด็กอนุบาล 3 อายุ 5-6 ปี ของศูนย์เด็กก่อนก่อนเกณฑ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต เขตบางเขน จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน โดยสุ่มแบบเจาะจง โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมด้านความสามัคคีตามกรอบแนวคิดของจักรพงษ์ นิลพงษ์ เพื่อทำการแปรผล แบ่งระดับการแสดงพฤติกรรม 4 ระดับ คือ แสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง แสดงพฤติกรรมบางครั้ง แสดงพฤติกรรมน้อย และไม่แสดงพฤติกรรมตามผลการศึกษาแสดงพฤติกรรมดังตารางที่ 4.2 ได้ดังนี้

ตารางที่ 4.2 แสดงพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านความสามัคคีของเด็กปฐมวัยจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation Method) ของผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนอนุบาล

องค์ประกอบและพฤติกรรมด้านความสามัคคี	เด็กนักเรียนชั้นอนุบาล 3 จำนวน 30 คน			
	(\bar{x})	S.D.	การแสดงพฤติกรรม	ลำดับที่
1.ปรับตนเองให้เข้ากับผู้อื่นได้ดี:สามารถเล่นกับเพื่อน ๆ ได้อย่างมีความสุข	2.77	0.43	บ่อยครั้ง	6
2.ความรับผิดชอบต่อส่วนรวมมากกว่าส่วนตน:ช่วยกันเก็บของ ทำความสะอาดห้องเรียนก่อนไปสนามเด็กเล่นหรือทำกิจกรรมส่วนตัว	1.40	0.81	น้อยครั้ง	1
3.เข้ามีส่วนร่วมในการแข่งขันในกิจกรรมของส่วนรวม:ร่วมมือกันแสดงความคิดเห็นในการแข่งขันกีฬา ฝึกฝนตนเองให้เป็นผู้รู้จักแพ้ ชนะ และให้อภัย รวมทั้งยอมรับในคำตัดสินของคณะกรรมการ	2.80	0.41	บ่อยครั้ง	7
4.เป็นผู้ประสานสามัคคีในหมู่คณะ:หากเพื่อนเถียงหรือทะเลาะ หรือแย่งของเล่นกัน จะเข้าไปห้ามและให้ทำความเข้าใจกัน	2.70	0.47	บ่อยครั้ง	5
5.ไม่แบ่งแยกพวกเขา พวกเขา:ไม่ทะเลาะวิวาทหรือแย่งของเล่นกัน ว่าอันนั้นของฉัน อันนั้นของเธอ	1.50	0.73	น้อยครั้ง	2
6.รักษาหมู่คณะ มีใจหวังดี และช่วยเหลือเกื้อกูลในทางที่ไม่ผิดศีลธรรม:หากเพื่อนทำงานหรือการบ้านไม่ได้ จะเข้าไปแนะนำเพื่อนและช่วยเหลือ	2.13	0.68	บางครั้ง	3
7.มองคนอื่นในแง่ดีเสมอ:เข้าใจเพื่อน ๆ ทำงานร่วมกับเพื่อนใหม่ๆ หรือไม่สนิทได้	2.63	0.61	บ่อยครั้ง	4

จากตารางที่ 4.2 ผลการศึกษาผลการศึกษาองค์ประกอบและพฤติกรรมด้านความสามัคคีโดยทำการเก็บข้อมูลกับเด็กอนุบาล 3 อายุ 5-6 ปี ของศูนย์เด็กอ่อนก่อนเกณฑ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต เขตบางเขน จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน โดยสุ่มแบบเจาะจง โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมด้านความสามัคคี ตามกรอบแนวคิดของจักรพงษ์ นิลพงษ์ พบว่า ความรับผิดชอบต่อส่วนรวมมากกว่า

ส่วนตน : ช่วยกันเก็บของ ทำความสะอาดห้องเรียนก่อนไปสนามเด็กเล่นหรือทำกิจกรรมส่วนตัว อยู่ในลำดับ 1 ที่ผู้เชี่ยวชาญด้านเด็กปฐมวัยได้ทำการบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรม จะเห็นได้ว่าส่วนมากเด็ก ๆ มักจะไม่ค่อยช่วยกันเก็บกวาดห้องเรียนและของเล่นต่าง ๆ จะรีบวิ่งกันไปเล่นที่สนามเด็กเล่นเลย

ผลจากการศึกษาผู้วิจัยได้นำพฤติกรรมดังกล่าวมาปรับเป็นนิทานเพื่อแสดงเป็นบทบาทสมมติขึ้นประกอบกับการใช้ผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรม เพื่อชี้แนะและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันด้วยความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จนงานที่ได้รับมอบหมายบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

3. ผลการทดสอบก่อนการเรียนรู้คุณธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย ทำการทดสอบก่อนการเรียนรู้กับเด็กอนุบาล 3 อายุ 5-6 ปี ของศูนย์เด็กอ่อนก่อนเกณฑ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต เขตบางเขน จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน โดยสุ่มแบบเจาะจง โดยใช้แบบทดสอบก่อนการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคี ตามกรอบแนวความคิดของ จักรพงษ์ นิลพงษ์ ด้านองค์ประกอบและพฤติกรรมความสามัคคี โดยคัดเลือกแบบสอบถามจากแบบสังเกตพฤติกรรมที่ได้มาจากการเก็บข้อมูลในด้านความสามัคคีที่มีความสำคัญควรได้รับการส่งเสริม แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้ 1.ความรับผิดชอบต่อส่วนรวมมากกว่าส่วนตน 2.ไม่แบ่งแยกพวกเขา พวกเขา 3.รักษาหมู่คณะ มีใจหวังดี และช่วยเหลือเกื้อกูลในทางที่ไม่ผิดศีลธรรม เพื่อหาข้อคำถามที่เด็กตอบผิดมากที่สุดและสรุปภาพรวมตามผลการศึกษาแสดงดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ผลคะแนนการทดสอบก่อนการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคี

ข้อคำถาม	เด็กนักเรียนชั้นอนุบาล 3 จำนวน 30 คน(ร้อยละ)	
	ตอบถูก	ตอบผิด
1..เมื่อเล่นของเล่นเสร็จแล้ว ควรทำอะไร	13 (43.33)	17 (56.67)
2.หลังเลิกเรียน ต้องมีการทำความสะอาดห้อง ควรทำอะไร	5 (16.67)	25 (83.33)
3.เมื่อของเล่นที่อยากเล่นอยู่กับเพื่อน ควรทำอะไร	11 (36.67)	19 (63.33)
4.หากห้องเรียนสกปรก ควรทำอะไร	22 (73.33)	8 (26.67)
5.หากเพื่อนกำลังทะเลาะกัน ควรทำอะไร	25 (83.33)	5 (16.67)

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ข้อความ	เด็กนักเรียนชั้นอนุบาล 2 และอนุบาล 3 จำนวน 30 คน(ร้อยละ)	
	ตอบถูก	ตอบผิด
6.เมื่อเห็นเพื่อนทำความสะอาดห้องอยู่คนเดียว ควรทำอย่างไร	17 (56.67)	13 (43.33)
7.เมื่อเห็นเพื่อนนั่งเล่นอยู่คนเดียว ควรทำอย่างไร	17 (56.67)	13 (43.33)
8.หากไม่เห็นด้วยกับงานที่ได้รับมอบหมาย ควรทำอย่างไร	8 (26.67)	22 (73.33)
9.หากเพื่อนนั่งทำการบ้านอยู่และยังไม่เสร็จ ควรทำอย่างไร	19 (63.33)	11 (36.67)
ค่าเฉลี่ยรวม	4.57	4.43

4.2 ออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย

4.2.1 ผลการออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย

ผู้วิจัยได้ทำการระดมความคิด โดยรวบรวมจากกรณีศึกษาที่รวบรวมด้วยตัวเอง (สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางการออกแบบผลิตภัณฑ์สำหรับเด็ก ผู้เชี่ยวชาญทางด้านปฐมวัย ผู้ปกครอง) เพื่อศึกษาหาแนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย ตามกรอบแนวความคิด Dieter Rams (2012) ประเด็นการสอบถาม ได้แก่ (1) หน้าที่ใช้สอย (2) ความปลอดภัย (3) ความสวยงาม (4) ความสะดวกสบายในการใช้งาน (5) วัสดุ

ตารางที่ 4.4 แสดงการระดมความคิด

ด้านพัฒนาการเด็กและจิตวิทยา	ด้านของเล่นเสริมพัฒนาการ
หน้าที่ใช้สอย : รู้จักร่วมมือในการเล่นกับกลุ่มเพื่อน	หน้าที่ใช้สอย : ขณะที่เด็กใช้งานแล้วได้มีการเสริมพัฒนาการในด้านต่าง ๆ
ความปลอดภัย : ไม่เป็นอันตรายขณะหยิบเข้าปาก	ความปลอดภัย : ขณะที่เด็กใช้งาน มีความปลอดภัยถึงแม้จะเล่นตามลำพัง
ความสวยงาม : สีสน่าสนใจ สดใส ดึงดูดเด็ก	
ความสะดวกสบายในการใช้งาน : ขนาดเหมาะสมกับการหยิบจับ	

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ด้านพัฒนาการเด็กและจิตวิทยา	ด้านของเล่นเสริมพัฒนาการ
วัสดุ : ไม่อ่อนหรือแข็งจนเกินไป	ความสวยงาม : สีสดใส วัสดุเหมาะสมกับวัย ความสะดวกสบายในการใช้งาน : หยิบจับถนัดมือ วัสดุ : มีผิวสัมผัสที่น่าสนใจ ชวนให้อยากเล่น
ด้านการศึกษาปฐมวัย	ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์
หน้าที่ใช้สอย : ง่ายต่อการเล่นเป็นกลุ่ม ความปลอดภัย : ไม่มีส่วนที่แหลมคม ความสวยงาม : มีสีสดใส สะดุดตาชวนให้อยากเล่น ความสะดวกสบายในการใช้งาน : มีอุปกรณ์เสริมในการเล่นเพื่อช่วยส่งเสริมจินตนาการ วัสดุ : อ่อนนุ่ม	หน้าที่ใช้สอย : ขณะที่เด็กใช้งานแล้วได้มีการเสริมพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ความปลอดภัย : ขณะที่เด็กใช้งาน มีความปลอดภัยถึงแม้จะเล่นตามลำพัง ความสวยงาม : มีรูปลักษณ์ที่ดึงดูดความสนใจของเด็ก ความสะดวกสบายในการใช้งาน : สะดวกต่อการทำความสะอาด วัสดุ : อ่อนนุ่ม น่าสัมผัส

4.2.2 การวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์ใกล้เคียง (ภายในศูนย์เด็กอ่อนก่อนเกณฑ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต) ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยรวบรวมจากกรณีศึกษาที่รวบรวมด้วยตัวเอง (ถ่ายภาพ สัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านปฐมวัย ผู้ปกครอง)

ภาพที่ 4.1 แสดงชุดของเล่นเสริมการเรียนรู้ประเภทตุ๊กตาผ้า

ภาพโดย อัมรินทร์ ภูจำปา 8 เมษายน 2560

ลักษณะของผลิตภัณฑ์ส่งเสริมการเรียนรู้ภายในภายในศูนย์เด็กก่อนก่อนเกณฑ์ วัดศิริพงษ์
ธรรมนิมิต

1. ผลิตจากผ้า ไหมพรม ที่เหลือจากการใช้งานและบางส่วนก็มาจากการซื้อ
2. วัสดุภายในเป็นนุ่นหรือสำลี
3. กรรมวิธีเป็นการเย็บมือแบบง่ายๆ
4. ส่วนประกอบอื่น ๆ เป็นการติดกาว

ภาพที่ 4.2 แสดงการจัดเก็บชุดของเล่นเสริมการเรียนรู้ประเภทตุ๊กตาผ้า
ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 8 เมษายน 2560

ลักษณะการจัดเก็บของผลิตภัณฑ์ส่งเสริมการเรียนรู้ภายในภายในศูนย์เด็กก่อนก่อนเกณฑ์
วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต

1. เป็นการจัดเก็บแบบง่าย ๆ โดยการหาภาชนะที่มีลักษณะคล้ายๆ กันมาใส่
2. มีการแบ่งชนิดของตุ๊กตาหรือของเล่นที่ใส่ลงไปในภาชนะนั้น ๆ
3. การจัดวางโดยวางเป็นกลุ่มหรือหมวดหมู่บนโต๊ะ

ตารางที่ 4.5 แสดงการวิเคราะห์ จุดแข็ง-จุดอ่อน โอกาส-อุปสรรคต่อผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย: กรณีศึกษาศูนย์เด็กก่อนก่อนเกณฑ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต

จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
<ol style="list-style-type: none"> 1. เสริมสร้างจินตนาการ 2. สามารถจับต้องได้ 3. เด็กให้ความสนใจ 4. ง่ายต่อการใช้งาน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ไม่เป็นชุดการจัดเก็บ 2. เคลื่อนย้ายไปจุดอื่นไม่สะดวก
โอกาส (Opportunities)	อุปสรรค (Theats)
<ol style="list-style-type: none"> 1. ราคาถูก 2. จัดหาอุปกรณ์ในการทำงาน 3. มีอุปกรณ์เสริมในการเล่น 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความสนใจในการเล่น

จากตาราง วิเคราะห์จุดแข็ง-จุดอ่อน โอกาส-อุปสรรคต่อผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย สรุปหลักการที่จะนำไปใช้ ได้ว่าต้องเสริมสร้างจินตนาการในการเรียนรู้ สามารถจับต้องได้ ง่ายต่อการใช้งานและเด็กให้ความสนใจ

4.2.3 วิเคราะห์แนวคิดเพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย

จากการศึกษาเกี่ยวกับการนำแนวคิดมาใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย พบว่าจากทฤษฎีพัฒนาการของเพียเจท์ จะเห็นได้ว่าเด็กปฐมวัยจะรับรู้สิ่งต่าง ๆ ได้จากการใช้ประสาทสัมผัสและการรับรู้เป็นส่วนใหญ่ (ขวัญฟ้า รังสิยานนท์. 2552 : 43-44) และทฤษฎีของบรูเนอร์จะมีลักษณะขั้นตอนในการพัฒนาคล้ายกับทฤษฎีของเพียเจท์ ซึ่งผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กควรปฏิบัติดังนี้ (1) ให้เด็กได้เรียนรู้จากการสัมผัสสิ่งต่าง ๆ (2) พยายามให้เด็กได้เรียนรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรม (3) ควรจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กอย่างเหมาะสมกับวัย

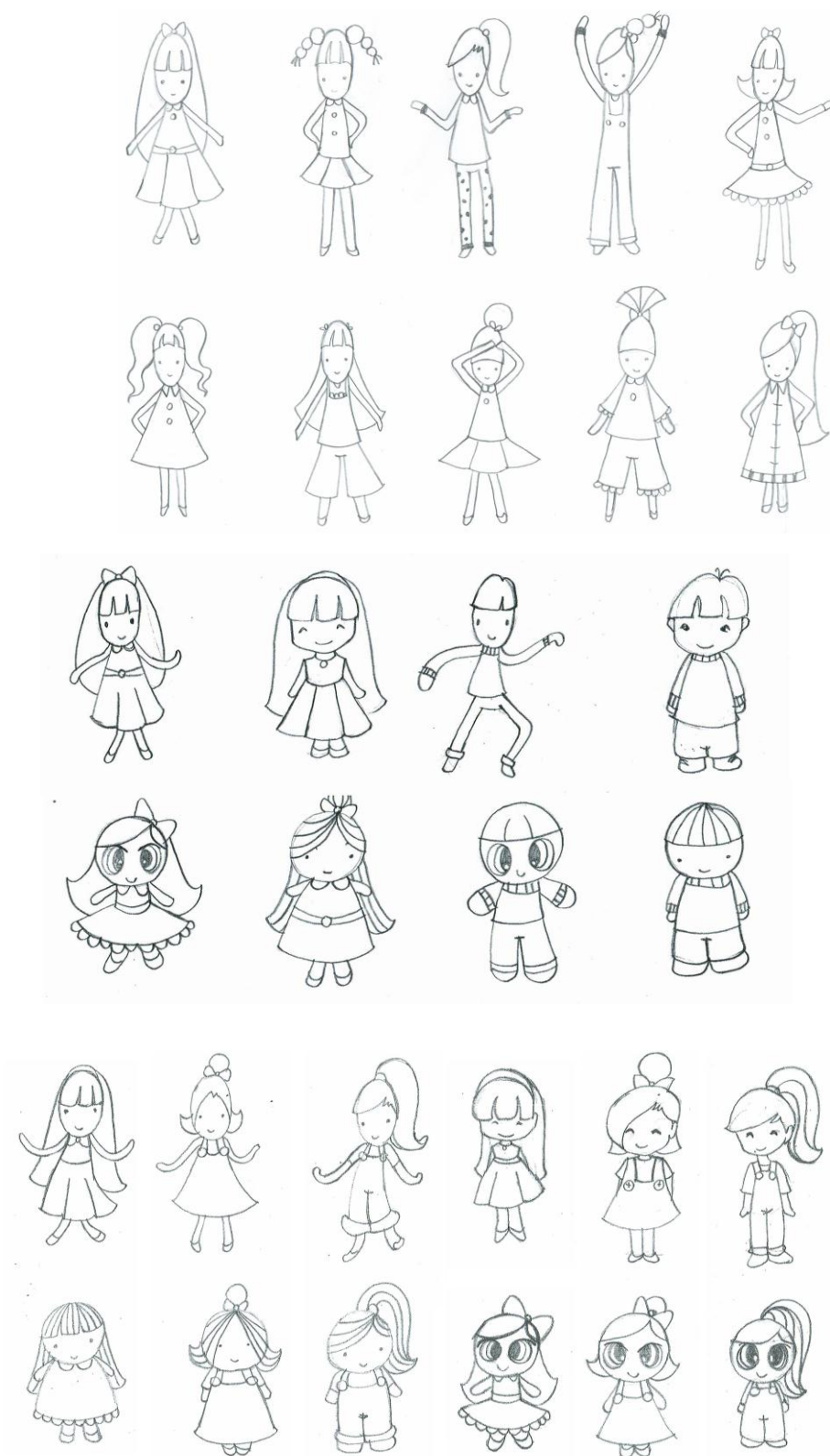
และจากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างช่วงอายุกับลักษณะการเล่นของเด็กจะเห็นได้ว่า ช่วงเด็กอายุ 3-6ปี เด็กจะเริ่มเล่นเลียนแบบสมมติสิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตัว ชอบเล่นของประเภทเสื้อผ้าชุดละคร เงินปลอม อาหาร โทรศัพท์ บ้านตุ๊กตา โรงละคร ของที่จำลองจากชีวิตจริงและของเล่นที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งหรือเคลื่อนย้าย ของเล่นสำหรับเด็กวัยนี้มีได้เป็นเพียงสิ่งที่สร้างความสนุกสนานเพลิดเพลิน แต่ยังเป็นเพื่อนและผู้คุ้มครองอีกด้วย บางครั้ง เด็ก ๆ จะระบายและแบ่งปันความรู้สึกของเล่น ช่วยให้เด็กสามารถปรับตัวและควบคุมอารมณ์ได้

ตารางที่ 4.6 แสดงตัวอย่างผลิตภัณฑ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ประเภทตุ๊กตา

		
ตุ๊กตาหุ่นมือ	ตุ๊กตาหุ่นมือ	ตุ๊กตาหุ่นมือ
		
ตุ๊กตานิ่วมือ	ตุ๊กตานิ่วมือ	ตุ๊กตานิ่วมือ
		
ตุ๊กตาผ้า	ตุ๊กตาผ้าแบบสกรีนลาย	ตุ๊กตาไหมพรม

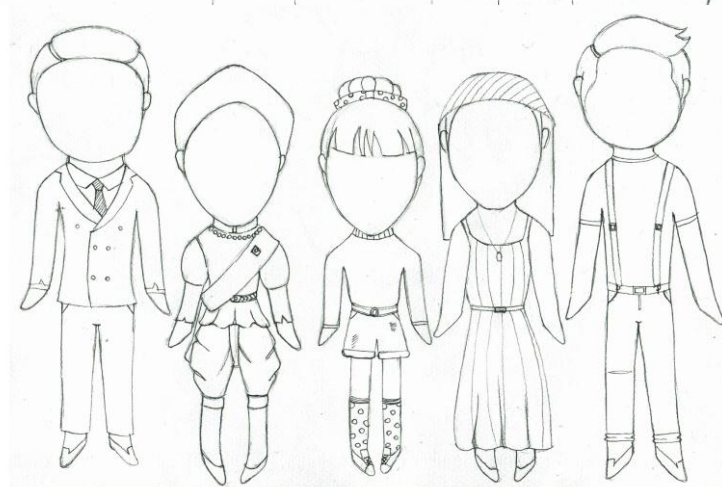
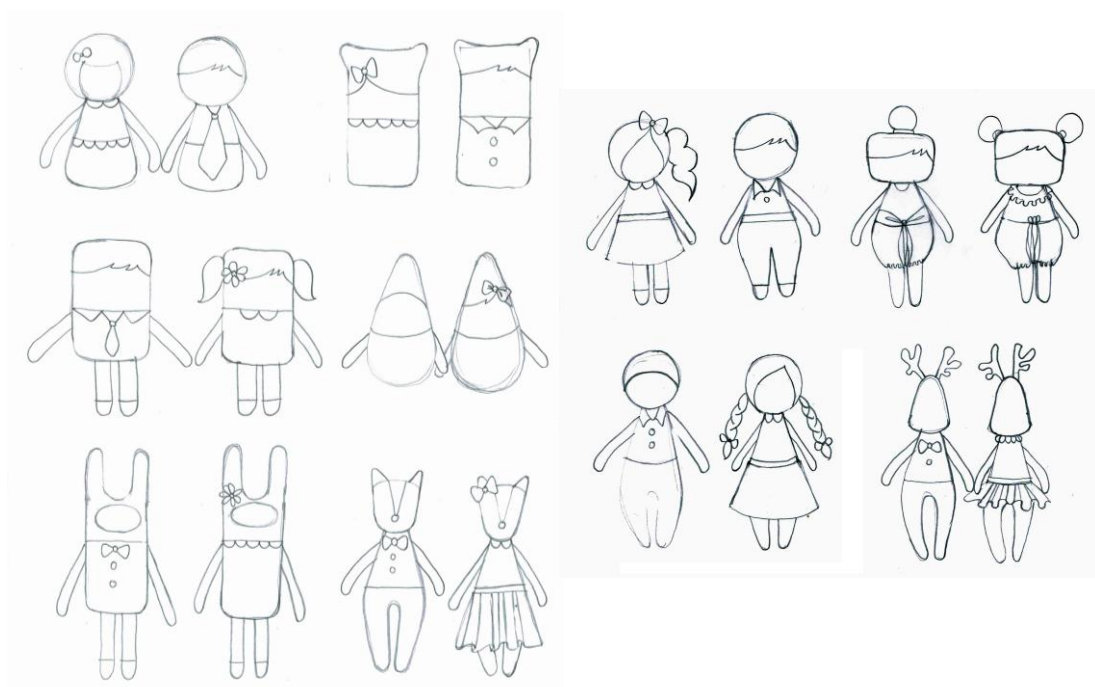
จากการหาข้อมูลด้านรูปแบบของผลิตภัณฑ์และของเล่นสำหรับเด็กที่มีส่วนเกี่ยวข้องในชีวิตประจำวันหลักและง่ายต่อการเลียนแบบคือลักษณะของคนและเด็กสามารถเข้าถึงของเล่นประเภทนี้ได้ง่ายอีกทั้งยังสร้างจินตนาการในขณะที่เล่นบทบาทสมมติได้อีกด้วย

ในการสร้างรูปแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย ได้ทำการวิเคราะห์แนวความคิดด้านรูปแบบ โดยการออกแบบร่างรูปคนในลักษณะต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำต้นแบบขึ้นไป

ภาพที่ 4.3 แสดงการระดมความคิดเกี่ยวกับลักษณะของตุ๊กตาผ้า

ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 27 ตุลาคม 2560

ภาพที่ 4.4 แสดงการระดมความคิดเกี่ยวกับลักษณะของตุ๊กตาผ้า

ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 27 ตุลาคม 2560

หลังจากผู้วิจัยได้ทำการร่างรูปแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย ได้สรุปและนำไปจัดทำต้นแบบ จำนวน 3 รูปแบบ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านผลิตภัณฑ์เด็กและผู้เชี่ยวชาญด้านปฐมวัยประเมินความพึงพอใจ

ตารางที่ 4.7 แสดงการประเมินรูปแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคี
สำหรับเด็กปฐมวัย รูปแบบที่ 1

รูปแบบที่ 1 ผลิตภัณฑ์ทำจากผ้าห่ม ใช้วิธีการเย็บ ด้านในเป็นใยสังเคราะห์ ชุดสามารถถอดปรับเปลี่ยนได้ ให้เด็กสามารถเรียนรู้และใช้กล้ามเนื้อในการหยิบจับปรับเปลี่ยนเสื้อผ้า สามารถซักทำความสะอาดได้ทุกชิ้น

หัวข้อการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. หน้าที่ใช้สอย (Function)			
1.1 รูปแบบของผลิตภัณฑ์สะดวกต่อการใช้งาน	4.50	0.55	มาก
1.2 ส่งเสริมพัฒนาการทางการเรียนรู้(ด้านสังคม)	4.50	0.55	มาก
1.3 ส่งเสริมพัฒนาการทางการเรียนรู้(ด้านจิตใจและอารมณ์)	4.17	0.41	มาก
1.4 ส่งเสริมพัฒนาการทางการเรียนรู้(ด้านร่างกาย)	3.67	0.52	มาก
1.5 ส่งเสริมพัฒนาการทางการเรียนรู้(ด้านสติปัญญา)	3.83	0.41	มาก
รวม	4.13	0.07	มาก
2. ความปลอดภัย (Safety)			
2.1 ผลิตภัณฑ์มีความปลอดภัยต่อการใช้งานสำหรับเด็ก	4.83	0.41	มากที่สุด
2.2 วัสดุที่นำมาใช้มีความปลอดภัยในการใช้งานสำหรับเด็ก	4.50	0.55	มาก
2.3 รูปทรงของผลิตภัณฑ์ มีความโค้งมน สีสื่อถึงความปลอดภัยกับเด็ก	4.83	0.41	มากที่สุด
รวม	4.72	0.08	มากที่สุด
3. ความสวยงาม (Beauty)			
3.1 สีสันทึ่มีความสวยงาม และมีความดึงดูดความสนใจจากเด็ก	4.33	0.52	มาก

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

หัวข้อการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
3. ความสวยงาม (Beauty)			
3.2 ความประณีตของผลิตภัณฑ์เหมาะสมสำหรับเด็ก	4.00	0.63	มาก
3.3 มีรูปลักษณะที่ดึงดูดความสนใจจากเด็ก	4.67	0.52	มากที่สุด
รวม	4.33	0.07	มาก
4. ความสะดวกสบายในการใช้งาน (Ease of use)			
4.1 ขนาดของผลิตภัณฑ์เหมาะสำหรับการใช้งานของเด็ก	4.33	0.41	มาก
4.2 ความประณีตของผลิตภัณฑ์เหมาะสมสำหรับเด็ก	4.67	0.52	มากที่สุด
รวม	4.5	0.00	มาก
5. วัสดุ (Materials)			
5.1 มีความอ่อนนุ่ม น่าสัมผัส	5.00	0.00	มากที่สุด
5.2 ผลิตภัณฑ์สะดวกต่อการทำความสะอาด	4.83	0.41	มากที่สุด
รวม	4.92	0.29	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.52	0.11	มากที่สุด

จากตารางประเมินรูปแบบที่ 1 ลักษณะรูปแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด () = 4.52 , ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = 0.11)

ตารางที่ 4.8 แสดงการประเมินรูปแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย รูปแบบที่ 2

รูปแบบที่ 2 ผลิตภัณฑ์ทำจากผ้าหมัด ใช้วิธีการเย็บ ด้านในเป็นใยสังเคราะห์ ในส่วนของลวดลายจะเป็นการสกรีนลงบนผ้า ระบบการพิมพ์แบบSublimation สามารถซักทำความสะอาดได้

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

หัวข้อการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. หน้าที่ใช้สอย (Function)			
1.1 รูปแบบของผลิตภัณฑ์สะดวกต่อการใช้งาน	4.50	0.55	มาก
1.2 ส่งเสริมพัฒนาการทางการเรียนรู้(ด้านสังคม)	4.50	0.55	มาก
1.3 ส่งเสริมพัฒนาการทางการเรียนรู้(ด้านจิตใจและอารมณ์)	3.83	0.41	มาก
1.4 ส่งเสริมพัฒนาการทางการเรียนรู้(ด้านร่างกาย)	3.67	0.52	มาก
1.5 ส่งเสริมพัฒนาการทางการเรียนรู้(ด้านสติปัญญา)	3.50	0.55	มาก
รวม	4.00	0.06	มาก
2. ความปลอดภัย (Safety)			
2.1 ผลิตภัณฑ์มีความปลอดภัยต่อการใช้งานสำหรับเด็ก	4.17	0.75	มาก
2.2 วัสดุที่นำมาใช้มีความปลอดภัยในการใช้งานสำหรับเด็ก	4.50	0.55	มาก
2.3 รูปทรงของผลิตภัณฑ์ มีความโค้งมน สื่อถึงความปลอดภัยกับเด็ก	4.67	0.52	มากที่สุด
รวม	4.44	0.13	มาก
3. ความสวยงาม (Beauty)			
3.1 สีสีนมีความสวยงาม และมีความดึงดูดความสนใจจากเด็ก	4.50	0.55	มาก
3.2 ความประณีตของผลิตภัณฑ์เหมาะสมสำหรับเด็ก	3.83	0.75	มาก
3.3 มีรูปลักษณะที่ดึงดูดความสนใจจากเด็ก	4.17	0.75	มาก
รวม	4.17	0.12	มาก
4. ความสะดวกสบายในการใช้งาน (Ergonomics)			
4.1 ขนาดของผลิตภัณฑ์เหมาะสำหรับการใช้งานของเด็ก	3.67	0.52	มาก
4.2 ความประณีตของผลิตภัณฑ์เหมาะสมสำหรับเด็ก	3.83	0.41	มาก
รวม	3.75	0.08	มาก
5. วัสดุ (Materials)			
5.1 มีความอ่อนนุ่ม นำสัมผัส	4.50	0.55	มากที่สุด
5.2 ผลิตภัณฑ์สะดวกต่อการทำความสะอาด	4.67	0.52	มากที่สุด
รวม	4.58	0.02	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.19	0.04	มาก

จากตารางประเมินรูปแบบที่ 2 ลักษณะรูปแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมาหิ (\bar{X}) = 4.19 ,ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = 0.04)

ตารางที่ 4.9 แสดงการประเมินรูปแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคี
สำหรับเด็กปฐมวัย รูปแบบที่ 3

รูปแบบที่ 3 ผลิตภัณฑ์ทำจากไหมพรมทั้งหมด ใช้วิธีการถัก ด้านในเป็นใยสังเคราะห์ ชุดสามารถถอดปรับเปลี่ยนได้ ให้เด็กสามารถเรียนรู้และใช้กล้ามเนื้อในการหยิบจับปรับเปลี่ยนเสื้อผ้าสามารถซัก ทำความสะอาดได้ทุกชิ้น

หัวข้อการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. หน้าที่ใช้สอย (Function)			
1.1 รูปแบบของผลิตภัณฑ์สะดวกต่อการใช้งาน	4.33	0.52	มาก
1.2 ส่งเสริมพัฒนาการทางการเรียนรู้(ด้านสังคม)	4.50	0.55	มาก
1.3 ส่งเสริมพัฒนาการทางการเรียนรู้(ด้านจิตใจและอารมณ์)	3.83	0.41	มาก
1.4 ส่งเสริมพัฒนาการทางการเรียนรู้(ด้านร่างกาย)	3.67	0.52	มาก
1.5 ส่งเสริมพัฒนาการทางการเรียนรู้(ด้านสติปัญญา)	3.50	0.55	มาก
รวม	3.97	0.06	มาก
2. ความปลอดภัย (Safety)			
2.1 ผลิตภัณฑ์มีความปลอดภัยต่อการใช้งานสำหรับเด็ก	4.17	0.41	มาก
2.2 วัสดุที่นำมาใช้มีความปลอดภัยในการใช้งานสำหรับเด็ก	4.50	0.55	มาก
2.3 รูปทรงของผลิตภัณฑ์ มีความโค้งมน สื่อถึงความปลอดภัยกับเด็ก	4.50	0.55	มากที่สุด
รวม	4.39	0.23	มาก
3. ความสวยงาม (Beauty)			
3.1 สีสนมีความสวยงาม และมีความดึงดูดความสนใจจากเด็ก	4.00	0.63	มาก
3.2 ความประณีตของผลิตภัณฑ์เหมาะสมสำหรับเด็ก	4.17	0.41	มาก
3.3 มีรูปลักษณะที่ดึงดูดความสนใจจากเด็ก	3.67	0.52	มาก
รวม	3.94	0.17	มาก

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

หัวข้อการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
4. ความสะดวกสบายในการใช้งาน (Ease of use)			
4.1 ขนาดของผลิตภัณฑ์เหมาะสำหรับการใช้งานของเด็ก	3.50	0.55	มาก
4.2 ความประณีตของผลิตภัณฑ์เหมาะสมสำหรับเด็ก	3.67	0.52	มาก
รวม	3.58	0.18	มาก
5. วัสดุ (Materials)			
5.1 มีความอ่อนนุ่ม น่าสัมผัส	3.50	0.55	มาก
5.2 ผลิตภัณฑ์สะดวกต่อการทำความสะอาด	3.50	0.55	มาก
รวม	3.50	0.18	มาก
เฉลี่ยรวม	3.88	0.06	มาก

จากตารางประเมินรูปแบบที่ 2 ลักษณะรูปแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก ($\bar{X} = 3.88$, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = 0.06)

ผลการประเมินทางด้านรูปแบบของผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย สรุปได้ว่ารูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมที่จะนำไปผลิตเป็นรูปแบบที่ 1 มีความเหมาะสมมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.52 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.11 โดยพิจารณาทางด้าน คะแนนค่าเฉลี่ยด้านหน้าที่ใช้สอยเท่ากับ 4.13 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.07, คะแนนค่าเฉลี่ยด้านความปลอดภัยเท่ากับ 4.72 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.08, คะแนนค่าเฉลี่ยด้านความสวยงามเท่ากับ 4.33 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.07, คะแนนค่าเฉลี่ยด้านความสะดวกสบายในการใช้งานเท่ากับ 4.50 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.00 และคะแนนค่าเฉลี่ยด้านวัสดุเท่ากับ 4.92 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.29

4.3 ประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนรู้เรื่องความสามัคคีก่อนและหลังการใช้ผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย

4.3.1 ประเมินความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย

ตารางที่ 4.10 แสดงการประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย

หัวข้อการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. มีความเหมาะสมกับวัยของเด็ก สามารถเล่นได้ทั้งชายและหญิง	4.50	0.55	มาก
2. ง่ายต่อการเล่นเป็นกลุ่ม	4.67	0.52	มากที่สุด
3. มีความอ่อนนุ่มต่อผิวสัมผัส ไม่เป็นอันตรายต่อเด็ก	4.83	0.41	มากที่สุด
4. วัสดุที่ใช้มีความปลอดภัย ไม่เป็นอันตรายต่อเด็ก	4.67	0.52	มากที่สุด
5. ไม่เป็นอันตรายในขณะที่เด็กหยิบเข้าปาก	4.50	0.55	มาก
6. ไม่มีเหลี่ยมแหลมคม มีความโค้งมน ไม่เป็นอันตรายต่อเด็ก	4.83	0.41	มากที่สุด
7. มีอุปกรณ์เสริมในการเล่นส่งเสริมจินตนาการ	4.50	0.55	มาก
รวม	4.64	0.06	มากที่สุด

จากตารางประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย ในที่นี้หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญ ครูและผู้ปกครอง พบว่า ผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย มีความพึงพอใจอยู่ระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.64

4.3.2 ประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนรู้เรื่องความสามัคคีก่อนและหลังการใช้ผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย

ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนรู้เรื่องความสามัคคีก่อนและหลังการใช้ผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบการเรียนรู้ระหว่างก่อนและหลังการใช้ผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้แบบทดสอบก่อนและหลังการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย สามารถวิเคราะห์ผลได้ดังนี้

ในการทำแบบทดสอบหลังการเรียนรู้มีการสลับข้อคำถาม จำนวน 9 ข้อ ทำการทดสอบกับเด็กนักเรียนระดับชั้นอนุบาล 3 อายุระหว่าง 5-6 ปี ของศูนย์เด็กก่อนก่อนเกณฑ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต ผลการศึกษาแสดงดังตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้คุณธรรมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับ
เด็กปฐมวัย

นักเรียนลำดับที่	คะแนนก่อน การเรียนรู้ (9)	คะแนนหลัง การเรียนรู้ (9)	ความก้าวหน้าในการ เรียนรู้
1	6	9	3
2	4	8	4
3	5	8	3
4	4	7	3
5	3	7	4
6	4	8	4
7	5	9	4
8	3	8	5
9	4	9	5
10	4	7	3
11	5	9	4
12	6	9	3
13	4	8	4
14	3	7	4
15	4	8	4
16	3	8	5
17	3	8	5
18	4	9	5
19	5	9	4
20	3	7	4
21	4	8	4
22	5	9	4
23	6	9	3
24	6	9	3
25	3	7	4
26	3	8	5
27	4	8	4

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

นักเรียนลำดับที่	คะแนนก่อน การเรียนรู้ (9)	คะแนนหลัง การเรียนรู้ (9)	ความก้าวหน้าในการ เรียนรู้
28	4	9	5
29	6	9	3
30	5	8	3
ค่าเฉลี่ยรวม E_1 E_2	4.27	8.2	4
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.)	1.05	0.76	0.74

จากตารางที่ 4.11 พบว่าคะแนนจากการทดสอบก่อนการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย (E_1) 4.27 จากคะแนนเต็ม 9 คะแนน และคะแนนจากการทดสอบหลังการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย (E_2) 8.2 จากคะแนนเต็ม 9 คะแนน แสดงให้เห็นได้ว่า คะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบหลังการเรียนรู้สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบก่อนการเรียนรู้ 4 คะแนน เมื่อพิจารณาคะแนนก่อนการเรียนรู้และหลังการเรียนรู้ของเด็กนักเรียนระดับชั้นอนุบาล 3 รายบุคคลทั้ง 30 คน จะเห็นได้ว่า นักเรียนทุกคนมีระดับคะแนนหลังการเรียนรู้สูงกว่าคะแนนก่อนการเรียนรู้ ระหว่าง 3-5 คะแนน โดยที่นักเรียนได้คะแนนเพิ่มขึ้น 5 คะแนนมากที่สุด จำนวน 7 คน จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ด้วย t-test (Dependent-Samples) เพื่อทำการเปรียบเทียบการเรียนรู้ของเด็กนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม แสดงดังตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้คุณธรรมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลองใช้ผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย

การทดสอบ	n	\bar{X}	S.D.	ค่า t	df	Sig.
ก่อนทดลองใช้ ผลิตภัณฑ์	30	4.27	1.05	29.126	29	0.00
หลังทดลองใช้ ผลิตภัณฑ์	30	8.20	0.76			

จากการทดสอบสมมติฐานด้วย t-test โดยกำหนดนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนสอบหลังการทดลองใช้ผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการทดลองใช้ผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=29.126$, $Sig.=0.00$)

สรุปได้ว่าการเรียนรู้โดยใช้ผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็ก
ปฐมวัย สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ในเด็กปฐมวัยได้สูงขึ้น

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคี สำหรับเด็กปฐมวัย: กรณีศึกษา ศูนย์เด็กก่อนก่อนเกณฑ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลพร้อมข้อเสนอแนะดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ที่คาดหวังไว้ 3 ประการคือ

5.1.1 เพื่อศึกษาประเภทของนิทานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย

5.1.2 เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย

5.1.3 เพื่อประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนรู้เรื่องความสามัคคีก่อนและหลังการใช้ผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย

สรุปผลการวิจัย การศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคี สำหรับเด็กปฐมวัย กรณีศึกษา : ศูนย์เด็กก่อนก่อนเกณฑ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต มี 3 ขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาประเภทของนิทานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้ศึกษาประเภทของนิทานแบ่งการศึกษาออกเป็น 8 ประเภท ดังนี้ 1) เทพนิทานหรือเทพนิยาย 2) นิทานประจำถิ่นหรือนิทานพื้นบ้าน 3) นิทานคติสอนใจ 4) นิทานวีรบุรุษ 5) นิทานอธิบายเหตุผล 6) เทพปกรณัม 7) นิทานที่มีสัตว์เป็นตัวเอกและ 8) นิทานตลกขบขัน ผลการศึกษา พบว่านิทานคติสอนใจเหมาะสมกับการนำมาทำกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีมากที่สุด เนื่องด้วยนิทานคติสอนใจนี้เป็นนิทานที่เรียบง่ายเชิงเปรียบเทียบชีวิตและความเป็นอยู่ร่วมกันในสังคมมนุษย์ ให้บังเกิดผลในการดำรงชีวิตและความเป็นอยู่ให้พิถีพิถันละเอียดรอบคอบและไม่ประมาท ช่วยเหลือและเมตตาผู้อื่นและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ซึ่งเมื่อได้ประเภทของนิทานแล้วจากนั้นได้ทำการศึกษาในเรื่องขององค์ประกอบและพฤติกรรมความสามัคคี พบว่าความรับผิดชอบต่อส่วนรวมมากกว่าส่วนตน:ช่วยกันเก็บของ ทำความสะอาดห้องเรียนก่อนไปสนามเด็กเล่นหรือทำกิจกรรมส่วนตัว เด็กปฐมวัยนั้นจะละเลยในพฤติกรรมนี้ การแสดงออกทางพฤติกรรมจะพบน้อยครั้ง ซึ่งการเลือกที่จะส่งเสริมพฤติกรรมในด้านที่พบน้อยนั้นจะเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการในด้านสังคม อารมณ์และจิตใจอีกด้วย

2. เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย พบว่าพัฒนาการทางด้านสังคมนั้นมืองค์ประกอบและพฤติกรรมความสามัคคีในส่วนบุคคลที่เด็กส่วนรวมมากกว่าส่วนตนอยู่ที่เหมาะสมที่สุดโดยการใช้บทบาทสมมติประกอบกับผลิตภัณฑ์ที่เด็กสนใจ โดยสรุปหลักการที่จะนำไปใช้ ได้ว่าต้องเสริมสร้างจินตนาการในการเรียนรู้ สามารถจับต้องได้ง่าย ต่อการใช้งานและเด็กให้ความสนใจ ซึ่งผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กควรปฏิบัติดังนี้ (1) ให้เด็กได้เรียนรู้จากการสัมผัสสิ่งต่าง ๆ (2) พยายามให้เด็กได้เรียนรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรม (3) ควรจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กอย่างเหมาะสมกับวัย รูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่ช่วยส่งเสริมให้เด็กได้สามารถเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมมากที่สุดคือ รูปแบบที่ 1 มีความเหมาะสมมาก ทำการเลือกโดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์และผู้เชี่ยวชาญทางด้านปฐมวัย เป็นผู้พิจารณาเลือกนำรูปแบบที่ได้มาทำการผลิตเป็นต้นแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย

3. เพื่อประเมินความพึงพอใจผู้บริโภครและผู้เชี่ยวชาญด้านปฐมวัยและผู้ปกครองที่มีต่อผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย พบว่าผลการประเมินของผู้บริโภครมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนรู้เรื่องความสามัคคีก่อนและหลังการใช้ผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบการเรียนรู้ระหว่างก่อนและหลังการใช้ผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้แบบทดสอบก่อนและหลังการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย พบว่าคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบหลังการเรียนรู้สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบก่อนการเรียนรู้

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน(Mixed Methods Research) ประชากรและกลุ่มในการทดสอบที่ผู้วิจัยใช้ในการวิจัย ได้แก่ การลงเก็บข้อมูลจากการไปพูดคุย สังเกตพฤติกรรมของเด็กปฐมวัย พบผู้เชี่ยวชาญในด้านวรรณกรรม ผู้เชี่ยวชาญในการออกแบบผลิตภัณฑ์เด็ก ผู้เชี่ยวชาญในด้านปฐมวัย ในการทดสอบผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง คือ เด็กปฐมวัย ณ ศูนย์เด็กก่อนก่อนเกณฑ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย การสังเกต แบบสอบถาม แบบประเมินและแบบทดสอบ เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งผลการวิจัยสามารถจำแนกออกเป็น 3 ส่วน ตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาประเภทของนิทานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัยจากส่วนของการศึกษาประเภทของนิทาน พบว่านิทานประเภทคติสอนใจเหมาะสมต่อการนำมาประกอบการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมมากที่สุด โดยจากแบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญด้านวรรณกรรมและผู้เชี่ยวชาญด้านปฐมวัยซึ่งมีความสอดคล้องกับกรอบแนวความคิดการแบ่งประเภทของนิทานตามรูปแบบของนิทาน (เกริก ยุ้นพันธ์, 2538 : 20-22) จากการศึกษาองค์ประกอบและ

พฤติกรรมความสามัคคีพบว่า ความรับผิดชอบส่วนรวมมากกว่าส่วนตนถือเป็นคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีที่ควรส่งเสริมมากที่สุด จากการสังเกตพฤติกรรมเพื่อวัดความรู้ความเข้าใจและหาข้อดีของเด็กที่ควรส่งเสริมมากที่สุดตามกรอบแนวคิดของ(จักรพงษ์ นิลพงษ์, 2543 : 23) โดยผ่านกิจกรรมการเล่นนิทานให้เกิดบทบาทสมมติ เพื่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน สอดแทรกแนวคิด คุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์อีกทั้งยังเพิ่มพูนลักษณะนิสัยที่ดีเพื่อเป็นแนวทางให้เด็กได้ประพฤติปฏิบัติตาม

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย พบว่าคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการทางด้านสังคมและอารมณ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตยา คชภักดี ว่า การแสดงออกของอารมณ์อย่างเหมาะสมเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนสร้างความรู้สึที่ดีและนับถือตนเอง(Self-Esteem) หรืออัตมโนทัศน์เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการด้านสังคมด้วย บางครั้งจึงมีการรวมพัฒนาการทางด้านจิตใจ-อารมณ์และทางด้านสังคมเป็นกลุ่มเดียวกัน (Psycho-Social Development) ซึ่งโดยปกติเด็กจะชอบเล่นเลียนแบบชีวิตความเป็นอยู่รอบตัว การเลียนแบบหรือบทบาทสมมุติที่จะช่วยพัฒนาการทางภาษาและจินตนาการของเด็กเป็นอย่างมาก ผู้วิจัยได้ทำการระดมความคิด ออกแบบภาพร่างเพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย โดยจากการจัดลำดับของประเภทนิทานพบว่า นิทานคติสอนใจเหมาะสมลำดับที่ 1 ที่จะนำมาพัฒนาต่อในรูปแบบการสร้างผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในทางที่สามารถจับต้องได้ ให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก ใช้เลียนแบบชีวิตประจำวันได้ โดยการประเมินคุณภาพเพื่อประเมินหารูปแบบจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านวรรณกรรมเด็ก ผู้เชี่ยวชาญทางด้านผลิตภัณฑ์เด็ก ผู้เชี่ยวชาญทางด้านปฐมวัย ที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ผู้วิจัยใช้กรอบแนวความคิด Dieter Rams (2012) ประเด็นการสอบถาม ได้แก่ (1) หน้าที่ใช้สอย(Function) (2) ความปลอดภัย (Safety) (3) ความสวยงาม(Aesthetic) (4) ความสะดวกสบายในการใช้งาน(Ease of Use) (5) วัสดุ(Materials) เพื่อให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของเด็กปฐมวัย ผลการประเมินพบว่า รูปแบบที่ 1 ดีที่สุดที่สามารถถอดชุดประกอบได้ เป็นรูปแบบที่เหมาะสมมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย(\bar{X}) = 4.52, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = 0.11) ด้วยลักษณะเด่นทางด้านรูปแบบของการถอดประกอบ ใส่ชุดได้ ปรับเปลี่ยนวิธีการเล่นได้สนุกกว่า มีความอ่อนนุ่ม มีรูปลักษณ์ที่ดึงดูดความสนใจจากเด็กสามารถทำความสะอาดได้

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนรู้เรื่องความสามัคคีก่อนและหลังการใช้ผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้แบบประเมินความพึงพอใจจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านผลิตภัณฑ์ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านปฐมวัย ครู และผู้ปกครอง พบว่า ผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย มีความพึงพอใจอยู่ระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.64 ตามกรอบแนวคิดด้านความพึงพอใจของ (สุชา จันทร์ธอม, 2539: 19-22) ซึ่งมีการประยุกต์ใช้หลักในการพิจารณาเลือกของเล่นประกอบด้วย 1. เลือกของเล่นให้เหมาะสมกับวัย 2.เลือกของเล่นที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก 3. หลีกเลี่ยงการให้ของเล่นจำพวกพลาสติกอ่อนและยาง 4. หลีกเลี่ยงจากการให้ของเล่นที่ทำอันตราย 5. งดเว้นจากการให้ของเล่นจำพวกลูกปัดหรือที่มีกระดุม 6. งดเว้นจากการให้ ของเล่นประเภทแหลมคมแก่เด็ก 7. จัดหาอุปกรณ์เครื่องใช้ประกอบการเล่นแก่เด็ก

เพื่อส่งเสริมพัฒนาการกายอย่างแท้จริง และผลการประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนรู้เรื่องความสามัคคี ก่อนและหลังการใช้ผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบการเรียนรู้ระหว่างก่อนและหลังการใช้ผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้แบบทดสอบก่อนและหลังการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย พบว่าคะแนนจากการทดสอบก่อนการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย (E_1) 4.27 จากคะแนนเต็ม 9 คะแนน และคะแนนจากการทดสอบหลังการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย (E_2) 8.2 จากคะแนนเต็ม 9 คะแนน แสดงให้เห็นได้ว่า คะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบหลังการเรียนรู้สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบก่อนการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ด้วยสูตร T-Test Dependent โดยผู้วิจัยได้กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งผลการวิเคราะห์ที่ได้นั้นเป็นตามสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งเอาไว้ คือ ผู้เรียนมีผลการเรียนรู้หลังเรียนด้วยผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย สูงกว่าก่อนเรียน

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. สามารถพัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลายมากขึ้น เพิ่มเติมในเรื่องของการเปลี่ยนชุดหรืออุปกรณ์อื่น ๆ
2. อาจมีการนำผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย ไปบูรณาการในการส่งเสริมทางด้านอื่นๆ ควบคู่ไปกับการเรียนการสอนได้ด้วย
3. ให้เด็กได้มีโอกาสแสดงออกทางความคิดในการเล่าเรื่องหรือการเล่นด้านอื่นๆ โดยกำหนดกรอบคุณธรรมคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งมีผู้ใหญ่คอยแนะนำ
4. ควรมีการทดลองและติดตามผลระยะยาว เพื่อดูความเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรม

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. สามารถพัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์ให้สามารถสร้างอารมณ์บนใบหน้าให้เห็นได้
2. ควรมีการจัดทำคู่มือการใช้งานผลิตภัณฑ์

บรรณานุกรม

- กมลทิพย์ ลบแยม. 2553. ผลการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยใช้บทบาทสมมติเพื่อพัฒนาความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2548. คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2550. “8 คุณธรรมพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2544. หลักสูตรการศึกษา พุทธศักราช 2544. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กิริติ บุญเจือ. 2538. ชุดพื้นฐานปรัชญาจริยศาสตร์สำหรับผู้เริ่มเรียน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- เกริก ยूनพันธ์. 2538. การเล่านิทาน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- เกริก ยूनพันธ์. 2543. การออกแบบและเขียนภาพประกอบสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- จิราพร นราศรี. 2550. การศึกษาการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จินตนา ไบกาซูยี. 2534. แนวการจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- จินตนา ไบกาซูยี. 2542. เทคนิคการเขียนหนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- จินตนา ไบกาซูยี. ม.ป.ท. การเขียนสื่อการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ฉัตรวรรณ ลัญฉวรรณะกรและนันทิยา น้อยจันทร์. 2558. การจัดกิจกรรม STEM EDUCATION สำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : เอ็ดดูเคชั่นแนลเทคโนโลยี(เอ็ด-เทค).
- ฉวีวรรณ กินาวงค์. 2555. พัฒนาการเด็กปฐมวัย. พระนครศรีอยุธยา : ครุศาสตร์มหาบัณฑิต การศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- ชาติรี สำราญ. 2544. ครูรู้ได้อย่างไรว่าเด็กเกิดการเรียนรู้. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- ถวัลย์ มาศจรัส. 2538. เทคนิคและตัวอย่างการเขียนหนังสือนิทานส่งเสริมการอ่านและหนังสืออ่านเพิ่มเติม. กรุงเทพฯ : นิมิตรใหม่.
- ถวัลย์ มาศจรัสและวรรณภา มังปู้แวน. 2547. นวัตกรรมการศึกษา ชุด แผนการจัดกิจกรรมการใช้หนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย-อนุบาล. กรุงเทพฯ : ชารอักษร.
- ณรงค์ โพธิ์พุกษานันท์. 2550. ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ Research Methodology. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

- ดวงเดือน พันธมนาวิน. 2538. **ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม**. กรุงเทพฯ : การวิจัยและการพัฒนาบุคคล
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ทรงวุฒิ เอกวุฒิวงศา. 2558. **หลักการคิดวิเคราะห์เพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์ : คิดเพื่อพัฒนา
ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม** (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ : หจก.มีน เซอร์วิส ซัพพลาย จำกัด
- นิตยา คชภักดี. 2553. **พัฒนาการเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ : กุมารแพทย์สาขาพัฒนาการและ
พฤติกรรม วิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย.
- นิตยา ประพฤติกิจ. 2556. **การพัฒนาเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการ
ฝึกหัดครู.
- นริช สุตสังข์. 2548. **ออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม : ระบบและวิธีการพัฒนาผลิตภัณฑ์
อุตสาหกรรม**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- บันลือ พุกกะวัน. 2524. **วรรณกรรมเด็ก**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- บุญลักษณ์ อึ้งชัยพงษ์. 2536. **ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม
ด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพรานกระต่าย อำเภอ
พรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา
จิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประสาธ อิศรปริดา. 2520. **ธรรมชาติและกระบวนการเรียนรู้**. พิมพ์ครั้งที่ 2. มหาสารคาม :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- ปราณี เชียงทอง. 2526. **วรรณกรรมสำหรับเด็ก**. กรุงเทพฯ : สุริยาสาส์.
- ปรีดา ปัญญาจันทร์และชิววัน วิสาสะ. 2537. **เล่นิทานอย่างไรให้สนุก**. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง
แอนด์พับลิชชิ่ง.
- ปรีดา ปัญญาจันทร์และสุไผท เมืองไทย. 2557. **การเขียนภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็ก**.
กรุงเทพฯ : แพรวเพื่อนเด็ก.
- ผดุง พรหมมูล. 2547. **ศิลปะการสร้างสรรค์ภาพประกอบ**. กรุงเทพฯ : พิสิทธ์เซ็นเตอร์.
- แผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน. 2554. **ปฏิรูปจิตสำนึกเด็กไทยด้วยหนังสือเล่มใหม่**. สืบค้น
เมื่อ 28 กุมภาพันธ์ 2557. เข้าถึงได้จาก : [http://www.happyreading.in.th/news/
detail.php?id=110](http://www.happyreading.in.th/news/detail.php?id=110).
- พรพิมล ศักดา. 2553. **การศึกษาและออกแบบหนังสือการ์ตูนส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องการออม
สำหรับเด็กปฐมวัย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชา
เทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบัน
เทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- พัชรา พุ่มพชาติ. 2551. **ค้นหาอนุบาลในดวงใจ**. กรุงเทพฯ : พี.เค.

- พัชรา พุ่มพชาติ. 2552. การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์
สำหรับเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการ
สอน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มัทนา โชควรวฒนกร. 2537. ภาวะวิกฤตของชีวิตเด็กไทย : ปัญหาที่ยังไม่สายเกินแก้. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์.
- แม้นมาศ ชาลิตและคณะ. 2543. การเรียนหนังสือสารคดีสืบสารมรดกวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ :
ภูมิปัญญา.
- วราภรณ์ รักวิจัย. 2553. การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร.
- วิลัย ตั้งจิตสมคิด. 2537. ศึกษาบทบาทของครู อาจารย์ในการปลูกฝังค่านิยมเชิงจริยธรรมให้แก่
นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏธนบุรี
- วัฒนา บุญญฤทธิ์. 2554. การพัฒนาจริยธรรมในเด็กปฐมวัย. สืบค้นเมื่อ 28 กุมภาพันธ์ 2557.
เข้าถึงได้จาก : www.poonyarit.com.
- วันวิสาข์ จิตต์สุภา. 2553. การพัฒนาหนังสือการ์ตูนเพื่อส่งเสริมจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาคตือนุสรณ์ จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิชานถ ทิวะสิงห์. 2547. การศึกษาและพัฒนาสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือส่งเสริมทักษะการเรียนรู้
เรื่อง “สี” สำหรับเด็กปฐมวัยตั้งแต่ 3-6 ขวบ. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต
มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- วินัย รอดจ่าย. 2540. การ์ตูนศาสตร์แห่งศิลป์และจินตนาการ. กรุงเทพฯ : ต้นอ่อน แกรมมี.
- วิณี ชิตเชิดวงศ์. 2537. การศึกษาเด็ก. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.
- วิราภรณ์ ปนาทะกุล. 2536. คู่มือการประดิษฐ์สร้างสรรค์กระดาษมิติกระดาษ Pop-Up. กรุงเทพฯ
: ต้นอ่อน.
- วิริยะ สิริสิงห. 2524. การเขียนเรื่องสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- วิริยะ สิริสิงห. 2537. การสร้างสรรค์วรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. 2545. การออกแบบกราฟิก : GRAPHIC DESIGN. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
สันติศิริการพิมพ์.
- วิโรจน์ สุวรรณรัตน์. 2546. คู่มือการเรียนแผนการสอนรายวิชา โดยเน้นบูรณาการคุณธรรม
จริยธรรมและค่านิยมสำหรับครูวิทยาลัยเทคนิคราชบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ไพพรรณ อินทนิล. 2534. เทคนิคการเล่านิทาน. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ศุภกุล เกียรติสมุทร. 2552. การศึกษาการเป็นที่ยอมรับของเพื่อนกับพฤติกรรมความช่วยเหลือของ

เด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร.

ศิริพร ณ ถลาง. 2557. ไวยากรณ์ของนิทาน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ศูนย์คตินวิทยาและ
ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศิริประภา พฤทธิกุล. 2560. **นวัตกรรมการศึกษาออลดอร์ฟในระดับชั้นอนุบาล.** กรุงเทพฯ : พ.ศ.
พัฒนา ออนไลน์.

ศิริจันทร์ ศรีนวนันต์. 2549. “**การศึกษาผลของการจัดประสบการณ์การเล่นทานโดยใช้กิจกรรม
ศิลปะและการเล่นทานโดยใช้ภาพประกอบที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์และความพึง
พอใจของเด็ก ปฐมวัย.**” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
เทคโนโลยีการศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ศิริพงษ์ พยอมแย้ม. 2537. **เทคนิคงานกราฟิก.** กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

ศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2546. **กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน.** พิมพ์ครั้งที่
3. กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว.

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม. 2554. **หนังสือเปิดขอบฟ้าคุณธรรมจริยธรรมปีที่
2.** กรุงเทพฯ : ศรีเอทีฟโชน.

สถาพร ดีบุญมี ณ ชุมแพ. 2550. **การศึกษาการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม.** กรุงเทพฯ :
โอเดียนสโตร์.

สนธิ สัตโยภาส. 2536. **หนังสือและบรรณสารสำหรับเด็ก.** กรุงเทพฯ : บรรณกิจ.

สิริมา ภัฏญอนันตพงษ์. 2553. **การวัดและการประเมินแนวใหม่ : เด็กปฐมวัย.** พิมพ์ครั้งที่ 3.
กรุงเทพฯ : ดอกหญ้าวิชาการ.

สุรรัตน์ รอดแผ้วพาล. 2547. **การพัฒนาเทปนิทานประกอบหนังสือเพื่อเสริมสร้างจริยธรรมด้าน
ความซื่อสัตย์ในเด็กปฐมวัย.** กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ. 2547. **19 วิธีจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ.** พิมพ์ครั้งที่
5. กรุงเทพฯ : หจก.ภาพพิมพ์.

สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ. 2549. **20 วิธีจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยม.**
พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : หจก.ภาพพิมพ์.

สุรางค์ ไคว์ตระกูล. 2556. **จิตวิทยาการศึกษา.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
สุชา จันทร์เอม. 2558. **จิตวิทยาเด็ก.** กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

โสภา ญาณภีร์. 2535. **การเล่นและของเล่นสำหรับเด็ก.** พิมพ์ครั้งที่ 3. ลพบุรี : คณะวิชาครุศาสตร์
วิทยาลัยครูเทพสตรี.

- สำนักข่าวออนไลน์ไทยพับลิก้า. 2556. “ผลการจัดดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันปี 2555 ไทยสอบตก **ได้อันดับที่ 88**. สืบค้นเมื่อ 28 ธันวาคม 2558. เข้าถึงได้จาก : <http://thaipublica.org/2012/12/corruption-perceptions-index-1>.
- สำนักคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2534. **คู่มือการจัดและประเมินผลความพร้อมในการเรียนระดับก่อนประถมศึกษา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักสถิติแห่งชาติ. 2551. **ตัวชี้วัดที่สำคัญ : ผลสำรวจ/สำมะโนของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พ.ศ. 2551**. กรุงเทพฯ : กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545. **แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ระดับก่อนประถมศึกษา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ. 2553. **ประมวลสรุปผลงานวิจัยเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนในประเทศไทย (พ.ศ. 2551-2560)**. กรุงเทพฯ : สำนักงานนายกรัฐมนตรี.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. 2555. **แผนการศึกษาชาติ (พ.ศ. 2545 – 2549)**. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักผู้ตรวจราชการ ประจำเขตตรวจราชการที่ 3. 2550. **รายงานการวิจัย การจัดการกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2550 เขตตรวจราชการ ที่ 5**. เอกสารลำดับที่ 9.
- สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม. 2540. **มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ของเล่น เล่ม 1 ข้อกำหนดทั่วไป มอก.685 เล่ม 1-2540 (แก้ไขครั้งที่ 1)**. กระทรวงอุตสาหกรรม.
- เยาวภา เตชะคุปต์. 2542. **การศึกษาปฐมวัย**. กรุงเทพฯ : แมค.
- หนังสือพิมพ์บ้านเมือง. 2556. **ราม่าจับมือ สสส. พัฒนาสมองเด็ก แนะนำหนังสือให้ลูกฟังดีกว่า**.” สืบค้นเมื่อ 28 ธันวาคม 2557. เข้าถึงได้จาก : <http://www.banmuang.co.th>.
- อริสา โสคาภา. 2555. **พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง**. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อดิกันต์ ภูติพิพย์. 2552. **การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ แบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- Dieter Rams. 2000. **Engineering Design**. Third Edition. Singapore : McGraw Hill.
- RocketTheme. 2010. **ลักษณะและคุณสมบัติของเนื้อผ้า**. สืบค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2557. เข้าถึงได้จาก : <http://www.klipple.com/fabric-categories.html>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก	หนังสือราชการ
ภาคผนวก ข	แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างคำถามกับวัตถุประสงค์
ภาคผนวก ค	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
ภาคผนวก ง	ภาพขั้นตอนการลงพื้นที่ในการเก็บข้อมูลวิจัยและแบบร่าง
ภาคผนวก จ	ภาพการทดลองใช้ผลิตภัณฑ์
ภาคผนวก ฉ	เอกสารเกี่ยวกับศูนย์เด็กอ่อนก่อนเกณฑ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต
ภาคผนวก ช	ภาพแสดงแบบการผลิต (Pattern)

ภาคผนวก ก
หนังสือราชการ

หนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อขอข้อมูลเบื้องต้น
หนังสือขอเชิญผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสอบถาม
หนังสือขอเชิญผู้เชี่ยวชาญเพื่อการวิจัย
หนังสือตอบรับเพื่อนำเสนอบทความ
ใบประกาศนียบัตรการนำเสนอผลงานวิจัย

ที่ ศธ 0524.04/1955

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง ถนนฉลองกรุง
เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

15 มิถุนายน 2561

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษา

เรียน คุณชนัญชิตา เทียงวงษ์ (ฝ่ายวิชาการ ศูนย์เด็กก่อนก่อนเกณฑ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต)

ด้วย นางสาวอัมรินทร์ ภูจำปา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาบัณฑิต สาขาวิชาสาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอม
เกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง มีความประสงค์ขอข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนการสอนหลักสูตรการสอนปฐมวัย
และขอถ่ายภาพเกี่ยวกับ การเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน การทดลองใช้ผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับเด็กกิจกรรม
ภายในโรงเรียน เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรม
จริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย : กรณีศึกษา ศูนย์เด็กก่อนก่อนเกณฑ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต”

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ให้กับนักศึกษาดังกล่าวและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะ
ได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

Sirrat Siriphan

(ดร.ราตรี ศิริพันธ์)

รองคณบดีกำกับดูแลงานด้านวิชาการและบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติการแทนคณบดี

ส่วนสนับสนุนวิชาการ

โทร. 02-329-8000 ต่อ 3692

โทรสาร. 02- 329-8436

ติดต่อนักศึกษา โทร. 088-919-3599

อ.ดร.ไพฑูริย์...

นางสาว-นันท...

บันทึกข้อความ

หน่วยงาน คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี สจล. ส่วนสนับสนุนวิชาการ โทร.3692
ที่ ศธ 0524.04 / 1031 วันที่ 21 พฤษภาคม 2561

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสอบถาม

เรียน ผศ.ดร.ทองศักดิ์ โสวัจสสตากุล

ด้วย นางสาวอัมรินทร์ ภูจำปา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้าน
ความสามัคคี สำหรับเด็กปฐมวัย กรณีศึกษา ศูนย์เด็กอ่อนก่อนเกณฑ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต” โดยมี รศ.ดร.ทรง
วุฒิ เอกวุฒิวงศา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร.สมชาย เซะวิเศษ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ร่วม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้
ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสอบถามนี้ว่ามีเนื้อหา
ถูกต้องและเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ซึ่งผลการตรวจของท่านจะช่วยให้งานวิจัย ของ นางสาวอัมรินทร์
ภูจำปา มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น พร้อมกันนี้ได้แนบบแบบสอบถามมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็น
อย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

Smr An
(ดร.ราตรี ศิริพันธ์)

รองคณบดีกำกับดูแลงานด้านวิชาการและบัณฑิตศึกษา
ปฏิบัติการแทนคณบดี

ที่ ศธ 0524.04/ 1982

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง ถนนฉลองกรุง
เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

15 มิถุนายน 2561

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรียน ดร.ยุพิน ทองสงไสม

ด้วย นางสาวอัมรินทร์ ภูจำปา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม
ด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย : กรณีศึกษา ศูนย์เด็กอ่อนก้อเกนซ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต” โดยมี รศ.ดร.
ทรงวุฒิ เอกวุฒิวงศา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร.สมชาย เซะวิเศษ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ร่วม

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ
เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสอบถามนี้ว่ามีเนื้อหาถูกต้องและ
เหมาะสมมากน้อยเพียงใด ซึ่งผลการตรวจของท่านจะช่วยให้งานวิจัย ของ นางสาวอัมรินทร์ ภูจำปา มีความ
สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็น
อย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ราตรี ศิริพันธุ์)

รองคณบดีกำกับดูแลงานด้านวิชาการและบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติกรแทนคณบดี

ส่วนสนับสนุนวิชาการ

โทร. 02-329-8000 ต่อ 3692

โทรสาร. 02-329-8436

ติดต่อนักศึกษา โทร. โทร. 088-919-3599

ฉันทนา วัฒนคุณากร

นางแบบสอบถามเพื่อวิจัย

ดร.ยุพิน ทองสงไสม

ที่ ศธ 0524.04/ 136.7

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง ถนนลคลองกรุง
เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

17 มิถุนายน 2561

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรียน พ.ต.ท.ดร.กิมพจน์ น้อมชอบพิทักษ์

ด้วย นางสาวอัมรินทร์ ภูจำปา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม
ด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย : กรณีศึกษา ศูนย์เด็กอ่อนก้อเกณฑ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต" โดยมี รศ.ดร.
ทรงวุฒิ เอกวุฒิวงศา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร.สมชาย เศษวิเศษ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ร่วม

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ
เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสอบถามนี้ว่ามีเนื้อหาถูกต้องและ
เหมาะสมมากน้อยเพียงใด ซึ่งผลการตรวจของท่านจะช่วยให้งานวิจัย ของ นางสาวอัมรินทร์ ภูจำปา มีความ
สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็น
อย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

สมพร น้อม
(ดร.ราตรี ศิริพันธุ์)

รองคณบดีกำกับดูแลงานด้านวิชาการและบัณฑิตศึกษา
ปฏิบัติกรแทนคณบดี

ส่วนสนับสนุนวิชาการ

โทร. 02-329-8000 ต่อ 3692

โทรสาร. 02-329-8436

ติดต่อนักศึกษา โทร. โทร. 088-919-3599

กิมพจน์
พ.ต.ท.ดร. กิมพจน์ น้อมชอบพิทักษ์

ที่ ศธ 0524.04/ 1969

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง ถนนฉลองกรุง
เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

15 มิถุนายน 2561

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์

เรียน อาจารย์ชิววัน วิสาสะ

ด้วย นางสาวอัมรินทร์ ภูจำปา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้าน
ความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย : กรณีศึกษา ศูนย์เด็กอ่อนก้อเกนธ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต” โดยมี รศ.ดร.
ทรงวุฒิ เอกวุฒิวงศา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร.สมชาย เชะวิเศษ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ร่วม

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ
เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ นางสาวอัมรินทร์
ภูจำปา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็น
อย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ราตรี ศิริพันธ์)

รองคณบดีกำกับดูแลงานด้านวิชาการและบัณฑิตศึกษา
ปฏิบัติการแทนคณบดี

ส่วนสนับสนุนวิชาการ

โทร. 02-329-8000 ต่อ 3692

โทรสาร. 02- 329-8436

ติดต่อนักศึกษา โทร. โทร. 088-919-3599

ที่ ศร 0524.04/ 1962

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง ถนนฉลองกรุง
เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

14 มิถุนายน 2561

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์

เรียน คุณสุดไผท เมืองไทย

ด้วย นางสาวอัมรินทร์ ภูจำปา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้าน
ความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย : กรณีศึกษา ศูนย์เด็กอ่อนก่อนเกณฑ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต" โดยมี รศ.ดร.
ทรงวุฒิ เอกภูมิงศา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร.สมชาย เชะวิเศษ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ร่วม

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ
เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ นางสาวอัมรินทร์
ภูจำปา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็น
อย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

Smr Nw
(ดร.ราตรี ศิริพันธ์)

รองคณบดีกำกับดูแลงานด้านวิชาการและบัณฑิตศึกษา
ปฏิบัติการแทนคณบดี

ส่วนสนับสนุนวิชาการ

โทร. 02-329-8000 ต่อ 3692

โทรสาร. 02-329-8436

ติดต่อนักศึกษา โทร. โทร. 088-919-3599

ดร. ร. นว
สุดไผท เมืองไทย

ที่ ศธ 0524.04/ 1962

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง ถนนฉลองกรุง
เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

15 มิถุนายน 2561

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์

เรียน คุณอนุชิต คำน้อย

ด้วย นางสาวอัมรินทร์ ภูจำปา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย : กรณีศึกษา ศูนย์เด็กก่อนก่อเกณฑ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต” โดยมี รศ.ดร. ทรงวุฒิ เอกวุฒิวงศา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร.สมชาย เซะวิเศษ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ นางสาวอัมรินทร์ ภูจำปา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ราตรี ศิริพันธ์)

รองคณบดีกำกับดูแลงานด้านวิชาการและบัณฑิตศึกษา
ปฏิบัติกรแทนคณบดี

ส่วนสนับสนุนวิชาการ
โทร. 02-329-8000 ต่อ 3692
โทรสาร. 02- 329-8436
ติดต่อนักศึกษา โทร. โทร. 088-919-3599

ที่ ศธ 0524.04/ 1962

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง ถนนฉลองกรุง
เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

15 มิถุนายน 2561

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านปฐมวัย

เรียน คุณชนัญชิตา เทียงวงษ์

ด้วย นางสาวอัมรินทร์ ภูจำปา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้าน
ความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย : กรณีศึกษา ศูนย์เด็กก่อนก่อนเกณฑ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต” โดยมี รศ.ดร.
ทรงวุฒิ เอกวุฒิวงศา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร.สมชาย เซะวิเศษ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ร่วม

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ
เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านปฐมวัย ของ นางสาวอัมรินทร์ ภูจำปา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็น
อย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ราตรี ศิริพันธุ์)

รองคณบดีกำกับดูแลงานด้านวิชาการและบัณฑิตศึกษา
ปฏิบัติกรแทนคณบดี

ส่วนสนับสนุนวิชาการ

โทร. 02-329-8000 ต่อ 3692

โทรสาร. 02- 329-8436

ติดต่อนักศึกษา โทร. โทร. 088-919-3599

ขอเชิญคุณอัมรินทร์ ภูจำปา
มาทำวิทยานิพนธ์

ที่ ศธ 0524.04/1989

คณะกรรมการอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง ถนนฉลองกรุง
เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

15 มิถุนายน 2561

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านปฐมวัย

เรียน คุณวารลักษณ์ จอมโต๊ะ

ด้วย นางสาวอัมรินทร์ ภูจำปา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้าน
ความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย : กรณีศึกษา ศูนย์เด็กอ่อนก่อนเกณฑ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต” โดยมี รศ.ดร.
ทรงวุฒิ เอกวุฒิวงศา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร.สมชาย เซะวิเศษ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ร่วม

คณะกรรมการอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ
เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านปฐมวัย ของ นางสาวอัมรินทร์ ภูจำปา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็น
อย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

Sirrat

(ดร.ราตรี ศิริพันธุ์)

รองคณบดีกำกับดูแลงานด้านวิชาการและบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติการแทนคณบดี

ส่วนสนับสนุนวิชาการ

โทร. 02-329-8000 ต่อ 3692

โทรสาร. 02- 329-8436

ติดต่อนักศึกษา โทร. โทร. 088-919-3599

อรลักษณ์ จอมโต๊ะ
ขอแสดงความอนุเคราะห์

ที่ ศธ 0524.04/ 1982

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง ถนนฉลองกรุง
เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

15 มิถุนายน 2561

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านปฐมวัย

เรียน คุณดาวรรณ บุญครอง

ด้วย นางสาวอัมรินทร์ ภูจำปา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้าน
ความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย : กรณีศึกษา ศูนย์เด็กก่อนก่อเกณฑ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต” โดยมี รศ.ดร.
ทรงวุฒิ เอกภูมิวงศา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร.สมชาย เซะวิเศษ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ร่วม

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ
เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านปฐมวัย ของ นางสาวอัมรินทร์ ภูจำปา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็น
อย่างยั้งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ราตรี ศิริพันธ์)

รองคณบดีกำกับดูแลงานด้านวิชาการและบัณฑิตศึกษา
ปฏิบัติการแทนคณบดี

ส่วนสนับสนุนวิชาการ

โทร. 02-329-8000 ต่อ 3692

โทรสาร. 02- 329-8436

ติดต่อนักศึกษา โทร. โทร. 088-919-3599

(นางสาว ดาวรรณ บุญครอง)

ที่ ศธ 0524.04/ 1982

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง ถนนฉลองกรุง
เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

15 มิถุนายน 2561

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์

เรียน คุณสารภี รอดชาติ

ด้วย นางสาวอัมรินทร์ ภูจำปา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้าน
ความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย : กรณีศึกษา ศูนย์เด็กอ่อนก่อนเกณฑ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต” โดยมี รศ.ดร.
ทรงวุฒิ เอกวุฒิวงศา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร.สมชาย เซะวิเศษ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ร่วม

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ
เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ นางสาวอัมรินทร์
ภูจำปา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็น
อย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

Smr Ph
(ดร.ราตรี ศิริพันธุ์)

รองคณบดีกำกับดูแลงานด้านวิชาการและบัณฑิตศึกษา
ปฏิบัติกรแทนคณบดี

ส่วนสนับสนุนวิชาการ

โทร. 02-329-8000 ต่อ 3692

โทรสาร. 02- 329-8436

ติดต่อนักศึกษา โทร. โทร. 088-919-3599

สารภี รอดชาติ

ที่ ศร 0524.04/ 1982

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง ถนนฉลองกรุง
เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

17 มิถุนายน 2561

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์

เรียน อาจารย์ศาสตราจารย์ บุญน้อย

ด้วย นางสาวอัมรินทร์ ภูจำปา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้าน
ความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย : กรณีศึกษา ศูนย์เด็กอ่อนก่อก่อนท์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต” โดยมี รศ.ดร.
ทรงวุฒิ เอกวุฒิวงศา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร.สมชาย เศษวิเศษ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ร่วม

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ
เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ นางสาวอัมรินทร์
ภูจำปา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็น
อย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

สมร อัม
(ดร.ราตรี ศิริพันธ์)

รองคณบดีกำกับดูแลงานด้านวิชาการและบัณฑิตศึกษา
ปฏิบัติการแทนคณบดี

ส่วนสนับสนุนวิชาการ

โทร. 02-329-8000 ต่อ 3692

โทรสาร. 02-329-8436

ติดต่อนักศึกษา โทร. โทร. 088-919-3599

อัมรินทร์ ภูจำปา
ยื่นขอเชิญผู้เชี่ยวชาญ
ด้านออกแบบผลิตภัณฑ์
ใน น.ส. อัมรินทร์ ภูจำปา
ศาสตราจารย์ บุญน้อย
(ศาสตราจารย์ บุญน้อย)

ที่ ศธ 0524.04/ 1962

คณะกรรมการอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง ถนนฉลองกรุง
เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

15 มิถุนายน 2561

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์

เรียน คุณเอกพัชร - ตำนนอก

ด้วย นางสาวอัมรินทร์ ภูจำปา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรอุตสาหกรรม
มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้าน
ความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย : กรณีศึกษา ศูนย์เด็กอ่อนก่อนเกณฑ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต" โดยมี รศ.ดร.
ทรงวุฒิ เอกภูผิงศา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร.สมชาย เชะวิเศษ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ร่วม

คณะกรรมการอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ
เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ นางสาวอัมรินทร์
ภูจำปา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็น
อย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ราตรี สิริพันธ์)

รองคณบดีกำกับดูแลงานด้านวิชาการและบัณฑิตศึกษา
ปฏิบัติการแทนคณบดี

ส่วนสนับสนุนวิชาการ

โทร. 02-329-8000 ต่อ 3692

โทรสาร. 02- 329-8436

ติดต่อนักศึกษา โทร. โทร. 088-919-3599

(ดร.ราตรี สิริพันธ์)

ที่ ศธ 0524.04/1622

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
เลขที่ 1 ซอยฉลองกรุง 1 แขวงลาดกระบัง
เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

21 พฤษภาคม 2561

เรื่อง หนังสือตอบรับเพื่อนำเสนอบทความในการประชุมวิชาการทางการศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 8

เรียน นางสาวอัมรินทร์ ภูจำปา

ด้วยคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง มีความยินดีเรียนเชิญท่านเข้านำเสนอบทความ เรื่อง “การศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย:กรณีศึกษาศูนย์เด็กอ่อนก่อนเกณฑ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต” ในการประชุมวิชาการทางการศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 8 “การพัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้ในชีวิตจริง: นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน” ซึ่งจะจัดขึ้นในระหว่าง วันที่ 31 พฤษภาคม - 1 มิถุนายน 2561 ณ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.กิติพงศ์ มะโน)

คณบดีคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี

ส่วนสนับสนุนวิชาการ
โทรศัพท์ 0 2329 8000 ต่อ 3722
โทรสาร 0 2329 8435

การประชุมวิชาการทางการศึกษาระดับชาติ
การพัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้ในชีวิตจริง
08th นวัตกรรมและเทคโนโลยี
เพื่อการเรียนการสอน

ใบประกาศนียบัตรการนำเสนอผลงานวิจัย

อัมรินทร์ ภูจำปา ทรงวุฒิ เอกวุฒิจวงศา และ สมชาย เชะวิเศษ

นำเสนอความเรื่อง

การศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย
:กรณีศึกษาศูนย์เด็กอ่อนก่อนเกณฑ์วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต

ณ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
วันศุกร์ที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2561

[รองศาสตราจารย์ ดร. กิติพงศ์ นະโน]
คณบดี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
ประธานกรรมการประชุมวิชาการทางการศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 8

ภาคผนวก ข

แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างคำถามกับวัตถุประสงค์

แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างคำถามกับวัตถุประสงค์	
ด้านประเภทของนิทานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคี	
หัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย: กรณีศึกษา ศูนย์เด็กอ่อนก่อนเกณฑ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต	
ผู้วิจัย	นางสาวอัมรินทร์ ภูจำปา
หลักสูตร	ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	รศ.สุรศักดิ์ กังขาว
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	ผศ.ดร.สมชาย เชะวิเศษ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.2.1 เพื่อศึกษาประเภทของนิทานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย
- 1.2.2 เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย
- 1.2.3 เพื่อประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนรู้เรื่องความสามัคคีก่อนและหลังการใช้ผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง

แบบประเมินมีวัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาประเภทของนิทานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย

แบบประเมินชุดนี้ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1** ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน
- ตอนที่ 2** ข้อมูลความคิดเห็นด้านประเภทของนิทาน
- ตอนที่ 3** ข้อเสนอแนะ

ผู้ตอบแบบสอบถามทำการพิจารณา โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านโดยมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

+ 1	หมายถึง	รายการประเมินสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
0	หมายถึง	รายการประเมินไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือไม่
- 1	หมายถึง	รายการประเมินไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ให้ความกรุณาประเมินคุณภาพของแบบประเมิน เพื่อนำไปประเมินผลงานการออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคี สำหรับเด็กปฐมวัย และแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคี สำหรับเด็กปฐมวัยมา ณ โอกาสนี้

หมายเหตุ : ข้อมูลของผู้ประเมินจะเก็บเป็นความลับ เพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน

คำชี้แจง : กรุณากรอกข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ชื่อผู้ประเมิน.....
2. ตำแหน่ง / หน้าที่ปัจจุบัน.....
3. สถานที่ทำงาน.....
4. ประสบการณ์ทำงาน.....ปี

ตอนที่ 2 ข้อมูลความเห็นด้านประเภทของนิทาน

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับคะแนนที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น		
		+1	0	-1
	นิทานประเภทใดที่ท่านมีความคิดเห็นว่าเหมาะสมแก่การนำมา ประกอบการเล่านิทานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมมากที่สุด (ตอบตามลำดับ)			
1	เทพนิทานหรือเทพนิยาย			
2	นิทานประจำถิ่นหรือนิทานพื้นบ้าน			
3	นิทานคติสอนใจ			
4	นิทานวีรบุรุษ			
5	นิทานอธิบายเหตุผล			
6	เทพปกรณัม			
7	นิทานที่มีสัตว์เป็นตัวเอก			
8	นิทานตลกขบขัน			

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างคำถามกับวัตถุประสงค์

ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคี

หัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความ

สามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย: กรณีศึกษา ศูนย์เด็กอ่อนก่อนเกณฑ์

วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต

ผู้วิจัย นางสาวอัมรินทร์ ภูจำปา

หลักสูตร ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต
สาขาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รศ.สุรศักดิ์ กังขาว

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผศ.ดร.สมชาย เชะวิเศษ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประเภทของนิทานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย
2. เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนรู้เรื่องความสามัคคีก่อนและหลังการใช้ผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง

แบบประเมินมีวัตถุประสงค์

1. เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย

แบบประเมินชุดนี้ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน
- ตอนที่ 2 ข้อมูลความเห็นด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์
- ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

ผู้ตอบแบบสอบถามทำการพิจารณา โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านโดยมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

+ 1	หมายถึง	รายการประเมินสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
0	หมายถึง	รายการประเมินไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือไม่
- 1	หมายถึง	รายการประเมินไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ให้ความกรุณาประเมินคุณภาพของแบบประเมิน เพื่อนำไปประเมินผลงานการออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัยมา ณ โอกาสนี้

หมายเหตุ : ข้อมูลของผู้ประเมินจะเก็บเป็นความลับ เพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน

คำชี้แจง : กรุณากรอกข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ชื่อผู้ประเมิน.....
2. ตำแหน่ง / หน้าที่ปัจจุบัน.....
3. สถานที่ทำงาน.....
4. ประสบการณ์ทำงาน.....ปี

คำชี้แจง : กรุณากรอกข้อมูลดังต่อไปนี้

ข้อ	ข้อความ	ผลการพิจารณา			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
1.	1.1 เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง 1.2 อายุ ☐ ต่ำกว่า 20 ปี ☐ 21-30 ปี ☐ 31-40 ปี ☐ 41-50 ปี ☐ 51-60 ปี ☐ 61 ปีขึ้นไป 1.3 การศึกษา ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี ☐ ปริญญาตรี ☐ ปริญญาโท ☐ อื่นๆ 1.4 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ☐ ต่ำกว่า 5,000 บาท ☐ 5,001-10,000 บาท ☐ 10,001-20,000 บาท ☐ 20,001-30,000 บาท ☐ 30,001 บาทขึ้นไป				
	ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม				

ตอนที่ 2 ข้อมูลความเห็นด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น		
		+1	0	-1
1	หน้าที่ใช้สอย (Function)			
	- รูปแบบของผลิตภัณฑ์สะดวกต่อการใช้งาน			
	- ส่งเสริมพัฒนาการทางการเรียนรู้(ด้านสังคม)			
	- ส่งเสริมพัฒนาการทางการเรียนรู้(ด้านจิตใจและอารมณ์)			
	- ส่งเสริมพัฒนาการทางการเรียนรู้(ด้านร่างกาย)			
	- ส่งเสริมพัฒนาการทางการเรียนรู้(ด้านสติปัญญา)			
2	ความปลอดภัย (Safety)			
	- ผลิตภัณฑ์มีความปลอดภัยต่อการใช้งานสำหรับเด็ก			
	- วัสดุที่นำมาใช้มีความปลอดภัยในการใช้งานสำหรับเด็ก			
	- รูปทรงของผลิตภัณฑ์ มีความโค้งมน สี่ถึงความปลอดภัยกับเด็ก			
3	ความสวยงาม (Beauty)			
	- สีสีมีความสวยงาม และมีความดึงดูดความสนใจจากเด็ก			
	- ความประณีตของผลิตภัณฑ์เหมาะสมสำหรับเด็ก			
	- มีรูปลักษณ์ที่ดึงดูดความสนใจจากเด็ก			
4	ความสะดวกสบายในการใช้งาน (Ease of use)			
	- ขนาดของผลิตภัณฑ์เหมาะสำหรับการใช้งานของเด็ก			
	- ผิวสัมผัสของผลิตภัณฑ์เหมาะสมสำหรับเด็ก			
5	วัสดุ (Materials)			
	- มีความอ่อนนุ่ม น่าสัมผัส			
	- ผลิตภัณฑ์สะดวกต่อการทำความสะอาด			

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

ตำแหน่ง.....

แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างคำถามกับวัตถุประสงค์ด้านการประเมินความพึงพอใจสำหรับผู้บริโภคที่ใช้งานผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคี หัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความ

สามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย: กรณีศึกษา ศูนย์เด็กอ่อนก่อนเกณฑ์
วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต

ผู้วิจัย นางสาวอัมรินทร์ ภูจำปา

หลักสูตร ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต
สาขาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รศ.สุรศักดิ์ กังขาว

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผศ.ดร.สมชาย เชะวิเศษ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประเภทของนิทานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย
2. เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนรู้เรื่องความสามัคคีก่อนและหลังการใช้ผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง

แบบประเมินมีวัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนรู้เรื่องความสามัคคีก่อนและหลังการใช้ผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง แบบประเมินชุดนี้ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน

ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นด้านประเมินความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

ผู้ตอบแบบประเมินทำการพิจารณา โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านโดยมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

- + 1 หมายถึง รายการประเมินสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- 0 หมายถึง รายการประเมินไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือไม่
- 1 หมายถึง รายการประเมินไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ให้ความกรุณาประเมินคุณภาพของแบบประเมิน เพื่อนำไปประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนรู้เรื่องความสามัคคีก่อนและหลังการใช้ผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัยมา ณ โอกาสนี้

หมายเหตุ : ข้อมูลของผู้ประเมินจะเก็บเป็นความลับ เพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน

คำชี้แจง : กรุณากรอกข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ชื่อผู้ประเมิน.....
2. ตำแหน่ง / หน้าที่ปัจจุบัน.....
3. สถานที่ทำงาน.....
4. ประสบการณ์ทำงาน.....ปี

ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นด้านความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับคะแนนที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น		
		+1	0	-1
1	มีความเหมาะสมกับวัยของเด็ก สามารถเล่นได้ทั้งชายและหญิง			
2	ง่ายต่อการเล่นเป็นกลุ่ม			
3	มีความอ่อนนุ่มต่อผิวสัมผัส ไม่เป็นอันตรายต่อเด็ก			
4	วัสดุที่ใช้มีความปลอดภัย ไม่เป็นอันตรายต่อเด็ก			
5	ไม่เป็นอันตรายในขณะที่เด็กหยิบเข้าปาก			
6	ไม่มีเหลี่ยมแหลมคม มีความโค้งมน ไม่เป็นอันตรายต่อเด็ก			
7	มีอุปกรณ์เสริมในการเล่นส่งเสริมจินตนาการ			

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนและเทคนิคในการสอน
 การวิจัยเรื่อง ศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับ
 เด็กปฐมวัย: กรณีศึกษา ศูนย์เด็กก่อนก่อนเกณฑ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต
 คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์นี้เป็นส่วนหนึ่งในการวิจัยเพื่อศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริม
 คุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคี สำหรับเด็กปฐมวัย: กรณีศึกษา ศูนย์เด็กก่อน
 ก่อนเกณฑ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ข้อ	ข้อความ
1.	1.1 ชื่อนามสกุล
	1.2 อายุ.....ปี
	1.3 ระดับการศึกษา
	1.4 อาชีพ.....ตำแหน่ง
	1.5 รายได้ต่อเดือน
	1.6 สถานภาพ
	1.7 วันที่ทำการสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนและเทคนิคในการสอนสำหรับกลุ่มปฐมวัย

1. การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนทางเลือกมีลักษณะเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

2. เพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปตามแผนการเรียนรู้ ควรมีเทคนิคอย่างไรในการสอน

.....

.....

.....

.....

.....

3. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเด็ก

.....

.....

.....

.....

.....

4. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการเรียนรู้ผ่านการเล่นของเด็ก

.....

.....

.....

.....

.....

5. ท่านคิดว่าการเรียนรู้ผ่านกระบวนการเล่นมีส่วนช่วยพัฒนาการทางด้านสังคมมากน้อยเพียงใด

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

ผู้สัมภาษณ์.....

วันที่.....

เวลา.....

**แบบสอบถามความคิดเห็นประเภทของนิทานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความ
สามัคคีที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย**
หัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความ
สามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย: กรณีศึกษา ศูนย์เด็กก่อนก่อนเกณฑ์
วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต

ผู้วิจัย นางสาวอัมรินทร์ ภูจำปา
 หลักสูตร ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต
 สาขาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
 คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
 สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
 อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รศ.สุรศักดิ์ กังขาว
 อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผศ.ดร.สมชาย เชะวิเศษ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประเภทของนิทานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย
2. เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนรู้เรื่องความสามัคคีก่อนและหลังการใช้ผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง

แบบประเมินมีวัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาประเภทของนิทานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย

แบบประเมินชุดนี้ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน
- ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นด้านประเภทของนิทานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม
- ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ
- ตอนที่ 4 แบบสังเกตพฤติกรรมด้านความสามัคคีจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม
- ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะ

ผู้ตอบแบบสอบถามทำการพิจารณา โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านโดยมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

5	หมายถึง	มากที่สุด
4	หมายถึง	มาก
3	หมายถึง	ปานกลาง
2	หมายถึง	น้อย
1	หมายถึง	น้อยที่สุด

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ที่ให้ความกรุณาประเมินคุณภาพของแบบประเมิน เพื่อนำไปพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย
หมายเหตุ : ข้อมูลของผู้ประเมินจะเก็บเป็นความลับ เพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน

คำชี้แจง : กรุณากรอกข้อมูลดังต่อไปนี้

1 เพศ

- ชาย หญิง

2 อายุ

- ต่ำกว่า 20 ปี 21-30 ปี 31-40 ปี
 41-50 ปี 51-60 ปี 61 ปีขึ้นไป

3 การศึกษา

- ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี ปริญญาโท
 อื่นๆ

4 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

- ต่ำกว่า 5,000 บาท 5,001-10,000 บาท
 10,001-20,000 บาท 20,001-30,000 บาท
 30,001 บาทขึ้นไป

**ตอนที่ 2 ข้อมูลความเห็นด้านประเภทของนิทานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีที่
เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย**

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องประเมินระดับความเหมาะสม ตามความคิดเห็นของท่าน
นิทานประเภทใดที่ท่านมีความคิดเห็นว่าเหมาะสมแก่การนำมาประกอบการเล่านิทาน
ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมมากที่สุด (ตอบตามลำดับ)

ประเภทของนิทาน	ลำดับความสำคัญ						
	1	2	3	4	5	6	7
1. เทพนิทานหรือเทพนิยาย							
2. นิทานประจำถิ่นหรือนิทานพื้นบ้าน							
3. นิทานคติสอนใจ							
4. นิทานวีรบุรุษ							
5. นิทานอธิบายเหตุผล							
6. เทพปกรณัม							
7. นิทานที่มีสัตว์เป็นตัวเอก							
8. นิทานตลกขบขัน							

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ ข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัยในครั้งนี้

.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)
ตำแหน่ง.....

ตอนที่ 4 แบบสังเกตพฤติกรรมด้านความสามัคคีจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation Method) ของผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนอนุบาล แบ่งระดับการแสดงผลพฤติกรรม 4 ระดับ คือ แสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง แสดงพฤติกรรมบางครั้ง แสดงพฤติกรรมน้อย และไม่แสดงผลพฤติกรรม

องค์ประกอบและพฤติกรรมด้านความสามัคคี	เด็กนักเรียนชั้นอนุบาล 3				
	การแสดงผลพฤติกรรม				
	ครั้งที่	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	น้อย	ไม่แสดงผลพฤติกรรม
1.ปรับตนเองให้เข้ากับผู้อื่นได้ดี:สามารถเล่นกับเพื่อน ๆ ได้อย่างมีความสุข	1				
	2				
	3				
	4				
	5				
2.ความรับผิดชอบต่อส่วนรวมมากกว่าส่วนตน:ช่วยกันเก็บของ ทำความสะอาดห้องเรียนก่อนไปสนามเด็กเล่นหรือทำกิจกรรมส่วนตัว	1				
	2				
	3				
	4				
	5				
3.เข้ามามีส่วนร่วมในการแข่งขันในกิจกรรมของส่วนรวม:ร่วมมือกันแสดงความคิดเห็นในการแข่งขันกีฬา ฝึกฝนตนเองให้เป็นผู้รู้จักแพ้ ชนะ และให้อภัย รวมทั้งยอมรับในคำตัดสินของคณะกรรมการ	1				
	2				
	3				
	4				
	5				

ตอนที่ 4 (ต่อ)

องค์ประกอบและพฤติกรรมด้านความ สามัคคี	เด็กนักเรียนชั้นอนุบาล 3				
	การแสดงพฤติกรรม				
	ครั้งที่	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	น้อย	ไม่แสดง พฤติกรรม
4.เป็นผู้ประสานสามัคคีในหมู่คณะ:หาก เพื่อนเถียงหรือทะเลาะ หรือแย่งของเล่นกัน จะเข้าไปห้ามและให้ทำความเข้าใจกัน	1 2 3 4 5				
5.ไม่แบ่งแยกพวกเขา พวกเรา:ไม่ทะเลาะ วิวาทหรือแย่งของเล่นกัน ว่าอันนั้นของฉัน อันนั้นของเธอ	1 2 3 4 5				
6.รักษาหมู่คณะ มีใจหวังดี และช่วยเหลือ เกื้อกูลในทางที่ไม่ผิดศีลธรรม:หากเพื่อน ทำงานหรือการบ้านไม่ได้ จะเข้าไปแนะนำ เพื่อนและช่วยเหลือ	1 2 3 4 5				
7.มองคนอื่นในแง่ดีเสมอ:เข้าใจเพื่อน ๆ ทำงานร่วมกับเพื่อนใหม่ๆ หรือไม่สนิทได้	1 2 3 4 5				

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะ ข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัยในครั้งนี้

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)
ตำแหน่ง.....

แบบสอบถามความคิดเห็นประเภทของนิทานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความ
สามัคคีที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย
หัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความ
สามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย: กรณีศึกษา ศูนย์เด็กก่อนก่อนเกณฑ์
วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต

ผู้วิจัย นางสาวอัมรินทร์ ภูจำปา
หลักสูตร ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต
สาขาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รศ.สุรศักดิ์ กังขาว
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผศ.ดร.สมชาย เชะวิเศษ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประเภทของนิทานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย
2. เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนรู้เรื่องความสามัคคีก่อนและหลังการใช้ผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง

แบบประเมินมีวัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาประเภทของนิทานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย

แบบประเมินชุดนี้ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน
- ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นด้านประเภทของนิทานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม
- ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

ผู้ตอบแบบสอบถามทำการพิจารณา โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านโดยมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

5	หมายถึง	มากที่สุด
4	หมายถึง	มาก
3	หมายถึง	ปานกลาง
2	หมายถึง	น้อย
1	หมายถึง	น้อยที่สุด

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ที่ให้ความกรุณาประเมินคุณภาพของแบบประเมิน เพื่อนำไปพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย
หมายเหตุ : ข้อมูลของผู้ประเมินจะเก็บเป็นความลับ เพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน

คำชี้แจง : กรุณากรอกข้อมูลดังต่อไปนี้

1 เพศ

- ชาย หญิง

2 อายุ

- ต่ำกว่า 20 ปี 21-30 ปี 31-40 ปี
 41-50 ปี 51-60 ปี 61 ปีขึ้นไป

3 การศึกษา

- ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี ปริญญาโท
 อื่นๆ

4 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

- ต่ำกว่า 5,000 บาท 5,001-10,000 บาท
 10,001-20,000 บาท 20,001-30,000 บาท
 30,001 บาทขึ้นไป

ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคี
สำหรับเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง กรณำทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องประเมินระดับความเหมาะสม ตามความคิดเห็นของท่าน

รูปแบบที่ 1

ผลิตภัณฑ์ทำจากผ้าหมด ใช้วิธีการเย็บ ด้านในเป็นใยสังเคราะห์ ชุดสามารถถอดปรับเปลี่ยนได้ ให้เด็กสามารถเรียนรู้และใช้กล้ามเนื้อมือในการหยิบจับปรับเปลี่ยนเสื้อผ้า สามารถซักทำความสะอาดได้ทุกชิ้น

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
1.	หน้าที่ใช้สอย (Function)					
1.1	รูปแบบของผลิตภัณฑ์สะดวกต่อการใช้งาน					
1.2	ส่งเสริมพัฒนาการทางการเรียนรู้(ด้านสังคม)					
1.3	ส่งเสริมพัฒนาการทางการเรียนรู้(ด้านจิตใจและอารมณ์)					
1.4	ส่งเสริมพัฒนาการทางการเรียนรู้(ด้านร่างกาย)					
1.5	ส่งเสริมพัฒนาการทางการเรียนรู้(ด้านสติปัญญา)					
2.	ความปลอดภัย (Safety)					
2.1	ผลิตภัณฑ์มีความปลอดภัยต่อการใช้งานสำหรับเด็ก					
2.2	วัสดุที่นำมาใช้มีความปลอดภัยในการใช้งานสำหรับเด็ก					
2.3	รูปทรงของผลิตภัณฑ์ มีความโค้งมน สู่ถึงความปลอดภัยกับเด็ก					
3.	ความสวยงาม (Beauty)					
3.1	สีสันมีความสวยงาม และมีความดึงดูดความสนใจจากเด็ก					
3.2	ความประณีตของผลิตภัณฑ์เหมาะสมสำหรับเด็ก					
3.3	มีรูปลักษณ์ที่ดึงดูดความสนใจจากเด็ก					

ตารางรูปแบบที่ 1 (ต่อ)

4.	ความสะดวกสบายในการใช้งาน (Ease of use)					
4.1	ขนาดของผลิตภัณฑ์เหมาะสำหรับการใช้งานของเด็ก					
4.2	ผิวสัมผัสของผลิตภัณฑ์เหมาะสมสำหรับเด็ก					
5.	วัสดุ (Materials)					
5.1	มีความอ่อนนุ่ม น่าสัมผัส					
5.2	ผลิตภัณฑ์สะดวกต่อการทำความสะอาด					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ ข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัยในครั้งนี้

.....

.....

.....

(.....)

ผู้ประเมิน

ตอนที่ 2 คำชี้แจง กรณำทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องประเมินระดับความเหมาะสมตามความคิดเห็นของท่าน

รูปแบบที่ 2

ผลิตภัณฑ์ทำจากผ้าหมด ใช้วิธีการเย็บ ด้านในเป็นใยสังเคราะห์ ในส่วนของลวดลายจะเป็นการสกรีนลงบนผ้า ระบบการพิมพ์แบบSublimation สามารถซักทำความสะอาดได้

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
		5			5	
1.	หน้าที่ใช้สอย (Function)					
1.1	รูปแบบของผลิตภัณฑ์สะดวกต่อการใช้งาน					
1.2	ส่งเสริมพัฒนาการทางการเรียนรู้(ด้านสังคม)					
1.3	ส่งเสริมพัฒนาการทางการเรียนรู้(ด้านจิตใจและอารมณ์)					
1.4	ส่งเสริมพัฒนาการทางการเรียนรู้(ด้านร่างกาย)					
1.5	ส่งเสริมพัฒนาการทางการเรียนรู้(ด้านสติปัญญา)					
2.	ความปลอดภัย (Safety)					
2.1	ผลิตภัณฑ์มีความปลอดภัยต่อการใช้งานสำหรับเด็ก					
2.2	วัสดุที่นำมาใช้มีความปลอดภัยในการใช้งานสำหรับเด็ก					
2.3	รูปร่างของผลิตภัณฑ์ มีความโค้งมน สู่ถึงความปลอดภัยกับเด็ก					
3.	ความสวยงาม (Beauty)					
3.1	สีสันทมีความสวยงาม และมีความดึงดูดความสนใจจากเด็ก					

ตารางรูปแบบที่ 2 (ต่อ)

3.	ความสวยงาม (Beauty)					
3.2	ความประณีตของผลิตภัณฑ์เหมาะสมสำหรับเด็ก					
3.3	มีรูปลักษณ์ที่ดึงดูดความสนใจจากเด็ก					
4.	ความสะดวกสบายในการใช้งาน (Ease of use)					
4.1	ขนาดของผลิตภัณฑ์เหมาะสำหรับการใช้งานของเด็ก					
4.2	ผิวสัมผัสของผลิตภัณฑ์เหมาะสมสำหรับเด็ก					
5.	วัสดุ (Materials)					
5.1	มีความอ่อนนุ่ม น่าสัมผัส					
5.2	ผลิตภัณฑ์สะดวกต่อการทำความสะอาด					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ ข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัยในครั้งนี้

.....

.....

.....

(.....)

ผู้ประเมิน

ตอนที่ 2 คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องประเมินระดับความเหมาะสม ตามความคิดเห็นของท่าน

รูปแบบที่ 3

ผลิตภัณฑ์ทำจากไหมพรมทั้งหมด ใช้วิธีการถัก ด้านในเป็นใยสังเคราะห์ ชุดสามารถถอดปรับเปลี่ยนได้ ให้เด็กสามารถเรียนรู้และใช้กล้ามเนื้อมือในการหยิบจับปรับเปลี่ยนเสื้อผ้า สามารถซักทำความสะอาดได้ทุกชิ้น

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
1.	หน้าที่ใช้สอย (Function)					
1.1	รูปแบบของผลิตภัณฑ์สะดวกต่อการใช้งาน					
1.2	ส่งเสริมพัฒนาการทางการเรียนรู้(ด้านสังคม)					
1.3	ส่งเสริมพัฒนาการทางการเรียนรู้(ด้านจิตใจและอารมณ์)					
1.4	ส่งเสริมพัฒนาการทางการเรียนรู้(ด้านร่างกาย)					
1.5	ส่งเสริมพัฒนาการทางการเรียนรู้(ด้านสติปัญญา)					
2.	ความปลอดภัย (Safety)					
2.1	ผลิตภัณฑ์มีความปลอดภัยต่อการใช้งานสำหรับเด็ก					
2.2	วัสดุที่นำมาใช้มีความปลอดภัยในการใช้งานสำหรับเด็ก					
2.3	รูปร่างของผลิตภัณฑ์ มีความโค้งมน สู่ถึงความปลอดภัยกับเด็ก					
3.	ความสวยงาม (Beauty)					
3.1	สีสันทึ่มีความสวยงาม และมีความดึงดูดความสนใจจากเด็ก					
3.2	ความประณีตของผลิตภัณฑ์เหมาะสมสำหรับเด็ก					
3.3	มีรูปลักษณ์ที่ดึงดูดความสนใจจากเด็ก					

ตารางรูปแบบที่ 3 (ต่อ)

4.	ความสะดวกสบายในการใช้งาน (Ease of use)					
4.1	ขนาดของผลิตภัณฑ์เหมาะสำหรับการใช้งานของเด็ก					
4.2	ผิวสัมผัสของผลิตภัณฑ์เหมาะสมสำหรับเด็ก					
5.	วัสดุ (Materials)					
5.1	มีความอ่อนนุ่ม นำสัมผัส					
5.2	ผลิตภัณฑ์สะดวกต่อการทำความสะอาด					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ ข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัยในครั้งนี้

.....

.....
 (.....)

ผู้ประเมิน

แบบประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่ใช้งานผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม
ด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย
หัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง ศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความ
สามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย: กรณีศึกษา ศูนย์เด็กอ่อนก่อนเกณฑ์
วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต

ผู้วิจัย	นางสาวอัมรินทร์ ภูจำปา
หลักสูตร	ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	รศ.สุรศักดิ์ กังขาว
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	ผศ.ดร.สมชาย เชะวิเศษ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประเภทของนิทานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย
2. เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนรู้เรื่องความสามัคคีก่อนและหลังการใช้ผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง

แบบประเมินมีวัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย

แบบประเมินชุดนี้ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน

ตอนที่ 2 ข้อมูลความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

ผู้ตอบแบบสอบถามทำการพิจารณา โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านโดยมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

5	หมายถึง	มากที่สุด
4	หมายถึง	มาก
3	หมายถึง	ปานกลาง
2	หมายถึง	น้อย
1	หมายถึง	น้อยที่สุด

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ที่ให้ความกรุณาประเมินคุณภาพของแบบประเมิน เพื่อนำไปพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย
หมายเหตุ : ข้อมูลของผู้ประเมินจะเก็บเป็นความลับ เพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน

คำชี้แจง : กรุณากรอกข้อมูลดังต่อไปนี้

1 เพศ

- ชาย หญิง

2 อายุ

- ต่ำกว่า 20 ปี 21-30 ปี 31-40 ปี
 41-50 ปี 51-60 ปี 61 ปีขึ้นไป

3 การศึกษา

- ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี ปริญญาโท
 อื่นๆ

4 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

- ต่ำกว่า 5,000 บาท 5,001-10,000 บาท
 10,001-20,000 บาท 20,001-30,000 บาท
 30,001 บาทขึ้นไป

ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นด้านประเมินความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมคุณธรรม
จริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย

รูปแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีสำหรับเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับคะแนนที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1.	มีความเหมาะสมกับวัยของเด็ก สามารถเล่นได้ทั้งชายและหญิง					
2.	ง่ายต่อการเล่นเป็นกลุ่ม					
3.	มีความอ่อนนุ่มต่อผิวสัมผัส ไม่เป็นอันตรายต่อเด็ก					
4.	วัสดุที่ใช้มีความปลอดภัย ไม่เป็นอันตรายต่อเด็ก					
5.	ไม่เป็นอันตรายในขณะที่เด็กหยิบเข้าปาก					
6.	ไม่มีเหลี่ยมแหลมคม มีความโค้งมน ไม่เป็นอันตรายต่อเด็ก					
7.	มีอุปกรณ์เสริมในการเล่นส่งเสริมจินตนาการ					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ ข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัยในครั้งนี้

.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

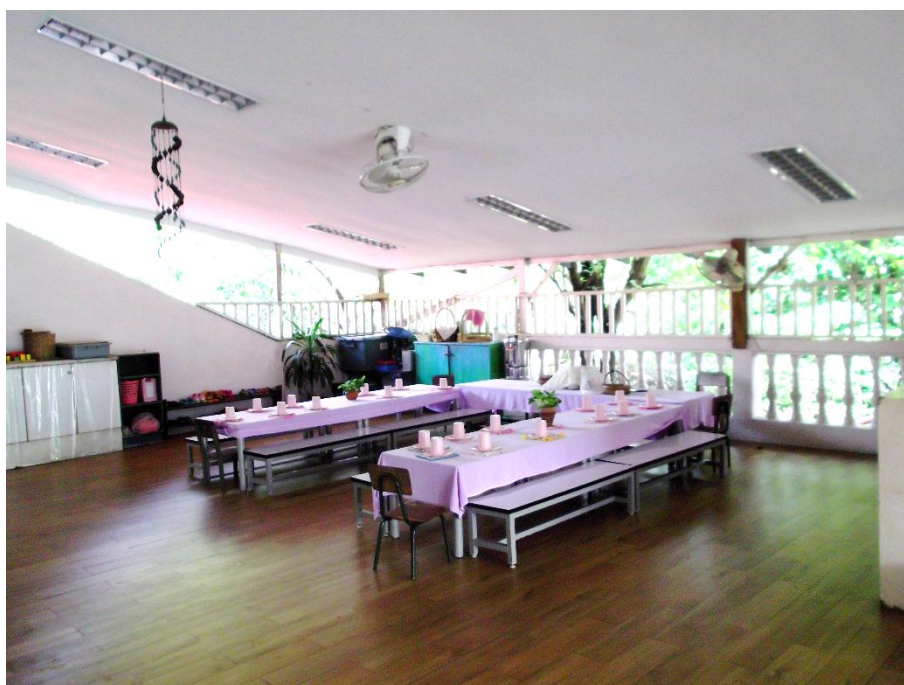
ภาคผนวก ง
ภาพขั้นตอนการลงพื้นที่ในการเก็บข้อมูลวิจัยและแบบร่าง

ภาพที่ ง.1 การจัดการเรียนรู้ สิ่งแวดล้อมภายในศูนย์เด็กก่อนก่อนเกณฑ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต
 ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 17 กุมภาพันธ์ 2560

ภาพที่ ง.2 การจัดการเรียนรู้ สิ่งแวดล้อมภายในศูนย์เด็กก่อนก่อนเกณฑ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต
 ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 17 กุมภาพันธ์ 2560

ภาพที่ ง.3 การจัดการเรียนรู้ สิ่งแวดล้อมภายในศูนย์เด็กก่อนก่อนเกณฑ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต
ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 17 กุมภาพันธ์ 2560

ภาพที่ ง.4 การจัดการเรียนรู้ นอกห้องเรียน ณ เสถียรธรรมสถาน
ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 17 กุมภาพันธ์ 2560

ภาพที่ ง.5 การจัดการเรียนรู้ นอกห้องเรียน ณ เสถียรธรรมสถาน
ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 17 กุมภาพันธ์ 2560

ภาพที่ ง.6 การจัดการเรียนรู้ นอกห้องเรียน ณ เสถียรธรรมสถาน
ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 17 กุมภาพันธ์ 2560

ภาพที่ ง.7 การจัดการเรียนรู้ การเล่นิทานนอกห้องเรียน ณ เสถียรธรรมสถาน
ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 17 กุมภาพันธ์ 2560

ภาพที่ ง.8 การจัดการเรียนรู้ การเล่นิทานนอกห้องเรียน ณ เสถียรธรรมสถาน
ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 17 กุมภาพันธ์ 2560

ภาพที่ ง.9 การจัดการเรียนรู้ การเล่นิทานนอกห้องเรียน ณ เสถียรธรรมสถาน
ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 17 กุมภาพันธ์ 2560

ภาพที่ ง.10 การจัดการเรียนรู้ การเล่นิทานนอกห้องเรียน ณ เสถียรธรรมสถาน
ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 17 กุมภาพันธ์ 2560

ภาพที่ ง.11 การจัดการเรียนรู้ สิ่งแวดล้อมภายในศูนย์เด็กก่อนก่อนเกณฑ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต
ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 17 กุมภาพันธ์ 2560

ภาพที่ ง.12 การจัดการเรียนรู้ สิ่งแวดล้อมภายในศูนย์เด็กก่อนก่อนเกณฑ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต
ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 17 กุมภาพันธ์ 2560

ภาพที่ ง.13 กิจกรรมการเล่นแบบอิสระ ภายในห้องเรียน ณ ศูนย์เด็กก่อนก่อนเกณฑ์ วัดศิริพงษ์
ธรรมนิมิต

ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 17 กุมภาพันธ์ 2560

ภาพที่ ง.14 การจัดเก็บ อุปกรณ์ส่งเสริมการเรียนรู้ ภายในห้องเรียน ณ ศูนย์เด็กก่อนก่อนเกณฑ์
วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต

ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 17 กุมภาพันธ์ 2560

ภาพที่ ง.15 การจัดเก็บ อุปกรณ์ส่งเสริมการเรียนรู้ ภายในห้องเรียน ณ ศูนย์เด็กอ่อนก่อนเกณฑ์
วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต

ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 17 กุมภาพันธ์ 2560

ภาพที่ ง.16 การจัดการเรียนรู้ สิ่งแวดล้อมภายในศูนย์เด็กอ่อนก่อนเกณฑ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต
ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 17 กุมภาพันธ์ 2560

ภาพที่ ง.17 การจัดเก็บ อุปกรณ์ส่งเสริมการเรียนรู้ ภายในห้องเรียน ณ ศูนย์เด็กก่อนเกณฑ์
วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต

ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 17 กุมภาพันธ์ 2560

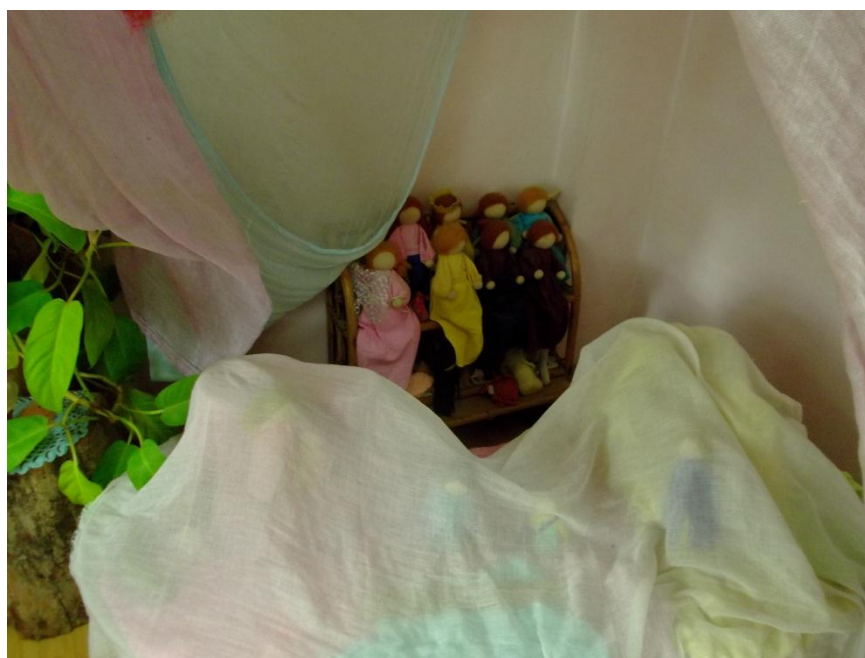
ภาพที่ ง.18 การจัดเก็บ อุปกรณ์ส่งเสริมการเรียนรู้ ภายในห้องเรียน ณ ศูนย์เด็กก่อนเกณฑ์
วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต

ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 17 กุมภาพันธ์ 2560

ภาพที่ ง.19 การจัดเก็บ อุปกรณ์ส่งเสริมการเรียนรู้ ภายในห้องเรียน ณ ศูนย์เด็กก่อนเกณฑ์
วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต

ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 17 กุมภาพันธ์ 2560

ภาพที่ ง.20 การจัดเก็บ อุปกรณ์ส่งเสริมการเรียนรู้ ภายในห้องเรียน ณ ศูนย์เด็กก่อนเกณฑ์
วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต

ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 17 กุมภาพันธ์ 2560

ภาพที่ ง.21 การจัดเก็บ อุปกรณ์ส่งเสริมการเรียนรู้ ภายในห้องเรียน ณ ศูนย์เด็กก่อนก่อนเกณฑ์
วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต

ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 17 กุมภาพันธ์ 2560

ภาพที่ ง.22 การจัดเก็บ อุปกรณ์ส่งเสริมการเรียนรู้ ภายในห้องเรียน ณ ศูนย์เด็กก่อนก่อนเกณฑ์
วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต

ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 17 กุมภาพันธ์ 2560

ภาพที่ ง.23 เข้าพบผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ
ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 20 กันยายน 2560

ภาพที่ ง.24 เข้าพบผู้เชี่ยวชาญด้านวรรณกรรมและการเล่านิทาน
ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 20 กันยายน 2560

ภาพที่ ง.25 เข้าพบผู้เชี่ยวชาญด้านวรรณกรรมและการเล่านิทาน
ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 20 กันยายน 2560

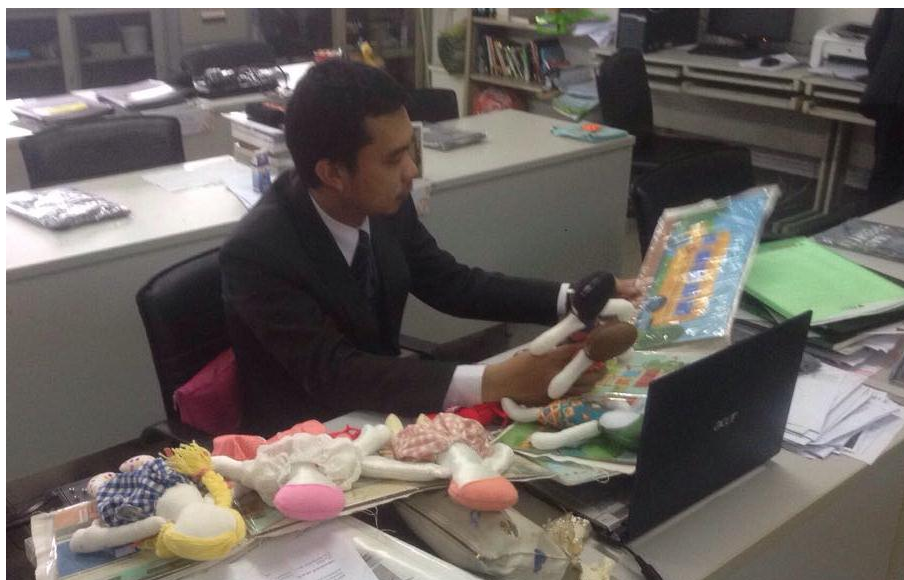
ภาพที่ ง.26 เข้าพบผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนเด็กปฐมวัย
ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 20 กันยายน 2560

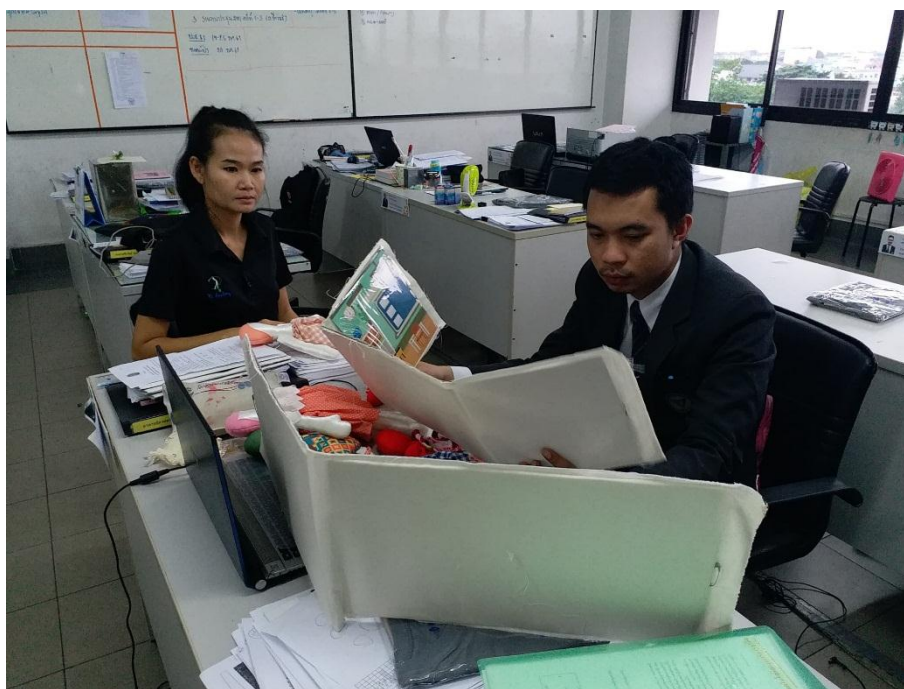
ภาพที่ ง.27 เข้าพบผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์
ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 25 พฤศจิกายน 2560

ภาพที่ ง.28 เข้าพบผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์
ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 25 พฤศจิกายน 2560

ภาพที่ ง.29 เข้าพบผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์
ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 25 พฤศจิกายน 2560

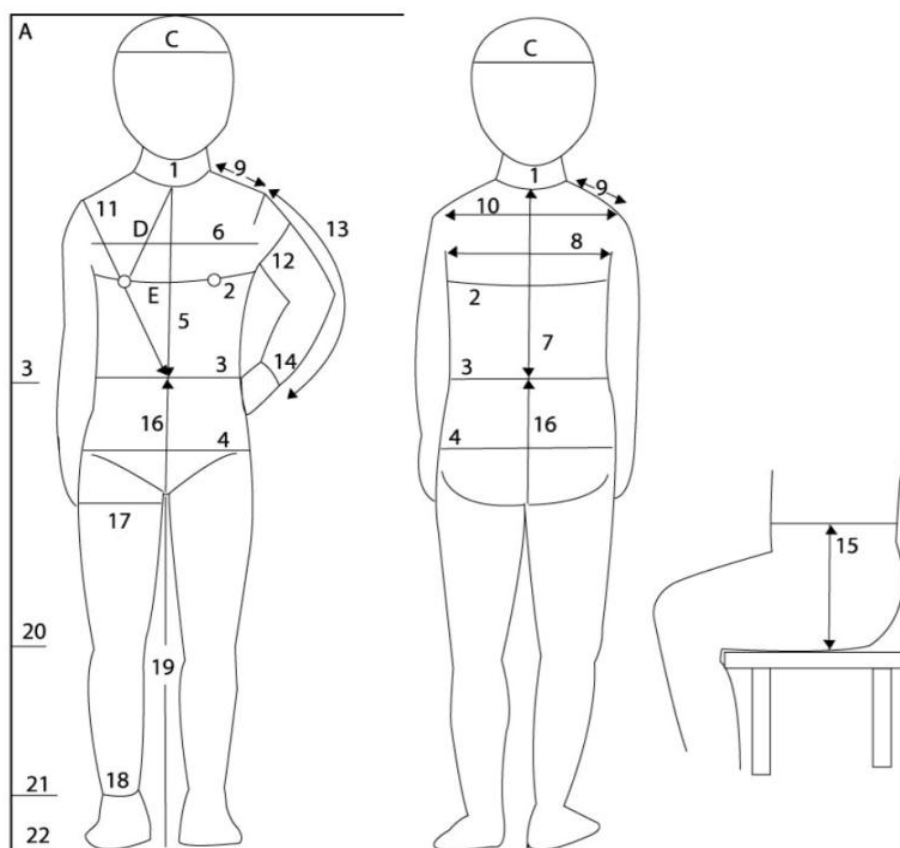

ภาพที่ ง.30 เข้าพบผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์
ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 25 พฤศจิกายน 2560

ตารางที่ ง.1 แสดงพัฒนาการทางร่างกายนักเรียนไทยอายุ 6-12 ปี

อายุ	ความสูง				น้ำหนัก (กิโลกรัม)	
	ชาย		หญิง		ชาย	หญิง
	เซนติเมตร	นิ้ว	เซนติเมตร	นิ้ว		
6	107.40	44.72	107.40	42.96	17.00	16.60
7	111.80	44.64	111.80	44.72	18.30	17.95
8	116.60	48.48	116.69	46.64	19.90	19.69
9	121.20	50.24	121.20	48.48	21.70	21.60
10	125.60	51.96	126.20	50.48	26.60	24.00
11	129.90	53.72	131.50	52.60	25.85	26.75
12	134.30	55.60	137.00	54.80	28.40	30.20

ที่มา : จากรายงานการวิจัยเรื่องพัฒนาการทางกายภาพของนักเรียนไทยอายุ 3-24 ปี ของสมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย (อุดมศักดิ์ สาริบุตร. 2550: 57)

ภาพที่ ง.31 การวัดสัดส่วนขนาดตัวมาตรฐานเด็กไทย

ที่มา : ศรีกาญจนา จตุพัฒน์วิโรดม. 2555: 3

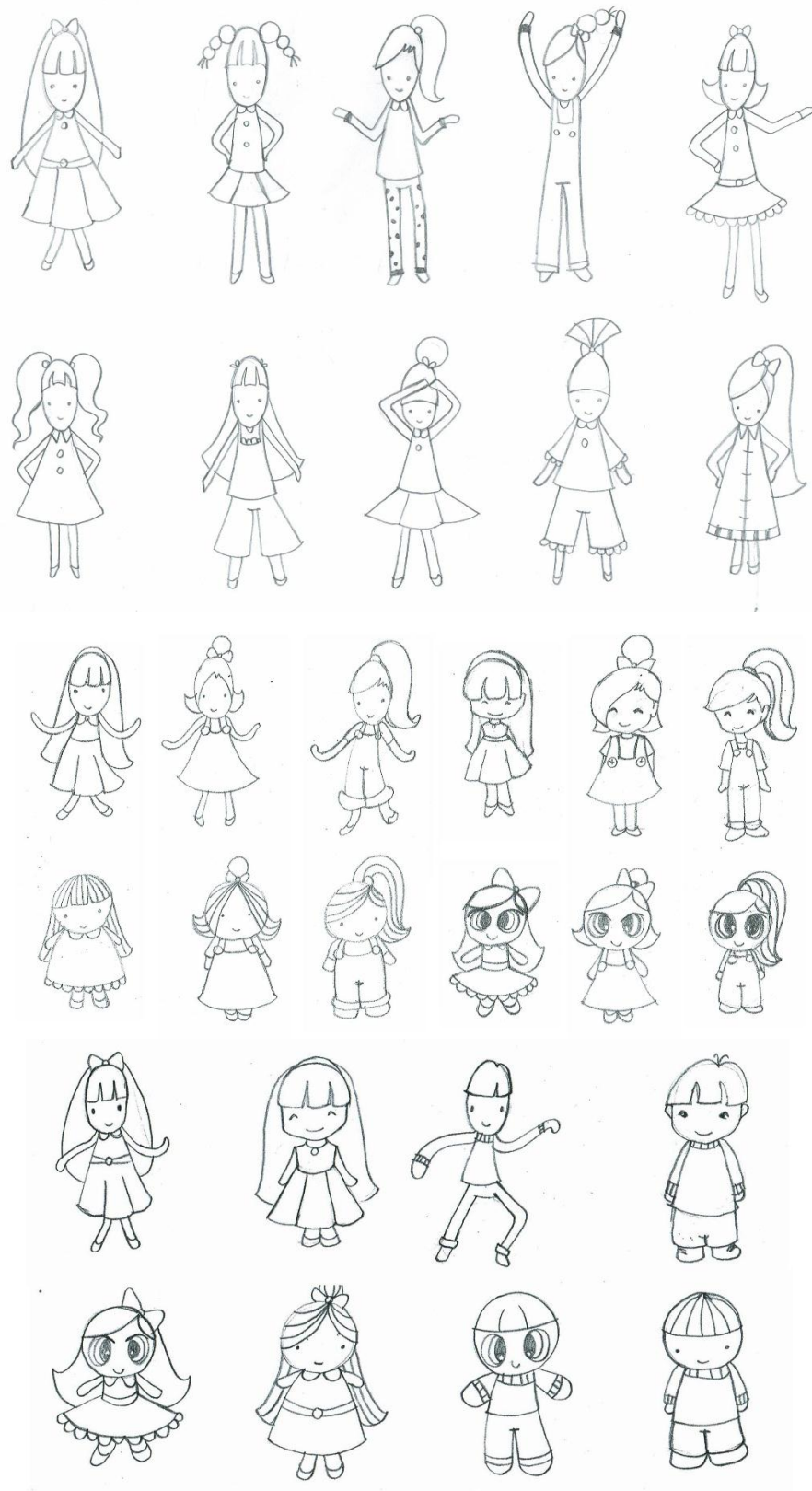
ตารางที่ ง.2 ขนาดตัวมาตรฐานเด็กผู้หญิงไทยอายุ 2-7 ปี

ลำดับ ที่	รายการ (ชม.)	อายุ/ปี					
		2	3	4	5	6	7
A	ความสูง (ชม.)	87.00	96.00	103.00	110.00	115.00	121.00
B	น้ำหนัก (กก.)	12.50	15.30	17.00	19.50	21.00	24.00
C	รอบศีรษะ	46.00	47.00	48.00	49.00	50.00	51.00
1	รอบคอ	26.50	27.50	28.50	29.50	30.50	31.50
2	รอบอก	49.50	52.00	54.50	57.00	59.50	62.00
3	รอบเอว	48.50	50.00	51.50	53.00	54.50	56.00
4	รอบสะโพก	52.00	55.00	58.00	61.00	64.00	67.00
5	ความยาวหน้า	20.00	21.00	22.00	23.00	24.00	25.00
6	ความยาวบ่าหน้า	20.00	21.00	22.00	23.00	24.00	25.00
D	อกสูง	13.00	13.50	14.00	14.50	15.00	15.50
E	อกห่าง	13.50	14.00	14.50	15.00	15.50	16.00
7	ความยาวหลัง	20.50	22.00	23.50	25.00	26.50	28.00
8	ความยาวบ่าหลัง	26.00	27.00	28.00	29.00	30.00	31.00
9	ความยาวไหล่ซีก	6.50	7.00	7.50	8.00	8.50	9.00
10	ความยาวไหล่	23.00	24.50	26.00	27.50	29.00	30.50
11	ความยาวไหล่เฉียง	26.00	27.00	28.00	29.00	30.00	31.00
12	รอบต้นแขน	16.00	17.00	18.00	19.00	20.00	21.00
13	ความยาวแขนยาว	30.50	32.50	34.50	36.50	38.50	42.50
14	รอบปลายแขน	10.00	11.00	11.50	12.00	12.50	13.00
15	ความยาวเป้าลึก	20.00	20.50	21.00	21.50	22.00	22.50
16	ความยาวเป้า	49.00	50.50	52.00	53.50	55.00	56.50
17	รอบต้นขา	30.50	32.50	34.50	36.50	38.50	40.50
18	รอบปลายขา	15.00	15.50	16.00	16.50	17.00	17.50
19	ความยาวใต้ท้องขา	30.50	32.50	34.50	36.50	38.50	40.50
20	ความยาวเอว-เข้า	31.00	33.50	36.00	38.50	41.00	43.50
21	ความยาวเอว-ข้อเท้า	48.00	52.00	56.00	60.00	64.00	68.00
22	ความยาวเอว-พื้น	56.50	60.50	64.50	68.50	72.50	76.50

ตารางที่ ง.3 ขนาดตัวมาตรฐานเด็กผู้ชายไทยอายุ 2-7 ปี

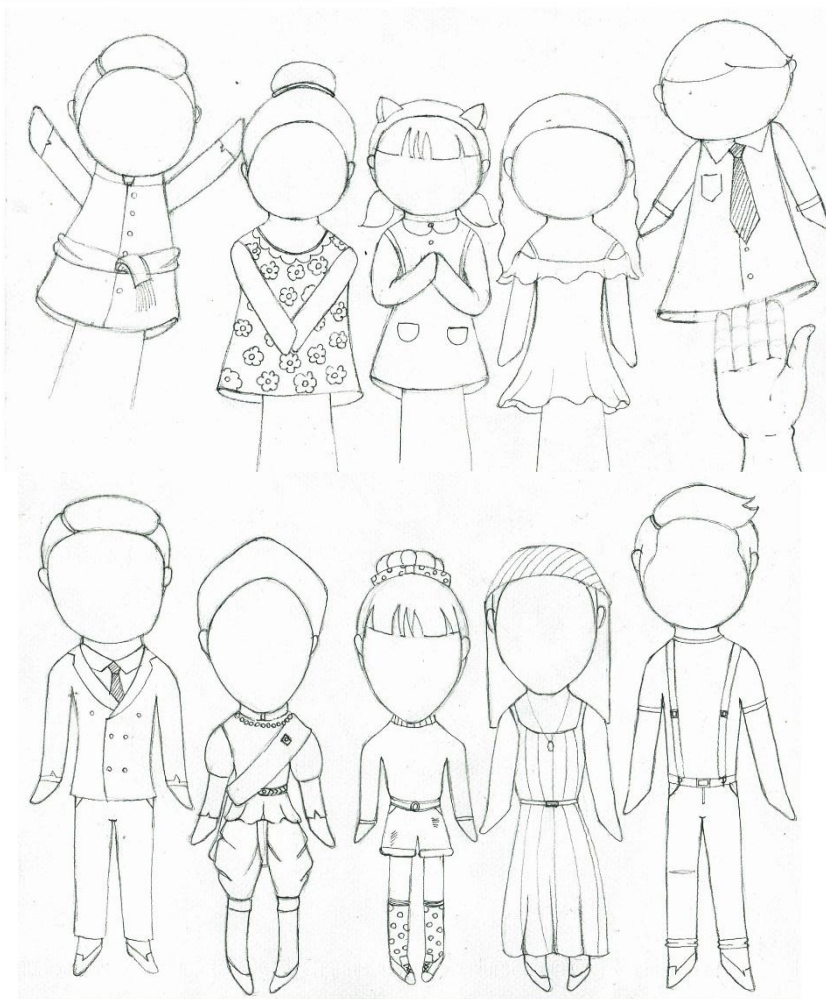
ลำดับที่	รายการ (ชม.)	อายุ/ปี					
		2	3	4	5	6	7
A	ความสูง (ชม.)	89.00	97.00	104.00	110.00	116.00	121.00
B	น้ำหนัก (กก.)	13.00	16.00	18.50	20.00	22.00	24.00
C	รอบศีรษะ	48.50	49.00	49.50	50.00	50.50	51.00
1	รอบคอ	27.00	28.00	29.00	30.00	31.00	32.00
2	รอบอก	52.00	54.00	56.00	58.00	60.00	62.00
3	รอบเอว	50.50	52.00	53.50	55.00	56.50	58.00
4	รอบสะโพก	53.50	56.00	58.50	61.00	63.50	66.00
5	ความยาวหน้า	21.00	22.00	23.00	24.00	25.00	26.00
6	ความยาวบ่าหน้า	21.50	22.50	23.50	24.50	25.50	26.50
7	ความยาวหลัง	21.50	23.00	24.50	26.00	27.50	29.00
8	ความยาวบ่าหลัง	22.50	23.50	24.50	25.50	26.50	27.50
9	ความยาวไหล่ซีก	6.00	6.50	7.00	7.50	8.00	8.50
10	ความยาวไหล่	23.50	25.00	26.50	28.00	29.50	31.00
11	ความยาวไหล่เฉียง	27.00	28.00	29.00	30.00	31.00	32.00
12	รอบต้นแขน	16.00	17.00	18.00	19.00	20.00	21.00
13	ความยาวแขนยาว	30.00	32.50	35.00	37.50	40.00	42.50
14	รอบปลายแขน	10.50	11.00	11.50	12.00	12.50	13.00
15	ความยาวเป้าลึก	18.50	19.00	19.50	20.00	20.50	21.00
16	ความยาวเป้า	49.00	50.50	52.00	53.50	55.00	56.50
17	รอบต้นขา	31.50	33.00	34.50	36.00	37.50	39.00
18	รอบปลายขา	15.50	16.00	16.50	17.00	17.50	18.00
19	ความยาวใต้ท้องขา	30.50	32.50	34.50	36.50	38.50	40.50
20	ความยาวเอว-เข่า	30.00	32.50	35.00	37.50	40.00	42.50
21	ความยาวเอว-ข้อเท้า	47.00	51.00	55.00	59.00	63.00	67.00
22	ความยาวเอว-พื้น	52.50	57.00	61.50	66.00	70.50	75.00

ที่มา : ศรีกาญจนา จตุพัฒน์โรดม. 2555: 5

ภาพที่ ง. แบบร่างผลิตภัณฑ์

ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 15 ตุลาคม 2560

ภาพที่ ง.33 แบบร่างผลิตภัณฑ์

ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 15 ตุลาคม 2560

ภาพที่ ง.34 แนวความคิด

ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 20 พฤศจิกายน 2560

ภาพที่ ง.35 รูปแบบผลิตภัณฑ์ แบบที่ 1

ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 20 พฤศจิกายน 2560

การศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม
ด้านความสามัคคี สำหรับเด็กปฐมวัย
กรณีศึกษา : ศูนย์เด็กอ่อนก่อนเกณฑ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต
 ผู้วิจัย : นางสาวอัมรินทร์ ภูจำปา
 อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รศ.ดร.ทรงวุฒิ เอกวุฒิจวงศา, อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผศ.ดร.สมชาย เจริญเศษ

SKETCH DESIGN 2

ผลิตภัณฑ์ทำจากผ้าทั้งหมด ใช้วิธีการเย็บ ด้านในเป็นใยสังเคราะห์
 ในส่วนของลวดลายจะเป็นการสกรีนลงบนผ้า
 ระบบการพิมพ์แบบSublimation
 สามารถโกทำความสะดวกได้

ภาพที่ ง.36 รูปแบบผลิตภัณฑ์ แบบที่ 2

ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 20 พฤศจิกายน 2560

การศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม
ด้านความสามัคคี สำหรับเด็กปฐมวัย
กรณีศึกษา : ศูนย์เด็กอ่อนก่อนเกณฑ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต
 ผู้วิจัย : นางสาวอัมรินทร์ ภูจำปา
 อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รศ.ดร.ทรงวุฒิ เอกวุฒิจวงศา, อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผศ.ดร.สมชาย เจริญเศษ

SKETCH DESIGN 3

ผลิตภัณฑ์ทำจากไหมพรมทั้งหมด ใช้วิธีการถัก
 ด้านในเป็นใยสังเคราะห์ ชุดสามารถถอดปรับเปลี่ยนได้
 ให้เด็กสามารถเรียนรู้และได้สัมผัสเนื้อผ้าในการทักขยับปรับเปลี่ยน
 เสื้อผ้าสามารถถัก ทำความสะดวกได้ทุกชิ้น

ภาพที่ ง.37 รูปแบบผลิตภัณฑ์ แบบที่ 3

ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 20 พฤศจิกายน 2560

ภาคผนวก จ
ภาพการทดลองใช้ผลิตภัณฑ์

ภาพที่ จ.1 แสดงการเล่านิทานผ่านผลิตภัณฑ์แสดงบทบาทสมมติ
 ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 27 พฤศจิกายน 2560

ภาพที่ จ.2 แสดงการเล่านิทานผ่านผลิตภัณฑ์แสดงบทบาทสมมติโดยเด็กปฐมวัยมีส่วนร่วม
ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 27 พฤศจิกายน 2560

ภาพที่ จ.3 แสดงการเล่านิทานผ่านผลิตภัณฑ์แสดงบทบาทสมมติ
ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 27 พฤศจิกายน 2560

ภาพที่ จ.4 แสดงการเล่านิทานผ่านผลิตภัณฑ์แสดงบทบาทสมมติโดยเด็กปฐมวัยมีส่วนร่วม
ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 27 พฤศจิกายน 2560

ภาพที่ จ.5 แสดงการจับ สัมผัส เล่นผลิตภัณฑ์
ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 27 พฤศจิกายน 2560

ภาพที่ จ.6 แสดงการพูดคุยเกี่ยวกับการรู้จักความสามัคคี
ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 18 ธันวาคม 2560

ภาพที่ จ.7 แสดงการเล่นผลิตภัณฑ์แบบอิสระ เล่นเป็นกลุ่ม
ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 18 ธันวาคม 2560

ภาพที่ จ.8 แสดงการเล่นผลิตภัณฑ์บทบาทสมมติผ่านผลิตภัณฑ์
ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 18 ธันวาคม 2560

ภาพที่ จ.9 แสดงการนำผลิตภัณฑ์อื่นๆ มาประกอบการเล่น
ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 18 ธันวาคม 2560

ภาพที่ จ.10 แสดงการหยิบ จับ เล่นตามลำพัง
ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 18 ธันวาคม 2560

ภาพที่ จ.11 แสดงการหยิบ จับ เล่นตามลำพัง
ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 18 ธันวาคม 2560

ภาพที่ จ.12 แสดงการจัดเก็บผลิตภัณฑ์ด้วยแนวความคิดและความคุ้นชินของเด็กปฐมวัย
ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 20 ธันวาคม 2560

ภาพที่ จ.13 แสดงช่วยกันการจัดเก็บห้องเรียนหลังจากเลิกทำกิจกรรม
ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 20 ธันวาคม 2560

ภาพที่ จ.14 แสดงช่วยกันการจัดเก็บห้องเรียน
ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 25 ธันวาคม 2560

ภาพที่ จ.15 แสดงช่วยกันการจัดเก็บห้องเรียน
ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 25 ธันวาคม 2560

ภาคผนวก ฉ

เอกสารเกี่ยวกับศูนย์เด็กอ่อนก่อนเกณฑ์ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต

- โครงสร้างหลักสูตร
- การจัดประสบการณ์การเรียนรู้
- การประเมินพัฒนาการ
- สาระการเรียนรู้

โครงสร้างของหลักสูตร

เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามหลักการ จุดหมายที่กำหนดไว้ให้สถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ปฏิบัติ ในการจัดหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยจึงกำหนดโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546		
ช่วงอายุ	อายุต่ำกว่า 3 ปี / อายุ 3-5 ปี	
สาระการเรียนรู้	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านร่างกาย - ด้านอารมณ์และจิตใจ - ด้านสังคม - ด้านสติปัญญา 	<ul style="list-style-type: none"> - เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก - ธรรมชาติรอบตัว - สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก
เวลาเรียน	ขึ้นอยู่กับอายุเด็กที่ดูแลและความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก	

1. การจัดชั้นหรือกลุ่มเด็ก

ให้ยึดอายุเป็นหลักและอาจเรียกชื่อแตกต่างกันไปตามหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแล เช่น กลุ่มเด็กที่มีอายุ 3 ปี อาจเรียกชื่อ อนุบาล 1 กลุ่มเด็กที่มีอายุ 4 ปี อาจเรียกชื่ออนุบาล 2 กลุ่มเด็กที่มีอายุ 5 ปี อาจเรียกชื่อ อนุบาล 3 หรือเด็กเล็ก ฯลฯ

2. ระยะเวลาเรียน

ใช้เวลาในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก 1-3 ปีการศึกษาโดยประมาณ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอายุของเด็กที่เริ่มเข้ารับการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา

3. สาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี ประกอบด้วย 2 ส่วน คือประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรเรียนรู้ทั้งสองส่วนใช้เป็นสื่อกลางในการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งจำเป็นต่อการพัฒนาเด็กให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยผู้สอนหรือผู้จัดการศึกษาอาจจัดในรูปแบบหน่วยการสอนแบบบูรณาการหรือเลือกใช้รูปแบบที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยรวมทั้งต้องสอดคล้องกับปรัชญาและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

3.1 ประสบการณ์สำคัญ

3.2 สาระที่ควรเรียนรู้

โครงสร้างของหลักสูตร “บ้านเรียนแห่งรักและศานติ”

เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามหลักการ จุดหมายที่กำหนดไว้ให้สถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ปฏิบัติ ในการจัดหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยจึงกำหนดโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๕๖

โครงสร้างหลักสูตร		
ช่วงอายุ	อายุ ๓-๕ ปี	
สาระการเรียนรู้	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านร่างกาย - ด้านอารมณ์และจิตใจ - ด้านสังคม - ด้านสติปัญญา 	<ul style="list-style-type: none"> - เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก ได้แก่ วิถีชีวิตแห่งสติ - เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก ได้แก่ ศิลปะแห่งชีวิตประจำสัปดาห์ - ธรรมชาติรอบตัว - สิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก
เวลาเรียน	ขึ้นอยู่กับอายุเด็กที่ดูแลและความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก	

ได้แก่ ธรรมชาติและฤดูกาล

1. การจัดชั้นหรือกลุ่มเด็ก

จัดชั้นเรียนในระดับอนุบาล ๑-๓ ที่มีอายุ ๓-๕ ปี ให้เรียนคละอายุกันใน ๑ ห้องเรียน

2. ระยะเวลาเรียน

ใช้เวลาในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก ๑-๓ ปีการศึกษาโดยประมาณ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอายุของเด็กที่เริ่มเข้ารับการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา

3. สาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ ๓-๕ ปี ประกอบด้วย ๒ ส่วน คือประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรเรียนรู้ ทั้ง ๒ ส่วน ใช้เป็นสื่อกลางในการจัดประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งจำเป็นต่อการพัฒนาเด็กให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยผู้สอนหรือผู้จัดการศึกษาอาจจัดในรูปแบบหน่วยการสอนแบบบูรณาการ ที่สอดคล้องกับปรัชญาและหลักการ จัดการศึกษาปฐมวัย

3.1 ประสบการณ์สำคัญ

3.2 สาระที่ควรเรียนรู้

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ศูนย์เด็กก่อนเกณฑ์วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต (บ้านเรียนแห่งรักและศานติ)

ศูนย์เด็กก่อนเกณฑ์วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต ได้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยมุ่งให้เด็กได้มีโอกาสพัฒนาศักยภาพของตนตามวัย ทั้งทางร่างกาย สังคม อารมณ์-จิตใจ และสติปัญญา แนวทางการศึกษาเป็นการบูรณาการทั้งทักษะและสาระการเรียนรู้ ไม่เน้นการสอนของครู แต่เน้นการลงมือกระทำเพื่อเป็นแบบอย่าง เช่น การงานในชีวิตประจำวัน งานบ้าน การทำความสะอาด เก็บของเข้าที่ การปรุงอาหาร หรือการทำงานฝีมือหัตถกรรมพื้นบ้านตามท้องถิ่นต่าง ๆ เช่น การร้อยดอกไม้ ทอผ้า ปั่นฝ้าย ฯลฯ ทั้งนี้ประสบการณ์การเรียนรู้ ได้จัดให้มีความเชื่อมโยงสอดคล้อง ระหว่าง ธรรมชาติ วิถีชีวิต วัฒนธรรม ของผู้คนในท้องถิ่นและตัวเด็กเป็นสำคัญ ดังนั้นเพื่อให้การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นไปตามหลักการดังกล่าว

ศูนย์เด็กก่อนเกณฑ์วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต จึงได้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ของกระทรวงศึกษาธิการและหลักสูตร “โตไป ไม่โกง” ศูนย์สาธารณประโยชน์และประชาสังคมและองค์กร เพื่อความโปร่งใสในประเทศไทย ได้จัดทำขึ้นใช้ในโรงเรียนเขต กทม. เมื่อปี 2553 โดยศูนย์เด็ก ๆ ได้นำพุทธธรรมเป็นรากฐานให้เด็กทุกคนเตรียมตัวสำหรับเป็น “พุทธะ” คือ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน รู้สิ่งที่ควรรู้ ตื่นจากความหลับหลง และเบิกบานอยู่ด้วยความมีความสุข ให้เด็กทุกคนได้เรียนรู้สิ่งที่ควรรู้ มีความตื่นตัวด้วยวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับธรรมชาติ รักษาสุขภาวะทางจิตวิญญาณของความเป็นมนุษย์และเบิกบานอยู่ด้วยความสุข ให้เด็กพร้อมที่จะพัฒนาศักยภาพของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ – จิตใจ สังคม และสติปัญญาตามหลักไตรสิกขา ให้การศึกษาอนุบาลมีคุณค่าสูงสุดเพื่อจะควบคุมหรือสกัดกั้นกระแสแห่งสัญชาตญาณของเด็กอย่าให้เดินไปในทางเห็นแก่ตัว เป็นกิเลส แต่ให้เดินทางไปในทาง “โพธิ” ไม่มีกิเลส นี่เป็นเหตุผลอยู่ลึกแต่ก็จำเป็นที่สุดที่ต้องมีเหตุผล เป็นผู้มั่งคั่งอารักขาจิต มีทุนของชีวิตคือจิตที่ไม่ขุ่นมัวเป็นมนุษย์ที่แท้ ไม่เป็นแค่เหยื่อของอารมณ์ ให้รู้เท่าทันอารมณ์ที่กระทบตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ ไม่หลงอารมณ์ ตื่นขึ้นอย่างตั้งใจที่จะไม่ทำให้ใครเจ็บปวดรู้สึกถึงการมีจิตสำนึกในการรักความถูกต้องและมีความกล้าหาญทางจริยธรรม เพราะมีความซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสาธารณะ มีความเป็นธรรมทางสังคม มีการกระทำอย่างรับผิดชอบ และมีความเป็นอยู่อย่างพอเพียง ทั้งหมดนี้ไม่ว่าเด็กจะทำอะไร เขาจะเป็นสุขทุกวัน เพราะสุขเมื่อสร้าง สุขเมื่อให้ สุขง่ายใช้น้อย เด็ก ๆ ก็เป็นผู้ประเสริฐที่ช่วยโลกใบใหญ่ให้เย็นได้ เมื่อโลกในใจมีความสุขเล็ก ๆ ที่พร้อมจะแบ่งปันได้ทุกเวลา

การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้

บรรยากาศต่าง ๆ ที่ครูจัดให้ในโรงเรียนอนุบาลได้สะท้อนภาพความต้องการที่แท้จริงต่อธรรมชาติ การเรียนรู้ของเด็กซึ่งต้องการพัฒนากายและจิตวิญญาณอย่างสมดุล

บริเวณภายนอกอนุบาลแวดล้อมด้วยธรรมชาติห้องเรียนที่ตกแต่งเหมือนบ้าน การใช้สี นุ่มนวล บทบาทครูที่เหมือนแม่กลุ่มนักเรียนที่เรียนร่วมกันทั้งเด็กปกติและพิเศษจัดให้คละ อายุและคละความสามารถเหมือนพี่น้องสื่อการเรียนมาจากวัสดุธรรมชาติโดยที่ครูเปิดโอกาส ให้เด็กเล่นอย่างอิสระตามธรรมชาติของเด็กเองพวกเขา เด็ก ๆ จึงชอบเล่นสร้างบ้าน เล่นขาย ของ ฯลฯ ตามที่ได้เห็นผู้ใหญ่รอบข้าง กิจกรรมการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงกับกิจกรรมงาน บ้าน โดยมีผู้ใหญ่เป็นแบบอย่างที่ดี กิจกรรมทั้งหมดเป็นแรงบันดาลใจที่ช่วยกระตุ้นเร้าพลัง จากภายในตัวเด็กโดยผ่านการคิด ความรู้สึกและการลงมือกระทำ การสอนนั้นจึงเน้นให้เด็ก ได้รับการศึกษาผ่านกิจกรรมและกระบวนการต่าง ๆ อย่างมีศิลปะ ซึ่งทำให้การเรียนเป็นไป ได้อย่างมีชีวิตชีวาและสวยงามเกิดความประทับใจ คุณธรรมอันดีงามจากผู้ใหญ่รอบข้างจะ แทรกซึมเข้าไปในตัวเด็ก ถ่ายทอดผ่านศิลปะในตัวครู ในกระบวนการทัศนของความจริง ความงาม และความดี

เมื่อรูปแบบการจัดการศึกษาของเด็กอนุบาลเน้นความสำคัญของ "บ้าน" โดยจัดใน รูปแบบของ "บ้านเรียนแห่งรัก" จึงเป็นคำถามต่อไปว่า จะทำอย่างไรให้บ้านหลังนี้มี ความสุขที่เป็นสุขภาวะคือมีความเบิกบานแจ่มใส แข็งแรงทั้งสุขภาพกายและใจมีสังคมที่ พึ่งพาอาศัยกัน เด็ก ๆ มีพลังแห่งการใฝ่เรียนรู้และอยู่บนพื้นฐานของความสุขสงบ การ จัดการศึกษาจึงไม่ได้ทำหน้าที่เฉพาะให้การศึกษาที่ตัวเด็กเท่านั้นแต่ยังมีมิติของความเชื่อมโยง จากตัวเด็กสู่ผู้ใหญ่รอบข้างที่ประกอบเป็นสังคมวัฒนธรรมและสู่ความจริงแท้ในธรรมชาติ ศาสนา และจักรวาล ซึ่งทั้งหมดนี้มีความเกี่ยวข้องกันอย่างประสานกลมกลืนเมื่อเด็กเป็นส่วน หนึ่งของความสัมพันธ์กับธรรมชาติ ศาสนา และจักรวาล ผู้ใหญ่รอบข้างหรือครูผู้เป็น ส่วนประกอบส่วนหนึ่งในสังคมและวัฒนธรรมจึงเป็นส่วนสำคัญในการเชื่อมโยงความรู้ที่อยู่ รอบตัวเด็กผ่านตัวครู โดยอาศัยวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมและความลึกซึ้งระดับจิต วิญญาณของวัฒนธรรมเป็นตัวเชื่อมโยง

การจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับแนวคิดได้นั้น "ครู" มีบทบาทสำคัญอย่างมาก ครู ต้องเป็นผู้ที่เข้าใจถึงสัจธรรมความจริงในธรรมชาติ ศาสนา สังคมและวัฒนธรรม เข้าใจถึง ความสัมพันธ์ที่ประสานกันอย่างกลมกลืน การศึกษาสำหรับเด็กอนุบาลจึงเป็นองค์รวม ที่ไม่ แยกส่วน ทำให้บ้านเรียนแห่งนี้มีแนวคิดที่จะจัดการศึกษาให้เด็ก ๆ ได้มีความรู้ ตื่น เบิกบาน แจ่มใส แข็งแรง พึ่งพา ใฝ่เรียนรู้ สุข สงบเย็นและเป็นประโยชน์ได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถกล่าว ได้ว่ากายและจิตวิญญาณได้โอกาสในการพัฒนาควบคู่กันอย่างสมดุล กระตุ้นให้เกิด พัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาได้อย่างเต็มศักยภาพ

ขณะที่เด็กกำลังเล่น พลังแห่งการสร้างสรรค์จะหลั่งไหลไม่หยุดยั้ง ครูสามารถ ประเมินผลการเล่นของเด็กด้วยการการสังเกตและจดบันทึกการเรียนรู้ของเด็ก จึงเป็นการ ซึมซับธรรมชาติ หล่อหลอมเข้าภายในตัวเด็กทั้งกายและจิตวิญญาณ บรรยากาศการเรียนรู้

รอบตัวเด็กทั้งในชั้นเรียนนอกชั้นเรียนหรือกลางแจ้งต้องเป็นบรรยากาศที่งดงามตามธรรมชาติ บริสุทธิ์ด้วยความสงบและอ่อนโยน

การตกแต่งห้องเรียน สิ่งประดับและเครื่องเรือน ให้เป็นศิลปะธรรมชาติ ภาพประดับและงานปติมากรรมต้องเป็นไปเพื่อความงดงาม อ่อนช้อย สร้างบรรยากาศที่นุ่มนวลและปราศจากการรบกวนของอุปกรณ์เทคโนโลยีสมัยใหม่

การจัดบรรยากาศภายใน

สี สีผนังห้อง ฝ้าผ้าม่านตกแต่งห้องเรียนต้องเป็นเฉดสีเย็นตา ให้ความอ่อนหวาน ไม่จัดจ้าน สีตัวอย่าง ได้แก่ สีส้มอมชมพู เพราะจะทำให้เด็กสดชื่นแจ่มใส ไม่เคร่งเครียดในการเรียน

แสง ต้องเป็นแสงธรรมชาติ แต่ไม่ใช่จ้าจนแสบตา ควรใช้ฝ้าผ้าม่านกรองแสงเพราะแสงแดดที่รำไรให้ใจสุข ในห้องที่มีดอกไม้โคมไฟส่องสว่างบางจุดเท่าที่จำเป็น

เสียง โสตประสาทเป็นส่วนรับรู้ความรู้สึกที่ไว การรบกวนทางเสียงเป็นสิ่งทำลายสมาธิและความรู้สึกที่ยั่งยืนในการเรียนรู้ บรรยากาศการเรียนต้องสงบที่สุดเสียงรบกวนน้อยที่สุด เสียงที่มีได้ควรเป็นธรรมชาติเพราะเป็นการสร้างความหวานและความอ่อนโยนในจิตใจเด็ก และจิตสำนึกที่นุ่มนวลกับเด็ก

การจัดบรรยากาศภายนอก

บรรยากาศเต็มไปด้วยต้นไม้ใหญ่ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้และสร้างความสงบ ร่มรื่น ร่มเย็น มีเครื่องเล่นที่ส่งเสริมพัฒนาการทั้งกล้ามเนื้อเล็ก ใหญ่ มีสวนผักที่เด็ก ๆ ได้เรียนรู้การเพาะปลูก การเจริญเติบโตของต้นพืช มีการเลี้ยงสัตว์ไว้เป็นเพื่อน และสะท้อนถึงการเลี้ยงดู การดูแลซึ่งกันและกัน

บทบาทครู

ครูมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการควบคุมการเรียนรู้และการใช้ชีวิตอย่างธรรมชาติของเด็ก งานของครูที่โรงเรียนคือการจัดการเรียนการสอนด้วยการเป็นตัวอย่าง การจัดสิ่งแวดล้อมที่มีบรรยากาศอบอุ่นและผ่อนคลาย ในขณะเดียวกันครูต้องเป็นผู้เชื่อมสานงานโรงเรียนสู่บ้าน เพื่อสานภารกิจการสร้างพลังการเรียนรู้อย่างธรรมชาติให้เกิดขึ้นกับเด็ก

ครูต้องทำหน้าที่ในการติดตามประเมินผลความเจริญก้าวหน้าของเด็กในการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล ครูมิใช่เป็นแต่เพียงผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ แต่ครูจะถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก ความมุ่งมั่นและความความรักอย่างแท้จริงให้กับเด็กเพื่อให้เด็กได้พบโอกาสของการพัฒนาศักยภาพภายในของตนได้มากที่สุดและเต็มศักยภาพ

ครูเป็นตัวอย่างที่สำคัญของการเรียนรู้แบบการกระทำที่ถูกต้อง เด็กจะเลียนแบบและซึมซับ การเรียนรู้อย่างเสรีด้วยแรงบันดาลใจและความใคร่รู้ในตนที่เป็นไปโดยธรรมชาติ การสั่งสอนของครูที่

กระทำโดยตรงกับเด็ก บังคับเด็กให้เรียนจะเป็นพลังบั่นทอนการเรียนรู้ของเด็กโดยสิ้นเชิง ครูควรเป็น แต่เพียงผู้สนับสนุน เช่น คอยให้คำแนะนำหากเด็กต้องการความช่วยเหลือสร้างบรรยากาศของ โรงเรียนให้คล้ายบ้าน ให้ความรัก ให้ความอบอุ่น เป็นหน้าที่ที่สำคัญของครู

งานของครูที่ต้องทำคือ

1. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามช่วงระยะเวลาให้มีบรรยากาศเหมือนบ้าน
2. ให้โอกาสเด็กได้เห็นตัวอย่างการปฏิบัติที่ถูกต้อง ได้เลียนแบบ ได้สร้างจินตนาการ และได้ใช้แรงบันดาลใจภายในใจตนเองเต็มที่ ทั้งเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม
3. พัฒนาเนื้อหาสาระที่เด็กต้องการเรียนรู้สู่การเล่านิทานตามพัฒนาการของเด็ก และเป็น ภาพสะท้อนของประเพณี ฤดูกาลที่เปลี่ยนแปลงไปตามช่วงระยะเวลา
4. เป็นแม่ที่ปกป้องให้เด็กได้อยู่กับธรรมชาติที่บริสุทธิ์แท้จริง ป้องกันมิให้สิ่งรบกวนจาก โลกทันสมัยและเทคโนโลยีภายนอกไปสัมผัสสมาธิเด็ก
5. เป็นผู้สังเกตและประเมินความก้าวหน้าของเด็ก
6. ประสานงานกับผู้ปกครองและให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

การจัดมุมและอุปกรณ์ในห้องเรียน มีการจัดอย่างสวยงาม เพื่อให้เด็กได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ อบอุ่น นุ่มนวล และสวยงามเพื่อซึมซับความดีงามเข้าสู่ตัวเอง โดยมีการจัดมุมต่าง ๆ ดังนี้

1. มุมพระ มุมสักการะพระพุทธรเจ้าองค์น้อย เพื่อให้ครูและนักเรียนมีศรัทธารวมใจ สักการบูชา พระพุทธร พระธรรม พระสงฆ์ จึงจัดโต๊ะบูชาพระพุทธรูปองค์เล็ก ๆ ตกแต่งที่พระด้วยผ้าสี เหลือง และขาว บูชาด้วยเทียนรูปดอกบัว และดอกไม้ และมีไม้ขีดและเครื่องมือ สำหรับดับเทียน เติริยมไว้ให้พร้อม
2. โต๊ะประจำฤดูกาล โต๊ะประจำฤดูกาล เป็นโต๊ะที่ครูจัดตกแต่งให้สอดคล้องกับ บรรยากาศในฤดูกาลนั้น ๆ เช่น ดอกไม้ ใบไม้ ก้อนหิน หอย ตุ๊กตาเทพอาร์กซ์เล็ก ๆ ผู้พิทักษ์รักษา ธรรมชาติให้ครูนำวัสดุเหล่านี้ตกแต่งร่วมกับผ้าสีรุ้งและขนแกะ ย้อมสีหรือใยฝ้าย

ข้อเสนอแนะในการจัดโต๊ะประจำฤดูกาล

ฤดูฝน ช่วง พ.ค. – ส.ค. เป็นช่วงที่มีฝนตกพรา ๆ ตลอด ป่าได้รับน้ำฝนจนไหลลงในลำ ธาร และไหลลงสู่หมู่บ้าน ทั้งคนและสัตว์ได้น้ำดื่ม น้ำใช้ ให้ครูจัดโต๊ะฤดูกาลมีเนื้อหาเกี่ยวกับป่า มีลำ ธารน้ำไหลออกจากป่า อาจมีสัตว์ป่าตัวเล็ก ๆ อาศัยน้ำในลำธารดื่มกินและเด็ก ๆ กำลังเล่นน้ำอย่าง สนุกสนาน ให้ครูใช้ผ้าสีเขียวทำเป็นป่าและผ้าสีฟ้าทำเป็นลำธารตกแต่งด้วยขอนไม้เล็ก ๆ และตุ๊กตา

เทพอารักษ์ผู้พิทักษ์รักษาป่า ช่วง ก.ย. – ต.ค. ระยะเวลาที่มีน้ำฝนมากเหมาะแก่การทำนา ให้ครูจัดโต๊ะ เกี่ยวกับการปลูกข้าวของชาวนา มีข้าวเปลือก รวงข้าว ตักตักควายทำด้วยดินเผาหรือ ดินเหนียว ฯลฯ

ฤดูหนาว ระยะเวลาที่มีใบไม้ร่วงมาก และจะมีใบไม้ผลิขึ้นอย่างรวดเร็ว ในช่วงที่ใบไม้ร่วง ให้ครูนำไปไม้หลากพันธุ์มาตกแต่ง บางที่อาจมีกิ่งแห้งร่วงหล่นให้นำมาตกแต่งรวมกัน และหั่นก้อน เล็ก ๆ ที่โผล่ขึ้นตามพื้นดิน พร้อมด้วยตักตาเทพอารักษ์ผู้พิทักษ์รักษาธรรมชาติช่วงที่มีใบไม้ผลิ ให้ครู จัดโต๊ะฤดูกาลให้สดชื่นด้วยดอกไม้ แมลงตัวเล็ก ๆ และตักตาผ้าแสดงถึงความรื่นเริงของเด็ก ๆ กับ ธรรมชาติ

ฤดูร้อน ฤดูนี้แสงแดดจัดเหมาะแก่การไปเที่ยวทะเล ให้ครูจัดโต๊ะฤดูกาลในบรรยากาศ ทะเลภูเขา ทะเลสีฟ้า หิน หอย ปะการัง ฯลฯ ให้ครูนำผ้าสีรุ้งมาตกแต่ง สีเขียวตกแต่งเป็นป่า สีฟ้า เป็นน้ำทะเล

3. มุมบ้าน เด็กก่อนวัยเรียนมีจินตนาการสูงมาก เด็กจึงชอบเล่นบทบาทสมมติเป็นบุคคล ต่าง ๆ เช่น บุคคลในครอบครัว มุมบ้านจึงควรมีอุปกรณ์ไม้ตั้ง ๒ อัน คล้ายดั่งโครงบ้าน และทำ หลังคาด้วยผ้าสีชมพู อุปกรณ์ภายในบ้านควรจัดให้มีเครื่องครัวที่ทำด้วยไม้ ตักตาที่คุณครูทำเอง ผ้าสีรุ้ง เสื้อ เป็ดตักตา เป็นต้น

4. มุมหัตถกรรม การเย็บตักตาหรืองานเย็บปักถักร้อยต่าง ๆ เป็นการส่งเสริมการลงมือทำงานอย่าง ตั้งอกตั้งใจของผู้ใหญ่ เด็กจะเฝ้ามองขอมมีส่วนร่วมลงมือทำด้วย ครูจึงควรทำตักตาอย่างง่าย เช่น ตักตาผ้าเช็ดหน้า เพื่อให้เด็กได้เข้าใจวิธีการทำทั้งหมด และสามารถทำได้ด้วยตนเอง เด็กจะรู้สึกมีความมั่นใจ ภูมิใจ ที่ตนเองสามารถทำได้ เป็นการสร้างลักษณะนิสัยอันดีงามให้เด็กติดตัวไปภายภาค หน้า ให้ครูเตรียมอุปกรณ์การเย็บปักถักร้อยและจัดวางไว้บนชั้นให้เป็นระเบียบ เพื่อครูจะได้หยิบใช้ ทำงานกับเด็กได้สะดวกและเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็ก

5. ผ้าสีรุ้ง ผ้าเป็นวัสดุที่สร้างสรรค์จินตนาการได้อย่างกว้างไกล เด็กมักจะนำผ้าหลากสีมา เล่นประกอบมุมบ้าน มุมนิทาน และยังจินตนาการเป็นเครื่องแต่งตัว ให้ครูย้อมผ้าฝ้ายหรือผ้าไหม เป็น สีต่าง ๆ ๗ สี ม่วง คราม น้ำเงิน เขียว เหลือง ส้ม แดง ครูควรเลือกผ้าที่บางและมีความพลิ้วเพื่อโอนอ่อนไปตามจินตนาการได้มากกว่า

6. มุมท่อนไม้ธรรมชาติ เด็กเล็ก ๆ ควรส่งเสริมให้ใกล้ชิดธรรมชาติ จึงจะเป็นจุดเชื่อมโยงที่ดี ในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว ไม้บล็อกรจึงควรทำมาจากกิ่งไม้ ขนาดและรูปแบบตามธรรมชาติ เล็ก บ้างใหญ่บ้าง แต่ไม่ควรแปลเปลี่ยนไปจากธรรมชาติมากนัก ไม่ควรดัดแปลงไม้ให้เป็นรูปสามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม ครึ่งวงกลม อาจใช้ไม้ไผ่ตัดเป็นท่อน ๆ หลาย ๆ ขนาด ได้เช่นกัน นำท่อนไม้ธรรมชาติที่ เตรียมไว้จัดใส่ตะกร้าวางไว้มุมห้อง

7. มุมวัสดุจากธรรมชาติ เพื่อให้เด็กได้มีส่วนสัมพันธ์กับธรรมชาติที่ติดกัน จึงควรนำวัสดุ ในธรรมชาติอื่น ๆ เช่น หอย หิน เมล็ดพืช เช่น ลูกสน ลูกยาง ลูกซาบ้าของทางใต้ จัดใส่ตะกร้าแยก ประเภทไว้ ไม่ให้ปนกัน วางไว้ใกล้ ๆ กับ มุมไม้ธรรมชาติ เพื่อใช้เล่นร่วมกันได้

8. มุมหวีและน้ำอบไทยหรือแป้งหอม เด็กเล็ก ๆ จะรับรู้และมั่นใจกับความรู้สึกดี ๆ ที่ครูมอบให้ ครูจึงควรทักทายเด็กด้วยความอ่อนโยน เช่น การดูแลความสะอาด เช็ดหน้าเด็กด้วยน้ำสะอาด หวีผม หรือน้ำอบให้เด็ก เพื่อเป็นการต้อนรับวันใหม่อันสดใส ให้ครูจัดอุปกรณ์ หวี และน้ำอบไว้ในที่ ๆ หยิบได้สะดวก

9. เทียน ความหมายของเทียน “ การนำแสงสว่างมาสู่ชีวิต “ แสงเทียนเปรียบเสมือนการนำแสงสว่างมาสู่ชีวิต และจิตใจ ของครูและเด็ก การเริ่มต้นกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยการจุดเทียนยังเป็นการทำสมาธิกับการกระทำนั้นด้วย เช่น เทียนบูชาพระ เทียนประจำโต๊ะอาหาร เทียนสำหรับกิจกรรมสีน้ำ เทียนสำหรับการเล่านิทาน เทียนวันเกิด ให้ครูเตรียมเชิงเทียนไว้ประจำห้อง พร้อมเครื่องมือดับเทียนและไม้ขีด

การประเมินพัฒนาการ

เด็ก ๆ ควรจะได้รับโอกาสในการเรียนรู้ ประสบการณ์ในการสร้างเสริมการพัฒนาทักษะทั้ง 4 ด้านผ่านกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. ศิลปะ ได้แก่ การตัดปะ ฉีก วาด ตัด การระบายสีน้ำ สีเทียน ถือเป็นการพัฒนา กล้ามเนื้อมัดเล็ก การเรียนรู้เรื่องสีและทำให้สังเกตเรียนรู้ด้านอารมณ์ของเด็ก

2. หัตถกรรม ได้แก่ การประกอบศิลปะด้วยฝีมือ ความละเอียดอ่อน การเก็บดอกไม้ ร้อย ดอกไม้ งานใบตอง งานเย็บปักถักร้อย งานสาน

3. งานโภชนาการเพื่อสุขภาพ ได้แก่ การฝึกเป็นผู้ผลิตในการประกอบอาหารชนิดต่างๆ การใช้อุปกรณ์งานครัว การแบ่งปันอาหารอร่อยกินกันหลายคน

4. งานปั้น เป็นศิลปะอย่างหนึ่งที่เด็กสามารถแสดงผลงานจากภายในออกสู่ภายนอกได้ อย่างมีความสุข ไม่ว่าจะปั้นแป้งโด, ปั้นขี้ผึ้งหรือดินเหนียว นอกจากความสุขภายในแล้ว เด็กยังได้ฝึก กล้ามเนื้อมัดเล็กให้แข็งแรงด้วย

5. กลางแจ้ง การได้เล่นอย่างเหมาะสมตามวัย เล่นอย่างอิสระ เสรี การได้ปีนป่าย ออก กำลังกาย การทัศนศึกษาออกสถานที่

6. นิทาน สู่โลกจินตนาการแห่งนิทาน เป็นช่วงเวลาที่มีความหมายกับเด็ก ๆ มาก นิทาน กับดวงใจเล็ก ๆ ของเด็ก ๆ ที่ผูกพันกันอย่างแยกไม่ออก นอกจากจะเป็นการสร้างให้เกิดจินตนาการ อันกว้างไกลโดยไม่มีขีดจำกัด เด็กจะได้เรียนรู้ในเรื่องภาษาตามแนวธรรมชาติ จากนิทานสร้างสรรค์ สอดคล้องกับวัยอย่างเหมาะสม น้ำเสียง ท่วงท่า สีลา ในขบวนการเล่านิทานของแม่ครู จะเป็นการ สานใยของสมองของเด็กให้บรรเจิด งดงาม มั่นคง จะเป็นพื้นฐานของชีวิตที่เบิกบาน แจ่มใส เด็กจะ เรียนรู้การให้ การแบ่งปัน และการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

7. กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้โลกธรรมชาติ (เสริมประสบการณ์) เด็ก ๆ จะได้เรียนรู้ ธรรมชาติของฤดูกาล ผ่านบทกลอนที่บรรยายถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในฤดูกาลนั้น ๆ บ้างก็เป็น เนื้อหาด้านวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของคนในชุมชน และในทุก ๆ เข้าครูจะนำบทกลอนนั้น มาทำกิจกรรมวงกลมที่มีท่าทางประกอบบทบาทสมมติ เนื้อหาความรู้ที่นำมาถ่ายทอดเป็นบทกลอนนี้ จะเปลี่ยนไปตามฤดูกาล ซึ่งประเทศไทยมีฤดูกาลอยู่ 3 ฤดู ได้แก่ ฤดูฝน ฤดูหนาว ฤดูร้อน แต่ละ ฤดูกาลได้จัดทำข้อมูลในรูปแบบของหน่วยการเรียนรู้ ได้แก่หน่วยการเรียนรู้หลัก คือ ฤดูฝน ฤดูหนาว ฤดูร้อน หน่วยการเรียนรู้ย่อย คือ สิ่งที่มีความสัมพันธ์กับฤดูกาล ได้แก่ ธรรมชาติ ศาสนา วัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชน

8. การทำบุญ สวดมนต์ไหว้พระ การทำบุญตักบาตรในวันพระ การให้และการแบ่งปัน การ เอื้ออาทรต่อสรรพสิ่ง การแผ่เมตตาให้สรรพสิ่ง (ขอความร่วมมือจากผู้ปกครองทุกท่าน ในการ จัดเตรียมอาหารให้เด็กไปวัดในวันพระ

เอกสารประกอบเพื่อการประเมินพัฒนาการ

เพื่อให้บรรลุตามพุทธิกิจในนโยบายการศึกษาของศูนย์เด็กก่อนเกณฑ์วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต การติดตามพัฒนาการของเด็กระหว่างที่เรียนรู้ร่วมกันในศูนย์เด็ก ๆ และที่บ้าน จำเป็นต้องติดตามการพัฒนาในทุกด้านทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ทั้งนี้ต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ปกครองที่จะประสานงานกับครูประจำชั้นอย่างสม่ำเสมออยู่ตลอดเวลา ทางศูนย์เด็ก ๆ จึงมีเอกสารเพื่อการประเมินการเรียนรู้ของเด็ก ดังนี้

1. สมุดรายงานประจำตัวเด็ก จะเป็นการประเมินผลการพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามวัย ซึ่งครูประจำชั้นจะใช้ความสัมพันธ์ การสังเกตที่สอดแทรกการเรียนรู้ลงในแต่ละกิจกรรม เป็นการประเมินทั้ง 4 ด้าน คือ ร่างกาย จิตใจ-อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ในแต่ละภาคเรียน ครูประจำชั้นจะส่งรายงานให้ผู้ปกครองได้รับทราบและเรียนรู้ร่วมกันในภาคเรียนละ 1 ครั้ง

2. สมุดสายสัมพันธ์บ้าน โรงเรียน เป็นบันทึกระหว่างผู้ปกครองและครูประจำชั้น เป็นการพูดคุยกันระหว่างครูประจำชั้นและผู้ปกครอง เพื่อส่งข่าวสาร หรือส่งข้อมูลเกี่ยวกับเด็กซึ่งกันและกัน อันจะเป็นการส่งเสริมการพัฒนาที่ดีขึ้น หรือการแก้ไขพฤติกรรมที่อาจจะเกิดขึ้นได้ทันต่อเหตุการณ์ สมุดเล่มนี้จะฝากลูก ๆ ไปยังผู้ปกครองภาคเรียนละ 2 ครั้ง

3. รวบรวมผลงานประจำตัวเด็กแต่ละคน ในแต่ละปีการศึกษาเด็ก ๆ จะมีชิ้นงานเป็นผลงานตามกิจกรรม ต่าง ๆ อาทิเช่น งานศิลปะ งานหัตถกรรม งานโภชนาการ และกิจกรรมอื่น ๆ ตามจังหวะชีวิตประจำวัน ซึ่งผู้ปกครองจะได้เห็นการพัฒนาการตั้งแต่เริ่มเข้าเรียนจนจบการศึกษา สมุดเล่มนี้จะฝากลูก ๆ ไปยังผู้ปกครองปีละ 1 ครั้ง

4. กิจกรรมการประเมินเด็กอนุบาล 3 เริ่มในเทอมที่ 2 ของปีการศึกษา โดยประเมินด้วย 2 โครงการดังนี้

4.1 โครงการร้านอาหารเด็ก (จัดอย่างน้อย 1 สัปดาห์)

เพื่อประเมินผลเด็กโดยการสร้างบรรยากาศของการเรียนรู้ที่น่าสนใจ เหมาะสมกับวัย ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สังคม อารมณ์-จิตใจ และสติปัญญา ตามหลักไตรสิกขา 3 คือ ศีล สมาธิ ปัญญา โดยบ่มเพาะเมล็ดพันธุ์นี้ลงสู่เด็กด้วยงานศิลปะแห่งชีวิต อันจะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ทั้งกระบวนการภายในและภายนอก ผ่านช่องทางการเรียนรู้คืออายตนะทั้ง 12 ทั้งนี้เด็กจะเกิดทักษะต่าง ๆ ด้านกาย และใจที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งความสุข เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย ศิลปะ สังคม คุณธรรม จริยธรรม และอื่น ๆ ก่อนก้าวออกสู่โลกกว้างอย่างเป็นผู้ที่สุขง่ายใช้น้อย สุขเมื่อสร้าง สุขเมื่อให้ ในทุกย่างก้าวของชีวิต การจัดกระบวนการเรียนรู้ในโครงการร้านอาหารเด็กอนุบาล 3 จึงเป็นการประเมินความพร้อมของเด็กให้เด็กได้เล่นอย่างเป็นกระบวนการ เล่นผ่านการลงมือปฏิบัติจริง ฝึกสังเกตการเปลี่ยนแปลงตนเองอยู่บนพื้นฐานหลักภาวนา 4 คือ กายภาวนา ศิลภาวนา จิตภาวนาและปัญญาภาวนา อันจะทำให้พัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้

4.2 ค่ายแมวมะเมียว ครอบครัวแห่งสติ

“ค่ายแมวมะเมียว ครอบครัวแห่งสติ” จัดขึ้นเพื่อสรุปจังหวะชีวิตของเด็กอนุบาล 3 ก่อนที่จะออกไปเรียนต่อในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเด็กจะได้มีวิถีชีวิตร่วมกันเป็นระยะเวลา 2 คืน 3 วัน กิจกรรมในค่ายจะเป็นการทบทวนว่าตลอดระยะเวลา 3 ปี ที่ผ่านมาในรั้วโรงเรียน เด็ก ๆ ได้เรียนรู้อะไรบ้าง เด็กๆ ตระหนักรู้ในสิ่งที่ตนกำลังกระทำอยู่หรือไม่ กิจกรรมในค่ายจึงไม่เน้นการแข่งขัน ชิงดีชิงเด่น ที่นี้ไม่ต้องการคนเก่งที่ขาดสติ คนเก่งที่ขาดความกล้าหาญ คนเก่งที่ทอดทิ้งเพื่อน หรือคนเก่งที่เบียดเบียนผู้อื่น แต่ต้องการเด็กๆ ที่เบิกบานและมีสติทุกกลมหายใจ ที่สำคัญเป็นเด็กที่มีความสุขและสนุกกับการทำงาน

สาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ของบ้านเรียนแห่งความรักและศานติแบ่งเป็น 2 สาระ ดังนี้

1. สาระการเรียนรู้โลกกว้าง ได้แก่ วิถีชีวิตแห่งสติ และศิลปะแห่งชีวิตประจำสัปดาห์

1.1 วิถีชีวิตแห่งสติ

กิจกรรมที่ช่วยให้เด็กได้พัฒนาความพร้อมอย่างเป็นอิสระและกิจกรรมที่ให้เกิดเกิดการซึมซับและปฏิบัติตามจนเป็นวินัยเกิดเป็นความเคยชินที่ดีงาม เกี่ยวกับการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมรอบตัว ได้แก่ โรงเรียน แม่ครู และเพื่อน วิถีชีวิตแห่งสติต้องทำในโรงเรียนและวันพิเศษคือวันที่ครูจัดพิธีให้เด็กในโอกาสพิเศษ เช่น วันเกิด วันอำลาจากโรงเรียนอนุบาล กิจกรรมที่ครอบครัวต้องมีส่วนร่วม ฯลฯ นอกจากนั้นยังมีกิจกรรมประจำสัปดาห์ ซึ่งครูจะจัดกิจกรรมเพื่อเสริมความพร้อมต่าง ๆ กิจกรรมนี้จะหมุนเวียนเปลี่ยนไปไม่ซ้ำกันในแต่ละวัน ศูนย์เด็กก่อนเกณฑ์ ๆ จึงได้สร้างวินัยให้กับเด็ก โดยเริ่มให้เด็กได้เรียนรู้วิถีชีวิตในทุกวัน อย่างมีสติ ด้วยใจที่รู้ ตื่น และเบิกบาน มีความอบอุ่น แบ่งปัน รอยยิ้ม การทักทายอย่างอ่อนน้อม มีสุขอย่างสม่ำเสมอ ดั่งลมหายใจเข้าและออกด้วยวิถีชีวิตแห่งสติ เริ่มตั้งแต่ 07.00 น. – 15.00 น. ดังนี้

07.00 น. – 07.30 น. ครูภาวนาก่อนทำงาน

07.30 น. – 09.30 น. ทักทายยามเช้า

- ธรรมสวัสดี
- จัดบ้าน จัดใจ
- เล่นอย่างเป็นอิสระ
- ศิลปะแห่งชีวิต (สีน้ำ, หัตถกรรม, ทำอาหาร, ปั้น)
- กตัญญูกับการเก็บของเล่น

(เด็ก ๆ จะได้มีโอกาสฝึกเป็นนักผลิต มีโอกาสพัฒนากล้ามเนื้อมือทั้งมัดเล็ก และมัดใหญ่)

09.30 น. – 10.00 น. วงกลมแห่งรัก

- กายเคลื่อนไหว ใจตั้งมั่น
- กาย วาจา ใจ รวมเป็นหนึ่งเดียว
- แลกเปลี่ยน เรียนรู้ กตัญญู ธรรมชาติ
- ภาวนากับการนวด

(วินัยของการอ่อนน้อม ยอมรับ และหนูได้เรียนคณิตศาสตร์ในวงกลมนี้)

10.00 น. – 10.30 น. อาหารว่างเพื่อสุขภาพ

10.30 น. – 10.45 น. สู่โลกจินตนาการแห่งนิทาน (นิทานหุ่น)

(สู่โลกจินตนาการแห่งนิทาน เป็นช่วงเวลาที่มีความหมายกับเด็ก ๆ มาก นิทานกับดวงใจเล็ก ๆ ของเด็ก ๆ ที่ผูกพันกันอย่างแยกไม่ออก นอกจากจะเป็นการสร้างให้เกิด

จินตนาการอันกว้างไกลโดยไม่มีขีดจำกัด เด็กจะได้เรียนรู้ในเรื่องภาษาตามแนวธรรมชาติจากนิทานสร้างสรรค์ สอดคล้องกับวัยอย่างเหมาะสม น้ำเสียง ท่วงท่า ลีลา ในขบวนการเล่านิทานของแม่ครูจะเป็นการสานใยของสมองของเด็กให้บรรเจิด งดงาม มั่นคง จะเป็นพื้นฐานของชีวิตที่เบิกบานแจ่มใส เด็กจะเรียนรู้การให้ การแบ่งปัน และการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่)

10.45 น. – 11.30 น. ภาวนากับการเล่นด้วยธาตุทั้ง 4

- ศิลปะแห่งชีวิต (สีน้ำ, หัตถกรรม, ทำอาหาร, ปั้น)
- เล่นวิถีไทย
- เกษตรเพื่อชีวิต
- บริหารกายและจิต

(ของเล่นของหนูมาจากธรรมชาติทั้งหมด ไม่ต้องจ่ายเงินแพงและหนูก็มีความสุข สนุกด้วยจริง ๆ นี่แหละ วิชาประสบการณ์ชีวิตและวิทยาศาสตร์ของหนู)

11.30 น. – 12.30 น. อาหารอร่อยเพราะทานกันหลายคน

12.30 น. – 14.00 น. นิทราสุขสันต์

14.00 น. – 14.30 น. ระวังแห่งสติ ตื่นอย่างสดใส

- กายเคลื่อนไหวใจ รู้ ตื่น และเบิกบาน (โยคะ)
- วงกลมแห่งรัก
- ธรรมสวัสดี

(หลับอยู่ก็เป็นสุข ตื่นขึ้นก็มีสติ รู้ตัวทั่วพร้อม หนูได้เรียนรู้การกตัญญูต่อสรรพสิ่ง)

14.30 น. – 15.00 น. ครูภาวนาและทบทวนการทำงาน

1.2 ศิลปะแห่งชีวิตประจำสัปดาห์

กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นสัปดาห์ละครั้ง หมุนเวียนเปลี่ยนไปทุกวัน ตั้งแต่จันทร์ – ศุกร์ เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสเรียนรู้ผ่านการเลียนแบบการทำงานของผู้ใหญ่ และฝึกการทำงานที่เกื้อกูล ฟังฟังอิงอาศัยงานศิลปะที่นำเสนอต่อเด็กจึงอยู่บนรากฐานแนวคิดความสุข 3 ประการ คือ สุขง่ายใช้น้อย สุขเมื่อสร้าง สุขเมื่อให้ เด็กจะทำกิจกรรมเป็นประจำทุกวันในแต่ละสัปดาห์ ดังนี้-

วันจันทร์ งานปั้น ”ดินหนึ่งก้อนกับใจหนึ่งดวง”

วันอังคาร ศิลปะสีน้ำ ”ลมหายใจกับปลายพู่กัน”

วันพุธ ถัก..ทอ..ร้อย..สาน..งานหัตถกรรม

วันพฤหัสบดี งานคหกรรมทำอาหาร – ทำขนม ”อาหารอร่อยเพราะเด็ก ๆ ช่วยกันทำ”

วันศุกร์ ดูแลกตัญญูต่อพื้นที่ / ปลุก ,ใส่ปุ๋ย และดูแลต้นไม้

วันพระ ครูพาเด็กเดินเล่นทัศนศึกษาในบริเวณโรงเรียนเพื่อสังเกตธรรมชาติที่

เปลี่ยนแปลงไป/การไปทำบุญที่วัดและเสถียรธรรมสถาน

2. สารการเรียนรู้ธรรมชาติและฤดูกาล

เด็ก ๆ จะได้เรียนรู้ธรรมชาติของฤดูกาล ผ่านบทกลอนที่บรรยายถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในฤดูกาลนั้น ๆ บ้างก็เป็นเนื้อหาด้านวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของคนในชุมชน และในทุก ๆ เข้า ครูจะนำบทกลอนนั้นมาทำกิจกรรมวงกลมที่มีท่าทางประกอบบทบาทสมมติ เนื้อหาความรู้ที่นำมาถ่ายทอดเป็นบทกลอนนี้จะเปลี่ยนไปตามฤดูกาล ซึ่งประเทศไทยมีฤดูกาลอยู่ 3 ฤดู ได้แก่ ฤดูฝน ฤดูหนาว ฤดูร้อน แต่ละฤดูกาลได้จัดทำข้อมูลในรูปแบบของหน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้หลัก คือ ฤดูฝน ฤดูหนาว ฤดูร้อน หน่วยการเรียนรู้ย่อยคือสิ่งที่มีความสัมพันธ์กับฤดูกาลได้แก่ธรรมชาติ ศาสนา วัฒนธรรม และวิถีชีวิตชุมชน

ระยะเวลาของการจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์ใน 1 ปีการศึกษาได้จัดให้มี 2 ภาคเรียน

ภาคเรียนที่ 1 ตั้งแต่เดือน พฤษภาคม ถึงเดือน ตุลาคม

ระยะเวลาในการจัดประสบการณ์ 20 สัปดาห์ ฤดูฝน แบ่งเป็น 2 ช่วง คือ

1. ต้นฤดูฝน เดือน พฤษภาคม ถึงเดือน กรกฎาคม

แนวคิด ดินชุ่มชื้น เริ่มต้นเพาะปลูก

บทกลอนประจำฤดู “ โอ้แม่ธรณี ”

หน่วยหลัก “ ดิน ” ดินชุ่ม ฝนพรำ

หน่วยย่อย

- ตัวเรา, บ้าน, โรงเรียน, รับขวัญเด็กนักเรียนใหม่ การรับน้อง การอยู่ร่วมกัน การช่วยเหลือกัน

- วิถีชีวิตในชุมชน: การเรียนรู้ชุมชน บุคคล สถานที่

- วันพีชมงคล : ฝนตก การปลูกพืช การทำขวัญเมล็ดพืช

- ต้นไม้, ต้นพืชที่เกี่ยวกูลชีวิต : ขาวนาว่าการปลูกข้าว การเพาะต้นกล้า การดำนา คุณค่าของข้าว

- วันวิสาขบูชา : การประสูติ การตรัสรู้ ปรีณิพพานของพระพุทธเจ้า และทำความเข้าใจเรื่องการเกิดของเด็ก

- วันไหว้ครู : วันกตัญญูหลวงพ่อก่อตั้งโรงเรียนว่าด้วยเรื่อง การไหว้ครู การมอบตัวเป็นศิษย์

- สัตว์เล็ก ๆ ในดิน : มด ไส้เดือน กิ้งกือ ฝนตก ขาวนาปลูกข้าว

- วันอาสาฬหบูชาและวันเข้าพรรษา ; พระเข้าพรรษา เด็กๆหล่อเทียนถวายพระ

2. ปลายฤดูฝน เดือน สิงหาคม กันยายน ตุลาคม

แนวคิด น้ำมาก ยังประโยชน์ให้สรรพชีวิต

บทกลอนประจำฤดู “ โอ้แม่คงคา ”

หน่วยหลัก “ น้ำ ” สายน้ำไหลริน

หน่วยย่อย

- วันแม่ : ความรักความผูกพันของแม่ลูกที่มีต่อกัน การเลี้ยงดูลูก
- แหล่งน้ำ : คุณค่าของน้ำ การใช้น้ำ ประโยชน์ของน้ำ สิ่งที่สำคัญอยู่ในน้ำ
- สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม : ความรักความผูกพัน การเลี้ยงดูของแม่ที่มีต่อลูกของสัตว์
- สัตว์เลื้อยคลาน : ชีวิตความเป็นอยู่ของสัตว์เลื้อยคลาน
- วันออกพรรษา : ว่าด้วยเรื่อง วัฒนธรรมประเพณี
- วันปิยมหาราช : ความสำคัญ การปฏิบัติตน

ภาคเรียนที่ 2 ตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน ถึงเดือน มีนาคม

ระยะเวลาในการจัดประสบการณ์ 20 สัปดาห์

1. ฤดูหนาว เดือน พฤศจิกายน ธันวาคม มกราคม

แนวคิด ลมหนาวพาความเปลี่ยนแปลงให้ธรรมชาติ

บทกลอนประจำฤดู “ พระพาย ”

หน่วยหลัก “ ลม ” ลมหนาวพัดไป

หน่วยย่อย

- วันลอยกระทง : การขอบคุณและขอขมาพระแม่คงคา การทำกระทงจากวัสดุธรรมชาติ
- วันพ่อ : ความรักของพ่อ การทำงานของพ่อ
- ลมหนาว/ว่าว : ฤดูหนาว และกิจกรรม ในฤดูหนาว
- แมลง ดอกไม้ นก : ธรรมชาติรอบตัวเด็ก ดอกไม้บาน แมลงต่าง ๆ ในสวน

2. ฤดูร้อน เดือน กุมภาพันธ์ มีนาคม เมษายน

แนวคิด ความร้อนสร้างความอบอุ่นไปทั่วทุกแห่ง

บทกลอนประจำฤดู “ ไอ้ดวงตะวัน ”

หน่วยหลัก “ ไฟ ” ตะวันใหม่ส่องมา

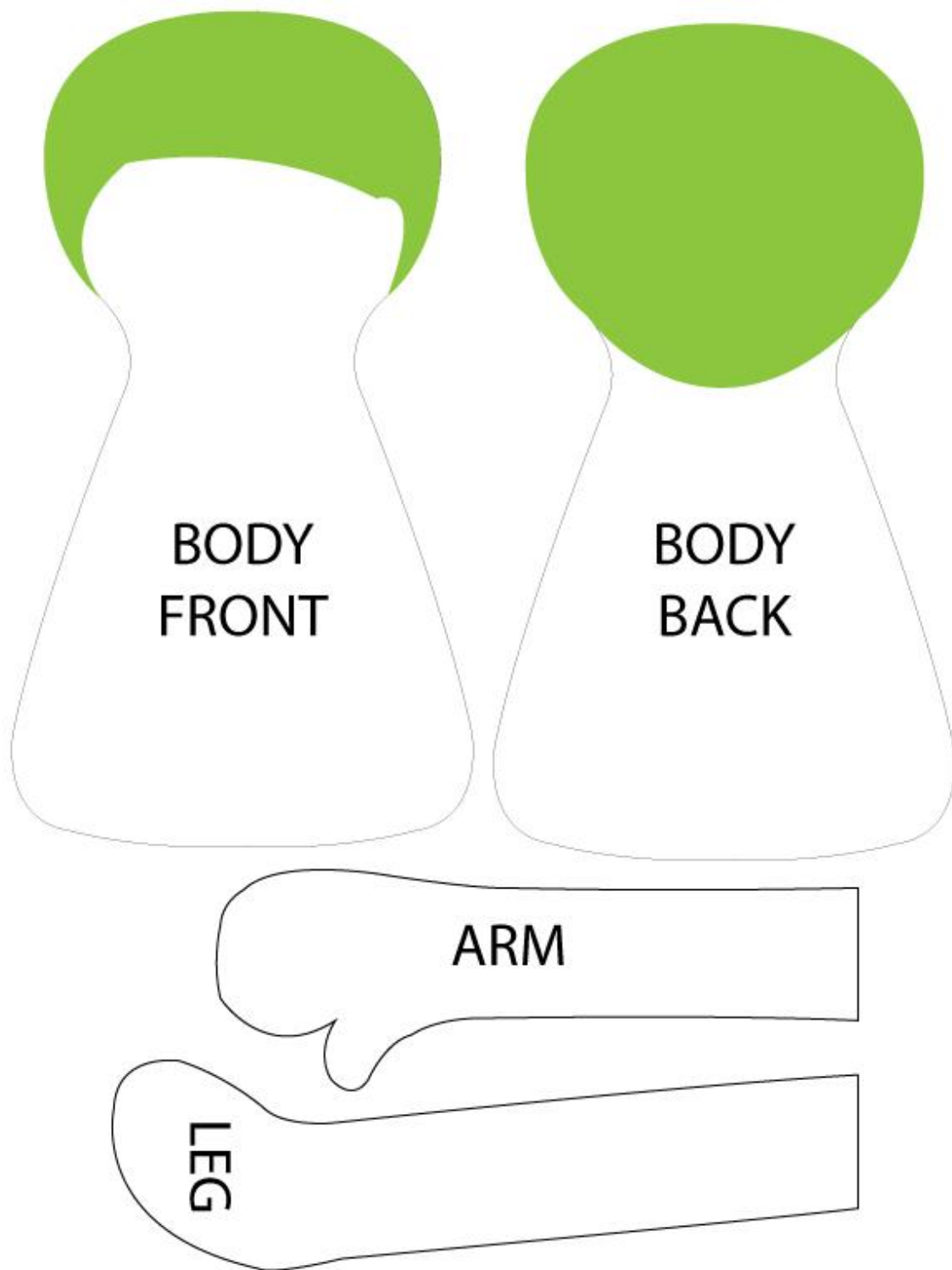
หน่วยย่อย

- ค่ายพักแรมของอนุบาล 3 : การเข้าค่าย การช่วยเหลือตนเอง การเติบโตของเด็กการ

พึ่งพาตนเอง ความพอเพียง

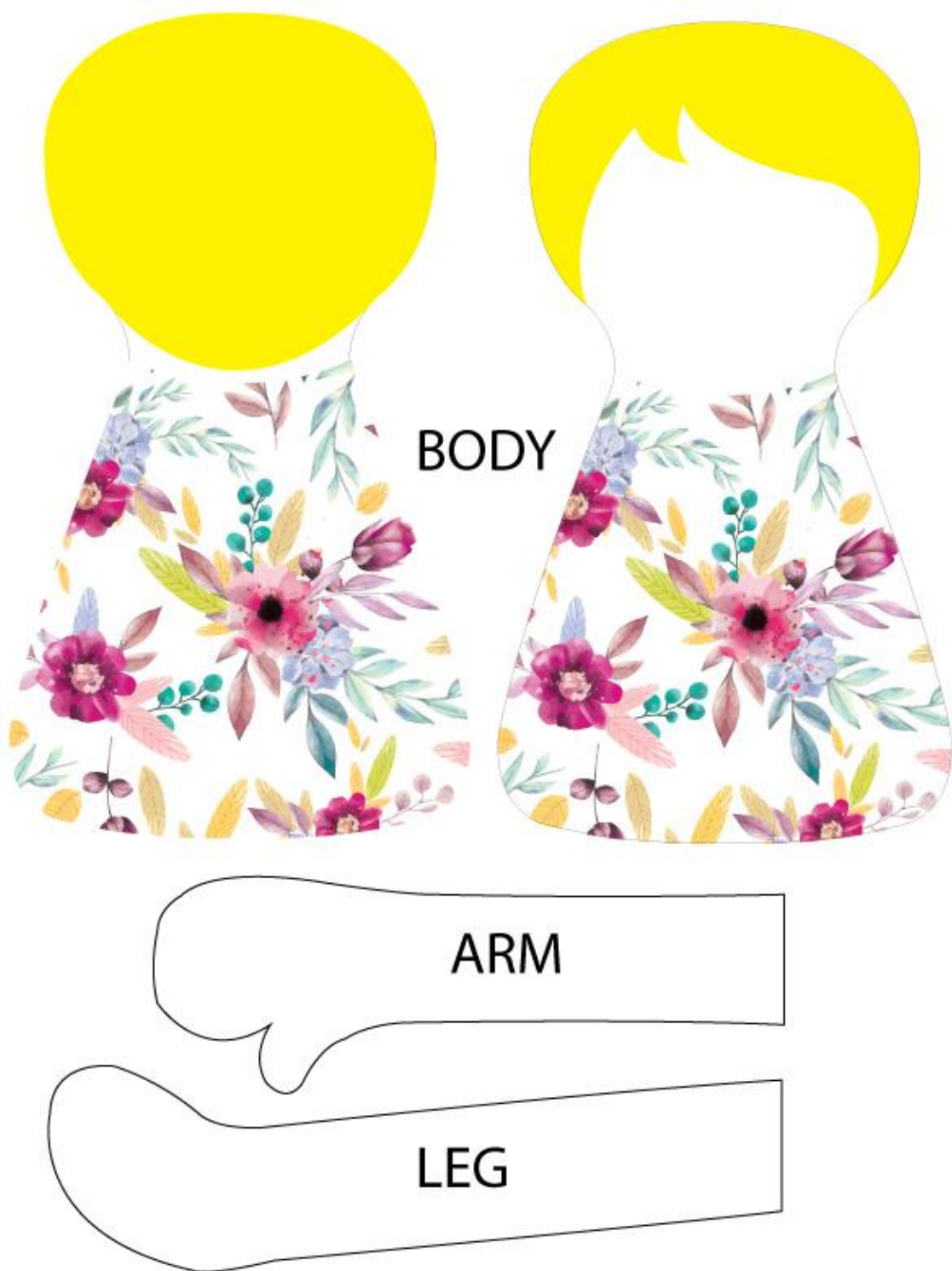
- สงกรานต์และครอบครัวของเรา : ฤดูร้อน ประเพณีสงกรานต์ กิจกรรมก่อเจดีย์ทราย

ภาคผนวก ช
ภาพแสดงแบบการผลิต (Pattern)

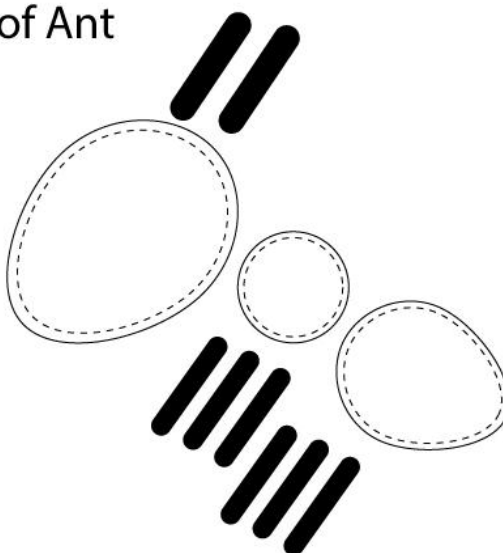
ภาพที่ ช.1 รูปแบบการผลิต (Pattern) ชุดที่ 1

ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 8 ตุลาคม 2560

ภาพที่ ช.2 รูปแบบการผลิต (Pattern) ชุดที่ 2
ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 8 ตุลาคม 2560

Pattern of Ant

ภาพที่ ข.3 รูปแบบการผลิต (Pattern) ผลิตภัณฑ์เสริม

ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 8 ตุลาคม 2560

ภาพที่ ข.4 รูปแบบการผลิต (Pattern) ฉากประกอบ

ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 8 ตุลาคม 2560

ภาพที่ ข.5 รูปแบบการผลิต (Pattern) ฉากประกอบ
ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 8 ตุลาคม 2560

ภาพที่ ข.6 รูปแบบการผลิต (Pattern) ฉากประกอบ
ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 8 ตุลาคม 2560

ภาพที่ ช.7 รูปแบบการผลิต (Pattern) ฉากประกอบ
ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 8 ตุลาคม 2560

ภาพที่ ช.8 รูปแบบการผลิต (Pattern) ฉากประกอบ
ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 8 ตุลาคม 2560

ภาพที่ ข.9 ขั้นตอนการทำพิมพ์สกรีนแบบ Sublimation
ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 8 ตุลาคม 2560

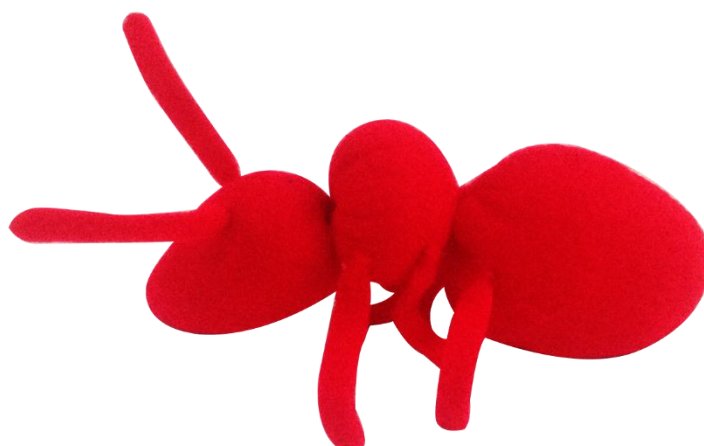
ภาพที่ ข.10 ต้นแบบผลิตภัณฑ์ รูปแบบที่ 1
ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 20 พฤศจิกายน 2560

ภาพที่ ข.11 ต้นแบบผลิตภัณฑ์ รูปแบบที่ 2
ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 20 พฤศจิกายน 2560

ภาพที่ ช.12 ต้นแบบผลิตภัณฑ์ รูปแบบที่ 3
ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 20 พฤศจิกายน 2560

ภาพที่ ช.13 ต้นแบบผลิตภัณฑ์เสริม
ภาพโดย : อัมรินทร์ ภูจำปา 20 พฤศจิกายน 2560

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ นามสกุล	อัมรินทร์ ภูจำปา
วัน - เดือน - ปีเกิด	9 มีนาคม พ.ศ.2523
สถานที่เกิด	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
ที่อยู่ปัจจุบัน	102/68 หมู่บ้านเอ.ซี เฮ้าส์ 85 ซอยสายไหม 85 แขวง สายไหม เขตสายไหม จังหวัดกรุงเทพมหานคร 10220
ประวัติการศึกษา	ปีการศึกษา 2539 สำเร็จการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษา ตอนปลาย โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย ปีการศึกษา 2542 สำเร็จการศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นสูง สาขาออกแบบพาณิชย์ศิลป์ โรงเรียนไทยจิตรศิลป์ ปีการศึกษา 2544 สำเร็จการศึกษา วิทยาศาสตร์บัณฑิต คณะวิศวกรรมและเทคโนโลยีการเกษตร สาขาออกแบบ ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตโชติเวช
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ.2544 - 2548	ตำแหน่งเจ้าหน้าที่ออกแบบ-เขียนแบบบรรจุภัณฑ์ เหรียญไทยอินเตอร์พลาส จำกัด
พ.ศ.2548 - 2551	ตำแหน่งเจ้าหน้าที่ออกแบบ-เขียนแบบบรรจุภัณฑ์ บริษัทอิมโก้แพคคอปอร์เรชั่น จำกัด
พ.ศ.2552 - 2553	ตำแหน่งเจ้าหน้าที่ออกแบบ-เขียนแบบ บริษัทอิวิลสาเอ็นจิเนียริ่งแอนด์เซอร์วิส จำกัด
พ.ศ.2553 - 2554	ตำแหน่งครูสาขางานออกแบบ โรงเรียนไทยจิตรศิลป์
พ.ศ.2554 - 2560	ตำแหน่งครูสาขาคอมพิวเตอร์กราฟิก วิทยาลัยเทคโนโลยี สยามบริหารธุรกิจ (SBAC)
พ.ศ.2560 - ปัจจุบัน	ตำแหน่งครูสาขาคอมพิวเตอร์กราฟิก วิทยาลัยอาชีวศึกษา เอกวิทย์บริหารธุรกิจ (OBAC)